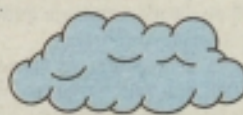

Tovariši in tovarišice!

Rdeča - Povabljeni - Kongresno dviganje rok
- Najboljši bi bil klon - Kandidat brez listka -
Bi Kinkel in Kohl vendarle prišla skozi?

VREME

Ob koncu tedna
bo suho in hladno.

21. marec, četrtek, Klavdija
22. marec, petek, Nikolaj
23. marec, sobota, Leja
24. marec, nedelja, Viktor
25. marec, poned., Simona
26. marec, torek, Marija
27. marec, sredo, Evgenija

Če 24. marca zmrzuje,
slana več ne škoduje.

Lunine mene: Sonce vstopi 20. marca v znamenje ovna, prav na ta dan se bo ob 14.55 začela pomlad (spomladansko enakonočje), 21. marca bo dan dolg 12 ur in 13 minut in je vsak dan za kakšno minutko daljši. Opozorimo naj še na to, da bo v ponedeljek, 24. marca, polna luna.

VESTNIK

Murska Sobota, 20. marca 1997, leto XLIX, št. 12, cena 180 SIT

Pomladno prebujanje prehiteva, pravijo, in le mrzlim nočem se lahko zahvalimo, da nara-
va v najširšem smislu ni zbežala. Ob robu pre-
takanja novih sokov v naravi se »dogajajo«
informativni dnevi in vpisi (ali predpisi) mla-
di na različne ravni izobraževanja. O tem,
kam in kako (v tehničnem smislu) se je mogoče
pisati za pridobitev srednje-, višje- ali visokošol-
ske izobrazbe, je sorazmerno veliko informacij.
Navsezadnje tudi šole s svojim »marketingom«
opozarjajo na svoje programske pridobitve. Kaj

lokalni razvoj navsezadnje znanje le ni tako
pomemben kriterij, saj se da za uresničitev za-
stavljenega razvojnega cilja kadre - znanje -
uvoziti iz drugih okolij, potem ne moremo
pričakovati pozitivnega praktičnega odnosa do
znanja in izobrazbe. Ali ko vam v podjetju, ki
ima veliko fluktuacijo visokoizobražene delovne
sile, le-to opravičujejo s stereotipnimi izgovori
(recimo nepripravljenostjo sprejemanja odgo-
vornosti) namesto z analizo razlogov fluktua-
cije, je stanje skrb zbujajoče.

Kapital izobrazbe

malo odgovorov pa dobijo mladi na vprašanje o
tem, kakšna materialna podlaga je potrebna,
da bi prišli do želene ravni izobrazbe. Če je
država opravila svoje s tem, da omogoča na-
daljnje šolanje skorajda celotni mladi popula-
ciji, je ta pred zmeraj bolj nerešljivim proble-
mom, kako priti do materialnih možnosti, da se
v šolanje sploh lahko vključijo.

Na tej ravni se odpira temeljni vsebinski pro-
blem, kdo je poleg staršev in države še odgo-
voren za dvig izobrazbene ravni prebivalstva. Po
strokovnih ocenah namreč zaostajamo po do-
seženih ravneh izobrazbe za 12 odstotkov (na
državni ravni) v primerjavi z razvitimi okolji. V
razvitem svetu dosega visoko stopnjo strokovne
nas okrog 13. Na lokalni ravni so zaostanki
samo država ali starši. Država toliko, ker ob
radikalnem razslojevanju prebivalstva in šibitvi
socialnega položaja družin, še posebno v našem
okolju, še ni vzpostavila ustreznih socialnih si-
stemo, ki bi omogočali deprivilegiranim slojem
vsaj minimalno materialno osnovo za šolanje
njihovih otrok. Naslednja boleča resnica je od-
nos okolja do pameti. Ko trčimo ob tezo, da za

Primera dovolj nazorno ponazarjata, da v
Pomurju, razen v politični retoriki in na ravni
debatnih klubov, še nismo tako daleč, da bi na
prvo mesto postavili namesto finančnega kapita-
la kapital izobrazbe. Za razvojno tako pasivno
in povrhu vsega še na državni ravni obrobno
regijo je najprej nujna ocena zaloga kapitala izo-
brazbe in njene izkoriščenosti. Toda ta kriterij,
ali če hočete temeljni produkcijski tvorec, je v
Pomurju povsem obrobno in za tiste, ki imajo
moč in vpliv, povsem nepomemben. Zato je
položaj prihajajočih generacij, ki se bodo od-
ločale za prestop šolskega praga na kateri koli
izobrazbeni ravni, precej negotov. Negotov
predvsem zaradi tega, ker bo najprej odvisen od
globine žepa njihovih staršev, in tu je ravno
bojazen, da bo vse več mladih ostalo kljub spo-
sobnostim na robu, ne da bi dosegli cilj. Za-
lostno pri vsej zgodbi je predvsem to, da bo čas
priložnosti te generacije že potekel, ko se bodo
kapitalski trusti zavedli, da bi bilo dobro, da za
svoj razvoj razpišejo kako kadrovske štipendije,
kaj šole, da bi recimo njihovi »lovci na glave«
brskali in iskali talente ter jim omogočali razvoj
in šolanje.

J. VOTEK

fotografija: JURIJ ZAUNEKER

Vse poti vodijo v

Potrošnik

velikonočna prodajna 14.3.-29.3.

88,20 SIT	110 SIT	111 SIT	312 SIT
MOJA posoda primarna 1 kg	Čokolada Milka 100 g	BOBICO papirnat 100 g	RECI klobas 125 g
950 SIT	1077 SIT	138,90 SIT	128,90 SIT
RUŠI cestni 1 l	VIAT soli 1 kg	MEER dolžnost 170 g	BARBARA čokolada 250 g
143,30 SIT	383 SIT	279 SIT	97 SIT
178,30 SIT	483 SIT	178,60 SIT	853 SIT

Murskosoboška predvolilna kampanja

Štirje kandidati v neizprosnem boju za županski stolček -
Vrstni red na glasovnici: Bavčarjeva, Obal, Slavic in
Györek - Prisluskovalna afera - Nenaden premislek v SLS

Pomurski tisk
Začetek trdne vezave

Dolg do tujih dobaviteljev opreme

Rop v Abanki
v Murski Soboti
Obtoženca
spoznana za kriva

V obdobju med 27. februarjem in 2. marcem se je nemška finančna prestolnica Frankfurt za kratek čas spremenila v svetovno prestolnico čimbolj naravno pridelane hrane in najrazličnejših uporabnih izdelkov iz naravnih surovin in materialov. Frankfurtsko sejmišče je tokrat pod svojo streho sprejelo več kot 1250 razstavljalcev iz 54 držav sveta, kar pomeni, da predstavlja BioFach '97 največji tovrstni sejem na svetu.

Vse kaže, da so mimo časi, ko je bila zavestna odločitev za zdravo, biološko in ekološko naravno pridelano hrano hkrati povezana tudi s prepolno shrambo z žitaricami napolnjenih vreč, ki so prej spominjale na rekvizite v boksarski telovadnici kot pa na užito hrano.

Odpiranje in uspeh templjev za gurmane, torej tistih ljudi, ki s hrano ne nameravajo zadovoljiti zgolj svojih želodcev, marveč izpolniti pri ljudeh tako pogosto duhovno praznino v telesu, postajajo pravi hit povsod po Evropi. Prav restavracije, ki imajo neposreden dostop do naravno pridelane hrane in gradijo na tem tudi svoj marketing, doživljajo najživahnejši razcvet v gostinskem sektorju. In tako kot vegetarijanski meni že dolgo predstavlja nujni sestavni del vsake kolikor toliko resne gostinske ponudbe, tako sedaj vztrajno prodirajo na jedilne liste tudi pojasnila o poreklu hrane, kot na primer: »Pridelano na Kocuvanovi kmetiji v Biserjanah iz jaje veselih kokoši, mesa razgibanih krav in prašičev, neškropljene zelenjave, s soncem obsijane in biološko pridelane prileškega vina ter v sozvočju z naravo živčih dobrih in zdravih ljudi.«

»Eko-bio-naravno«...

Seveda pa so gostje, ki zahajajo v tovrstne restavracije, izpostavljeni tudi popolnoma novi kulturi povezani z uživanjem hrane. Če v pravi »eko-bio-naravno« specializirani restavraciji nimate potrpljenja, da bi svoje telo prepustili užitkom naravno pridelane hrane, potem je boljše, da tja sploh ne zahajate – prihranili boste tako čas, kot tudi denar. Naravno pridelana hrana zahteva namreč tudi »naravno« pravo »naročenega obroka, za kar pa je potreben določen čas, ki se lahko raztegne tudi na več kot eno uro. In še eno »pomankljivost« je mogoče najti pri restavracijah z naravno pridelano hrano v Nemčiji: zaradi zaenkrat še relativno majhnega števila dobaviteljev in v veliki meri ekstenzivne ter ročne pridelave te hrane, so »eko-bio-naravni« obroki dragi in tako dosegljivi zelo ozki skupini ljudi. Kupna moč potrošnikov na eni strani in strokovno učinkovitejša pridelava, predelava in prodaja na strani ponudnikov, bosta torej tudi na tem gospodarskem področju določali ceno izdelka, s tem pa tudi ekonomski smisel in uspeh »eko-bio-naravne« usmerjene proizvodnje hrane v prihodnosti.

... ima prihodnost

Vendar pa cena sama že dolgo več ne predstavlja edinega kriterija za nakup pod garancijo naravno pridelane hrane in izdelkov. Poročila o odkritjih v zvezi z boleznijo norih krav in svinjsko kugo, o vsebnosti težkih kovin in drugih škodljivih snovi v zelenjavi, pridelani na velikih posestvih, vnašajo v naša življenja dodatne kriterije pri nakupu hrane. Nekatere študije recimo napovedujejo, da naj bi se v primerjavi s stanjem danes trg »eko-bio-naravne« pridelanih mesnih in mlečnih proizvodov do leta 2002 povečal za celih 190 odstotkov. Razloge za takšno rast organizatorji sejma BioFach '97 vidijo v že

Frankfurt - BioFach '97

Naravna hrana in naravni izdelki kot posel stoletja?!

vnaprej programiranih epidemijah in drugih katastrofah, povezanih z današnjim načinom življenja ter množično pridelavo hrane, ki bodo še bolj povečali zanimanje ljudi za naravno pridelano hrano.

Trg naravno pridelane hrane pa odkrivajo tudi velike trgovske verige, kot sta recimo nam najbližji Interspar ter Billa na avstrijski strani meje. Kapitalska moč in sposobnost odzema velikih količin, ki so ga sposobne velike trgovske hiše specializirane za prodajo živil, je sprva upravičeno spravljal majhne proizvajalce in ponudnike naravne hrane v slabo voljo. Ali bodo majhni strokovno in marketinško sposobni tekmovali z velikimi, se je glasilo vprašanje. Danes strokovnjaki ugotavljajo, da je rast sektorja v celoti še naprej velika, da pa ljudje velikih potrošniških templjev za nakup hrane ne povezujejo z naravno pridelano hrano in da je to tudi razlog za nazadovanje prodaje pod znamko »eko-bio-naravno« znotraj velikih trgovinskih kompleksov.

Povezovanje mora podpreti tudi država

To pa je tudi razlog za nadaljnje povezovanje tudi majhnih pridelovalcev in predelovalcev hrane v tujini. »Organic farming«, »La agricultura ecológica«, »Ökologischer Landbau« – vse to so samo nekatere nalepke, s katerimi agresivno nastopajo dobro organizirane kmetijsko pridelovalne in predelovalne zadrage. Kar človeka, ki vsaj obrobno pozna nezadostno organiziranost na tem področju pri nas v Sloveniji, pri vsem skupaj preseneti, je to, da država finančno podpira organizacijske aktivnosti sonaravnega kmetijstva ne samo v deželah Evropske zveze, kot so Španija, Portugalska in Grčija, katerim naj bi bilo naše gospodarstvo – po dokaj (ne)skromnem mnenju domačih strokovnjakov in strokovnjakinj – vsaj na kmetijskem področju tudi konkurenčno, marveč da je tako tudi pri Madžarih, Slovakah in recimo Litvancih. Tako je madžarsko kmetijsko ministrstvo sprejelo ustrezen odlok, ustanovilo »Center za agrarni marketing«, leta pa sedaj ob pomoči nemškega strokovnega znanja skrbi za trženje madžarskih izdelkov doma in v tujini.

Ob pogledu na profesionalno organiziranost, s katero tudi naše »tranzicijske« tekmiče pristopajo trženju proizvodov svojih kmetov, si človek seveda zastavi vprašanje, zakaj pa temu ni tako tudi v Sloveniji. Zakaj naši »agrarologi« tako enostransko trobijo v skupni rog in strašijo z nevarnostjo, ki da se skriva v drobni posestni strukturi, premajhni čredi, ki naj bi bila glavna krivica za ekonomsko neučinkovitost in premajhno mednarodno konkurenčnost našega kmetijstva? Zakaj že enkrat ne nehajo jamrati nad kmetom, ki da »si ne da ničesar dopovedati« in s katerim je tako težko delati ter naredijo pritisk na ustrežna ministrstva – v Sloveniji sta to vsekakor ministrstvo za kmetijstvo in pa ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj – ki naj »od zgoraj« poskrbijo za izzivanje ustreznih oblik povezovanja na tem področju? Če bomo namreč tudi v kmetijstvu čakali na ukrepe »nevidne roke trga«, potem je bolje, da v pogajanjih z Evropsko zvezo že takoj povemo, da je kmetijstvo pač tisto naše jagnje, ki

ga nameravamo žrtvovati na žrtveniku vstopa v družbo »demokracij«, kulturnih in razvitih«, našim kmetom pa povemo, in to še pred referendumom o pristopu, da je življenje, ki ga krojijo evropske zakonitosti trga, pač kruto; za njih pa še posebej. Kajti, če do razvoja na tem področju v Sloveniji še nekaj časa ne bo prišlo, potem bo Evropa še naprej daleč v stran od naše realnosti, pri nas pa bo nekdo začel iskati krivca za nastalo stanje v tako imenovani »Organizaciji«.

»Bio surovina: konoplja«

Vendar pa se na sejmu BioFach '97 niso predstavili samo pridelovalci in prodajalci naravno pridelane hrane. Poleg hrane smo si lahko ogledali še marsikaj naravno pridelane in izdelane, kot na primer: tekstil in usnje, pisarniški pribor ter pripomočki v gospodinjstvu, materiali za darila in ekološka ureditev notranjosti prostorov.

V okviru sejma pa je sodelovalo tudi nekaj podjetij, ki se ukvarjajo z izdelavo in pridelavo izdelkov iz konoplje, poleg tega pa je tam potekal tudi štiridnevni simpozij na temo »Bio surovina: konoplja«. Ne, ni šlo za kajenje marihuane, torej tako imenovani »smoke in« v presvetlih halah frankfurtskega sejma, marveč za strokovno srečanje več kot 60 strokovnjakov in strokovnjakinj, od katerih se nekateri z raziskovanjem in pridelavo konoplje ukvarjajo tudi že več kot 30 let. Organizator srečanja, »Nova-Institut« iz Kölna, je povabil raziskovalce in raziskovalke konoplje od Madžarske do Avstralije, ki so povedali, da bodo letos v Nemčiji sejali konopljo na površini 2000 ha, v Veliki Britaniji na 2200 ha, v Avstriji 400 ha, na Madžarskem 1200 ha, Romuniji 1000 ha, 200 ha v vojvodinskem delu Jugoslavije in okrog 2000 ha na Poljskem. Sejalci bodo predvsem v smernicah Evropske zveze predvidene francoske sorte, kot so Felina 34, Fedora 19, Futura, Ferimon in Fedrina 74, vendar pa tudi letos v sortno listo EZ sprejeto madžarsko sorto Kompolti, ki se še posebej odlikuje po majhnih mejnih vrednostih THC-ja, v EZ omejeni z 0,3 % v zgornji tretjini rastline.

Konoplja kot business stoletja?

To vprašanje je bilo poglavito za dolgo pot do Frankfurta, ki si jo je zadal avtor tega prispevka. Po dovoljenju za pridelavo konoplje, ki jo je nemško ustavno sodišče izreklo spomladi lanskega leta, prvi žetvi ter poplavi (relativno dragih) proizvodov na bazi izvlečkov iz konoplje na trgih v Nemčiji in Avstriji, je logično, da se za »ekstra profit«, ki ga v kapitalizmu prinese skoraj vsaka nova stvar, ko se pojava na trgu, začnemo zanimati tudi pri nas. Tako smo na simpoziju lahko izvedeli, da ima Jugoslavija inštitut za konopljo in lan že od leta 1952, da Madžari že vsaj 30 let trdo delajo na tem, da bi postali evropski dobavitelji sortnih semen za konopljo, da so v Romuniji s pomočjo nemškega kapitala postavljene tovarne za predelavo konoplje v platno, da so strokovnjaki nekega strojnega inštituta v Ukrajini razvili postopek in stroj za izdelavo papirja iz konoplje, ki najmanj

onesnažuje okolje ter da se od 30. septembra do 1. oktobra letos lahko udeležimo mednarodnega simpozija v okviru regionalne pisarne FAO za Evropo na temo lanu in konoplje, ki ga organizira raziskovalni inštitut v Poznani na Poljskem. In kot je bilo že velikokrat v ekonomiji, nam je lahko že sedaj jasno, da tisti, ki največ vlagajo v razvoj (konoplje), bodo tudi z njo tudi največ zaslužili.

Seveda pa tudi tukaj ni vse zlato, kar se sveti. Kmete pričuti, kako se prideluje konoplja, namreč ni ravno stvar, iz katere bi imelo smisel delati znanost. Tako je zaenkrat opaziti, da niti država niti industrija na Zahodu še nista zgrabili »priložnosti stoletja«, o kateri tako vztrajno pridigajo prekroki konoplje. Nemški državi je 60 milijonov mark, ki so bili posvečeni pridelavi lanu in od katere se vedno ni pričakovanih rezultatov, vzelo voljo do podobnega eksperimentiranja še s konopljo. Tudi predstavnik izdelovalca kmetijskih strojev Claas je povedal, da dokler v Nemčiji ne bo vsaj 400000 ha površin zasejanih s konopljo, nima namena investirati v proizvodnjo strojev.

Sicer pa proizvodna dejavnost v Sloveniji nikoli ni bila na posebno dobrem glasu, tako da nam ostane

to, s čimer so slovenski »mobitel kapitalisti« pripomogli k naši že nekoliko pešajoči zgodbi o uspehu, torej trgovini. Nemško podjetje »Hanf-Haus« iz Berlina ponuja na trgu šampone, šminke za ustnice, čistilno mleko za obraz pa vse do elegantnih suknjičev in piva. V samo dveh letih je to podjetje odprlo 15 specializiranih trgovin za prodajo izdelkov na bazi konoplje v Nemčiji, Avstriji in Švici – in vsekakor ni edino v svoji branži.

In kako naprej v Sloveniji?

Vse okrog konoplje, kar smo lahko videli in slišali na strokovnem sejmu v Frankfurtu, pa v Sloveniji zaenkrat še ni dovoljeno. Za takšno situacijo je po eni strani kriva »slovenska cen-

trčnost« naših uradnikov in lasti, ki tudi po 5-ih letih samostojnosti še vedno mislijo, da svet vrti okrog Slovenije, po drugi strani pa politična nespretnost in neučljivost za lobiranje »aktivistov« za pridelavo konoplje v Sloveniji. Tukaj imamo misli »slavnega« Dejana in njegovo skupino, ki je nedorečenosti svojega pravega in nedogovarjanja z varuhom in miru, prišel sedaj v domovni stik s sodiščem, od katerega sklega ministrstva za zdravstvo dobil obvestilo, da v Sloveniji pridelava konoplje ni dovoljena. Kljub še tako dobrim nametom nekaterih posameznikov pa prava prava pot do prve pridelave konoplje pri nas.

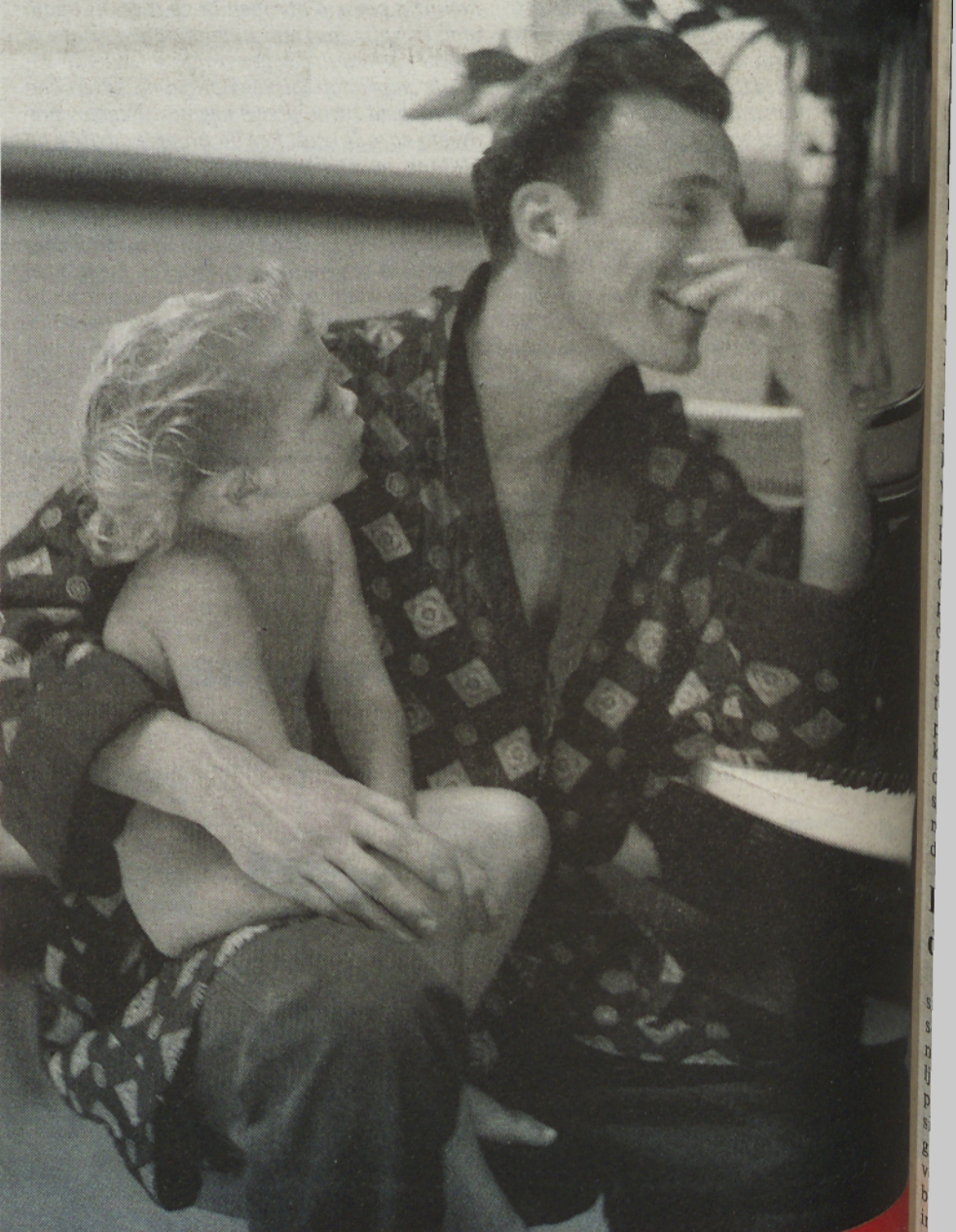
Konoplja je vsekakor lahka tudi bo morala biti del razvoja našega razvoja, tudi naše razvoja, zakaj tudi ne, če naj bi bilo tako tudi v Evropski zvezi, se pri nas konoplja splošno »agrarologiji« v veliki večini varjajo nikalno.

Vendar pa bi bilo pravi iskati odgovore na vprašanje, kateri proizvodi iz slovenske konoplje bi se utegnili izplačati, šni so pogoji za kaj takega imamo možnosti odvzeta delave ter nenazadnje tudi daje.

Torej možnost za iskane govornikov na vprašanja – temu temo konoplje – ki si jim je vvek zastavljal v času svojega sedanjega razvoja, je bil kar je potem posamezna ločilo v njihovi razvitosti.

Vendar so pri nas odgovori ni še preden je vprašanje postavljeno, da o strokovni niti ne govorimo. Kdaj bomo začeli s strokovno razpravo konoplji v Sloveniji?

ANDREJ HORVAT

Kaj boste storili s svojim prvim milijonom? Vaši otroci rastejo iz dneva v dan z njimi rastejo njihove želje. Tudi Vaša žena bi se končno rada preselila v hišo. Vi si želite varnega in zanesljivega bančnega partnerja, ki Vam bo pomagal izpolniti Vaših najdražjih. Pokličite nas. Naša telefonska številka je: 061 132 11 74. Banka uspešno

CREDITANSTALT

Poslovne enote: Banka Creditanstalt d.d., 1000 Ljubljana, Kolnikova 5, tel.: 061/132 00 70, 061/132 11 74, faks: 061/132 52 06, 061/132 52 07, 5000 Nova Gorica, Kirova 9a, tel.: 065/28 488, faks: 065/28 488, 2000 Maribor, Partizanska 12, tel.: 062/224 264, faks: 062/224 264, 9000 Murska Sobota, Lendavska 11, tel.: 069/22 802, 069/21 780, faks: 069/33 023.

VESTNIK

Izdaja:
Podjetje za informiranje
Murska Sobota

Uredništvo: Irma Benko (direktorica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Aleksandra Rituper, Bernarda Balažič-Peček, Amna Potočnik, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Mauček, Štefan Sobočan (novinarji), Nataša Juhnov, Juraj Zauneker (fotograf), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šomen (tehnična urednica), Robert J. Kovač (računalniški prelom).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 13, tel. št.: 31 998 (naročniška služba), n.c. 31 960, 33 019 (novinarji Vestnika), Venera (trženje) 33 015, št. telefaksa 32 175. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Naročnina za 1. trimesečje 1997 je 2.200,00 SIT, celoletna naročnina je 8.800,00 SIT, za pravne osebe in obitnike 7.000,00 SIT polletno, za naročnike v tujini 100 DEM letno, izvod v kolportuži pa 180,00 SIT. Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNI Murska Sobota: 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tisk Vestnika med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje pet-odstotni davek od prometa proizvodov.

Elektronska pošta: vestnik@eunet.si. **WWW stran:** http://www.p-inf.si.

3. kongres ZLSD

Tovariši in tovarišice!

Rdeča - Povabljeni - Kongresno dviganje rok - Najboljši bi bil klon - Kandidat brez listka - Bi Kinkel in Kohl vendarle prišla skozi?

Da smo na kongresu bivših komunistov, bivših prenoviteljev in zdajšnje ZLSD, članice Socialistične internacionale, je v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma pričal predvsem oder, za to priložnost okrašen z rdečimi nageljni, tem nekdanjim simbolom delavstva, simbolom tistega volilnega telesa, ki se je ZLSD na jesenskih volitvah izvil iz prijema, tudi zaradi njene nerazpoznavnosti v slovenskem političnem kotlu, kjer je veljala tudi bolj ali manj Drnovsku poslušna stranka, stranka, katere izstopa iz vlade zato večina ni razumela nič drugače kot predvolilno potezo.

Rdeča

Resda je bilo videti par rdečih kravat in tudi tovarišici odeti v rdeča, pa vendarle je bila povprečna starost združenolistnikov krepla pod borčevsko starostjo, ne nazadnje tudi zaradi mladega foruma, karistično usmerjene delegacije pomladka. Kje torej ostaja upokojski del volilnega telesa oziroma kam so prebegnili predvsem borci? Je ZLSD v preteklem obdobju premalo »mlatila« po Cankarjevem udejstvovanju v civilni družbi in je zato Jelincič »pokazal vse te volivce«?

Pahorja je uspelo z 179 glasovi postati predsednik ZLSD, kljub očitkom, da bo stranko pripeljal preveč v nevarnost, da bi se zaradi njegovega zunanega imidža, preveč podobnega zsmajevskemu krogu LDS-a

Povabljeni

Zanimivo je bilo pogledovati dvorano in takrat nekdanjega predsednika ZKS iz let 1986-1989 Milana Kučana. Predsednik, ki je prisoten v povsem novi in vedno znova, je očitno hotel dokazati svojo nadstranjsko pozicijo. No, je pa prišel Jelincič, ki se je razkazoval, da bi bil zadržan, tako zelo podpira skupna dovt. Levo zagledani predsednik najbolj radikalne desne stranke, stranke, ki se vede hibridno. Nekaj predsednika Demokratske stranke, ki se v parlament ni povzpela preteklosti, ki jo je bilo moč razumeti kot mladenčevski oziroma malo deto malo levo.

Kongresno dviganje rok

V uvodnem nagovoru kongresnik se je poslovljal štiriletni prednomesnijski raziskavih nič kaj prijetno politično prostoru simboliziral glasiti, da je ZLSD edina leva slovenska stranka in poudaril: »Ne božim pred izjavi ali odgovornostjo in ni mi presedla vloga strelovođa in dekurzeta krivica, ki je sicer ne privlačim svojim naslednikom. Enovinski namizijena - kadrovske ali kadrovske prenovi stranke. Prav tako ni želja biti tisti, v kateri drugi projekciji svojega nekega kongresa je edini organ, na katerem se lahko v strankin statut

vnesejo spremembe. Delegatsko dvigovanje kartončkov je resda spominjalo na komunistični dvig roke, vendar pa je tokrat rdeča barva kartončka pomenila »proti«, modra pa »za«. Mar je v tej barvni simboliki bilo moč videti zmago najmlajšega predsedniškega kandidata?

Najboljši bi bil klon

Kateri izmed treh predsedniških kandidatov bi bil najprimernejši za liderja? Borut Pahor, Rado Bohinc ali Mateja Kožuh Novak? Nekateri bi imeli kar vse tri. Seveda ne ločeno, ampak kloniranega liderja z geni vseh treh voditeljev, kot je bilo slišati med pomenkom treh starih mačkonov v predverju rdečih dvorane z rdečimi sedeži in rdečim parketom.

In Cankarjev dom je preplaval cigaretni dim. In kadilci najbrž niso volili Kožuhove, največje propagandistke protikadilskega zakona. Jah, kje pa je tukaj strpnost?

Kandidat brez listka

Tako Kožuhova kot Bohinc sta stavila predvsem na ukvarjanje stranke same s sabo, na utrjevanje povezav od vrha do baze, oba pa z obljubami za pridol

Kam so izginili volivci? Je vprašanje, ki si ga je po jesenskih volitvah zastavila ZLSD. Del odgovornosti je prevzel Janez Kocijančič, ki se je po štirih letih poslovil od predsedniškega stolčka, za neuspeh pa naj bi bila kriva predvsem interne volitve v stranki, na katerih so izbirali kandidate za državnozborske volitve, obvezne ženske kvote in napačen odnos do stare volilne baze: borcev, upokojskecev in delavcev.

Pomurski delegati ZLSD se na kongresu niso prijavi k besedi. So pa najbrž pridno dvigovali roke.

je lahko samo fraza. Edini kandidat, ki je svojo vizijo stranke predstavljal brez gledanja na ta ali oni listek, je bil Pahor, z jasnim stališčem do evroatlantskih povezav kot nujnih za Slovenijo, za povezovanje z drugimi strankami in zoper določanje identitete in vloge ZLSD

dividualizem, saj je v javnosti zastopal večasnih stališča, ki so bila v nasprotju z večinskim mnenjem stranke.

Ko pa je tako fin

Kako pameten, pa lep, pa fin, pa medijsko uspešen pa kako lepo govori... je vzdihovala starejša tovarišica, ko je tovarišema razlagala, zakaj je dala svoj glas Pahorju. Rezultat: 179 glasov za Pahorja, 72 za Kožuhovo in 44 za Bohinca. Na nek način stranka veliko obljublja, vsaj medijsko uspešen Pahor. Toda, kdo bo v ozadju vodil stranko? Še vedno stare sile, navajene poudarjanja »mi, pa mi, pa mi...«?

Bo medijski zvezdi uspelo povečati članstvo ali pa bo zaradi njegove usmeritve in odločitve tudi do vprašanj, ki presegajo domačo politično kuriozno, stranka izgubila še tisto malo volilnega telesa, ki ji ga je uspelo zadržati na preteklih volitvah? Na dolgi rok, ko bodo simpatizerji NOB tako ali drugače izginili, bi Bohinc in Kožuhova pomenila konec ZLSD, ne pa seveda konca levice. Bo torej bivšemu priložnostnemu manekenu uspelo pritegniti tudi delavstvo, tisto populacijo, ki jo je ZLSD izpustila iz svojih rok, tudi zato, ker se ni oglašala ob pravem času in s pravimi argumenti? Bo pamet pritegnila tudi del volilnega telesa, ki pada na obljube in populizem?

AMNA POTOČNIK
Foto: N. JUHNOV

Murskosoboška predvolilna kampanja

Štirje kandidati v neizprosni boju za županski stolček - Vrtni red na glasovnici: Bavčarjeva, Obal, Slavic in Györek - Prisluskovalna afeta - Nenaden premislek v SLS

Občinska volilna komisija v Murski Soboti, ki jo vodi Bojan Žunič, je tudi uradno potrdila kandidature štirih kandidatov za novega župana Mestne občine Murska Sobota. Kot je znano, zdajšnji župan Andrej Gerenčer, ki je že nekaj mesecev poklicni LDS-ovski poslanec v državnem zboru, to funkcijo opravlja nepoklicno do izvolitve njegovega naslednika. Določeno je že, da bodo te volitve v nedeljo, 6. aprila. Takrat se bodo prebivalci celotne mestne občine opredeljevali med tistimi, ki bi radi zasedli županski stolček.

In kdo so uradni kandidati za bodočega murskosoboškega župana? To so: Brigita Bavčar, dipl. novinarka, zaposlena kot višja svetovalka za informiranje v občinski upravi, ki kandidira na listi SLS; Miran Györek, prof. angleščine in nemščine ter zasebni podjetnik, ki je neo-

Opeharjeni Hajdinjak

Upokojski direktor LB Pomurske banke Štefan Hajdinjak je lahko upravičeno jezen. Njega so namreč predstavniki murskosoboške Slovenske ljudske stranke povabili in ga večkrat nagovarjali, da na njihovi listi kandidira za mestnega župana. Ko je končno pristal na njihovo vabilo in so ga kot županskega kandidata potrdili v vodstvu stranke, so se kar čez noč premislili. Ob očitkih, da je zapriseženi komunist, so se nenadoma odločili za Brigito Bavčar, ki je dobila strankarsko podporo.

dvisni kandidat skupine 72 občanov na čelu z dr. Jožo Primožičem; Ivan Obal, dipl. ekonomist, državni sekretar Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v odstopu, je skupni kandidat SKD, SDS in Zelenih Sobote; Anton Slavic, ekonomist, direktor murskosoboške enote ljubljanskega BTC-ja, kandidat LDS.

Potem ko so tudi uradno znani vsi štirje kandidati za novega murskosoboškega mestnega župana, se je v bistvu začela predvolilna kampanja, ki se bo, kot je pričakovati, razvnela v naslednjih dveh tednih. Dotlej bo namreč vsak od županskih kandidatov skušal na svojo stran pridobiti karseda največ glasov volilcev.

Polno sanjskih načrtov Bavčarjeva prisega v ponovni razcvet premurskega kmetijstva ter hitrejši razvoj drobnega gospodarstva in podjetništva. Tu namreč vidi možnosti za odpiranje novih delovnih mest, predvsem za mlade. Posebno pozornost bi, če bo izvoljena za županja, namenila reševanju problemov v družbenih dejavnostih, s katerimi se je poklicno ukvarjala precej časa. Medtem pa Györek postavlja v ospredje izdelavo paketa varčevalnih ukrepov. Po njegovem naj bi v letošnjem občinskem proračunu zmanjkalo skoraj 200 milijonov tolarjev za uresničitev kopice zastavljenih nalog. Pri tem bo skušal z varčevalnimi ukrepi čim manj gmotno prizadeti neposredne uporabnike občinskega proračuna. Prav tako bi rad nadaljeval z izpolnjevanjem vseh dobro zastavljenih razvojnih načrtov. Je za lepšo ureditev središča Murske Sobote in mestnega prometa.

Glas po telefonu ima obraz

Da predvolilna kampanja ne bo ostal brez madeža, priča t. i. telefonska prisluskovalna afeta, v katero so vpleteni tudi enega izmed županskih kandidatov. Györekova telefonska številka se je namreč znašla na seznamu oseb, ki naj bi menda po telefonu nadlegovale neko žensko iz Murske Sobote. Tej so Telekomovi strokovnjaki pred nekaj časa namestili lovilnik klincev, ker se je že lani pritožila zaradi motenj med telefonskimi pogovori. Murskosoboški policisti so ugotovili, da je prišlo do vloma v eno od telefonskih omaric blizu Györekove hiše. Zato naj bi šlo za tatvino telefonskih impulzov. Miran Györek je odločno zanikal vsakršno vpletenost v to kaznivo dejanje, saj omenjene ženske sploh ne pozna. Kdo se je poigraval z županskim kandidatom, pa bo raziskalo okrogno državno tožilstvo.

Za Obala je bistvenega pomena dosledno uresničevanje že sprejete občinskega razvojnega programa, zato bi želel sodelovati pri pripravi razvojnih dokumentov za prihodnje obdobje. Kot poudarja, bo v najkrajšem možnem času treba odgovoriti na dve zelo pomembni prometni vprašanji, to sta povezanost mesta z bodočo avtocesto in mednarodna železniška proga proti Madžarski, ki bo potekala mimo Murske Sobote.

Veliko pa pričakuje tudi od boljše organiziranosti regijskih ustanov s sedežem v Murski Soboti, katerih dejanske potrebe naj bi sofinancirali vsi uporabniki njihovih storitev. Po besedah Slavice bi si kot župan prizadeval za pospešeno gradnjo komunalne infrastrukture in šolskih objektov.

Hkrati bi skušal ponovno navezati stike z gospodarstvom od drugod, ki jih je vstopaval kot nekdanji podpredsednik občinskega izvršnega sveta. Zato bi podjetjem, ki bi se odzvala na to pobudo, zagotovil večjo gmotno pomoč občine za uresničevanje razvojnih projektov. To velja tudi za subvencije v kmetijstvu. Zavzel bi se tudi za ohranitev in odpiranje novih delovnih mest.

MILAN JERŠE

Pomurski tisk

Začetek trdne vezave

Dolg do tujih dobaviteljev opreme

Murskosoški Pomurski tisk od prvega januarja vodi v. d. direktorja Slavko Osterc, saj se je Bojanu Žuniču, ki je družbi direktorjal po pogodbi, ponudila možnost dobre zaposlitve drugje, takšna, katere ne bi nihče odklonil, je rekel nekdo.

Novi direktor je tako prevzel družbo, ki je pred dvema letoma visela na tem, da bo šla v stečaj in za katero je Bojan Žunič skupaj s Feniksom in ljudmi iz podjetja sestavil sanacijski program. Izvajati so ga začeli v zadnji tretjini leta '95, sredi lanskega leta pa je Bojan Žunič za Vestnik izjavil: »Sanacijski program poteka po načrtu, največ problemov pa imamo s starimi dolgi in dolgi nekdanjim dobaviteljem.« Govoril je o 4 milijonih mark dolga tujim dobaviteljem, predvsem dvema dobaviteljem opreme. Prvi jim je prodal tiskarski stroj po sistemu sovlaganja, drugi pa dal na iznajmo avtomatsko linijo za vezavo knjig. Takratni direktor je v pogovoru še dejal: »Če za opremo ne bomo uspeli dobiti finančne ali državne garancije prek bank, bo zelo vprašljivo, ali bo oprema pri nas tudi ostala.«

Lizing rešuje

Kako so v podjetju rešili ta problem? Slavko Osterc: »Ta zadeva je v tem tednu v celoti urejena (upomba pisca: oprema za vezavo knjig). Prejšnje leto je prišlo do delne zamenjave opreme, tako da se je oprema s tem istim partnerjem pocenila. In glede na to, da je to podjetje v tuji slo v prislino poravnano,

se je na ta račun dosegel določen popust. Končna pogajanja so bila sklenjena konec prejšnjega tedna in ta teden bo Feniks dolg do tujega dobavitelja v celoti poravnal.« Zakaj Feniks? »Našli smo pot, da smo spremeniili to obveznost na sprejemljiv način v lizing doma. S tega vidika je problem v celoti rešen in ni preveliko breme v mesečnih obrokih,« je povedal sogovornik.

Glede stroja, ki je bil pripekljan po sistemu sovlaganja, pa je tuji partner predlagal izvršbo, zoper katero je podjetje dalo ugovor. Za rešitev spora je po pogodbi pristojno murskosoško sodišče. »Tudi tu z naše strani pripravljamo predlog, ki bo moral biti sprejemljiv za oba partnerja. Mi bomo imeli določene zahteve v smislu tožbe, da bi na koncu dosegli poravnavo,« je povedal Slavko Osterc, prepričan, da reševanje primera za podjetje ne bo imelo posledic, tudi po tistem najslabšem scenariju ne, če bi bilo treba zahtevano plačilo v celoti poravnati. V Pomurskem tisku so torej pripravljeni na poravnavo, ki naj bi bila nekje na polovici postavljenega zneska ali pri milijonu in 200 tisoč markah.

Finančna utrditev

V sanacijskem programu so

predvideli »čiščenje« nesolidnih poslovnih partnerjev, kar je imelo za posledico manjšo realizacijo v prvi polovici lanskega leta.

Nato pa se je od avgusta lani povečala in dosegla v povprečju na mesec 52 milijonov (v prvih mesecih leta v povprečju 31 milijonov).

Izvoz se je povečal v primerjavi z letom prej, merjeno v dolarjih, kar za 76 odstotkov in je lani predstavljalo 33-odstotni delež proizvodnje. Prodaja na domačem trgu pa se je prav zaradi črtanja slabih plačnikov s seznama poslovnih partnerjev zmanjšala.

Vendar povečana proizvodnja in prodaja na tujem še nista bili dovolj za pozitivno poslovanje. Lani je bilo izgube še za 15 milijonov dolarjev. »Kar pa je manj, kot je bilo načrtovane izgube v sanacijskem programu.

Glede na opravljeno in povečano realizacijo se je firma finančno konsolidirala,« je ugotavljal Slavko Osterc. Do dobaviteljev materiala so postali boljši plačniki, tako da bi po napovedi direktorja v naslednjih mesecih prišli do sprotnega plačevanja obveznosti. Z nekaterimi dobavitelji so se uspeli dogovoriti za podaljšanje plačilnega roka na 60 dni, s tistimi, ki pa so vnovčili akceptne naloge in zaradi katerih ima podjetje blokiran račun - pred dvema letoma jih je bilo vnovčenih kar za 60 milijonov -, pa se dogovarjajo za podaljšanje plačilnih rokov ali za druge, kompenzacijske oblike plačila.

Cilji '97

Po načrtu za to leto bi Pomurski tisk prodajo na domačem trgu ohranil na sedanji ravni ali jo, glede na možnosti, povečal za 10 odstotkov. Delež izvoza pa naj bi se povečal s sedanjih 33,3 odstotka na 50 odstotkov proizvodnje, kar bi, merjeno v milijonih, pomenilo 25-odstotno povečanje prihodka. »V tem trenutku iz sklenjenih pogodb in določenega povpraševanja realno lahko pričakujemo prihodek od 2 do 2,5 milijona dolarjev, kar je po sedanjem tečaju dolarja 312 milijonov dolarjev. To pa že pomeni doseganje plana in zastavljenega cilja 50 odstotkov realizacije za tuji trg,« je povedal Slavko Osterc.

V tem letu bodo tudi do delavcev poravnali obveznosti, izplačali jubilejne nagrade in odpravnine tistim, katerim je prenehalo delovno razmerje. Lani se je namreč po sanacijskem načrtu število zaposlenih zmanjšalo za 29 delavcev, 21 jih je odšlo kot tehnološki presežek, 7 je prekinilo zaposlitev, 3 pa so se upokojili. Na novo pa so zaposlili ekonomista in grafičnega inženirja.

Bančna posojila

Pomurski tisk se je torej s povečano proizvodnjo in zmanjšanjem števila zaposlenih ter uspešnimi pogajanj z dobavitelji upnikih finančno utrdil. »Če bi delal analizo, se je zadolženost firme v tem smislu zmanjšala vsaj za 50 odstotkov,« je povedal Slavko Osterc. Toda breme bančnih posojil ostaja.

»V tem mesecu smo dosegli, da so vsi krediti, ki jih podjetje koristi pri banki, usklajeni, da ni zamud pri plačilu določenih kreditov in tudi ne pri obrestih. Torej so obveznosti tekoče poravnane. Res pa je, da je nivo kreditov približno enak, kot je bil,« smo razumeli sogovornika.

V pričakovanju novega (samo na novo imenovanega?) direktorja

Pomurski tisk je bil v sodni register vpisan kot delniška družba januarja lani, vendar je bila prva skupščina letošnjega februarja. Tako je sredi marca nadzorni svet objavil razpis za direktorja, ki naj bi ga družba dobila aprila. Slavko Osterc, ki pravi, da verjame v možnost in potek sanacije, in ki je vodenje podjetja prevzel zaradi poslovne povezanosti s Pomursko založbo, kjer že direktoruje, ter za premostitev upravljanja v Pomurskem tisku, se o svoji kandidaturi še ni odločil. Odločil se bo, ko bo prišel dan odločitve. Kako, pa naj bo prepuščeno tistemu dnevu.

MAJDA HORVAT

Seja Vlade

Intervencije v kmetijstvu in nižje funkcionarske plače

Podpora rejcem govedi enaka kot lani, izvozna spodbuda za krompir, večje dajatve za beli sladkor - Več kot tisoč funkcionarjev naj bi imelo manjšo plačo - Bencinski servis pri Murški Soboti bo gradil Petrol

Na zadnji seji je nova slovenska vlada obravnavala problematiko v kmetijstvu. Med drugim je sprejela Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter proizvodnje hrane za prvo polovico leta 1997. Z njo se določa podlaga za javni razpis za subvencije za obnovo vinogradov, sadovnjakov, hmeljišč in hladilnic za sadje. Višina podpore bo določena s sprejetjem proračuna za leto 1997. Z uredbo je tudi določena podpora rejcem živali za prirejo mleka in podpora za prirejo mesa (krave dojilje, drobnica, konji) v enaki višini, kot je bila v letu 1996. Določena je tudi višja izvozna spodbuda za krompir, ki bo 7 tolarjev za kilogram, če bo izvožen do konca aprila, znižuje pa se spodbuda za sveže mleko, in sicer s 3,5 tolarja pri litru na 2,5 tolarja. Z uredbo o določitvi kmetijskih in živilskih proizvodov, za katere se ob uvozu plačuje posebna dajatev, se uvaja posebna dajatev za jagnječje meso v višini 258 tolarjev za kilogram, povečuje pa se dajatev za beli kristalni sladkor in znaša 65,70 tolarja za kilogram, ukinjena pa je posebna dajatev za laktozo.

Tudi za krompir tržni red

Na tiskovni konferenci je sodeloval novi minister za kmetijstvo in gozdarstvo Ciril Smrkolj, ki je dejal, da je višina sredstev za subvencije v ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo začasna in znaša 2,7 milijarde tolarjev. Po sprejetju proračuna naj bi bilo to po besedah ministra vsaj za 1,5 milijarde tolarjev več, saj bodo le tako lahko izpeljali vse predvidene intervencije. Velik problem pri nas je proizvodnja krompirja, posebej se zato, ker nimamo ustreznih skladišč za shranjevanje in kadar je dobra letina krompirja, je dobra po vsej Evropi. Zdaj se krompir prodaja po 14-16 tolarjev za kilogram, nekateri pa ga ponujajo celo za 12 tolarjev. Na ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo bodo v prihodnosti verjetno pripravili tudi tržni red za proizvodnjo krompirja. Nekaj možnosti za porabo vidi novi kmetijski minister v proizvodnji krompirja za pečenje oz. pomfrit, katerega zdaj letno uvozimo okoli 30 tisoč ton. Pri govedarstvu pa je prišlo do padca porabe, s tem pa do padca odkupnih cen, s katerimi ni več mogoče pokriti prireje. Z ukrepi bo zato vlada skušala ohraniti čredo; že zdaj pa je število govedi padlo z 254.000 na 214.000 do 217.000.

Žled in sneg sta uničila gozdove

Vlada je obravnavala informacijo o posledicah naravne ujme v zimi 1996/97 na področju kmetijstva in gozdarstva. Na Primorskem so bile zaradi hude burje in zime najbolj prizadete oljke in zimske vrtnine. Po ocenah v 10 občinah znaša škoda v kmetijstvu 812 milijonov tolarjev; škoda v trajnih nasadih pa se bo kazala še nekaj let. Žled s snegom pa je prizadel številne gozdove po vsej Sloveniji. Prizadetih naj bi bilo 82.000 ha gozdov oz. je bilo poškodovanih 867.000 kubičnih metrov lesa, škoda pa je ocenjena na 4 500 milijonov tolarjev.

Vlada se je seznanila tudi s pritožbo Interine, d. o. o., to je slovenskega dela hrvaškega podjetja INA, ker bi naj Petrol dobil neupravičeno koncesijo za gradnjo spremljajočih objektov ob avtocesti na lokaciji Murska Sobota - sever ter Vipava - sever in Vipava - jug. Bili so mnenja, da Interina ni zadostila zahtevam razpisa, saj nima zagotovljenih rezervnih dostavljalcev naftnih derivatov in je njena pritožba brezpredmetna.

Veliko zakonov še iz bivše države

Vlada je na zadnji seji sprejela predlog zakona o začasni določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja ter ga poslala v parlamentarno proceduro po skrajšanem postopku. Zakon bo urejal osnovo za plače poslancev, predsednika države, predsednika vlade, ministrov, sodnikov in vseh drugih, ki so vezani na plače funkcionarjev, skupaj je to več kot 1000 funkcionarjev. Hkrati pa je vlada s tem predlogom zakona predlagala tudi zamrznitev plač funkcionarjev, uskladili jih bodo z rastjo inflacije šele leta 1998. Letos se torej njihove plače ne bodo povečale, za določanje plač in drugih prejemkov v prehodnem obdobju se bo kot osnova uporabljal podatek o povprečni plači v gospodarstvu za obdobje oktober-december 1996, kar naj bi pomenilo znižanje funkcionarskih plač. Po besedah ministra za delo Toneta Ropa je do tega predloga zakona prišlo zaradi hitre rasti bruto plač, te so od leta 1992 presegle rast bruto proizvoda in rast produktivnosti.

Minister Lojze Janko je povedal, da ministrstva delajo inventuro glede zakonodaje; državni zbor je 150 zakonov že sprejel, 50 jih je v proceduri, 80 zakonov pa se uporablja še iz ranke Jugoslavije in niso skladni niti z našo ustavo. V treh letih pa bomo morali uskladiti vse zakone z zakonodajo Evropske unije. Do novih zakonov se prihaja bolj počasi kot smo predvidevali.

Marjan Horvat

Preimenovanje v družbo Radenska Sistemi

Iz nekdanje TPOT (Tovarne polnilne opreme) v Radensko Steinle - Iz R & S v družbo Radenska Sistemi

Letosnje leto je za tovarno polnilne in druge opreme iz Boračeve obelajice iz več razlogov. Ko so se v lanskem letu tudi uradno uspeli rešiti partnerja, ki jih je pustil na cedilu, so v drugi polovici leta poslovanje sklenili brez izgube. Tako naj bi bilo tudi v naprej, kajti prodaja pod skusali pokriti s pomočjo poslovnega sistema in bančnega posojila v približnih petih letih; že sedaj odplačujejo obresti.

Ta trenutek ima družba Radenska Sistemi za leto 1997 dohodek iz poslovanja za 7 milijonov mark poslov. Tako kot lani bodo tudi letos okrog 95 odstotkov izdelanega izvozili. Ni razlogov, da ne bi imeli poslovnega uspeha v drugem polletju. Ker je sprejet sklep, da se bo zamenjala politična linija v sosednji družbi

Radenska Sistemi, se bodo prijatelji tudi na razpis za pridobitev novega posla: na razpisu bodo ena od treh družb. Ker se pripravljajo na solenome predstavitev v Nemčiji, na Poljskem in v Rusiji, je formalna ureditev preimenovanja družbe več kot nujna. Sprememba imena pomeni tudi zamenjavo vizitk s telefonskimi številkami, poslovnega papirja ter dela praznjenja, zakaj je bilo preimenovanje družbe Radenska Sistemi v Radenska Sistemi nujno, je direktor Andrej Frangež pojasnil, da je bil takšno odločitev upravnega odbora Radenske in da ta čas se redno kajajo na uradno registracijo preimenovane družbe. Sprememba imena je nujna zaradi skrajšanega njegovega deleža. Tako je Radenska postala 100-odstotni lastnik podjetja. In ker bi

radi že uveljavljeni znak R & S kot kratico za Radensko Steinle obdržali tudi v prihodnje kot simbol, znak na izdelkih, bodo podjetje preimenovali v Radensko Sistemi - torej bo znak R & S lahko ostal še naprej.

»Družba še ni v celoti sanirana,

vendar primerjava poslovanja v prvem polletju 1996 s poslovanjem v drugi polovici 1996 kaže neprimerne boljše rezultate v drugi polovici leta, kar se kaže tudi v povečanju obsega poslovanja in v doseganju boljše cene ure, kar se odraža v doseganju boljše strukture stroškov delovnega materiala, kosmatem donosu, gibanju zaposlenosti ter doseganju poslov za prvih šest mesecev,« je povedal generalni direktor Uprave Radenske Alojz Behek. Pomembno je, da družba ne »prideluje« več izgube. BBP

Purlen v lasti Sklada za razvoj

Pričakovana prodaja

Aprila bo direktorovanje v podjetju Purlen, ki je nastalo kot eno od treh podjetij po stečaju Gorenja IMO v Lendavi, prevzel novi direktor Jože Jandl. Dosedanji, Štefan Horvat odhaja med zasebnike. Slednji je svoj odstop ponudil že sredi lanskega leta, vendar je po dogovoru z zaposlenimi in lastniki ostal do izpeljanega postopka lastninskega preoblikovanja podjetja ter imenovanja novega direktorja.

Večinski lastnik podjetja je Sklad za razvoj ali državni skladi skupaj 94 odstotkov, kajti 18 zaposlenih je s svojimi certifikati ob 105-milijonski ocenjeni vrednosti podjetja lahko olastnili le 5 odstotkov vrednosti podjetja. Vodstvo podjetja se je takrat za solastništvo dogovarjalo tudi s tujim poslovnim partnerjem, vendar slednji ni bil zainteresiran za nakup. Tako je večino premoženja podjetja prešlo v last Razvojnega sklada, ki pa je že napovedal prodajo podjetja v junjski ponudbi pidom.

Za podjetje se je zanimalo 16 investicijskih družb, devet predstavnikov si ga je tudi ogledalo, ostalim pa so poslali predstavitevno gradivo. Sklad s podjetjem torej nima drugega načrta kot prodati ga piddom, te pa verjetno po najkrajši poti spet naslednjemu kupcu.

Koliko je proizvodni program in premoženje Purlena zanimivo za nakup? V podjetju izdelujejo izolacijski material za cevovode ter izolirane cevi, ki se uporabljajo za razpošiljanje tople vode, prav tako pa opravljajo izolacijska dela na

terenu. Večino svojih izdelkov so prodali na tuje, doma pa so opravljali predvsem izolacijska dela. Glede na število zaposlenih in strojno opremo bi obseg proizvodnje lahko povečali kar za trikrat, za kar pa bi morali najti nove kupce in trge. Podjetje je ves čas svojega obstoja poslovalo v rdečih številkah, čeprav so si pomagali tudi z dezinvestiranjem. Pa tudi zadolženost, ki se vleče še kot dediščina po stečaju Gorenja IMO, jih je močno težila. In prav zato, ker ima LB Pomurska banka v podjetju svoj denar, lahko pričakujemo, da ne bo le zaščitila svojih terjatev (jih je), ampak da bo morda tudi aktivno sodelovala pri prodajanju podjetja. Leta 1995, torej tri leta po stečaju, je bil dolg podjetja do banke še vedno 6 milijonov - za obseg proizvodnje v podjetju veliko -, zato so se z banko dogovorili o enoletnem odlogu plačevanja glavnice. Bančne terjatve so se torej še povečale. M. H.

Pred vstopom v vrtec

Vedeti moramo, da vzgojna prizadevanja tistih, ki delamo v vrtcu, v vrtcu niso vsemogoča, niti ne želimo, da bi bila. Naš namen ni nadomeščati staršev, ampak smo le dopolnilo k družinski vzgoji. Čustvene potrebe otroka lahko v polni meri zadovolji le sožitje v družini. Otroci se v vrtcu socializirajo. Navajajo se na sovrstnike, spontano se vključujejo v družbo.

V vrtcu se zavedamo, da je prvi pristop, oziroma sprejem otroka ključnega pomena, prve izkušnje pa imajo dolgo-ročen vpliv na otrokovo doživljanje. Zato si v vrtcu prizadevamo, da čimbolj olajšamo prehod iz domačega okolja v vrtec. Z vstopom v vrtec se vsebina in ritem otrokovega življenja bistveno spremenita. Vsakodnevno odhajanje od doma in življenje v novem socialnem okolju, kjer ni samo on središče pozornosti, zahteva od otroka več telesnih in duševnih naporov. Zato ga moramo na čas, ko bo prvič za dalj časa zapuščal svoj družinski krog, tudi dobro pripraviti.

Večinoma otrok doživlja, vsaj na začetku svojega bivanja v vrtcu, čustveno krizo, ki traja pri nekaterih manj, pri drugih pa dalj časa. Otroci ob prvem ločevanju od staršev doživljajo strah pred neznanim okoljem in neznanimi ljudmi. Zato je tudi dobro, da bi ga že pred vključitvijo v vrtec seznanili z novimi prostori in vrtcu ter vzgojiteljicami in s pomočnicami.

Pri nas v vrtcu je glavno načelo učenje »skozi« igro. Igra pa je priprava na življenje, otrok z njo eksperimentira in privzema nadzor nad svojim življenjem, torej je igra tudi vzgoja. Zato ne vrzimo vnevar pregovora, ki pravi: »Kakšen je majhen otrok pri igri, takšen je šolar pri učenju in odrasel človek pri delu.«

V predšolskem obdobju je igra za otroka zelo pomembna ali celo najpomembnejša. Igra je temelj otrokovega intelektualnega, socialnega in fizičnega razvoja, vendar pa mora biti organizirana, imeti mora vedno svoj cilj in seveda tudi primerne igrače. V vrtcu imajo otroci različne igrače glede na funkcijo, interes in starost otroka. Preko le-teh

otroci razvijajo na vseh področjih - intelektualnem, estetskem in telesnem. Zelo pomemben pa je tudi čustveni razvoj. Otroku pa je poleg igranja potreben tudi igralni prostor. Otroci, ki je omejen v majhnem prostoru, nima možnosti za aktivno in ustvarjalno igro, postane nedomiseln, dolgočasen individualist. Pogosto vodi pomanjkanje igralnega prostora otroka k agresivnosti ali pasivnosti. Kakšna je vloga vzgojiteljev? Naša pomoč je zelo pomembna. Dovolimo otroku, da je pri igri svoboden. Otroci ne potrebujejo pri igri naše prisotnosti, da mu nenehno pomagamo, temveč zato, da mu damo priznanje.

Otroci se v skupinski igri igranje nauči medčloveških odnosov. Bratje in sestre ne morejo nadomestiti igralnih prijateljev. V današnjem času pa otroci edinci še teh nimajo. Vrtec pa mu nudi družbo z vrstniki in s tem zadovoljuje te potrebe. Torej mi otroka pri igri vodimo, da jemu mu vzpodbudo, ko jo potrebuje, širimo mu obzorje, vendar pa v njegovo igro ne posegamo.

Potrudimo se za otrokovo prihodnost. Vi, dragi starši, kot osnovni nosilci vzgoje vašega otroka, in mi v vrtcu, kot vaša podaljšana roka. S skupnimi močmi bomo prav gotovo zgradili trdne in zdrave temelje otrokove osebnosti.

V želji, da se čim bolj seznanite z našim delom, smo za vas in vaše otroke pripravili **TEDEN ODPRTIH VRAT** v vrtcih v vseh Občinah M. Sobota. Trajal bo od 24. 3. do 28. 3. Obiščete nas lahko vsak dan med 8. in 12. uro. V Četrtek, 27. 3., pa tudi popoldan med 14. in 17. uro.

Pridite, veseli vas bomo!

Bernarda Marič,
pomočnica ravnateljice

Ženska, ki vzbuja strah

Predsednik vlade Janez Drnovšek je s svojim izborom ministrov odločil: nobena ženska v državi v tem trenutku ni sposobna za ministrstvo njegove vlade. Mi pa smo spet opravili praznovanje osmega marca, manj bučno ter ob premlevanju vsebin, katere bi na novo prilepili mednarodnemu prazniku zgodovinskega boja za ženske pravice. Urad za žensko politiko pa se je ob tej priložnosti okronal s svojo brošuro Zbirka za enake možnosti žensk in moških. Je šefinja urada Vera Kozmik zarohnela zoper ministrskega predsednika, ker je svoje vladnike izbral samo med pripadniki enega spola? Ne da bi slišali!

Kaj je torej v ozadju očitnega zmanjšanja števila žensk v javnem in političnem življenju? Nezainteresiranost žensk, njihova nesposobnost, prepričanje volivcev in volivk, da so dobri politiki lahko samo moški? Le sedem stolov od devetdesetih v parlamentu so po zadnjih volitvah zasedle ženske, najmanj, odkar volimo v samostojni državi. Strankarski liderji - mimogrede, le eno od enaindesetih strank vodi ženska - pa se posipavajo s pepelom, ko vabijo ženske, da bi bile njihove kandidatke ... A še v isti sapi pribejajo, kako zanimivo, razdražljivo bi bilo gledati dvoboj dveh kandidat. Da, v ring bi postavili dve ženski in čakali, kako se bosta ravšali, ob tem pa navijali, podpihovali, morda še stavili in se naslajali. Potem pa se na koncu oprali z »moralnimi« presojanjem in tehtanjem, kaj od storjenega je bilo primerno za žensko. Kaj pa spopad na političnem odru med moškim in žens-

ko? Može, ki ste si prilastili politične stole, se mar bojite žensk? Strah vas je, da bi se vam postavile kot politične nasprotnice, bojite se tega spopada?

Veste, kaj mi je pred časom priznal direktor uspešnega podjetja? Če se česa bojim, je to, da je pogajalka na drugi strani ženska. Je neizprosna, trdno stoji za tistim, kar hoče doseči, ne popušta.

Ženske tudi na večerjo ni mogoče povabili, da bi se posel sklenil »po moško« pri kozarcu. Spet drugi: ne vem, kako bi se pogajal z žensko. Najverjetneje bi ji kot gentleman popustil.

In še: so me že včeraj opozorili pred vami in mi svetovali, da naj sem z vami previden.

Se moški bojijo žensk v politiki in poslovnih stikih? Zato, najboljše zdravilo za moški strah je, da ženske na ta pomembna polja odločanja sploh ne stopajo.

MH

Centri za socialno delo - državne ustanove odločb ali celovita skrb za druge?

Med odprtostjo za človeka in državno, birokratsko držo

Socialna delavka je članom dobrodelne organizacije predstavljala bolnico, kateri je bila namenjena podarjena bolniška postelja. Izrekla jim je besede zahvale in pridala željo: Bilo bi lepo, če bi ji za lajšanje težav boleznijo lahko kdaj podarili še primerno pregrinjalo. Eden od članov humanitarne in dobrodelne skupnosti je odšel domov, vzel odejo iz ovčje volne in jo prinesel. Brez pomislekov je vredno pregrinjalo izročil za bolnico.

Kadar doživijo odprtost ljudi in njihovo pripravljenost pomagati sočloveku, te prevzame zadovoljstvo in navda upanje, da si poročajo: Čeravno se sistemi socialne varnosti vse bolj zapirajo v svojih birokratskih sponah, so tu še ljudje, ki hočejo pomagati. Naj bodo drugi pol. protitež inštitucijam, kjer najprej berejo parafraze, skozi katere potem gledajo na človeka in njegov problem.

Najprej paragraf in potem človek s problemom

Kot hladna, neprijazna jesenska megla se je zavleklo v skorajda vse naše sisteme, ki so namenjeni človeku: zapiranje v birokratske sponke, zaradi katerih človek vse težje pride do svojih pravic ali pa jih izgublja. V pozabljanju na tiste, ki nimajo, ne morejo ali ne znajo, snovalci socialne politike v državi vse bolj dajejo prednost trženjski naravnosti tudi tistih sistemov v državi, ki so namenjeni človeku. O čem je torej beseda?

Direktor Centra za socialno delo Ljutomer Boris Sunko je spregovoril o naslednjih primerih iz življenja.

Žena, ki se je zaradi nevzdržnih razmer v zakonu odločila ločiti se od moža, tega postopka ni mogla začeti, saj ni imela denarja, da bi notarju ali odvetniku poplačala stroške. Socialna delavka je potem zanj prosila pri svojih znanih.

V zdravstvu najprej pogledajo potrjeno zdravstveno knjižico in povprašajo po prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju. Potem pa ljudje, ki nimajo urejene dodatnega zdravstvenega zavarovanja z visokimi računi bolnišničnega zdravljenja, ki pa jih ne morejo plačati, pridejo na center za socialno delo. Socialna delavka zanje ureja problem tako ali drugače.

Tudi domovi za stare, ki so prav tako poklicani pomagati človeku, varovanja sprejmejo le, če ima urejeno dodatno zdravstveno zavarovanje. Tistim, ki si tega ne morejo plačati, na centru za socialno delo odobrijo enkratno denarno pomoč, da poravnajo obveznost dodatnega zavarovanja.

Zdravnik za nepokretnega bolnika ni dal vloge za pridobitev dodatka za tujo pomoč in postrežbo, ker da bo bolnik kmalu umrl. Toda svojci so ga po tistem negovali še dobro leto. Na posredovanje socialne delavke so vlogo za pridobitev pomoči z zdravstvenega doma vendar oddali, vendar je v tistem času bolnik res tudi umrl.

Svojci umrlega, ki pa je imel pravico do povrnitve pogrebne in posmrtnine iz naslova vojne invalidnosti, bi mogli uveljaviti to pravico, če bi prinesli račun pogrebni stroškov. Toda ti niso imeli denarja za poplačilo pogrebni stroškov, na zdravstveni zavarovalnici pa so jim brez predloženega računa lahko izplačali le dobro polovico priznane zneska. Prizadeti so prišli k socialni delavki in na center, kjer so jim posodili denar za plačilo računa na zaupanje.

»Postali smo servis ljudem, da

lažje pridejo do nekaterih svojih pravic. To so ljudje, ki so že tako prizadeti, ki svojih pravic niti ne poznajo ali pa si jih ne znajo ali upajo pridobiti. To je pomembna

pomoč ljudem in tudi v naprej tu vidimo naše mesto. Mi se ne moremo umakniti v lagodno pozicijo, ki jo imajo nekatere druge službe,« je povedal sogovornik.

Ljudje jih potrebujejo, toda država jih sili v vlogo državnega birokratskega urada

V sistemu socialnega varstva vloga centrov za socialno delo še ni določena. Ni sprejetega nacionalnega programa socialnega

prej razvijati programe pomoči ljudem?

Sogovornik Boris Sunko, direktor Ljutomerskega centra za socialno delo, je delo centrov za zadnjih šestih letih razdelil v tri obdobja. Do devetdesetega leta so bili pri svojem delu materialno in programsko zelo odvisni od lokalne oblasti in moči. Tudi kar je bilo določeno. Sledila je obdobje odtajanja, ko so si lahko pridobili na razpisih prijavnega ministrstva sredstva za izvajanje raznih preventivnih programov. V večji avtonomnosti in ustvarjalnosti in strokovnosti zaposlenih na centrih dobila ta obdobja, saj so začeli z raznimi oblikami dela z ljudmi ter izvajali številnih preventivnih programov. Pričakovali so, da bo v obdobju odtajanja, ko so si lahko pridobili na razpisih prijavnega ministrstva sredstva za izvajanje raznih preventivnih programov, da bi jih izvajali na centrih za socialno delo. Prednost izvajanja teh programov so videli v razpisih in financiranju dajal drugim neprofitnim in nevladnim organizacijam.

»Razumemo in sprejemamo, da mora nastajati pluralni sistem socialnega varstva, da bo poleg državne socialne službe mesto še drugi, morda drugi, morda več. Toda v pogledu, kaj naj bi se to razvilo, se razlikujemo od državnih uradov. Mislim, da centrov ni potreba, kar onemogočiti, prisilno pa sniti v neko vlogo, in to vlogo tistega drugega še ni, in to drugo lahko na področju socialnega varstva nastaja iz programov in ljudi, ki sedaj delajo v centrih,« je povedal sogovornik. Država bi morala samo določiti na kakšen način se naj oprejo ločitev socialno svetovalec in preventivnega dela ter izvajati javnih pooblastil.

MAJDA HORVAT

Drago Kuhar

Kaj nam bo svetost svetnika

Ondan mi je, stoječ na pravkar zorani brazdi, osiveli modrec pravil, da je svetost svetnika nekaj podobnega, kot če človek jeseni zrelo čebulo reže na rezine in ga zapeče v oči, ker je ona brez sredice za saditev, ali pa če človek gleda točno opoldne na jasnem nebu naravnost v poletno sonce in se mu vse do zaslepitve zablesči v oči in mora zamazati ali pa če pomladanskega jutra človek postavi na odprtem oknu zrlo tako, da v njem gleda prvi sončni žarek in ga ta tako močno požgečka v pogled, da mu ni več povsem jasno, kakšen dan se rojeva.

Kaj nam bo torej svetnik, če njegova svetost odvzame mavrici belo svetlobo: tisto naravno nedolžnost, ki sama v sebi loči med sabo moško seme od ženskega zrna, hkrati pa ju s setvijo zrašča v rojevanje deteta, ki je edini človekov kruh brez suhih drobtin, saj se priroda sama od sebe ne plevi, ampak se le očisti.

Svetost svetnika je ena sama tema brez zvezd, zmotna noč, ki človeku odujčuje človeškost njegovega življenja in mu edinože zapoveduje odpovedovanje za odrešenje.

Osiveli modrec prestopa z brazde na brazdo in išče na njivi življenja še ne prepričano grudo spoznanja, saj samo z njo lahko s spoštovanjem zre poštenosti v obraz in vdihava sapo toplino, ki se kadri iz zemskega jedra. Razgleduje se vse do obzorja in s svojo modrijo zahaja onkraj žive meje; onkraj sprijetja Zemlje in Neba. Tako se vsaki ondan sreča s svetostjo sveta in v temi čuti svetlobo in v svetlobi občuti temo. Ta svet s svetostjo dneva in z lučjo noči mu v maternici oplojeva moško seme in sveto žensko zrno se v ljubezni dozorevačega

klasja odličuje od lupine in se predaja kot novorojeno dete v oprsje življenja.

Svetost svetega zemskega sveta je vseeno več od svetosti svetnika, ki je tak božji Nič, da se ga niti Bog ne usmili, kaj šele, da bi se človeku smilil.

V modriji osivelega modreca, ki korak za korakom stopa po njivi od meje do meje, je na ozari en sam oltar, na katerem človek sejalec in človek žanjec dajeta besedi v roke plod letine in sočni sadež se kot med cedi po darežljivem jeziku, ki iz svoje duše izreka za zdrav duh v zdravem telesu molitveno pesem, katera naj se poje na ves glas večnosti v dar, katere svetost se jedri v cvetenje svetega tuzemskega življenja.

Modrost modrije osivelega modreca je edina knjiga knjig, ki se daje v branje svetosti svetega zemskega življenja, v katerem sta tostranost in onstranost vseeno, tako da

se človek vidi v svojem lastnem obrazu, ne pa v obliči kakršnega kjerkoli postavljenega in navedenega svetega svetnika, katerega človeška podoba je paravodni meglji in zamegljuje srečanje s samim očiščeno človeka s samim s seboj, očiščeno človeka s samim s seboj, samo On je orač na njivi življenja ne pa neki poklicani dovtolčni branež, ki pravzaprav samo odbojuje tisto, kar je že od bogov, kdaj lahko samo domače, domače, družinsko, ljudsko in narodno, nacionalno in svetno.

Svetost življenja izreka nečisto od ondan in vse do danes in danes, hodenja želje, da vsako minuto končnosti smrti preneša v zvestost, tako da sta začeti in končani vse eno in nič drugega kot njegovo samo sveto. Pravi glas, ki si človek zatiska oči pred svetostjo, da edino sveto življenje sebi večino svetost, ki se preprosto in izreka v trajnem branju življenja ne njive.

Sveta svetost življenja se ne dani in v glavi, zato si človek modrec pomane roke in bujne lase na glavščici, da ne bo lep v razkoraku stal na čem pragu in bo imel priložnost konito za kruh, pri drugem pa bo imel zibelko za dete, na tretjem pa bo izvir vode blagoslovljenega človeka odcepi in si nato vrč vode pitnice - svetost življenja.

Győrekova predvolilna kampanja

Politična afera?

Je »nameščeno« telefonsko nadlegovanje samo še ena od tranzicijskih značilnosti ali pa tranzicijo presega in nas umešča med Zahodnjake z njihovo demokracijo in aferami, kot je bila afera Watergate? – Je posredi samo »hacker« ali pa je vendarle kdo »pomagal«? – Bodo zadevo prekrili? – Kdo bi bil zmožen političnega konstrukta?

Samoreklama?

Vse pravico imate, da ob primeru Győrek, ki je dobila razgibal prekmurske kulorje, pomislite na reklamo, ki si je je morda zaželel eden od štirih soboških županskih kandidatov. Ze zato, kar ma predvolilne kampanje ne »pokriva« nobena stranka in ker zaradi tega v Prekmurju ne bodo romale procesije ministrov in drugih političnih vejakov. Toda naloge prenevarno in tudi za tranzicijske čase je to samoreklamiranje preveč tvegano, se vam ne zdi?

Uvertura

Kdo je torej po telefonu nadlegoval okrog 35 let staro priseljeno Sobocanko? Je to njen nekdanji ljubimec, ki že več kot leto in pol vztrajno telefonira svoji ljubici? Toda kako z Győrekovega telefona? Pa kaj, pa saj ni vmesano še »vojno lice«? In kako? Zagotovo ne iz omarice na Sobocanovem vrtu, saj bi psa zaradi nepridiprava zagotovo zagnala pravi pasji direndaj in bi ju silila vsaj lastnikova mati.

Nuskova - Sotina

Komu koristijo zapečatene vrtine?

V Občini Rogašovci želijo izkoriščati naravno bogastvo, ki je na njihovem območju – Radenska je lastnik vrtin in zemljišča, toda kdo ima pravico do rezultatov že opravljenih analiz?

Sredi minulega tedna se je v Občini Rogašovci sestel odbor za gospodarstvo, podjetništvo, drobno gospodarstvo in turizem. Sama seja ne bi bila nič kaj posebnega, če na dnevnem redu ne bi imeli točke z naslovom Raziskave mineralnih in termalnih voda v občini - k. o. Nuskova z obravnavo problematike sofinanciranja raziskav s strani EU. Na sejo so povabili tudi nekdanje vaske zagovornike mineralne vode, predstavnik Nafte Lendave in PEC-a. Niso povabili predstavnikov Radenske, ki je lastnik devetih obstoječih raziskovalnih vrtin, čeprav bi prav za to podjelo imeli veliko vprašanj, najprej o opravljenih raziskavah ali o uresničitvi okolice vrtin.

Zakaj Radenska Tri srca v Avstriji ne su v Nuskovi? Je bil naslov vprašanja, rubrike v Vestniku iz 1974. V njem so domačini iz Rogašovci spravevali vodstvo Radenske, ki je lastnik devetih obstoječih raziskovalnih vrtin, čeprav bi prav za to podjelo imeli veliko vprašanj, najprej o opravljenih raziskavah ali o uresničitvi okolice vrtin.

vode je namreč mehanizirana do tolikšne mere, da se v takih obratih zaposluje minimalno število delavcev. Tudi sedanji direktor Radenske Alojz Behek je odločen: Radenska je lastnik vrtin in določenega zemljišča okrog teh vrtin. Statusno tukaj, vsaj kar se tiče Radenske, ni nič spornega. Zgodba Geze Kisilaka in Štefana Lajnščka je polna nostalgije: V Nuskovi so slatino črpali že za časa Avstro-Ogrske, stari ljudje so govorili, da so delali v polnilnicah, to vodo pa so izvažali v Avstrijo in na Madžarsko. Takrat pa se je pojavil bivši lastnik Petanjških vrelcev g. Vogler, odkupil zemljišča, si prilastil polnilnico in jo nato zaprl. Voda je še naprej tekla in marsikdo si jo je redno odnašal domov. Pred kakšnimi tridesetimi leti so se domačini ponovno zavzeli, da bi tudi tukaj pri Rogašovcih nastal obrat, da bi dobili zaposlitev. Najprej sta nastali dve vrtini, ki so jih naredili »najtešje, v sedemdesetih letih pa so začeli s pomočjo Občine Murska Sobota in soboške Zvezde vrtati naprej. Geološki zavod je naredil še sedem vrtin, skupno torej devet. Dokler je bila Zvezda samostojna in njen direktor Karel Černjavič, je vse skupaj lepo napredovalo. Ko pa se je Zvezda združila z Radensko, se je vse skupaj začelo zavirati.

Rezultati raziskav

Največ negotovanja je zaradi tega, ker ne občina in ne domačini nikoli niso videli rezultatov raziskav devetih vrtin v Nuskovi in Sotini. Vse skupaj je zastalo na nekih ravni ... na objavljenem pomoč je »pozabil« tudi dr. Anton Vratuša, ki je bil takrat pomemben zvezni funkcionar. Zato ni čudno, da sumijo, da so pod njihovimi nogami bogate za-

izpisek beleži tudi enosekundni pogovor? Kdo bi bil tak »maher«, da bi vedno pravočasno odložil slušalko in tako preprečil beleženje pogovora? Ali pa, kako je na gospejinem izpisku klic z dotične številke zabeležen, na Győrekovem pa ne? Nadalje, zakaj se ure na obeh izpiskih ne ujemajo? Tu ne gre za eno minuto ali polno uro, takrat bi človek še verjel, da so pozabili prestaviti uro ... In kdo je klical takrat, ko je profesor ves večer predsedel na maturantskem plesu? O tem, da je originalni izpisek oziroma njegova fotokopija izginila iz stanovanja že tolikokrat omenjane gospe, da se je po medijski aferi in nekaj dneh premora skrivnostno vrnila v to stanovanje, najbrž ne gre izgubljati preveč besed.

Hacker

Zadeva torej pošteno zaudarja. Toda, kdo je skuhal to godljo oziroma, kako? Edina razlaga, ki se zdi kolikor toliko verjetna, je, da se je kak »hacker« prek Interneta poigral s Telecomovim računalnikom in v Siemensovo centralo, na katero Telecomovci prisegajo,

vnesel podatke. Računalniški »hackerji« zagotavljajo, da to ni tako težko. Glede na to, da je hrvaška mularija vdrla v Pentagon, verjamemo, da tudi Telecom ni boljše zavarovan. Je »hackerju« kdo pomagal? Nekdo, ki je vedel, komu so namestili lovnik telefonskih pogovorov? Se je soboška dama kje pohvalila?

Naključje ali konstrukt?

Je bil Győrek izbran samo naključno, da bi bila zavarovana oseba, ki nadleguje soboško gracijo? Ali pa je bil izbran namerno in je nekdo poskušal ubiti dve muhi na en mah? Kdo bi torej hotel Győreka javno diskreditirati? Ena od političnih strank, ki se poteguje za župansko mesto? Torej LDS, SDS ali celo SKD in SLS? Komu je nekdanji predsednik občinske SDS najbolj v želodcu? Komu je v želodcu človek, ki je razglasil socialdemokratski program za papiat? Ali pa je nekdo igral ravno na to karto, češ saj se ve, če se bo že sumničilo katero stranko, se ve, kateri stranki bo takšno dejanje najlaže obesiti. Je Győrek tako močan, da se počutijo drugi kandidati oziroma liderji njihovih strank ogroženi? In če je pred nami politična igra, potem smo lahko prepričani, da se krivci ne bodo nikoli našli. Se sprašujete, kje je vaša osebna nedotakljivost pa demokracija s tako opevano svobodo ali pa morda iščete pravno državo? Vas zanima, čemu tak zakon o varovanju osebnih podatkov? Vas pomirja, ko veste, da vsak vaš pogovor digitalna postaja tankovestno zabeleži in da se v izpisek lahko prikradejo tudi telefonski klici, ki jih nikoli niste opravili niti vi niti vaši sostanovalci? Človek se kar zboji, kako miroljubno prenašamo Orwellove napovedi iz knjige »1984«. A. P.

MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA
MESTNI SVET
Na podlagi 8. člena Pravilnika o dodeljevanju sredstev za subvencioniranje realne obrestne mere iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v Mestni občini Murska Sobota je mestni svet Mestne občine Murska Sobota na seji dne 03. 02. 1997 sprejel

SKLEP
O RAZPISU SREDSTEV ZA SUBVENCIONIRANJE REALNE OBRETNOSTI MERE ZA POSPEŠEVANJE RAZVOJA MALEGA GOSPODARSTVA V MESTNI OBČINI MURSKA SOBOTA

I.
Iz sredstev občinskega proračuna za subvencioniranje realne obrestne mere kreditov za pospeševanje malega gospodarstva za leto 1996 namenijo sredstva v višini, ki ustreza 200.000.000 SIT odobrenih kreditov.

II.
Sredstva se dodeljujejo za naslednje namene:
- nakup, graditev ali adaptacija prostorov, namenjenih za poslovno dejavnost,
- nakup opreme in generalna obnova obstoječe opreme za proizvodnjo,
- uvajanje sodobnih, energetsko varčnih in ekološko neoporečnih tehnologij.
Sredstva za razvoj se namenijo za isti projekt le enkrat.

III.
Pri dodeljevanju sredstev se upoštevajo naslednja merila:
- število novih delovnih mest,
- izvozni programi,
- nova enota malega gospodarstva,
- prva vloga za subvencioniranje,
- sodobna tehnologija,
- prosilci, ki so bili deležni subvencije v zadnjih dveh letih in izpolnjujejo enake pogoje, kot ostali prosilci, so je lahko ponovno deležni le v primeru neizkoriščene kvote.

IV.
Program, s katerim prosilec kandidira za sredstva, mora izpolnjevati sledeče pogoje:
- donosnost programa,
- likvidnost za celotno ekonomsko dobo,
- zaprt finančno konstrukcijo med uresničevanjem programa po cenah v konvertibilni valuti.

V.
Za sredstva lahko zaprosijo naslednji prosilci:
- podjetnik posameznik,
- podjetje v zasebni in mešani lastnini z do 30 zaposlenimi,
- občani, ki so pri pristojnem državnem upravnem organu vložili zahtevo za izdajo dovoljenja o izpolnjevanju pogojev oziroma na pristojnem sodišču priglasištev za vpis v sodni register, da izpolnjujejo pogoje za pridobitev dovoljenja.
Sedež firme in poslovni prostori morajo biti na območju mestne občine.

VI.
Sredstva za subvencioniranje realne obrestne mere lahko pridobi prosilec, ki ima med viri financiranja zagotovljenih najmanj:
- 35 % lastnih sredstev predračunske vrednosti investicije, če je investicija namenjena za novo enoto malega gospodarstva,
- 50 % lastnih sredstev predračunske vrednosti investicije, če je investicija namenjena v širitev dejavnosti.

VII.
Višina obrestne mere, ki se subvencionira v skladu s tem razpisom, znaša 5 %.
Doba vračanja posojila je največ 5 let.

VIII.
K vlogi mora prosilec priložiti:
- poslovni načrt ali investicijski program,
- sklep oz. pogodbo z banko ali drugo finančno organizacijo o odobritvi posojila,
- dokazilo o poravnanih davkih in prispevkih.
Vloge s potrebnimi prilogi je treba vložiti v roku 30 dni od dneva objave na Mestno občino Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota, Oddelek za gospodarske in negospodarske dejavnosti.

IX.
O odločitvi bodo prosilci pisno obveščeni najkasneje v roku 8 dni po odločitvi mestnega sveta.

hovih vrtin lahko vrtajo, kolikor hočejo. Večji problem bo dobiti denar za nove vrtine, kajti ena stane najmanj milijon mark. Še večje vprašanje pa je, kar je tudi spomnil župan Janko Halb, kaj bodo potem z rezultati. Kdo si bo upal začeti s kakšno proizvodnjo, če ne Radenska, ki je največji polnilec mineralne vode v Sloveniji. Ko bodo izvedeli, kakšni so pogoji, predpisi, kriteriji in nevarnosti na tem področju, bo verjetno vsak raje trikrat premislil. Najlažje je narediti vrtino, prav zares!

BERNARDA B. PEČEK

24. seja Občinskega sveta Občine Cankova - Tišina

Za ceste več denarja

V ospredju tokratne seje Občinskega sveta Občine Cankova - Tišina, ki je bila na Tišini, sta bila obravnavana in sprejem zaključnega računa občinskega proračuna za leto 1996. Tako prihodki kot odhodki znašajo 358 milijonov 601 tisoč tolarjev. Poleg tega se je v proračunski rezervi nabralo za 6 milijonov 200 tisoč SIT, kar se bo preneslo v letošnje leto.

Na seji so ugotovili, da so prihodki in odhodki proračuna izenačeni, kar je v okviru pričakovanih. Prav tako je v glavnem izpolnjen program naložbenih posegov, saj so izpadla le dela pri obnovi mostu v Domajincih, ki so jih prenesli v zdajšnji čas. Zato so za naložbe porabili 66 namesto predvidenih 71 milijonov tolarjev. Sicer pa so bili svetniki dokaj zadovoljni z obsegom naložb, kar dokazuje, da je na tem področju dosežen pomemben premik v novi Občini Cankova - Tišina. To velja predvsem za cestno gospodarstvo, saj so porabili za blizu 100 odstotkov več denarja od predvidenega. Na ta način so omogočili boljše vzdrževanje občinskih

cest in nemoteno zimsko službo.

Za 146 odstotkov višji proračun

Istočasno so na seji Občinskega sveta Občine Cankova - Tišina obravnavali in sprejeli osnutek proračuna za leto 1997. Po dolgotrajni razpravi so se odločili, da bodo na prihodnji seji dokončno potrdili predlog tega dokumenta. V njem je navedeno, da bodo tako prihodki kot odhodki znašali 525 milijonov tolarjev, kar je v primerjavi z letom prej kar 146-odstotno povečanje. Pri tem je treba omeniti, da so v omenjenem znesku

zajeta tudi lastna sredstva, saj se s pomočjo prispevkov občanov zbere okrog 100 milijonov tolarjev za razna komunalna dela, predvsem za gradnjo kanalizacijskega omrežja.

In kako bo z letošnjimi odhodki občinskega proračuna? Največ denarja bodo porabili za gradnjo kanalizacije v krajevnih skupnostih Gederovci in Tišina, za kar občani zbirajo namenska sredstva.

Prav tako bodo nadaljevali z gradnjo kanalizacije na Cankovi. Hkrati načrtujejo obnovo magistralne in pločnikov na Tišini ter v nekaterih sosednjih krajih pa tudi vrsto drugih del, pomembnih za hitrejši razvoj tega območja. Žal pa zaenkrat še ni znano, kdaj bo prišlo do načrtovane obnove Osnovne šole Tišina, ker doslej še niso dobili odgovora z Ministrstva za šolstvo in šport.

MILAN JERŠE

Rešitev je »mestni načrt«

Predsednik Občinskega sveta Občine G. Radgona je v torek (18. marca) sklical pogovor oziroma že kar javno tribuno o dveh aktualnih temah

Oblikovali naj bi skupna stališča o problematiki spremembe novelacije Zazidalnega načrta »Industrijska cona v Gornji Radgoni«, v drugem delu pa spregovorili o preostali aktualni prostorski problematiki v mestu ter o dosedanjih ugotovitvah urbanističnih delavnic.

Pogovor je dosegel svoj namen le v tem smislu, da so se prvič srečali na enem mestu vsi, ki so odgovorni za urejanje prostora, načrtovanje in izdajanje soglasij, do rešitev pa tudi tokrat niso prišli, kajti vsak je še vedno vztrajal pri svojem. Tako so svoje povedali načelnik UE Vinko Mlinarič, odgovorni na občinskem oddelku za okolje in prostor Dragan Kujundžić ter Feliks Petek (član OS).

Zaradi neživljenjskih zazidalnih načrtov in prepočasne sprejemanja novih aktov pa so najbolj prikrajšani prihodnji koristniki prostora v industrijski coni, ki bi radi začeli ali nadaljevali z dejavnostjo.

Franc Flegar je govoril v imenu Sepinga, ki izdeluje projektno dokumentacijo za MIR, in predlagal gradnjo začasne mehanske čistilne naprave in rešitev končnega čiščenja z mestno čistilno napravo. Svoje probleme so povedali tudi predstavniki ŽAR-a, podjetja, ki skrbi za prehrano čakajočih šoferjev na parkirišču.

Bistvo vseh problemov - s parkiriščem, novimi dejavnostmi, veliclovim vrhom in gradnjo mestne čistilne naprave - je preveliko število zastarelih in na različnih osnovah narejenih zazidalnih načrtov, kajti mestni prostor se je v preteklosti urejal preveč parcialno.

Rešitev je v razpisu »mestnega načrta«, določene kratkoročne rešitve pa bo verjetno potrebno najti čim prej.

BBP

PONUDBA SKB banke

Po čem so posojila v SKB banki?

SKB banka vam omogoča pridobitev najrazličnejših posojil. Pomaga vam, da si postavite streho nad glavo, da se odpravite na zaslužene počitnice, si kupite že dalj časa želen avto ali pa le, da imate pri roki nekaj gotovine.

Kratkoročna posojila so namenjena nakupu potrošnega blaga, plačilu storitev in potovanj. Doba vračanja takšnega posojila je eno leto. Občani lahko na osnovi zastave obveznic SKB banke in zastave depozita pridobijo kratkoročno lombardno posojilo. Kot posebnost SKB banka nudi gotovinska posojila študentom in kreditiranje turističnih aranžmajev pri podjetju Kompas Holidays. Če ste pred najetjem posojila poslovali z banko najmanj tri mesece, obrestna mera znaša 10 % + T ali D, v nasprotnem primeru pa 11 % + T ali D.

Za pridobitev **dolgoročnega posojila** je potreben depozit v višini deset odstotkov. Dolgoročna posojila vam odobrimo za nakup blaga široke potrošnje, nakup in gradnjo garaž, izplačilo dednih deležev, nakup zemljišča, opremljanje stavbnega zemljišča, za nakup kmetijske mehanizacije in zemljišča, obnovo in ureditev trajnih nasadov ter za nakup oz. gradnjo nepremičnin. SKB banka kreditira tudi kupce avtomobilov v trgovinah, ki imajo sporazum z banko, pri čemer sodelovanje z banko ni potrebno. Če svoj dohodek prejemate preko SKB banke že več kot tri mesece, obrestna mera znaša 11 % + T ali D, v nasprotnem primeru pa 13 % + T ali D. Posojilo, pridobljeno na osnovi dolgoročnega varčevanja, vam nudimo po obrestni meri 10 % + T ali D.

V okviru **stanovanjskih posojil** SKB banka občanom nudi posojila za plačilo prispevkov pri gradnji stanovanjske hiše, za tekoče vzdrževanje, nakup in gradnjo stanovanjske enote, prenavo enote ter za nakup stavbnega zemljišča.

Pogoj za pridobitev omenjenih posojil je poslovno sodelovati z SKB banko (prejemanje dohodka preko banke, uporaba kartice Eurocard ali zaključeno namensko oz. dolgoročno varčevanje pri SKB banki). Vsa posojila lahko zavarujete s kreditno sposobnimi poroki, hipoteko ali katero drugo obliko.

Za odgovore na vaša vprašanja in za podrobnejše informacije se lahko obrnete na PE Murska Sobota, Ekspozituro Ljutomer, Ekspozituro Gornja Radgona in Agencijo Lendava ali pokličete Zeleni telefon 080 15 15.

PE Murska Sobota
Kocijeva 6
Tel.: 069/32-495

Ekspozitura Ljutomer
Stari trg 7
Tel.: 069/83-312

Ekspozitura Gornja Radgona
Trg svobode 12
Tel.: 069/61-841

Agencija Lendava
Mlinska 5
Tel.: 069/75-810

SKB BANKA D.D.

Za Danes. In za Jutri.

Spet je tu dohodnina

Spet je leto naokrog in dobra polovica Slovencev pridno zbira obvestila izplačevalcev o dohodkih v prejšnjem letu, ravno tako tudi račune, potrdila, s katerimi si bo zmanjšala dohodninsko osnovo, ter vpisuje podatke v dohodninske napovedi - Zadnji dan za oddajo dohodninske napovedi je letos prvi april, ker je 31. marec praznik

Kaj je dohodnina

Dohodnina je osebni davek (plačuje jo vsak zavezanec zase). Dohodnina je letni davek. Med letom plačujemo od posameznih dohodkov davke, ki so akontacija dohodnine. Vendar pa se dohodnina plačuje samo od obdavčljivih dohodkov (o tem v nadaljevanju).

Dohodnina se nam odmeri od dohodninske osnove, ki jo ugotovi davčna uprava na podlagi podatkov iz naše dohodninske napovedi, z odločbo. Iz odločbe je razvidno, koliko znaša letni davek na naše dohodke, koliko smo plačali kot akontacijo dohodnine že med letom in kolikšna je razlika - ali nam bo država preveč plačani davek vrnila ali pa bomo razliko morali doplačati.

Kaj je obdavčeno

Z dohodnino za leto 1996 so obdavčeni vsi obdavčljivi dohodki, ki so bili prejeti (na žiro-račun, tekoči račun, hranilno knjižico, v gotovini, v bonih ...) od 1.1.1996 do 31.12.1996, ali doseženi oziroma določeni v istem obdobju. Pri tem je pomembno, da ni obdavčeno vse, kar prejmemo na žiro-račun, tekoči račun, hranilno knjižico, kajti bančni izpisek o prillivih na ŽR, TR nam lahko izpričuje večje prilive, kot so naši obdavčljivi dohodki v letu 1996.

Obdavčljivi dohodki so:

- plače in nadomestila plače, povračila stroškov,
- stimulacije in bonitete v zvezi z delovnim razmerjem,
- regres za letni dopust,
- odpravnine ob upokojitvi, jubilejne nagrade in enkratne solidarnostne pomoči nad zneski, določenimi z uredbo vlade, in drugi prejemki iz delovnega razmerja,
- pokojnine in nadomestila SPIZ,
- nadomestila pri drugih izplačevalcih in priznavalnini,
- drugi prejemki, vključno z nagradami in podobnimi prejemki,
- plače iz tujine, na podlagi delovnega razmerja sklenjenega v Sloveniji,
- pokojnine iz tujine,
- prejemki za priložnostno opravljene storitve in posle,
- prejemki učencev in študentov prek študentskih in mladinskih servisov,
- katastrski dohodek,
- dobiček, dosežen z opravljanjem dejavnosti,
- dobiček, dosežen s prodajo ali menjavo nepremičnin,
- dobiček, dosežen s prodajo delnic in deležev v kapitalu, ki so bili dobljeni kot del plače v prisilni poravnavi,
- udeležbe pri dobičku oziroma dividende,
- obresti na dana posojila fizičnim in pravnim osebam,
- najemnine,
- avtorski honorarji,
- prejemki za izume, znake razlikovanja in tehnične izboljšave.

Zavezanec za dohodnino je rezident Republike Slovenije (rezident je tisti, ki stalno prebiva v Sloveniji), ki je prejel v prejšnjem letu vsaj en obdavčljivi dohodek ter nerezident (tisti, ki nima stalnega prebivališča v Sloveniji), ki je bival v Sloveniji neprekinjeno najmanj šest mesecev in je prejel vsaj en obdavčljivi dohodek.

Komu ni potrebno vložiti napovedi

Dohodninske napovedi za leto 1996 ni potrebno vložiti:

- zavezancu, če njegova osnova za izračun dohodnine znaša 170.445 tolarjev (11 odstotkov povprečne plače zaposlenih v letu 1996) ali manj,
- zavezancu, ki prejema pokojnino in je v letu 1996 prejel samo pokojnino SPIZ in pri tem med letom ni plačal akontacije dohodnine (na obvestilu, ki ga je dobil od SPIZ je v stolpcu Akontacija dohodnine znesek nič; bila je sicer obračunana akontacija dohodnine, vendar pa ni bila plačana), hkrati pa ni prejel v letu 1996 nobenega drugega obdavčljivega dohodka (dividende, katastrskega dohodka, avtorskega honorarja ...),
- zavezancu - dijaku in študentu, ki je imel v letu 1996 le prejemke za časovno ali občasno delo prek študentskih ali mladinskih organizacij, če njegova dohodninska osnova ne presega 790.245 tolarjev (51 odstotkov

- programske opreme,
- plačane zneske šolnine za zavezanca,
- prostovoljni denarni prispevki in darila v naravi za humanitarne, kulturne, izobraževalne, znanstvene, raziskovalne, športne, ekološke in religiozne namene,
- sredstva, po pogodbi namenjena za gradnjo ali obnovo objektov komunalne infrastrukture,
- plačane članarine političnim strankam in sindikatom,
- sredstva, vložena v deleže in delnice pravnih oseb, namenjena le razvoju znanosti in tehnologije,
- znesek sredstev za obnovo denacionaliziranega premoženja,
- znesek vplačil v denarju za delnice in za vložke gospodarskih družb ter za deleže zadrug, vpisanih v sodni register v Republiki Sloveniji,
- sredstva, vložena v nakup proizvodov, ki so po merilih, ki jih je določila Vlada Republike Slovenije, prijaznejši do okolja;

B) vzdrževane družinske člane:

- med vzdrževane družinske člane štejemo otroke oziroma po-

dela na podlagi pogodbe o delni cesiji, v skladu s predpisom na področju zaposlovanja; osnova za zmanjšanje za 40 odstotkov povprečne letne plače zaposlenih v Sloveniji v lanskem letu (kar znaša 619.800 tolarjev);

Kratki napotki za izpolnjevanje napovedi

Najbolj pomembno pri izpolnjevanju napovedi, da si vzamete čas za natančno izpolnjevanje zbranih podatkov.

Pravilno prepisujte podatke obvestil izplačevalcev o dohodkih.

Zmanjšanje osnove za dohodnino se lahko uveljavlja do konca leta za vložitev napovedi.

Pri vpisovanju olajšav v napovedi B.I. (3-odstotna olajšava) najprej prepričajte, ali imate

LESTVICA ZA IZRAČUN DOHODNINE ZA LETO 1996

letna osnova SIT		davek	
NAD	DO	SIT	SIT
770.355	17 %		
770.355	1.540.710	130.960	+ 35 % nad 770.355
1.540.710	2.311.066	400.584	+ 37 % nad 1.540.710
2.311.066	3.081.421	685.616	+ 40 % nad 2.311.066
3.081.421	4.622.131	993.758	+ 45 % nad 3.081.421
4.622.131		1.687.078	+ 50 % nad 4.622.131

povprečne plače zaposlenih v letu 1996).

Če zavezancu ni potrebno vložiti napovedi, to še ne pomeni, da je ne sme vložiti. Kajti če mu je bila med letom odtegnjena akontacija dohodnine, lahko dobi delni znesek ali pa kar celotnega tudi vrnjenega.

Kako zmanjšamo osnovo za izračun dohodnine

Vsakemu zavezancu se osnova za izračun dohodnine avtomatično zmanjša za 11 odstotkov povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji v letu 1996 (to je 170.445 tolarjev).

V dohodninski napovedi lahko uveljavljamo zmanjšanje osnove za (vendar se morajo vse olajšave nanašati neposredno na zavezanca):

A) do 3 odstotke osnove zaradi določenih izdatkov, in sicer:

- sredstva, vložena v vrednostne papirje Republike Slovenije, katerih vračilni rok je daljši od 12 mesecev,
- sredstva, porabljena za nakup, gradnjo stanovanjske hiše ali stanovanja, za njihovo vzdrževanje, za odpravo ovir za invalide v teh objektih,
- sredstva, vložena v vzdrževanje naravne znamenitosti ali kulturnega spomenika,
- prispevke in premije za povečanje socialne varnosti zavezanca (pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno varstvo, zaposlovanje), plačane slovenskim pravnim osebam, ter znesek sredstev, vloženih v nakup zdravih, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov,
- sredstva za nakup učbenikov in druge strokovne literature ter

svojenice, starše oziroma posvojitelje, vnuke ali pastorko, zakonce in druge člane kmetijskega gospodinjstva;

- za prvega vzdrževanega otroka je višina olajšave 10 odstotkov povprečne letne plače v 1996, za drugega 15, za tretjega 20 in za vsakega naslednjega 5 odstotkov povprečne lanske letne plače več; za vsakega preostalega vzdrževanega družinskega člana pa se prizna 10 odstotkov povprečne lanske letne plače zaposlenih za vzdrževanje od 1. 1. 1996 do 31. 12. 1996;

- če ima vzdrževani družinski član lastne dohodke, se znesek olajšave zniža za toliko, kolikor so znašali letni dohodki tega člana;

- če uveljavljamo olajšavo za otroka z zmerno, težjo in težko motnjo v telesnem in duševnem razvoju, tega ne smemo pozabiti označiti tudi v napovedi;

C) plačane zneske samoprispevka, uvedenega v skladu s predpisi o samoprispevku, osnova se zmanjša za znesek plačanega samoprispevka;

D) zaradi invalidnosti s 100-odstotno telesno okvaro,

zaradi katere je priznana pravica do tuje nege in pomoči na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, centra za socialno delo ali občinskega upravnega organa, pristojnega za varstvo borcev in vojaških invalidov; osnova se zmanjša za višino letne povprečne plače zaposlenih v Sloveniji v lanskem letu (kar znaša 1.549.500 tolarjev);

E) za prejemke iz naslova plačila za časovno ali občasno opravljanje dela učencev in študentov,

prejetih prek študentskih ali mladinskih organizacij, ki opravljajo dejavnost posredovanja

ločen izdatek sploh uveljavljati kot olajšavo.

Pri vpisovanju vzdrževanih družinskih članov ne pozabite vpisati pravilne enote naslova in številke občana (emso) in vsakega člana določeno številko.

Ko boste napoved izpolnili, še enkrat skrbno preglejte in nanjo tudi podpisite, kajti s svojim podpisom jamčite za pravilnost podatkov, ne podpisate napovedi pa ni popolna.

Dokumentacijo, s katero dokazuje resničnost podatkov v napovedi, je potrebno hraniti vsaj let od dneva pravnomočne odločbe o odmeri dohodnine.

SEBEBORCI

Občani Moravskega upravnega okraja imajo strelske puške. Andrej Noršič, a je aktivno član Sebeborci, slednji nekoliko popušča. V Sebeborcih v preteklosti letos urediti v preteklosti nekdanje osnove za streljanje lišče za streljanje z puško. (G. G.)

BELTINCI

tem letu bo Občina Beltinci financirala imenovana javna dela, slej bodo zunanje KS, vičene do treh javnih vcev, v Beltinci pa imel šest javnih del. Vsem pa bo občina cirkala osebne mese obdobje osmih mese Delavci javnih del ne opravljali zgolj klasičnih del, ampak tudi druga »lokalna« del, bodo prispevala k večji privlačnosti. (J. J.)

Ocenjevanje vin tudi v Melincih

Društvo vinogradnikov Beltinci ima 62 članov. Na društvenem ocenjevanju v gostišču v Melincih je bilo 55 vzorcev vin. Pa ocene?

Belo mešano vino: Maksimilijan Gjerek iz Beltince (17,82 točk); laški rizling: Maksimilijan Gjerek iz Beltince (18,16 točk); šipon: Ignac Padar iz Dolnje Bistrice (17,30 točk); beli pinot: Marjan Maučec iz Gančan (17,88 točk); chardonnay: Milena Toplak iz Lipovec (18,26 točk); renski rizling: Tatjana Toplak iz Lipovec (17,66 točk); sauvignon: Dušan Balazic iz Beltince (17,42 točk); modra frankinja: Avgust Farkaš iz Beltince (16,80 točk). Priznanja najboljšim bodo podeli na vinogradniškem in Jožefovem plesu, ki bo b soboto, 22. marca, v Melincih.

J. Ž.

Ocenjevanje vina društva vinogradnikov Goričko

Višja kakovost goriških vin

V organizaciji Društva vinogradnikov Goričko je potekalo minuli teden v soboškem hotelu Diana že 12. društveno ocenjevanje 238 vzorcev vina letnika 1996, ob tem pa so tretje leto zapored ocenili tudi 65 vzorcev vin gostinskih lokalov, turističnih kmetij in vinotočev iz osmih prekmurskih občin.

V skupini zvrst oziroma belih mešanih vin (prispelo je 53 vzorcev), je bilo najvišje ocenjeno vino Antona Horvata iz vinograda v Bogojini - 18,28 točke; vino Martina Puhana (Bogojina) je dobilo v skupini chardonnay (38 vzorcev) oceno 18,22 točke; v skupini laški rizling (29 vzorcev) je bilo najvišje ocenjeno vino Matka Zdravca (Bogojina) 17,78; v skupini renski rizling (26 vzorcev) ter beli pinot (19 vzorcev) pa vino pridelovalca Franca Zelka (Pečarovi) 18,20 oz. 18,18 točke.

Najboljše vino sorte kerner je na ocenjevanju med osmimi vzorci imel Štefan Lopert iz Bogojine (18,00); sorte sauvignon pa med 13 vzorci Alojz Kisilak iz Kruplivnika (18,14); Jože in Vida Gutman iz vinograda v Filovcih sta med štirimi vzorci sorte sivi pinot zbrala največje število točk (18,20); med sedmimi vzorci šipona je bil najvišje ocenjen vzorec Zvonka Lukača iz Lendaških goric (17,30); med petimi vzorci muškata otelona vzorec

Martina Kocipra (Bogojina) 18,06 točke ter med dvenaj vzorcev sorte rose Mihaela Tremila (Bokrači) 17,02. med vini sort traminec, rumeni muškata, veltinec, ranina, zeleni silvanec, modra frankinja, modri pinot in zweigelt, pa se je v posameznih skupinah pojavil le po en vzorec. Vin posebnih kakovosti (pozna trgata, jagodni izbor ter ledeno vino), je bilo letos na ocenjevanju 13. Med štirimi vzorci laškega rizlinga pozne trgata je vino Mihaela Tremila iz Bokračev zbralo 18,25 točke, med tremi vzorci chardonnaya pa Jožeta Šumaka iz Doline 18,29 točke.

V konkurenci vin pozne trgata je bilo še vino beli pinot Mirana Erniše (Jelovškov breg, Suhir) 18,14, renski rizling Ernesta Novaka (Vaneča) 17,50, sauvignon Karla Raiterja (Gerlinci) 18,36; v skupni izbor pa chardonnay Ladislava Gjereka (Prosenjakovci) 19,06, renski rizling Boštjana Rečka (Prosenjakovci) 18,62 ter sauvignon Zdravka Kovača (Hodoš) 18,76

točke. Ledenemu vinu laški rizling, ki ga je donegovil Ernest Novak iz Murske Sobotice (vinograd Vaneča), pa so ocenjevalci prisodili 19,42 točke.

Gotovo ne bo odveč podatek, da je z vzorcema vin sort sivi pinot ter sauvignon na letošnjem ocenjevanju sodelovalo tudi šolsko posestvo sadjarske in vinogradniške šole z Modre na Slovenskem.

Kot smo že omenili, je v okviru letošnjega ocenjevanja potekalo tretje ocenjevanje vzorcev nevstekleničenih vin iz gostinskih lokalov, turističnih kmetij in vinotočev na območju občin Murska sobota, Moravske Toplice, Cankova - Tišina, Puconci, Kuzma, Gornji Petrovci, Hodoš - Šalovci in Rogasovci.

Komisija je po naročilu občin presenetila (s kontrolo) kar 65 gostinskih lokalov, od tega skoraj polovico v Mestni občini Murska Sobotica.

V slednji občini so v času ocenjevanja najkvalitetnejše vino točili v gostilni Rajh v Bakovcih (17,20), Občini Moravske Toplice je bilo najvišje ocenjeno vino iz gostišča Šinor Martjanci (17,02), v puconski občini je imela najkvalitetnejše vino gostilna Sijarto-Špilak v Puconcih (16,86), v Občini Hodoš - Šalovci Bistrolipa v Čepincih (16,26), v Občini Gornji Petrovci gostilna Horvat Zlatice v Gornjih Petrovcih (16,44), v Občini Cankova - Tišina gostilna Beloševič v Krašcih (16,78), v Občini Kuzma gostilna Pri veseli Goričanki v Radovcih (15,70) ter v Občini Rogasovci gostilna Sapač v Rogasovcih (16,26).

GEZA GRABAR

Čebelarjeva opravila v marcu

Zima počasi jemlje slovo in življenje v naših čebelnjakih se je znova razbohotilo. Zgodnja pomlad je prebudila matice, ki so že v drugi polovici januarja začele intenzivno zalegati. Lepo in toplo vreme februarja so čebele izkoristile za intenzivno izletavanje in čiščenje panjev. Sredi meseca pa so daci zvončki in leska že tudi prvi cvetni prah.

Marec se šteje za mesec, ko se začnejo intenzivnejša opravila okrog našega čebelnjaka. Vsak dober čebelar izkoristi dneve, ko se dnevna temperatura dvigne nad 10 stopinj, da oceni, kako so njegove družine preživele zimo. Iz opazovanj ob čistilnih izletih lahko marsikaj sklepamo o stanju v panju. Če iz katerega od panjev čebele ne izletavajo, s potrkanjem po njem ugotovimo, če je družina sploh živa. Panj, v katerem je odmrla družina, zapremo, da preprečimo ostalim čebelarom stikanje po njem. Vzrok za odmrtnje je pogosto lahko tudi bolezen, ki bi se na ta način, lahko prenesla po čebelnjaku. Ob prvi priložnosti tak panj izpraznimo. Mrtve čebele sežgemo, satnice pretopimo v vosek in obžgemo notranjost in pročelje panja. Z opazovanjem obnašanja čebel na bradi lahko postavimo sum na nose mavost in pršičavost.

V času do 6. marca 1997 je bilo v laboratoriju VZS pregledano 81 vzorcev mrtvic. Prav v vseh vzorcih so bile najdene spore Noseme apis. Vendar je bila večina vzorcev, pri katerih je bila ugotovljena močnejša okužba, odvzetih pred obdobjem lepega vremena v januarju, medtem ko so kasnejše odvzeti vzorci pokazali znatno nižjo stopnjo okužbe. Obdobje lepega toplega vremena je namreč omogočilo številne izletne dneve in s tem čiščenje družin. To pa še ne pomeni, da morebitno poslabšanje vremena v tem obdobju ne more povzročiti izbruhov nose mavosti. Zato niso odveč preventivni ukrepi, s katerimi lahko le-te preprečimo. Tako je potrebno urediti higiensko napajališče, saj družina v tem zgodnjem obdobju potrebuje veliko vode, ki mora biti higiensko neoporečna. V čebelarstvih, kjer so laboratorijski izvidi pokazali nekoliko močnejšo stopnjo okužbe, je vsekakor priporočljivo pomladanskim pogaçam ali v sirup za dražilno krmljenje dodati tudi sredstva proti nose mi. Vsi pregledani vzorci so bili negativni na pršico.

Kljub temu da trenutno lepo vreme ponuja dobre razmere za razvoj čebeljih družin, ne bo odveč, če malo osvežimo znanje o znakih, na podlagi katerih posumimo na izbruh nose mavosti.

Pri nose mavosti čebele pridejo na brado tudi ob ravno ne idealnih dnevih za trebljenje, okorno hodijo po bradi in se pogosto trebijo, ne da bi vzletele. Zadki obolelih čebel so napeti in polni rumeno-belih smrdelih iztrebkov. Čebele, ki vzletijo, ne lete daleč in pogosto padejo na tla in se ne vrnejo v panj. Pročelja panjev so popacana z iztrebki, na dnu panjev pa je veliko mrtvic. Tako družina pogosto tako oslabi, da se ne more premakniti do svojih zalog hrane in odmre kljub temu, da je v panju zadostna količina hrane. Družino lahko rešimo s pokladijem zdravilne sladkorne raztopine, ki pa jo moramo namestiti direktno nad gnezdo ali še bolje, da z njo poskropimo čebele.

Podobne znake kažejo čebele tudi pri pršičavosti. Tudi tu se čebele nemirno premikajo po bradi in ob poskusu leta kar hitro omagajo. Čebele se zbirajo v gruče na tleh pred čebelnjakom, kjer odmrejo zaradi podhladitve. Za razliko od nose me ne najdemo popacane satja in pročelja panjev. Večina obolelih čebel pogine zunaj panja, zato je pred čebelnjakom večje število mrtvic in težko bolnih čebel, ki kljub temu, da jih ogrejemo s sapo, ne morejo poleteti.

Odkritje znakov nose me ali pršičavost je potrebno čimprej javiti veterinarsko svetovalni službi na VZS, da se s laboratorijskim pregledom vzorcev mrtvic potrdi ali ovzre sum bolezni in po potrebi predpišejo ustrezni ukrepi.

Že v marcu lahko opravimo tudi kontrolo našega jesenskega zatiranja varoze. Za to uporabimo metodo kontrole naravnega odmiranja varoj. Spremljamo odmiranje in odpadanje varoj v 10 dnev nih časovnih intervalih. Glede na to, da je v tem času zajedavec še malo in so večinoma v zalegi, se 5-7 odpadlih zajedavcev šteje za stopnjo okužbe, ki ogroža čebeljo družino in zahteva hitro ukrepanje. Če je število znatno višje, pa je najbolje, če se pred ukrepanjem posvetujemo z veterinarsko službo. Zelo topli dnevi nam omogočajo tudi že izvedbo testnega zdravljenja s sredstvi za dimljenje, ki bo dalo točnejšo sliko o stopnji okužbe z varozo.

Nemirno sprehanje po bradi nima vedno vzroka v boleznih. Tak nemir v čebelji družini lahko pomeni tudi brezmatičnost. Brezmatične družine tudi pozno ali pa sploh ne začnejo prinašati v panj cvetnega prahu. Ob naslednjem lepem dnevu bomo tako družino pregledali; če matice ni, družini dodamo rezervno matiko, ki jo v tem času čebele sprejmejo brez večjih varnostnih ukrepov, ali preostanek čebel pridružimo drugim družinam. Pri teh opravilih moramo biti hitri in pazljivi, da ne prehladimo zalege.

Prav tako hitri in previdni moramo biti, če zaradi strahu, da svojih čebel nismo zadostno oskrbeli s hrano, preverjamo njihove zaloge. Čebelja družina mora imeti v tem času 6-8 kg zaloga hrane. S pomladjo prihaja čas njene povečane aktivnosti, do prve paše pa je še daleč. Če odkrijemo, da so jim zaloge hrane res že pošle, je najbolje, da pripravimo gosto mlačno sladkorno raztopino, v katero lahko vmešamo tudi zdravila (proti nose mavosti) in vitaminske pripravke. Zelo enostavno lahko pripravimo tudi pogače, in sicer tako, da zmešamo 2,5 d l lov sladkorja v prahu z 1 delom tekočega medu. Če je mešanica pretrda, dodamo nekoliko vode, dokler ne dobimo pastozne mase. Tudi v pogače je priporočljivo vmešati mineralno-vitaminske dodatke, ki stimulativno vplivajo na razvoj čebelje družine. V primeru ko se družina zgolj ne uspe pomakniti do zaloga hrane, odmaknemo prazne sate in postavimo satje s hrano neposredno h gnezdu. Da vzpodbudimo čebele k jemanju hrane, pokrovrke nekoliko načnemo. Za pomladansko obdobje prav tako velja, da morajo biti čebelje družine še vedno dobro odete. Povečana aktivnost v panju je namreč že dodobra dvignila temperaturo v družini, ki je potrebna za normalni razvoj zalege. Hkrati pa se je tudi dvignila vlažnost v panju. Ker visoka relativna vlaga zelo ugodno vpliva na razvoj bolezni, še posebej poapnele zalege, je potrebno poskrbeti, da je material, s katerim so odeti naši panji, sposoben vezati nase zadosti vlage. Če ugotovimo, da je papir že pošteno moker, ga je potrebno zamenjati z novim. Materialom, ki so sposobni vlago oddajati, to omogočiti tako, da odpremo eno od loput na zadnjih vratih panja.

Čebelarjska sezona se je torej začela in že od naših prvih del v marcu in aprilu bo v veliki meri odvisno, kako uspešno bomo čebelarili čez leto. To še posebej velja za pomurske čebelarje, za katere je vrhunec sezone že v maju ob cvetenju akacije, ko morajo biti čebelje družine na vrhuncu svoje moči.

JOŽE MATAVŽ,

dr. vet. med., VZS - OE Murska Sobotica

Pleveli v ozimnih žitih

Zima se bliža h koncu in na polju bo potrebno prebiti vedno več časa. Treba bo pregledati posevke, kako so prezimili in katere ukrepe bomo potrebovali naprej izvajati. Kot prvo se bomo odločili za dognovanje, potem pa bomo ugotovili, da je plevelna flora že bujna (če nismo v jeseni tretirali s sredstvi za zatiranje plevelov) in bomo šli v uničevanje le-teh.

Posevki so nekateri bolj, drugi pa manj slabo prezimili. Tam, kjer imamo že precej gost posevek, bo potrebno čimprej ukrepati in se hitro odločiti za zatiranje plevelne flore. Temperature so ugodne, oziroma žita in z njimi pleveli pa lepo obdobju so pleveli zelo konkurenčni našim gojenim rastlinam (pšenici, rž, ječmen). Imajo izredno sposobnost »kradenja« hrane in tako zmanjšajo nadzemni prostor. Odvzemajo žito in hranila, vodo, svetlobo in zrak in se na tuj račun lepo razvijajo. So pa pleveli v teh zgodnjih razvojnih fazah tudi najbolj občutljivi glede uničevanja s fitofarmakocidnimi pripravki. Zato vsem priporočamo, da greste v ukrepanje čimprej, takoj ko se površine toliko razvijejo, da lahko pridete z mehaničnimi sredstvi do njih. Če posebej je potrebno pohiteti tam, kjer so posevki zelo dobro prezimili in so precej gosti.

Sredstva za zatiranje plevelov v pomladanskem času

Ko imajo ozimna žita tri liste in več, je možna uporaba fitofarmakocidnih pripravkov. Od sredstev, ki so nam na voljo, svetujemo uporabo DICURAN FORTE 80 WP v količini 1,5 kg/ha. Ta pripravek lahko uporabljate takoj zgodaj spomladi, in ni občutljiv na nekoliko spustijo tudi nekoliko pod 0 stopinj C). Uporabljamo ga za uničevanje enoletnih travnih plevelov

(srakoperec ali pavlica, lisičji rep, ljuljke, latovke) in širokolistnih plevelov (plezajoča lakota ali smolec, njivska vijolica, jetičnik, zebkrat, zvezdica, spominčica, mrtva kopriva, dresen, itn.). Čas uporabe pripravčamo od faze treh listov ozimnih žit dalje in do faze konec razraščanja. Če gremo tretirati pozno, se nam zgodi, da z delovanjem pripravek ne boste zadovoljni. Zakaj? Potrebno je tretirati, preden se vrste ozimnih žit popolnoma sklenejo. Kasnejše sredstvo ne more priti v dotik z zemljo in s tem tudi ne na plevela ter jih tudi ne more zatreti.

Naslednji pripravek, ki ga lahko uporabljamo za uničevanje plevelov, tako ozkolistnih in širokolistnih, je COUGAR, ki ga uporabimo v fazi treh listov do konca razraščanja. Količina pripravka je 1,25-1,75 l/ha. Priporočamo, da nočna temperatura naj ne bi bila pod 0 stopinj C.

V fazi posevka od treh listov in do konca razraščanja pa lahko uporabimo tudi pripravek STOMP 330 - E, ki zatira ozkolistne in širokolistne plevela, uporabimo ga v količini 5,0-6,0 l/ha.

Uporabljamo lahko tudi pripravek DICURAN 500 TEKOČI v količini 3,0-4,0 l/ha, kateri nam uspešno zatira enoletne travne in nekatere širokolistne plevela. Čas uporabe je od faze treh listov in do začetka kolenčenja. Podoben pripravek je tudi TOLKAN, ki ga uporabimo v količini 4,0-5,0 l/ha. K tema dvema pripravkoma moramo dodati še kakšnega drugega, da izpopolnimo delovanje sredstva in zatremo celotno plevelno florao na

naših površinah.

Proti širpokolistnim plevelom lahko v tem zgodnjem času uporabimo SATIS 18 WP, ki ga lahko uporabimo, ko so ozimna žita v fazi treh listov in dalje. Ta pripravek ni občutljiv na nizke temperature.

Vsi ostali pripravki za zatiranje plevelov v ozimnih žitih pa potrebujejo nekoliko višje temperature in ne bi svetovali sedaj njihove uporabe.

Kako je z uporabo herbicidov v jarih žitih?

Kjer ste se odločili in posejali jara žita bi Vas radi spomnili, da vsi pripravki, ki se lahko uporabijo v ozimnih žitih niso za uporabo v jarih žitih.

V fazi žit od treh listov naprej bi svetovali uporabo pripravka STOMP 330 - E v količini 4,0-6,0 l/ha.

Pripravke, kot so BASAGRAN DP (2,5-3 l/ha), DEHERBAN A (1,5-2,5 l/ha), DICOFLUID MP COMBI (4,0 l/ha), HERBOCID (1,5-2,5 l/ha), LENTAGRAN PLUS (2,0-3,0 l/ha), SATIS 18 WP (100-150 gr/ha), GRANTAR 75 DF (10-20 gr/ha), STARANE 250 (0,4-0,8 l/ha) pa lahko uporabljate od začetka razraščanja dalje.

Pri GRANSTARU je obvezno dodati močilo PINOVIT N v 0,1 % koncentraciji. Je pa pri teh pripravkih potrebna nočna temperatura 8-10 stopinj C.

Od vseh teh pripravkov lahko v ovsu uporabljate BASAGRAN DP, DICOFLUID MP COMBI in STARANE 250.

METKA BARBARIČ, dipl. inž. kmet., Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

Turnišče - cene pujskov

Na četrtkovem sejmu pujskov v Turnišču so rejci ponujali 24 pujskov, starih od 8 do 12 tednov in težkih do 25 kilogramov. Za par je bilo potrebno odšteti od 14.000 do 16.000 tolarjev, prodali pa so vse živali.

Izobraževanje kmetovalcev:

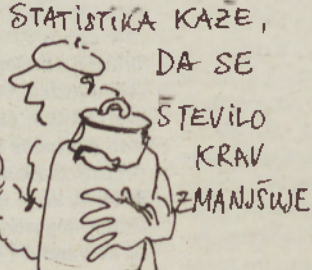
Med 21. in 27. marcem pripravljajo v kmetijski svetovalni službi za Pomurje naslednja predavanja in prireditve:

G. Radgona, 24.3.1997, ob 10.00 uri (dvorana KZ Radgona): Pridelava buč. Predavata: Zita Flisar-Novak in Metka Barbarič.

V. Polana, 24.3.1997, ob 13.00 uri (popravek): Ocenjevanje vin društva vinogradnikov Velika Polana.

Videm ob Ščavnici, 22.3.1997, ob 14.00 uri (Dom kmečkih fantov in deklet Videm ob Ščavnici): Razstava Velikonočnih jedi, bresmecev in ročnih del; ob 16. uri (popravek): v OŠ Videm ob Ščavnici: kviz Mladi in kmetijstvo.

FRANCEKOVOPREMIŠLAVANJE

STATISTIKA KAŽE, DA SE ŠTEVILO KRAV ZMANJŠUJE

TUDE JASNO TUDI BREZ STATISTIKE, SAKI MLEKARJE ŽE ZDAJ NAMESTO MLEKA POLNIJO LEDENE ČAJE.

Štajerski Slovenci v Avstriji predmet politične kupčije?

Bodo prizadevanja Kulturnega društva člen 7 za avstrijsko Štajersko pripomogla k ohranjanju slovenske manjšine v Avstriji? - Kdo je zabarantal ta del in kdo je po letu 1991 poskrbel, da se o njih ni veliko govorilo?

Zakaj se pripadniki slovenske manjšine niso angažirali pri »Meji na reki« in zakaj jih ne sprejmejo v štajerski deželni svet? - Kje so razlogi, da avstrijski Slovenci tako radi pozabijo na svoje korenine? - Kako se da pospeševati pouk slovenskega jezika in kako ovirati? - Za kaj si prizadevajo posamezne avstrijske stranke in kako vpliva nanje slovensko strankarstvo? - Si prizadevajo člani kulturnega društva člen 7 za manj, kot je bilo leta 1955 podpisano v avstrijski državni pogodbi? O vsem tem smo se pogovarjali s predsednikom Kulturnega društva člen 7 gospodom Brankom Lenartom.

Letos ste bili predstavniki slovenskih manjšin povabljeni h Kučanu. Kaj vam je obljubil?

Kučana smo seznanili z dejstvom, da v zadnjem poročilu avstrijskega zunanjega ministrstva, poslanega na Organizacijo združenih narodov, manjšina štajerskih Slovencev ni več omenjena. Predsednik Kučan je deželni glavarji Klasničevi poslal pismo, v katerem jo opozarja, da člen 7 državne pogodbe ni uresničen v nobeni točki. Vendar pa se o tem vprašanju morata dogovoriti obe vladi, a ko smo bili v Ljubljani, slovenska vlada še ni bila konstituirana.

Kako se rešuje vprašanje štajerskih Slovencev v avstrijskem parlamentu?

Ko so poslanci v parlamentu postavili vprašanje o naši manjšini, jim je prejšnji predsednik Vranitzky odgovoril, da je svet koroskih Slovencev pristojen tudi za štajerske Slovence. Tako se je pri deželni vladi znašla prošnja, naj dežela Štajerska prizna štajerske Slovence. Šele nato nas bodo sprejeli v svet. Dva sedeža, ki ju trenutno imamo v svetovnem, nam ne dajeta pravice glasovanja. Imamo torej status opazovalca. Da nas na Dunaju na neki način že priznavajo, kaže finančna podpora, ki smo jo zadnji dve leti dobili iz zveznega kancelarjevega urada.

Tudi v Sloveniji je odmevala zgodba o odboru, ki naj bi ugotovil, ali manjšina štajerskih Slovencev sploh obstaja.

Pri deželni vladi so ustanovili odbor, ki se je sestel trikrat ali štirikrat. Vendar pa odbor ni prišel do končne ugotovitve o našem obstoju. Zato so zadevo zopet predali vladi. Vlada, to pomeni ljudska stranka in socialdemokrati, morajo v treh mesecih napisati odločbo o našem priznanju ali nepriznanju. Zadnje stališče dežele Štajerske, ki se je nanašalo na naš vstop v svet, je bilo sicer priznanje, da štajerski Slovenci obstajamo, vendar so nam očitali, da nismo kulturno organizirani, da nimamo kulturnih organizacij in da ni skupinske zavezanosti. Torej, enkrat so že ugotovili, da smo, vendar pa nas kot manjšino niso priznali.

Koliko so Slovenci v Radgonskem kotu sami pripomogli k temu, da jih Štajerska ne prizna kot manjšino. Iz pogovora z njimi se je dalo razbrati, da so Slovenci po potrebi ...

Ne bi tako rekel. Asimilacija, predvsem pa socialni pritiski so bili v zadnjih petdesetih letih zelo močni. Večina prebivalcev razume slovensko, vendar uporabljajo slovenščino samo znotraj družine, ne pa v javnosti. Od leta 1929 v šolah niso poučevali slovenskega jezika. Istega leta so tudi razpustili kulturno društvo. Nekateri nočejo priznati slovenskih korenin, kajti tisti, ki si upajo priznati svoj rod, so pogosto izpostavljeni najrazličnejšim pritiskom. Tako je na primer jeseni Štajerski radio snemal oddajo o lokalnih pesmih. Gospa Josefa

Prelog, ena od tistih, ki priznavajo svojo dvojezičnost, je za to priložnost napisala slovensko besedilo na avstrijsko melodijo. Ko je potem začela peti, je nastal nemir, z življenjem so jo prekinili. Ni zapela do konca. Urednik Štajerskega radia se ji je opravičil. Povedal je, da ga je kot štajerca sram, ker se še kaj takšnega lahko zgodi v južnem delu dežele. V Gradcu se je dosti lažje angažirati in priznati svojo dvojezičnost. Predvsem v Radgonskem kotu so pritiski izredno močni. Tak je tudi primer študenta, ki je postal član našega društva. Hkrati je član Ljudske stranke. V stranki so mu zagrozili, da ne bo dobil službe itd., če ne bo izstopil iz našega društva. To je tudi storil.

Kateri so dejanski razlogi za tako močan antislovensko naravnani pritisk?

Obstajata predvsem dva razloga. Na eni strani je to strah še iz časov prve svetovne vojne, ko je Kraljevina Jugoslavija za nekaj mesecev zasedla ta radgonski trikot. Takrat so obstajale iredentistične težnje po priključitvi tega dela k Jugoslaviji. V nekaterih starejših glavah so te travme še vedno žive. Na drugi je to stari predsodek, ki so ga propagirali predvsem nacisti, in po katerem je nemška kultura večvredna kot slovenska ali slovenska. To je seveda neumnost. Dejstvo pa je, da opredeljevanje za nemško kulturo pomeni tudi uspeh na socialni lestvici, tako na Štajerskem kot na Koroškem.

Precej verjetno se zdi, da je bil Radgonski kot zamenjava za Apaško dolino ...

To je bila opcija po prvi svetovni vojni, vendar danes to ni več relevantno vprašanje. V samem mestu Radkersburgu so v glavnem živeli nemško govoreči prebivalci, podobno kot v drugih slovenskih mestih. Mariboru, Ptuj, Celju. Danes je položaj takšen, da manjšini grozi izumrtje. Prizadevamo si predvsem za pouk slovenskega jezika.

Toda v Radkersburgu je od osmih ali devetih učencev pri pouku slovenskega jezika ostal samo eden ...

V Radkersburgu je problem pri direktorju meščanske šole, ki je hkrati župan in član ljudske stranke. Ta stranka je v Radgonskem kotu tako zelo desno usme-

ljena, da nekateri Slovenci raje volijo svobodnjaško stranko, ker jim je ljudska preveč desna. Problem se pojavlja, ker politika prodira tudi v šole. Enak problem imamo v Lučanah, kjer je direktor meščanske šole tudi župan in tudi on se bori proti pouku slovensčine, ki ima status neobveznega predmeta. Da je pretežno vse odvisno od direktorja, je vidno npr. v okolici Sobote, kjer

»Windischer Hunde«, kar zagotovo ni povečalo moje narodne zavesti. V našem društvu si ob tem, da se otroci naučijo maternega jezika, prizadevamo tudi, da naj se sosedje naučijo jezika svojega sosedja. Naš moto je, da je dvojezičnost obogatitev, da je mnogovrstnost boljša od enovrstnosti. Človek, ki zna več jezikov, je v prednosti.

Najbrž bo k manjšinski pripad-

nosti pripomogla tudi Pavlova hiša. Vendar naj bi akcije pri obnovi hiše v Potrni izzvale dokaj čudne reakcije.

Začelo se je z govoricami, da bomo okrog parcele napeljali bodečo žico, za njo pa imeli hude pse. Tipično obrekovanje. Vendar pa si prizadevamo, da bo Pavlova hiša postala kulturni center za trikot, vendar ne samo za slovensko manjšino, temveč za vse prebivalce. Naslednje leto bo v Radgoni Deželna razstava. Direktor nas je povabil, naj sodelujemo s prireditvijo v naši hiši. Žal je direktor odstopil in trenutno še ne vemo, ali nam bodo dovolili sodelovati. Zaposlili smo zgodovinarja, mag. Halbreinerja, ki raziskuje status manjšin v Radgonskem kotu od leta 1948 do danes, in to ne samo Slovencev, ampak tudi Židov, Romov in protestantov. Njegovo delo naj bi postalo neke vrste alternativni vodnik z naslovom »Drugačna Radgona«, vodnik zamolčane zgodovine. Na podlagi tega naj bi po Radgoni speljali pot s posameznimi oglednimi točkami, pomembnimi za zgodovino manjšin.

Zakaj pa niste sodelovali pri

»Meji na reki«?

Lani smo se z organizatorko Isabello Zupanc precej časa dogovarjali in se tudi dogovorili, da bo Kulturno društvo člen 7 pripravilo dve prireditvi, ki naj bi ju tudi sofinancirali. Teden dni pred začetkom nas je Zupanc poklicala in povedala, da smo zaradi pritiska lokalne skupnosti izključeni s festivala. Ko sem jo pozneje srečal, je dejala, da je bila alternativa, ali nas izključijo iz festivala ali pa ji več ne bodo prepustili organizacije. Ravno Kulturno društvo člen 7, ki je vez med avstrijskimi Štajerci in slovenskimi Štajerci, bi na takšnih prireditvah moralo sodelovati. Letos zaenkrat še vedno nismo dobili povabila. Zato pričakujemo pomoč in pritisk slovenskih kulturnih organizacij. Prosim in predlagam, da slovenske kulturne organizacije zahtevajo naše sodelovanje, v nasprotnem primeru pa pričakujem, da bodo prireditve bojkotirale. To bi bilo dejanje solidarnosti in to je najbrž najmanj, kar lahko od naših sorodnikov z druge strani meje pričakujemo.

Avstrija je že EZ, vendar pa Evropa regij ne vzbuja ravno pomirjajočega občutka, saj vidmo, kaj zganja Haider, nacionalistični val se krepijo ... in če bo v EZ tudi Slovenija, to najbrž še ne pomeni spoštovanja slovenske manjšine v Avstriji.

Po razpadu komunizma je nacionalizem na pohodu povsod v Evropi. To je na neki način tragedija in žalostno, vendar se moramo z njim spopasti. Neuradni argument štajerske vlade, ki ga osebno ne priznam, je bil, da bi s priznanjem naše manjšine razpohvali nacionalistične strasti. Dejstvo pa je, da se nas bojijo priznati, ker bi tako izgubili nekaj volilnih glasov, in to predvsem ljudska stranka. Liberalna stranka in zeleni si prizadevajo za naše priznanje, socialdemokrati pa so nekako razdvojeni.

Mlajša generacija, to je do petdeset let, je na neki način bolj odprta, vendar pa so v ozadiju socialdemokracije še vedno politiki, ki se bojijo našega priznanja. Ne razumem, zakaj, saj nimamo političnih zahtev. Ne zahtevamo dvojezičnih napisov in ne zahtevamo uradnega jezika. Seveda je to v členu 7, vendar pa so naše zahteve omejene na pouk slovenskega jezika, kulturno hišo in svet. Drugih zahtev nimamo. Kot smo neuradno izvedeli, sta se naš prejšnji državni glavar Krainer in Peterle, ko je ta še bil zunanji minister, dogovorila, da če se Peterle ne bo vmešal v štajerske Slovence, se Krainer ne bo vmešal v nemško govorečo manjšino v Sloveniji. In to je politika v našem negativ-

nem pomenu.

Koliko slovensko strankarstvo življenje odseva pri slovenski manjšini v Avstriji? Ali to me-

sino razdvaža?

Naše društvo ni politično usmerjeno, ni pomembno, kdo je kdo ni član kake stranke. Vendar pa se na Koroškem pojavlja problem levih in desnih. Manjšina štajerskih Slovencev je premešana in tudi ni obremenjena s konicijari. V glavnem delamo strovoljno in v prostem času. Kljub temu nam je uspelo, da trinajstega marca na Štajerskem radiu prvič oddaja o manjšini bomo pripravili enkrat mesečno trajala pa bo približno tri minute. Želimo, da bi jo razumeli vsi poslušalci, zato bo posneta v vseh jezikih.

Ste na Kulturno društvo član 7 tudi dobili pisemske bombe?

Da, leta 1993 je bila pisemska bomba naslovljena na takratnega tiskovnega predstavnika gospoda Gombocza, samo pismo pa ni poslali na naslov društva, temveč na predsednice Zemljičevega društva. Po televiziji je Zemljičeva videla, kakšna je pisemska bomba, in ko se je vrnila iz Gradca, kjer je študirala, jo je dala v la pisemska bomba, ki jo je srečo in ob pomoči televizije, ko jo prepoznala. Poklicala je cijo in prosila, naj pridejo vendar pa ji niso verjeli, da je dejali, naj se ne ima za takšno membno. Od nje so zahtevali naj sama prinese pisemsko bombo. To je tudi storila. Na njej ni eksplodirala. To so zagotovo radgonskega trikota ...

So ti, ki pisemske bombe oddajajo, res tako odlični preiskovalci ali pa se kriminalisti preostali policijski aparat malo potrudijo?

Gospod Gombocz je bil domneval, da bombe pošilja Štajerske. In zadnje raziskave trjujejo, da so dejansko oddane iz širše okolice Gradca, v južnoštajerskega dela. Vse je državni policiji merila, stajajo simpatizerji desničarji, ki slednje pravčasno obvesti nameravanih policijskih benih indecev in dokumentov.

Kulturno društvo je bilo ustanovljeno leta 1988, deluje pa v nancirate tudi s podporo ...

Gombocz, Zemljičeva in še nekateri smo ustanovili društvo. Večina prebivalcev kmečkega in dokler nismo dali prvih akademskih priznanj Zemljičeva in Gombocz zahtev in ni bilo društva, hodnosti nameravamo v hiši odpreti tudi svojo pisarno. Društvo se delno financira narino, ki je zelo niska, prostimi prispevki, dobimo tudi zvezno podporo z Kar se pa tiče kulturne politike brez velikodušne pomoči iz Ljubljane, predvsem prizadevanj gospoda Peterle, bi mogli kupiti in obnoviti namo, da bo morda lezmo ali pa drugo leto spornost va otvoritev.

Ali bi gospodarska razvoja venije, kot je bil projekt, sike v Sicheltdorfu, kaj bi mogla k utrjevanju manjšine saj je za Radgonski kot, da se mladi na veliko izselijo ostaja pa pretežno slovensko prebivalstvo.

Ne vem, kako je bilo projektom. Dejstvo pa je, da do 75 odstotkov mladih se selijo zato manjšina izgublja moč. Če bi bili gospodarski pulzi močnejši, tako da bi dobili zaposlitev, potem bi to najbrž pozitivno vplivalo dobro vemo, da kmet v Evropi preživi.

AMNA POKRAJ
NATASA ILIĆ

Premiera

Hkrati pa je več zgodb; in katera je konec koncec resnična zgodba, zgodba politika, pisatelj ali balerine? Osnovno vprašanje je, kdo od teh živi v resničnem svetu in resničnosti in kaj sploh v tem kaosu prepletanja zgodb resničnost je. Prav gotovo je tudi kdo od publike podvomil sam vase, ko se eden od prizorov trikrat ponovi. »Teater kaže življenje ljudem,« lahko slišimo v predstavi. Vsakdo vidi zgodbo po svoje, vsak v predstavi vidi svojo zgodbo, sebe, vsak si v zgodbi

tem, da pomaga ljudem, in se sekira, da ne plača prispevka za kumunalo, ker smeti nima, a jih veliko pobere ven, ali morda kako se naredi nogavica ali kako se lahko prevaja literarno delo, ki je bilo že prevedeno ... Vsakdo ima

Lahko bi iskali opravičila za napake v predstavi, v igri, besedi-
lu, igralcih, čes da so se neizkuše-
ni, amaterji in mnogi med njimi
prvič na odru ... Pa jih ne more-
mo, so se namreč tudi pri tej pre-
dстави preveč dobro izkali. Njihova
igra je prepričljiva, dialogi
duhoviti, scena in posamezne re-
šitve zanimive, skratka predstava,

RADENCI: V galeriji muzeja Radenske si lahko ogledate razstavo akvarelov akademskega slikarja **Ota Rimeleja**.

posebnost, da je v porabljani in slovenščini.«

ALEKSANDRA
NANA RITUPER

Jazz & Blues

Nemška založba, ki skrbi za popularizacijo jazza ECM, je ponovno poskrbela za odličan album, katerega so prispevali sami veliki glasbeniki. Plošča nosi naslov *Angel Song*, na njej pa sodelujejo kanadski trobentač **Kenny Wheeler**, alt-saksofonist **Lee Konitz**, kitarist **Bill Frisell** in basist **Dave Holland**. Kritike, ki jih je deležen ta album, presegajo vse superlative.

Da so ženske danes vedno bolj popularne tudi v jazzu, potrjuje tudi nova zvezda ameriškega jazza z imenom **Rachel Z. Gre** za mlado pianistko, ki v zadnjem času dosega svoj velik vzpon. S ploščo z naslovom *Room Of One's Own*, ki jo je izdala založba NYC, je stopila ob bok svojim kolegom, ki se ukvarjajo z bolj orkestralno obarvanim jazzom. V svoje vrste je pridobila tudi izvrstno aranžerko in dirigentko **Mario Schneider**, tako da o kvaliteti glasbe, posnete na tej plošči, ne gre dvomiti.

Po dolgem času se je javnosti ponovno predstavil brazilski multiinstrumentalist **Egberto Gismonti** s svojim novim triom, ki ga sestavljajo Egberto z 10-in 14-strunsko kitaro in klavirjem, **Nando Carnerio** s kitaro in sintersajzerjem ter **Zeca Assumpcao** z akustičnim basom. Tokrat se je predstavil kar z dvema albumoma. Prvi nosi naslov *Zig Zag* (ECM) drugi pa *Diário De Bordo* (Enja).

Veliki swinger, legendarni kitarist **Kenny Burrell**, je podobno kot mnogi veliki posnel svojo ploščo z naslovom *Live At The Blue Note*. Koncert v tem prestižnem ameriškem klubu že sam po sebi predstavlja potrditev tistega, kar umetnik počne, zato

imajo te plošče še dodatno vrednost. S svojo novo skupino **The Jazz Heritage All-Star** je sestavil program, ki obsega avtorske skladbe, kot tudi znane priredbe, kot je skladba *The Entertainer* Scotta Joplina, ali pa skladbe bratov Gershwin. Vokalne dele v tej veliki skupini sta prevzeli **Vanessa Rubin** in **Jeanie Bryson**, v skladbi *Dear Ella* pa je zapel celo sam **Kenny Burrell**.

5. aprila letos se obeta v bližnjem Gradcu koncert indijskega čarovnika na tolkalih, znanega **Triloka Gurtuja**, ki je tudi znan kot član legendarne skupine **Oregon**, sodeloval pa je tudi s kopico znanimi avtorji jazza. Trilok Gurtu je znan kot energični igralec tolkal, kar se še najbolj vidi in občuti na njegovih živih nastopih.

Lanskega novembra je združenje blues glasbenikov podelilo nagrado za življenjsko delo priznanemu in legendarnemu blueserju **Johnu Lee Hookerju**. Podelitev je potekala v BB-King Blues klubu v Los Angelesu. Prisotna je bila sama smetana predvsem ameriškega bluesa. Na koncu so se poleg Johna in **B.B. Kinga** na odru znašli še **Bonnie Rait**, **Ruth Brown**, **Luther Allison**, **Kim Wilson**, **Barry Goldberg** in **Charles Musselwhite**. Novi album Johna Lee Hookerja napovedujejo za konec tega meseca, izšel pa naj bi pri založbi **Virgin Records**.

Posvetila priznanim glasbenikom iz zgodovine jazza so danes zelo popularna predvsem v obliki predelav njihovih najbolj znanih skladb. Ena izmed teh je plošča *Props For Pops-A Tribute To Satchmo*. S to ploščo se je velikemu Luisu Armstrongu poklonil trobentač **Leroy Jones**. Plošča vsebuje skladbe, kot so obvezna *What A Wonderful World*, *Jeepest Creepers*, *Struttin' With Some Barbecue*.

IZTOK R.

Narodnozabavna uganka

Tokrat pa se je nabralo toliko nepravilnih odgovorov, kot že dolgo ne. Ansambel Slovenija namreč od lani ne deluje več. To je vedela tudi **Terezija Terplan** iz Murske ulice 106 v Krogu. Čestitamo! Za nagrado ji bomo poslali kaseto z narodnozabavno glasbo, ki je izšla pri založbi Helidon. Nova uganka pa se glasi:

Kdo vodi oddajo S krščakom, cekron pa z marelof?

Odgovor:

Kupon št. 7

Odgovore pošljite do 28. marca na naš naslov: Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota. S pripisom: Za narodnozabavno uganko.

Kakšni časi so danes za muzikante? Nekateri bi rekli da dobri, drugi, da so slabši. Kakšni koli že so, preživijo samo tisti, ki delajo in ki so dobri. Tudi skupina Avantura sodi med tiste prekmurske skupine, ki je že dalj časa na glasbeni sceni. Pozimi igrajo v hotelu Diana, kakšanih 60, 70 skupin maturantov pa so spremljali na plesih. V tej sestavi deluje sedem let in pol, člani pa so klavirist **Jože Sreš**, basist **Štefan Olaj**, kitarist **Jože Denko**, pevka **Karmen Sreš** in bobnar **Žarko Sreš**, ki je tudi šef skupine. Pogovarjala sem se z njihovo pevko **Carmen**, po kateri si ljudje tudi najbolj zapomnijo skupino, seveda poleg glasbe.

- Pred nekaj dnevi je izšla vaša prva kaset.

»Ja, pred ednim tednom je izšla prva kaset Zora se budi. Naslov je tudi simboličen, in sicer pomeni prebujanje skupine v medijski prostor, z drugo besedo pa pomeni, da včasih igramo do zore. Pri kaseti sta nam največ pomagala **Goran Šarac** in **Simona Weiss**, posneta pa je bila pri založbi Megaton. Dve besedili sta v prekmurščini, to sta O ja, napisal jo je Geza, in Naša dečki, ki sva jo ustvarila skupaj z Gezo. Ostala besedila sta napisali **Simona Weiss** in **Simona Potrc**.

- Zakaj ste se odločili za prekmurska besedila?

»Zato, ker hodimo veliko po Sloveniji, tudi kot spremljevalna skupina **Simone Weiss** in si želimo, da bi ljudje takoj vedeli, da smo iz Prekmurja. Kajti povsod, kjer smo bili in igrali, se je našel kakšen Prekmurec, ki je po koncertu prišel k nam in povedal, od kod je ali kje je živel.

- Kako je prišlo do sodelovanja s **Simono Weiss**?

»To je bil pred štirimi leti, ko je **Simona** potrebovala ansambel. Mi smo že prej spremljali **Vlada Kreslina** in **Jasmina Stavrosa**, z **Vladom Kalemberom** pa smo na-

PREDSTAVLJAMO PREKMURSKO SKUPINO AVANTURA PREBUJANJE SKUPINE

stopali tudi v tujini, v Avstriji in na Madžarskem. **Simona** je zvedela za nas in nas povabila. Ujeli smo se, in tako jo sedaj še vedno spremljamo, hkrati pa promoviramo tudi sebe.

- Kaj vam je bližje delati: kot spremljevalna skupina ali ko ste sami?

»Moram povedati, da se lahko zelo hitro živimo. Ko smo sami, poudarjamo svoje skladbe in svojo glasbo, ko spremljamo **Simono**, pa pustimo, da je ona v ospredju. Tu ni nobenega ljubosumnja.

- Poleg svojih igrate tudi tuje

skladbe. Kako je to glede avtorskih pravic urejeno na slovenski glasbeni sceni?

»Igramo jih še vedno lahko. Avtorske pravice še vedno niso popolnoma urejene, prepovedi ni. Po drugi strani pa mi na tak način tudi reklamiramo te skupine. Kajti čim bolj se skladba vrti, bolj si jo ljudje zapomnijo.

- Kako izbirate skladbe?

»Gledamo bolj na to, kar je ljudem všeč. Pogosto tudi poslušamo nasvete poslušalcev. Seveda pa delamo tudi po lastnem interesu, ker

od tega živimo, ker smo profesionalna skupina. Ker pa od tega živimo, ne moremo vedno upoštevati popolnoma vseh individualnih želja. Če pa želimo čim več prodajati moramo, delati za ljudi. Komercialne nihče ne podpira. Tudi da največ zaslužimo z nastopi.

- Kaj pa konkurenca drugih skupin?

»Je in ni. Ko se organizira velik koncert, mi niti ne pride na um, da bi tam igrali. Bolj nas konkurenčni našim zvezdam. Mi smo bolj lokalna skupina, veni upam, da bomo sedaj v kratkem šli še nekoliko širše.

- Kateri so bili vaši večji uspehi?

»Lani je bila zelo uspešna skladba O ja, pred petimi leti pa smo posneli skladbo *Postal bom vojaka*, tista se je veliko vrtela po naših dijah in se še danes jo predvajajo pri čestitkah. Meni osebno je najbolj všeč *Zora se budi*. Ki jo je napisal **Franc Husar** iz *Bakovec*. Je tudi avtor besedila za *Naša dečki*. Všeč mi je tudi *Plešemo pod vrbo*; mislim, da je cela kasetna dobra, na njej je veliko različnih sbe, tako da je za vsakega nekaj. Vsaka pesem ima svoj cilj in publiko.

- Komu je namenjena vaša glasba, ki se spogleduje s komercialno?

»Kaseta je bolj komercialna, vendar na špilih igramo tudi *Rock and roll* i tudi narodne, kar je potrebno. Namenjena je vsem, ki imajo radi glasbo. Na veseljah pa najbolj občutimo, kakšno glasbo poslušalci želijo.

Nova kaseta **Draga Jošarja**: *Vračam se v Prekmurje*

Drago je pred kratkim izdal svojo drugo kaseto, katero je poimenoval *Vračam se v Prekmurje*. Na njej sta dve njegovi skladbi; za eno je tudi sam napisal besedilo, nekaj je ljudskih, več ali manj pa je besedila napisal **Drago Horvat**. Dogovorila sta se, da bosta sodelovala še vnaprej in tudi na prihodnjih kasetah in ploščah. **Drago Horvat** pa z njim tudi zapoje. Avtor načrtuje, da bi potem vse skupaj izdal na kompaktni plošči, ki bi izšla sredi julija.

Na novi kaseti je združil tudi južnaški melos in prekmurska besedila. Povedal je, da ljudje vedno iščejo nekaj novega in prepičanja je, da to tudi uspeva. »Jaz ne želim samo kopirati, ampak narediti tudi nekaj pravega, domačega.« Zato bo v kratkem izdal zanimivo skladbo z violinami in tamburicami, ki spominja na romsko pesem. Nekatere skladbe so v prekmurščini; ker je po njegovem najbolj speven jezik in hitro gre v uho, morda tako kot južnaški. Prekmurščina je všeč vsem v Sloveniji, še posebno pa to pride do izraza pri skladbi *Vsi gučijo*.

»Želje po velikem zvezdniku nimam, prepevanje in glasba pa mi je v veselje in zadovoljstvo, da svoji opubliku, kjer igram, lahko dam neko kaseto.« je povedal po koncertu. Prva kaset je bila narejena za *Moravske Toplice*, kot spominček za goste, ki tja prihajajo, na njej pa je bilo nekaj priredb, tudi v nemščini.

Pravi, da kakovost kasete *Vračam se v Prekmurje* ni najboljša, komercialni uspeh pa je veliko večji, saj se njegove skladbe uvrščajo na številnih glasbenih lestvicah širom po Sloveniji. Sam pa najbolj stavi na skladbi *Vsi gučijo* in *Pesem materi*.

Novice od tu ...

Marsikateri poznavalec glasbe bi začel tuliti, kot bi mu vrtali v kolena, če bi mu omenili me **Zlatko Dobrič**. Ampak fant je na glasbeni sceni že deset let in v tem času je prodal 300 tisoč nosilcev zvoka. Kaseto **Zlatko**, kjer je skladba *Marička*, glej ga tička pa kar v 50 tisoč izvodih. No, kdo se lahko še primerja z njim?

Stari maček slovenske glasbene scene **Janez Bončina** - **Benč** je pred nedavnim izdal novo kaseto

Staro vino. Na njej so tudi stare uspešnice **Florida** in **Ali veš, da te ljubim** ter nekaj novejših. Naslov pa je prav gotovo posvetil kar samemu sebi, in to upravičeno.

... in tam

Skupina **U2** je napovedala, da bo v okviru svoje turnee novo ploščo predstavila tudi v *Sarajevu*. **Bono** je zatrdil, da se želi znova vrniti v to mesto, tudi zato, ker ima tam veliko prijateljev. **Bono** je bil tudi tisti, ki je bil eden prvih tujih svetovno znanih glasbenikov, ki so nastopili tam, ko vojne še ni bilo konec.

Suzann Vega je napovedala, da se bo znova vrnila na glasbeno sceno, tisti nekoliko starejši se je prav gotovo spomniti po skladbi *Luka*. V tem času, ko smo zanj slišali le redkokdaj, pa se je **Suzanna** več ukvarjala z novinarstvom, obljubila pa je, da bo kmalu izšla tudi njena knjiga esejev.

AUDIO - VIDEO - CD

MUSIC
SHOP

TRGOVINA IN PRIREDITVE
Slomškova 43,
9000 Murska Sobota
tel.: (069) 37 333, faks: (069) 37 331

MURSKO - MORSKI VAL s turistično agencijo RELAX Murske Sobotice postavlja v vsaki sredini večerni oddajo od 21.30 do 22.30 nagradno vprašanje.

Tokratno se glasi:

Katero je najznamenitejše dolensko vino?

ODGOVOR:

Odgovore pošljite najkasneje do 26. marca 1997 na naš naslov: Murski val, za oddajo MURSKO-MORSKI VAL, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota. NAGRADA: prvomajski konektedenski paket v prvomajskem RELAXOVEM KLUBU v Novigradu.

KUPON ŠT. 7!

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU: N S T S N M V

1. BEAUTIFUL ONES - Suede
2. BROKEN ANGEL - Hanne Boel
3. IS THAT WHAT IT'S ALL ABOUT - Mark Owen
4. INTO MY ARMS - Nick Cave
5. SILIKON - Bajaga
6. DON'T SPEAK No Doubt
7. ADRENALINA - Octopus

PREDLOGI:

WHEN I DIE No Mercy
GIRL IN A SPORTS CAR, Chris Rea
IL FIORE DEL 2000, Jovanotti

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE: 7 VELIČASTNIH

1. JAZ TE NIMAM RAD - Farsoni
2. ZBUDI SE - Tanja Ribič
3. POZABljena - Jan Platenjak
4. VSAKDANJI ČUDEŽI - Darja Švajger
5. GE SAN MARIŠKA - Majda Pecanč
6. TVOJA PESEM - Vili Resnik
7. NAVADEN DAN - Avtomobili

PREDLOGI:

DALJAVE - Melita in Klansa
PROSIM, OSTANI - Napoleon
SILA TEŽNOSTI - Peter Lovšin

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE: S KRŠČAKOM, CEKRON PA Z MARELOF

1. TETKA POVEJTE - Ansambel Lojzeta Slaka
2. HENČKOV ABRAHAM - Henček
3. SLOVENCI - Alfi Nipič in njegovi muzikanti
4. ZAPOJMO ZA SLOVENIJO - Ans. Majana Hercega
5. POZDRAVLJENA, OČKA, MAMICA - Dan in noč
6. ZLATI KLAS - Zupan
7. ZENINU IN NEVESTI - Mariborski kvintet

PREDLOGI:

POMLAD - Primorski fantje
DA SPOČIJEM SE NA TVOJI RAMI - Stapovi
ČRNE TE OČI TVOJE - Janez Kardoš & Štefan Zelko

Izpolnjene kupone pošljite do četrta, 27. marca 1997, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 12

Glasujem za skladbo - tuja:

domača:

narodnozabavna:

Ime in priimek ter naslov:

Pust je pust in tu se ne da čisto nič spremeniti. Na OŠ Mala Nedelja smo ta dan spremenili šolo s projektnim delom v pravo pustno veselje. Ob tem smo še posebej želeli poudariti vzgojno-umetniške predmete, ob katerih učenci spoznavajo in razvijajo svoje sposobnosti. In ker smo ponosni na kraj, v katerem živimo, smo želeli obuditi ter predstaviti predsem šege in navade, ki so (bile) značilne prav za naše območje in se jih še redko kdo spomni. Najprej so potekale po razredih pustne delavnice, na katerih smo obdelali skupaj z mentorji in razredniki najrazličnejše teme, ki so nas ta dan zanimalo. Po slastni pustni malici pa smo se vsi zbrali na skupni predstavitvi. Bilo je zares živo in pisano. Prireditev se je se lahko vse maske naplesale in »nagrle«.

MIHAELA VAJNDORFER
OŠ Mala Nedelja

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je Knjižarna in papirnica DOBRA KNJIGA M. Sobota)

Vprašanje št. 23 se je glasilo, ali veste, katero lepšo (knjižno slovensko) besedo poznamo za »medije«. Vsi učenci v glavnem odgovorili, da so to sredstva javnega obveščanja, kar je tudi prav, vendar smo želeli le eno besedo, in to je občila.

KUPON
ŠL. 25 - ALI VESTE?

Ali veste, kateri dve imeni je imel slovenski književnik Linhart? Pravilne odgovore (s kuponom) bomo žrebali 26. marca.

Resnične smešne prigode

Odpravili smo se na učni sprehod. Sneg je skoraj skopnel in zanimalo nas je, ali že poganjajo zvončki. Ustavili smo se ob potoku. Našli smo le poganjke listov. Miha, ki je najbolj vneto brskal pod snegom in listjem, je zagledal poganjek s cvetnim popkom in zaklical: »Učiteljica, ta pa je že skoraj zrel!«

Sonce je že kar toplo sijalo in nas zvabilo ven, v naravo, iskat pomlad. Pot nas je vodila mimo hiše z ograjo, za katero je lajal hud pes. Ustavili smo se in ga opazovali. Ko smo se oddaljili od hiše, je Mitja dejal: »Učiteljica, ta pes pa pač dobro sliši, ko ima tako dolga ušesa.«

UČENCI 1. razreda
z učiteljico Angelco Prša
OŠ Mala Nedelja

Nabirala sem zvončke

Bil je lep sončen dan. Očeta in mamo sem nagovorila, da smo šli nabirat zvončke.

Z avtomobilom smo se odpeljali proti reki Muri. Ko smo prišli v gozd, sem zagledala polno lepih zvončkov. Bili so videti kot pisana bela preproga. Eni so bili večji, drugi pa manjši. S sestrico sva tekmovali, katera bo natrgala več zvončkov. Mama nama je rekla, da jih ne smeva izrjaviti s čebulicami, ker jih potem drugo leto ne bo več na tistem mestu.

V gozdu so pele tudi ptice. Nedaleč vstran od mene pa je tekel prestrašen zajec. Tudi sama sem se ga ustrašila.

Med potjo domov smo se ustavili pri babici in ji podarili šopek zvončkov.

Zvončki so prvi znanilci pomladi. Z njimi se začne prebujati vsa narava. Čez čas začnejo brsteti drevesa, travniki ozelenijo, živali se prebujajo iz zimskega spanja in toplo sonce posije na zemljo.

Zame je pomlad najlepši čas.

MATEJA ZADRAVEC, 3. raz.
OŠ Odranci

Prijetna počitniška doživetja

V soboto jutraj smo se odpravili k babici na koline. Zbrali smo se tete, strici, sestrične in bratranec. Prišel je tudi mesar in zaklal prašiča. Dobro smo jedli. Po kosilu smo se otroci igrali, starejši pa so se pogovarjali.

Med počitnicami smo hodili tudi v gozd nabirat zvončke in na kopanje v bazen. V vodi smo

se veliko igrali. Polovico bazena že preplavali. Veliko sem tudi kolesarila, vmes pa sva se s sestrično učili ter pomagali mami pospravljati in kuhati. Tako so zimske počitnice hitro minile.

MEGIE KRAJNC, 1. a
OŠ Videm ob Ščavnici

Odsevi mladosti

Moje prve počitnice

Med počitnicami smo se odpravili v Avstrijo in Švico. Švica je znana po siru in dobrih čokoladah. V majhni državi Liechtenstein nas je teta Melita odpeljala v šolo, kjer poučuje slovenske otroke.

Ko smo se vrnil domov, me je oče povabil na smučanje. Spoznala sem Jaka, Renato, Marjetko in Pikija. Moji novi prijatelji živijo brez staršev v mladinskem domu. Z njimi sem se veliko smučala. Vmes smo obiskali rudnik svinca.

Zdaj sem spet v šoli.

PIA RAVTER, 1. d
OŠ Gor. Radgona

Kakšen zajtrk so pripravljali nekoč

Za zajtrk je mama skuhala največkrat koruzne žgance. Nanje je nalila mleko. Zabelila jih je z ocvirki. Žgance so zajemali vsi skupaj iz lončene skledice. Bili so siti dalj časa. Včasih so jedli tudi ajdove žgance. Zabelili so jih s čebulo, prepraženo na olju ali zaseki. Zraven so pili mleko.

Ob nedeljah in praznikih pa so pili belo kavo. Sladkali so jo s saharinom. V revnejših družinah marsikdaj ni bilo denarja za sladkor.

GABRIJELA DOLAMIČ, 3. raz.
OŠ Janka Ribiča Cezanjevci

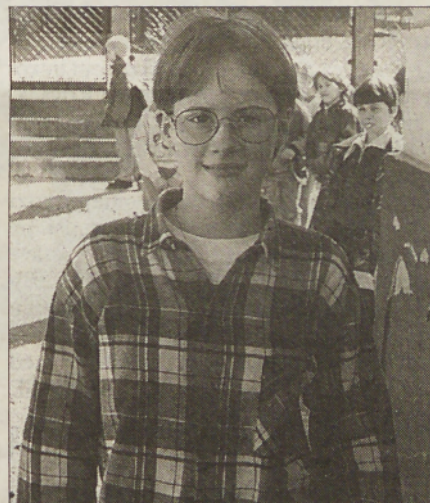
Jaz pa mislim o ... (raziskovalnem taboru)

Učenci 6. in 7. razreda OŠ Janka Ribiča Cezanjevci so imeli pred kratkim zanimiv tridnevni raziskovalni tabor na temo Proučevanje življenja male uharice. Tabor je vodil učitelj biologije Dane Katalinič, pridružila pa sta se jim še dr. Mitja Kaligarič, ki jim je podal vegetacijsko podobo Slovenskih goric, in dr. Lovrenc Lipej, ki je spregovoril vse o sovah ter jih seznanil z metodami za analizo sovjih izbljuvkov. V goste pa so povabili še po dva učenca z OŠ Stročja vas, Črenšovci, Kuzma in Gornja Radgona. Raziskovalno delo je potekalo v razredu, na terenu in v laboratoriju. Kaj mislijo o tem taboru nekateri učenci?

INES MAVRIČ, 7. razred: »Prvič sem imela priložnost sodelovati na takšnem taboru. Delo je bilo zanimivo in veliko smo se naučili o sovah – o njihovi prehrani, kje živijo, kakšne vrste sov poznamo in drugo. Mislim, da je pridobivanje znanja na takšen način veliko bolj zanimivo kot sedeti v razredu in poslušati učiteljevo razlago.«

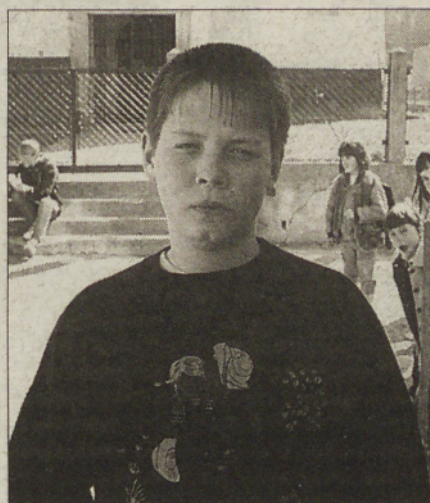
ŠPELA KLEMENČIČ, 6. razred: »Tudi jaz sem prvič sodelovala v raziskovalnem taboru. Zelo všeč mi je bilo pripovedovanje dr. Kaligariča o rastlinskem in živalskem svetu v našem okolju. Žal nisem mogla biti ves čas prisotna na taboru, ker sem vmes hodila na regijsko tekmovanje v košarko. Mislim, da bi bili učenci zelo veseli, če bi tabor trajal ves teden.«

VALERIJA MARKOVIČ, 7. razred: »Lani sem že sodelovala pri raziskovalnem delu, in sicer smo ugotavljali, kako je s čistoto v našem okolju. Bilo je precej zanimivo, zato sem se tudi letos rade volje prijavila za tabor. Ker sove še nisem videla v živo, me je zelo zanimalo, kakšne so v resnici. Ta priložnost se nam je ponudila pri Zavratnikovih v Cezanjevcih, kjer že več let gnezdi. Vse je bilo zanimivo, lepo, poučno in koristno.«

MATEJ SENČAR, 6. razred: »Mislim, da je bil naš tabor širšega pomena, saj so se ga udeležili tudi nekateri učenci iz osnovnih šol v Pomurju, kjer so imeli že podobne taborne. Tako sem spoznal tudi novega prijatelja Marka iz Kuzme. Pri delu v taboru pa me je še posebej navdušil dr. Lipej, ki je znal zanimivo pripovedovati in nam tudi pokazati to in ono v praksi.« J. G.

lujejo metle in grablje. Za malico so nam babice skuhale bujto repo in spekle domače krofe. Nato smo se še malo poigrali, poklepateli in odšli domov. Bilo je lepo in zanimivo.

MATEJA KNAUS, 2. raz.
Podružnična OŠ Dolenci

»Kak je negda fajn bil« – Pred kratkim smo imeli na naši šoli dan odprtih vrat. Zjutraj smo prišli v šolo s starši ali starimi starši. Prišli so tudi nekateri duji. Najprej so nam ženske pokazale in povedale, kako so priredile in obdelovale lan, predli in tkali. Nato smo »lupali« bučno seme, »čepali« perje in peli stare pesmi. Moški pa so nam pokazali, kako izde-

Domajinski most - Most na Ledavi v Domajincih je že zdavnaj dotrajal. Gradnja novega - betonskega - je napovedovala prejšnja Občina Murska Sobota, a ni bilo nič od tega, tako da je prepotrebno naložbo »podedovala« nova Občina Cankova - Tišina, sicer pa gre za most na krajevni cesti, ki se odcepi od regionalne ceste Cankova-Rogašovci. Domajinci sami ga ne bi mogli zgraditi (četudi so zanj zelo zainteresirani, saj povezuje dva dela vasi), zato se je podvzela Občina Cankova - Tišina in za novo gradnjo namenila s proračunom 23.000.000 tolarjev. Medtem so most, ki je dolg 22 in širok 6 metrov, poleg tega pa ima na vsaki strani meter širok pločnik, delavci Pomgrada že zgradili. Te dni bodo delavci VGP Mura uredil del struge potoka in odvodnjavanje, nato pa bo glavni prevzemnik del poskrbel še za asfalt na mostu in dovozih nanj. Kdaj bodo most predali namenu, ta hip še ni znano, nekateri pa se čezenj že vozijo. Domajinski most je mogočen in vzdržljiv objekt. Tudi tanki lahko zapeljejo čezenj! - Fotografija: Š. Sobočan

Tretji semafor v Soboti

Kot kaže, se bo semaforizirana križišča med Cankarjevo, Bakovsko in Gregorčičevo ulico ter med Lendavsko in Gregorčičevo (slednje ni nikoli delovalo) v Murski Soboti kmalu priključilo še eno. Gradbinci namreč te dni pospešeno urejujejo križišče med ulicami Štefana Kovača, Mikloša Kuzmiča in Severjevo, kjer naj bi do konca letošnjega aprila postavili tudi semafor. Na ta način bo vsekakor izboljšana prometna varnost v tem delu mesta, koder poteka pomembna zahodna vpadnica iz smeri Černelavce.

Po mestni ulici Štefana Kovača, ki ima hkrati tudi regionalni pomen, se vsakodnevno vali gost promet. V omenjenem križišču se namreč križajo poti šolarjev, ki obiskujejo bližnjo prvo osemletko ter gimnazijo in srednjo strojno in tekstilno šolo, kakor tudi številnih voznikov. Zato je na delu parkirišča pri samopostrežnici Park načrtovana razširitev ulice Mikloša Kuzmiča še z enim voznim pasom in kolesarsko stezo. Slednjo naj bi zgradili tudi na ulici Štefana Kovača. Vrednost celotne naložbe znaša 9 milijonov tolarjev, pri čemer bo svoj delež za postavitev semaforja prispevala tudi država, saj je ulica Štefana Kovača regionalna cesta.

Ob znanem povečanju mestnega in tranzitnega prometa skozi Mursko Sobotu, ki se letno povečuje kar za 25 odstotkov, računati pa je treba tudi na gradnjo avtoceste in mednarodne železniške povezave z Madžarsko, so upravičena razmišljanja še o ureditvi nekaterih križišč v Murski Soboti. Tako naj bi semafor postavili tudi v križišču Lendavske, Markišavske in Noršinske ceste. Urediti nameravajo še dve polkrižišči, in sicer med Cankarjevo in Industrijsko ter med Cankarjevo in ulico Mikloša Kuzmiča. M. JERŠE

CANKOVA - TIŠINA - Pred kratkim so v Občini Cankova - Tišina sprejeli odlok o občinskih upravnih taksah. S tem odlokom so določene obveznosti plačevanja upravnih taks, taksni zavezanci, višina in način plačila takse. Takse obveznosti so ovrednotene v točkah, pri čemer znaša vrednost točke 12 tolarjev. M. J.

PESKOVCI - V tem kraju odločno zahtevajo, da se na regionalni cesti pri Fazaneriji zgradi odstavni pas za zavijanje v desno za vozila, ki pripeljejo iz smeri Murska Sobota-Hodoš. Poleg tega naj bi zgradili odstavni pas za zavijanje v levo za vozila iz smeri Hodoš-Murska Sobota. M. J.

STANJEVCI - Predvideno je, da bodo zaradi gradnje železniške proge porušili del infrastrukture na nogometnem igrišču in preмести določen del igrišča. Zato naj bi zaradi ponovne ureditve nogometnega igrišča v Stanjevcih zagotovili ustrezno odškodnino. Hkrati naj bi na relaciji od križišča z lokalno cesto do zbiralnice mleka zgradili pločnike na obeh straneh republiške ceste, uredili ulično razsvetljavo in osvetlili prehod za pešce z utripajočo lučjo. M. J.

Črno-bela preteklost

ČAKAJOČE NA AVTOBUS sem fotografiral v Križevcih pri Ljutomeru pred približno petindvajsetimi leti. Promet skozi naselje je bil takrat dokaj redek. To je mogoče razbrati iz brezbriznosti kolesarja in mopedista, ki stojita sredi glavne prometnice, ki pelje proti Radencem in dol proti Ljutomeru. Štefanec

99 let Jurija Gomboca iz Gerlinec

Se vedno bistrega duha

Minilo je 99 let, odkar se je v Gerlincih rodil Jurij Gomboc - Sojenice, ki so takrat stale ob njegovi zibelki, niso bile posebno naklonjene novorojencu

Namenile so mu sicer dolgo življenje, pa tudi premnoge preizkušnje. Po osnovni šoli se je izučil krojaške obrti. Mladost je preživel skromno, ob trdem delu. Kot mladega fanta ga je ujela prva svetovna vojna, ki jo je spoznal z najokrutnejše strani. Posebno poglavje v njegovem življenju je prav gotovo obdobje, ki ga je preživel kot vojak madžarske vojske v Rusiji, Romuniji in na Madžarskem. Bil je namreč kar dvakrat ranjen - najprej v roko, pozneje še v nogo. Teh časov se še vedno živo spominja.

Jurij Gomboc je bil 24. maja leta 1925 med soustanoviteli Gasilskega društva Gerlinci, kar pomeni, da je njegov najstarejši še živeči član. Za svoj naslednji pomembni mejnik šteje poroko. To se je zgodilo 10. februarja 1926. V zakonu se mu je rodilo pet otrok. Številno družino je preživljal z dohodki male kmetije in s krojaškim delom. Nekaj časa je bil tudi na delu v tujini.

Pred izbruhom druge svetovne vojne je bil mobiliziran v starojugoslovansko vojsko. Toda že prvi dan vojne vihrje je pobegnil in se vrnil na dom. V zadnjih dneh te vojne pa je, tako kot mnogi drugi vaščani, moral kopati strelske jarkove za Rdečo armado. Zena mu je umrla leta 1989.

Ker je Jurij Gomboc mnogo pešal in kolesaril, je kljub visokim letom dokaj dobrega zdravlja, bistrega duha in pripravljen z vsakomer kramljati. Le zadnja leta je malo naglušnejši, peša pa mu tudi vid. Še vedno rad spije kakšen kozarček vina, čeprav pravi, da ni dobro pretiravati.

Jesen svojega življenja preživlja pri družini svojega sina Jožefa. Z njim živita še 69-letni sin Avgust in 54-letna hčerka Anica, ki pa jima peša vid.

Jurij Gomboc je tudi najstarejši občan v Občini Cankova - Tišina.

na. Ob visokem jubileju je deležen številnih lepih želja, dvsem za dobro zdravje. Med drugim mu je čestital tudi občanški župan Alojz Flegar.

MILAN JERŠE

V STOTEM LETU - Jurij Gomboc iz Gerlinec je v krogu najbližjih praznoval visok življenjski jubilej. Čestitkam so se pridružili tudi najvišji predstavniki Občine Cankova-Tišina in Krajevne skupnosti Cankova.

Skrb za vzdrževanje ulic

Za vzdrževanje lokalnih in mestnih ulic so v preteklem letu v Mestni občini Murska Sobota porabili več kot 77,5 milijona tolarjev. Največji znesek, in sicer dobrih 29,2 milijona, odpade na vzdrževanje mestnih ulic, za kar so skrbeli delavci podjetja Komunala. Preplastitev in obnova Partizanske ulice sta stali dobrih 20,5 milijona SIT, za vzdrževanje in gramoziranje parkirišč pa je bilo porabljenih več kot 9,6 milijona tolarjev.

Med lokalnimi cestami so največ denarja namenili za preplastitev ceste Černelavci-Polana

(dobrih 3,7 milijona tolarjev). Za opravljanje zimskih služb v krajevnih skupnostih so zagotovili blizu 1,3 milijona SIT, nekaj manj denarja (950 tisočakov) so porabili za gramoziranje cest v krajevnih skupnostih, medtem ko je bilo za ureditev ceste Nemčavci-Martjanci dovolj dobrih 128 tisoč tolarjev. Poleg tega so za ureditev hitrostnih ovir v Prešernovi ulici porabili nekaj čez 412 tisoč SIT, za izdelavo projekta modrih con, za kar so poskrbeli v ZEU, pa skoraj 145 tisočakov. M. JERŠE

GORNJI PETROVCI - Občini izpostavljajo, da naj bi bili vse nove povezave, ki jih bodo gradili zaradi bolezni železnice, asfaltirane in stranske vezovala bodočo železnico, stajo v Gornjih Petrovcih, pa zahtevajo stranske vezovala, prav tako naj bi zgradili rino. Prav tako naj bi zgradili nake in uredili ulično razsvetljavo na obeh straneh republiške ceste, in sicer od Murinega obrata do stilne Benčik, kjer predvidevajo avtobusno postajališče. M. J.

Občni zbor DU Tišina

Janez Kocjan novi predsednik

Na občnem zboru Društva upokojencev Tišina, ki šteje 557 članov, so pregledali enoletno delo in si začetni poglavitne naloge za naprej, izvolili pa so tudi novo vodstvo društva. V razpravi so kritično ugotovili, da niso v celoti izpolnili vseh načrtov, kar naj bi bila posledica v premalo zavzetem delu nekaterih članov izvršnega odbora. Zato naj bi odpadla meddruštveno kolesarjenje in en izlet v Slovensko Bistrico.

Sicer pa so z uresničitvijo drugih ciljev tišinskega upokojenskega društva dokaj zadovoljni, kar med drugim dokazuje tudi dobra udeležba na raznih srečanjih in izletih. Tako so uspešno izvedli družabna srečanja, izlete in obiske na domu. Teh akcij se je udeležilo kar 1.288 posameznikov. To dokazuje, da je članstvo zainteresirano za take oblike dru-

ženja. V letu 1996 se je v društvo vključilo 42 novih upokojencev. Trenutno je v društvu 334 žensk in 223 moških. Od tega je 339 starostnikov, 118 invalidskih, 59 družinskih in 39 kmečkih upokojencev.

Na seji so sprejeli tudi statut in za novega predsednika Društva upokojencev Tišina izvolili Janeza Kocjana. Prejšnji predsednik je namreč odstopil in ga je začasno zamenjeval podpredsednik. M. JERŠE

ZLATOPOROČENCA JERIČ IZ MELINEC - Pred dobrih 50 leti se poročila Ignac Jerič, rojen 1920. leta, iz Melinec in Ana Poročena, rojena 1919. leta, ki pa je po poroki prevzela ime Ignac. Danes sta vrsto let bjuša, zaposlen pri vodnem gospodarskem podjetju. Spominja dela in življenja ob Muri; tudi zato, ker je hiša zlatoporočencev na 500 metrov oddaljena od Mure. Žena pa je delala vseh vrst del in skrbela za gospodinjstvo. Imata enajst otrok, Anica, Marija, Ignac, Marija, Terezija. Imata enajst vnukov, enega pravnuka. Zahvalno je daroval beltiški župan. Hozjan. - Fotografija: J. J.

JANHOVA - Sedem gospodinjstev v Janhovi (Občina Gornja Radgona) si že leta močno prizadeva za asfaltiranje ceste površine od križišča ceste Grabe-Janjova do Grunove domačije v središču Janhove. Celotna trasa meri 1.200 metrov. Krajanje so voljni primakniti okrog 1.000.000 tolarjev (gospodinjstvo po 140.000 tolarjev), preostalo pa naj bi dali drugi (KS Stogovci, posamezniki, občina). Predračunska vrednost modernizacije ceste znaša 7.000.000 tolarjev. (B. M.)

CEZANJEVCI - Na seji občinskega sveta Občine Ljutomer je bilo v razpravi ugotovljeno, da številni, ki vozijo skozi Cezanjeve, v katerih je precej ostrih ovinkov, ne prilagajajo hitrosti voznim razmeram, zato ne manjka nesreč. Sprejeli so pobudo o omejitvi hitrosti skozi Cezanjeve na 40 kilometrov na uro. Bodo vozniki to upoštevali ali pa bodo še naprej ogrožali ljudi, zlasti osnovnošolce. (F. Kl.)

MURSKA SOBOTA - Od 15. do 23. marca bodo turistični delavci Pomurja predstavili turistično ponudbo tudi na sejmu v Ingolstadtu. Organizator predstavitev na sejmu partnerskih mest Nemčije, Slovenije, Rusije, Italije, Francije in Škotske v Ingolstadtu je Mestna občina Murska Sobota. Predstavile se bodo tudi srednje šole in gospodarstveniki, člani Območne obrtne zbornice Murska Sobota. (J.Ž.)

Halo, 33 019
VESTNIK

K sodelovanju vabimo nove krajevne dopisnike

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

**vam
želijo**

Občina
**MURSKA
SOBOTA,**
župan
**Andrej
Gerenc̃er**

Občina
**GORNJI
PETROVCI,**
župan
**Franc
Šlihthuber**

Občina
**HODOŠ -
ŠALOVCI,**
župan
**Aleksander
Abraham**

Občina
PUCONCI,
župan
**Ludvik
Novak**

Občina
KUZMA,
župan
**Ludvik
Kočar**

Občina
ODRANCI,
župan
**Ivan
Markoja**

Občina
TURNIŠČE,
župan
**Jože
Kocet**

Občina
**CANKOVA
- TIŠINA,**
župan **Alojz
Flegar**

Občina
LENDAVA,
župan
**Jožef
Kocon**

Občina
BELTINCI,
župan
**Jožef
Kavaš**

Občina
ČRENŠOVCI,
župan
**Anton
Törñar**

Občina
KOBILJE,
župan
**Pavel
Nemet**

Občina
RADENCI,
župan
**Jože
Toplak**

VESTNIK

VELIKONOČNA PRILOGA

S.O.S. Company, Veščica 4e, Murska Sobota, (069) 23-507
 Avto Rajh, Jeruzalemska 1, Ljutomer, (069) 81-560
 Triotehna, Kolodvorska 14, Lendava, (069) 75-074

Ne čakaj pomladi, ne čakaj na maj

Airbag
serijsko
pri
vseh
modelih!

Fiesta že od 17.250 DEM
 Escort že od 21.990 DEM

Dodatni popust do 750 DEM
 za Fiesta letnik '96

Mondeo že od 32.495 DEM
 klimatska naprava brezplačno

ČAS JE ZA NAKUP!

**ŽELIMO VAM
 BLAGOSLOVLJENE
 VELIKONOČNE PRAZNIKE!**

**ŽELIMO VAM
 PRIJETNE
 VELIKONOČNE
 PRAZNIKE V KROGU
 NAJDRAŽJIH!**

HLEVSKA OPREMA

Štefan in Igor
KOBAL, d. o. o.,
 Tacenska c. 90,
 LJUBLJANA - ŠENTVID

POOBlašČENI PRODAJALEC IN SERVISER

OPEL

HORSER, d. o. o.

Gornji Lakoš 97a, Lendava
 telefon: 76 020, 75 691

*Strankam, kupcem, poslovnim partnerjem in drugim želimo srečne
 in mirne velikonočne praznike ter se obenem zahvaljujemo za
 dosedanje zaupanje!*

**AVTOSERVIS
 ŠKAFAR**

Bratonci, 9231
 Beltinci
 telefon: 42 283,
 42 284

**Avtocenter
 Škafar**

Industrijska 4b,
 Lendava
 telefon: 77 556,
 75 627

**Dnevi odprtih
 vrat
 od 20.
 do 22. marca.**

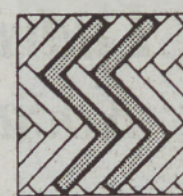
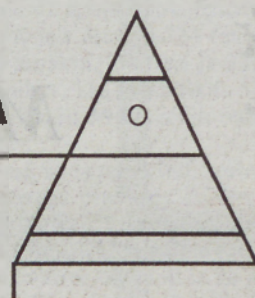
*Vsem kupcem,
 poslovnim partnerjem
 in drugim pa želimo
 blagoslovljene
 velikonočne praznike!*

IZKORISTITE AKCIJSKO PRODAJO TALNIH OBLOG

TRGOVINA NA DROBNO

MOJ DOM

Marija SRŠA
 BELTINCI
 Ravenska 54
 tel/fax: (069) 42 402
 mobilni: (0609) 637 741

Stanko SRŠA

parketarstvo, polaganje vseh vrst
 podov iz lesa in plastičnih mas

69231 BELTINCI, Ravenska 54
 tel/fax: (069) 42 402
 mobilni: 0609 620 203

*Vsem kupcem, strankam in drugim želimo mirne
 in blagoslovljene velikonočne praznike!*

GOLF

POSEDI M. Sobota
 28 100, 38 100

z max. opremo že od

23.655 DEM

POSEDI Ljutomer
 81 166

Mercator

Mercator SVS, d. d., Ptuj

Želimo vam mirne in blagoslovljene velikonočne praznike!

Tovarna pohištva

MIZARSTVO d.d.

9240 Ljutomer Ul. Rade Pušenjaka 1

Telefon: 81 926, 81 916, 81 936

*Sedaj v novem
preurejenem
razstavišču
v tovarniških
prostorih!*

Izbirate lahko
med
pohištvom za
otroške sobe,
predsobe,
spalnice in
kombiniranim
programom.
Opravljamo
tudi
inženiring!

*Vsem poslovnim
partnerjem,
kupcem in drugim
želimo
blagoslovljene in
vesele velikonočne
praznike!*

KEMA TRGOVINA

PUCONCI

Je, kar ste iskali!

tel. 069/45-020, 45-021, fax 069/45-023
trgovina tel. (fax) 45-536

**DO KONCA
MESECA**

**VELIKA AKCIJSKA PRODAJA
KERAMIČNIH
PLOŠČIC**

Razprodaja opuščenih programov
ploščic Gorenje:

- 10 % popust za uvožene ploščice,

- **m² že od 500 SIT.**

lepilo
za kupljene
ploščice
50 %
ceneje

sanitarna
keramika
po najnižjih
cenah

fina gradbena
mivka in mleti
kremenčev
pesek po
15 % nižji ceni

KEMA Puconci - da boste gradili hitreje in ceneje!

Štefana Kuzmiča 2
Murska Sobota
tel.: 27 980

**SERVIS & TRGOVINA
TRATNJEK**

Štefana Kovača 19
Turnišče
tel.: 72 080

**SMO POBLAŠČENI PRODAJALEC IN SERVISER
SAMSUNGOVIH IZDELKOV ZA POMURJE**

TV

SAMSUNG

HiFi CD

Video

SATELITSKE
ANTENE

**POPRAVILO VSEH TV-APARATOV,
AUDIO IN VIDEO NAPRAV Z
GARANCIJO**

VELIKA IZBIRA
BREŽIČNIH
TELEFONOV
PANASONIC

AVTORADII
BLAUPUNKT
Z MONTAŽO

NERJAVEČA
POSODA
PO
NEVERJETNO
NIZKIH
CENAH

**ODSLEJ MOŽNOST NAKUPA
NA 12 OBROKOV!**

Želimo vam blagoslovljene velikonočne praznike

Velikonočni prazniki za vso družino!

Mali gospodinjški aparati - veliki gospodinjški pomočniki!
Priskočimo gospodinjam na pomoč!

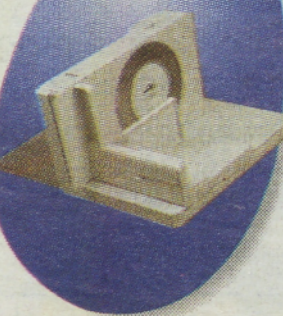
rezalni stroj, MGA NAZARJE, R 503
Z močjo 130-w vatov boste lahko z lahkoto
lepo narezali šunko, potico in še kaj.
Strojček ima za varnejšo uporabo
momentno stikalo z varovalom vklopa.
Valovito brušen nož poskrbi za natančen in
lep rez, katerega debelino lahko nastavite
od 0 do 24 mm. Elektronska regulacija
vrtljajev pomaga za boljše rezanje
različnih vrst hrane. Aluminijasto ohišje
še olajša čiščenje.

18.990,00

rezalni stroj, MGA NAZARJE, R 604
Podoben je strojčku R 503. Razlikuje se
po tem, da ima plastično ohišje, nekoliko
šibkejši 110-watni motor in nastavev
debeline reza od 0 do 20 mm. Uporaba in
čiščenje sta enostavna. cena pa prijazna.

6.990,00

drobilka za orehe, POCAJT
Priročna drobilka, s katero boste imeli
sveže zmlete orehe vedno pri roki.

2.099,00

skleda za vzhajanje testa, VIPLAM
Z njo je vzhajanje testa enostavno
in zanesljivo.

1.050,00

2.050,00

testomat za piškote, POCAJT
Pomagal vam bo hitro pripraviti veliko
različnih piškotov.

590,00

skleda za vzhajanje testa, VIPLAM
Manjša skleda za manj
kvašenega testa.

2.490,00

kuhinjska tehnika, LIBELA
Z modelom Nina lahko stehitate
do 5 kg živil naenkrat.

2.490,00

tridelni set za pečenje, KAISER
Model za biskvit: dolžina 25 cm,
okrogli model za biskvit: premer 26 cm,
model za torte: 28 cm.

890,00

enojni pekač, KAISER
Model za biskvit, dolžina 35 cm.

POSEBNA PONUDBA IZDELKOV PO AKCIJSKIH CENAH VELJA OD 17. DO 29. MARCA 1997

OBIŠČITE MERKURJEV TRGOVSKI CENTER V MURSKI SOBOTI

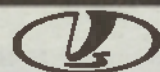
TC MERKUR, Qbrtna ulica 39, tel.: 069 31 788.

delovni čas: od 8. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure

SVET ZAVODA
MLADINSKEGA
INFORMATIVNEGA
IN KULTURNEGA KLUBA
M. SOBOTA
Kocljeva 7
9000 MURSKA SOBOTA

SVET ZAVODA
MLADINSKEGA
INFORMATIVNEGA IN
KULTURNEGA KLUBA -
MIKK-a
MURSKA SOBOTA
na podlagi 24. in 25. člena
statuta
**RAZPISUJE
DELOVNO MESTO
UPRAVNIKA
MLADINSKEGA
INFORMATIVNEGA IN
KULTURNEGA
KLUBA
MURSKA SOBOTA**

Kandidati morajo poleg
splošnih pogojev izpolnjevati
še naslednje:
- visoka izobrazba
- dosežki na področju dela z
mladimi
- organizacijske in vodstvene
spodobnosti
Upravnik bo imenovan za
doba 4 let s poskusno dobo
6 mesecev.
Pisne prijave z dokazili o
zahtevanih pogojih s kratkim
življenjepisom pošljite na
gornji naslov v osmih dneh
po objavi. Prošnji morate pri-
ložiti Vaš program organizi-
ranja interesnih dejavnosti za
mladino.
Kandidati bodo obveščeni
o izboru v petnajstih dneh po
izbirnem postopku.

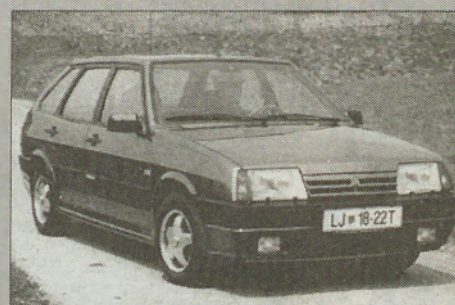

LADA CENTER JAGODIČ

2231 Pernica, Vosek 6d (ob cesti Lenart - Maribor), telefon: (062) 640 540
od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30, v soboto od 8.00 do 12.00

PONOVNO IZBRAN ZA NAJBOLJŠEGA PRODAJALCA V SLOVENIJI

Posojila brez pologa do 5 let, tudi za kmetovalce in s. p., ugoden lizing,
avtomobili v zalogi * sistem rabljeno za novo

SAMARA 1500/5v od 12.410 DEM

NIVA 1700i od 16.440,00 DEM

obrok že od 282 DEM

OB NAKUPU
PODARIMO
prevleke in
preproge
ter opravimo
tehnični pregled

**POOBLAŠČENI PRODAJALEC
IN SERVISER
13-LETNA TRADICIJA**

* rezervni deli
* avtomehanika
* avtokleparstvo
* vulkanizersko
* optika

Blagoslovljene velikonočne praznike želimo vsem kupcem,
poslovnim partnerjem in drugim!

**VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
vam želi
OBČINSKI ODBOR SKD Beltinci**

Poklicite in poslali vam bomo brezplačni katalog!

RAČUNALNIŠKI TEČAJI

17.03.-21.03. ob 8 uri Word 7.0 nadaljevalni
24.03.-28.03. ob 16 uri Excel 7.0 nadaljevalni

Informacije in prijave:
vsak delovnik med 8. in 16. uro

B2 d.o.o., podružnica M. Sobota, Slovenska ul. 42, 37 160, fax: 37 161

**Telekom
Slovenije**

PE MURSKA SOBOTA

ponovno objavlja na podlagi sklepa generalnega direktorja
o odprodaji osnovnih sredstev avtomehaničnih delavnic z
dne 8. 1. 1997

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

zop. št.	šifra	naziv	leto nabave	količina	izključna vred. v SIT
1	75	STROBOSKOP ISKRA	1994	1	10.250,00
2	9316-23	STROJ BRUSILNI EL.	1990	1	6.600,00
3	3743	DELOVNA MIZA Z REŠETKAMI	1993	1	24.500,00
4	1971160	STROJ ZA MONTAŽO AVTOGUM	1994	1	128.500,00
5	31938	HIDRA. DVG. BLITZ	1992	1	196.000,00

Ponovljena javna dražba bo 27. 3. 1997 ob 9.00 uri v
prostorih nekdanje avtomehanične podjetja Telekom Slove-
nije, PE Murska Sobota, Bakovska ulica 27, Murska Sobota.
Ogled rabljenih osnovnih sredstev bo 25. 3. 1997 od 10.00
do 12.00. ure v istih prostorih, kjer bo dražba. Vse dodatne
informacije v zvezi z zgoraj navedenimi osnovnimi sredstvi
dobijo zainteresirani na tel. številki 32 815 int. 60, g. Štefan Boh-
nec.

POGOJI:

Varščina v višini 10 % od izključne cene morajo ponudniki
vplačati do dne 27. 3. 1997 do 9.00 ure pri blagajni poslo-
vne enote na naslovu Trg zmage 6, M. Sobota.

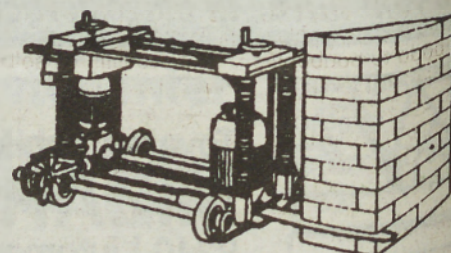
Uspelemu ponudniku se varščina vračuna v kupnino, dru-
gim pa se varščina vrne brez obresti v 3 dneh od dneva
dražbe.

Uspeli ponudnik, ki je zavezanec za plačilo prometnega
davka, mora kupnino plačati v 8 dneh od dneva dražbe. Pre-
vzem odprodanega osnovnega sredstva se bo opraviš šele ob
predložitvi dokazila o plačilu računa.

V kolikor uspeši ponudnik ne bo plačal kupnine v posta-
vljenem roku, izgubi pravico do vračila varščine, osnovna sre-
dstva pa se prodajo drugim zainteresentom.

Vsa osnovna sredstva bodo prodana po načelu videno -
kupljeno, to pomeni, da se kasnejših reklamacij ne bodo
upoštevali.

**ZIDARSTVO - FASADERSTVO
IN IZOLACIJE ZIDOV**

JOŽE HORVAT, s. p.

Filovci 110, 9222 Bogojina

telefon: 47 014, 47 300, mobitel: 0609 631 193

**ŽELIMO VAM MIRNE IN BLAGOSLOVLJENE
VELIKONOČNE PRAZNIKE!**

**OBČINSKA VOLILNA KOMISIJA
MESTNE OBČINE MURSKA SOBOTA**

Na podlagi 2. odstavka 74. člena Zakona o lokalnih volitvah
list RS, št. 72/93, 7/94, 33/94 in 70/95), v zvezi z določbo
60. člena Zakona o volitvah v državni zbor (Ur. list RS, št. 44/95
in 60/95), je Občinska volilna komisija Mestne občine Murska
Sobota sestavila naslednji

**SEZNAM KANDIDATOV ZA NAKNADNE
VOLITVE ŽUPANA MESTNE OBČINE
MURSKA SOBOTA,
ki bodo dne 6. aprila 1997**

V seznam so vpisani naslednji kandidati:

1. **Brigita BAVČAR**, roj. 18. 11. 1948

Murska Sobota, Štefana Kovača 22 a, dipl. novinarka, odgovorna
urednica Soboških novin

predlagatelj: Slovenska ljudska stranka - SLS

2. **Ivan OBAL**, roj. 27. 06. 1941

Murska Sobota, Staneta Rozmana 2, dipl. ekonomist, član
sekretar za kmetijstvo

predlagatelj: Slovenski krščanski demokrati - SKD

- Socialdemokratska stranka - SDS

- Zeleni Slovenije, Zeleni Sobote

3. **Anton SLAVIC**, roj. 24. 06. 1949

Murska Sobota, Grajska ul. 11, ekonomist, član poslovne
odбора BTC, d. d., in direktor Poslovne enote BTC M. Sobota

predlagatelj: Liberalna demokracija Slovenije - LDS

4. **Miran GYÖREK**, roj. 13. 04. 1952

Murska Sobota, Ob kanalu 18, profesor, poučevanje tujih
predlagatelj: dr. Joža Primožič in skupina volivcev

Številka: 008-1/97

Datum: 17. 03. 1997

Predsednik

občinske volilne komisije
Mestne občine Murska Sobota
Bojan ŽUNIČ, dipl. prav., l. r.

Kujski val

Kujski val, saj je res, pa ni

Misli smo, da so kloni. Ko so jih poklopili smo videli, da so bratje Dalton. Svetovno znani zlikovci so zadnja leta brezobzirno ropali po Prlekiji in Prlekiji. Pokradli so vse, tudi kar je bilo pribito in privezano. Za njimi so ostale kadeče se razvaline Tehnostroja, MTT-ja, ABC-ja, Mure, Panonke ter poteptane in zaraščene njive. Kjer so se pojavili no ubogim ljudem potražiti še tisto, kar ni bilo vredno prav nič. Kdo pa, kako daleč bi šla njihova tranzicija od roparskega pohoda, če jih ne bi ustavil in polovil pogumni junak Lucky Luke. Slovenci bi v teh krajih lahko še izumrli.

Kujski val, mednarodno sodelovanje

Skrivnost, mati vseh skrivnosti, je razočarana. Ob predstavitvi bosanskih Windows 93 se je izkazalo, da je ta najbolj zloglasni računalniški program pravzaprav nastal

v Prozoru, po katerem se tudi imenuje. Bosanska verzija vključuje uporabo oklepne miške, ki so jo razvili na podvozju sarajevskega golfa, obdali z jeklenimi ploščami in neprobojnim steklom. V njej sedi IFOR-jevec, po ekranu jo sem in tja potiskata Mujo in Suljo.

Dajmo zvok bolj na glas in jima prisluhnimo. »Jebo ja owog Biila, da ga jebo. Ewo Excela. Guraj Mujo, treba da na vreme stigne-

ka v Sloveniji. Organizacijski odbor sestavljajo najvidnejše osebnosti iz Civilne zaštite, Karitasa in Rdečega križa. Mogoče komu izmed državljanov in davkodajalcev stvar ne bo všeč, vendar jih ne bo nihče nič vprašal, kakor tudi lani ne. Za kopijo obiska bomo zagotovili še pol milijarde tolarjev več od tistih piškavih dveh milijard, kolikor jih je porabila Slovenija za izvirno prireditev.

Slavnosti bodo potekale na velikem novozgrajenem ljutomerskem konjskem stadionu na Cezanjevskem polju. Na drugih dveh konjskih dirkališčih bodo spremljevalne prireditve z rock koncerti

in porno predstavami.

Zgrajena bo nova cerkev na Glavnem trgu, ker dosejanja je že stara in grda. Od Razkrižja do centra Ljutomera bo speljana nova

avtocesta, na obeh straneh pa deset metrov visok betonski zid, z linicami iz neprebojnega stekla, kjer bodo gledalci kukali skozi. Karte za kukanje skozi linice že prodajajo v ljutomerskem otroškem vrtcu.

Kajti glavni osebnosti velike prireditve bosta prišli prav iz Razkrižja.

Več zaenkrat ne smemo izdati, saj nosi cela prireditev za sedaj oznako STROGO ZAPUNO.

Kujski val, s polno paro naprej

Ker smo Prleki videli, kako se je vsa Slovenija uredila, glavni mesti pa vidno polepšali, smo sklenili tudi mi narediti tako.

V Prlekiji so se že začele priprave na obletnico papeževega obis-

ni ne maram.

Ne dvomim, da so bili lešniki zares okusni.

Kaj pa, če bi zelo radi jedli pisane gumijaste medvedke? Mar ne bi bilo imenitno, če bi jih lahko doma med sabo »možili« in potem na tak način (ki je vsekakor bolj zanesljiv) zastoj dobivali sveže in mlade medvedke?! Gumijasta medvedka mama in gumijasti medvedek ata bi ravno čakala svoj naraščaj. Namesto očeta bi tekali vi nervozni pred zaveso in končno z nestrpnim pogledom vprašali: »Kaj smo dobili?« Parček pa ves srecen odgovori: »Zelenega!«

Že prej pa sem omenila, da obstaja tudi drugačen način zasvojenosti s »sladkim« življenjem. Toda ko sčasoma mine zaljubljenost med dvema človekoma, je potrebno marsikdaj poseči tudi po sladki pomoči. Večkrat se ob sobotah zasliši šepetanje iz belinskega parka, ki lahko to potrdi.

»Ah, Darinka, pri seksu se vendar ne spodobi jesti čokolade!«

Ona pa jezno odgovori: »Pusti me pri miru, tudi jaz želim imeti kaj od vsega tega!«

Zeleni gumijasti medvedek si-

cer ne more nastati, ampak na zaščito je kljub čokoladi treba misliti. Tako je ženski zdravnik vprašal 1,93 m veliko Darinko, kako je do zdaj poskrbela za zaščito. In če verjamete ali ne, tudi zaščita je lahko vsaj malo sladka. »Jaz se zmeraj zaščitim z dvolitrsko marmelado.« »Ja, kako pa je to sploh lahko izvedljivo?« se je čudil zdravnik. »Čisto preprosto. Moj fant je velik le 1,60 m. Ko se ljubiva, on stopi na marmelado steklenico in točno v tistem trenutku, ko postanejo Francove oči steklene, jo brcnem izpod nje!«

Ampak takole ravnati po mojem ni preveč vamo. Še posebej, če ima par zares rad sladkarije. Kdo ve, ali bo tudi odslej Darinki zmeraj uspelo zadosti brcniti in ob tem grozi velika nevarnost, da bodo ponesrečeni otroci spraznili vse sladke zaloge.

Navsezadnje ni tako slaba ugotovitev, do katere smo prišli. Čeprav sta obe strani sladkosti sladki, je najboljša, če se z eno in drugo posladkamo posebej!

NI-GRA

Lendavski pereci

Pozdravljeni!

Vsakokrat, ko mi v četrtek pismo nosa prinese Vestnik, najprej pogledam osmrtnice, potem pa še poiščem fotografije zlatoporočencev. Oh, kako srečni pari: 50, 60 ali celo še več let so skupaj in še vedno se imajo radi, četudi so stari 70, 80 let, morda celo kako leto več. V časopisu ponavadi tudi piše, da tema in tema zlato- ali bisernoporočencema »v življenju ni bilo postlano z rožicami«: hodila sta na sezonska dela v Baranjo, delala v Franciji, on je bil na tej in tej fronti, rodilo se jima je toliko in toliko otrok, zgradila sta si topel dom ...

Tudi sam poznam nekaj takih starih parov, ki se sicer ne držijo več za ročice, a so na stara leta – vsaj tak vtis dajejo – zaljubljeni. No, na vasi se najdejo tudi ljudje, ki stara zakonca opravljajo, češ da se ne spodobijo, da sta vedno skupaj kot rit in hlače, »saj nismo v varaši«.

To je ena stran zakonske zveze, ki naj bi trajala, kot si obljubita pri cerkveni poroki, »dokler ju smrt ne loči.« Sam si jo drznem imenovati za zgledno.

Druga plat zakonske zveze, četudi je bila blagoslovljena in bi potemtakem morala biti še posebej trdna, pa so ločitve mlajših zakoncev. In to seveda ne le v mestih, ampak tudi na naših vaseh. Vaške klepetulje vedo povedati: »Ste slišali? Pustila ga je in z otrokom prišla nazaj k staršem.« So pa tudi take govorice: »Pustil jo je, ker je bila, ni se brigala za otroka. Pa drugega je imela!«

Življenje je težko. Odnosi med ljudmi niso idealni. Vzrokov za to je več. Omenjajo celo banalnega (plehkega): polno luno! Ljudem velikokrat popustijo živci, se spozabijo, zavre kri, pretepi med zakonci tudi niso redki, nič nenavadnega pa tudi ni (to vidimo tudi v filmih), da se mnogi potem strastno ljubijo. Mislim, da se je vse to dogajalo tudi ljudem, ki zdaj praznujejo visoke obletnice zakonskega stanu, a kljub temu niso šli narazen. Sklepam celo, da so bili veliko več (kot sodoben par) skupaj v postelji, sicer se jim ne bi rodilo toliko in toliko otrok, zdaj odraslih mož in žena.

Kakšen je Nacijev moralni nauk iz tega paberkovanja? Če te kdo udari po levem licu, mu nastavi še desnega in – zdaj v postnem času – se spravi z njim. Bo šlo? Če ne, potem pa uredniku napišite, kaj je narobe s piscem Perecem.

NACI

Potem ko Štefanu Hajdinjaku - Magnatu ni uspelo skleniti koalicijske pogodbe z Jenőjem Sapačem - Brzim, so ga nemudoma povabili k LDS-u. Tu mu je sam ljubljanski župan Dimitrij Rupel - Dimsi ponudil mesto finančnega satorja prestolnice. Pa naj še kdo pravi, da koalicija ne deluje.

V kadrovske kombinatorike soboške županije sta se ponovno našla Ivan Opal - Idži in Drago Šiftar - Čarli na istem bregu. Če bo Idži dobil, bo Čarli sekretar. V tej kombinaciji za visoko uradnico ni Brigite Bavčar. Tibi Cigut je ukinja modre cone za Slavičovo zmago.

Šef za stike z javnostjo in službeni šofer soboške SLS Boris Hegeduš - Učinkoviti je potem, ko je pripeljal Jenőja Sapača - Brzega z nastopa pod šahovnico Lipe naše, takoj odpeljal svojega šefa s kandidatko za županjo Brigito Bavčar pod Trojane v si-rarno Smrkolj, kjer so izbrali sire za predvolilno kampanjo. Nazajgrede so podpisali še pogodbo z bakovsko godbo na pihala, ki bo spremljala vse predvolilne nastope gospe kandidatke.

Včeraj je imel beltinski župan Jože Kavaš - Telžup v čast svojemu imenu vele-promocijo prvega občinskega razvojnega projekta Jožefovo senje, d. o. o. Ob vseh drugih pritiskih, ki sodijo v okvir dejavnosti tovrstnega podjetja, so točili samo kapelčana.

Minulo soboto se je lotila podobnega extraprofitnega podviga v središču Lendave Ivanka Donko - Nežni glasek, ki je predstavila in prodajala dopolnilno dejavnost turističnih kmetij. Stiri mize so se kar šibile od dobrot, kupci pa so čakali v vrstah po pol ure in več. Največji zaslužek so prodajalcem navrgli pereci. Lendavčani pa so navdušeno vzklikali: »Pa smo dobili svoj Lentil!«

Naftna transportna družba z ekološkim parkiriščem, financiranim iz državnega proračuna, se je znašla v resnih težavah, ker je oskrbovala s Petrolovimi naftnimi derivati gradbenega giganta in najuspešnejši gradbeni inženjring v propadanju - lendavsko In-gro.

Ludvik Bratuša - Luidgi te dni sanira ljutomerski MTT, prvi korak, ki ga je storil, je bil obisk ministra Ropa, pri katerem naj bi mu pomagal tudi poslanec Jože Špindler - Buteljka. Toda Luidgi je ocenil, da mu bo kolač sira bolj koristil kot Špindler.

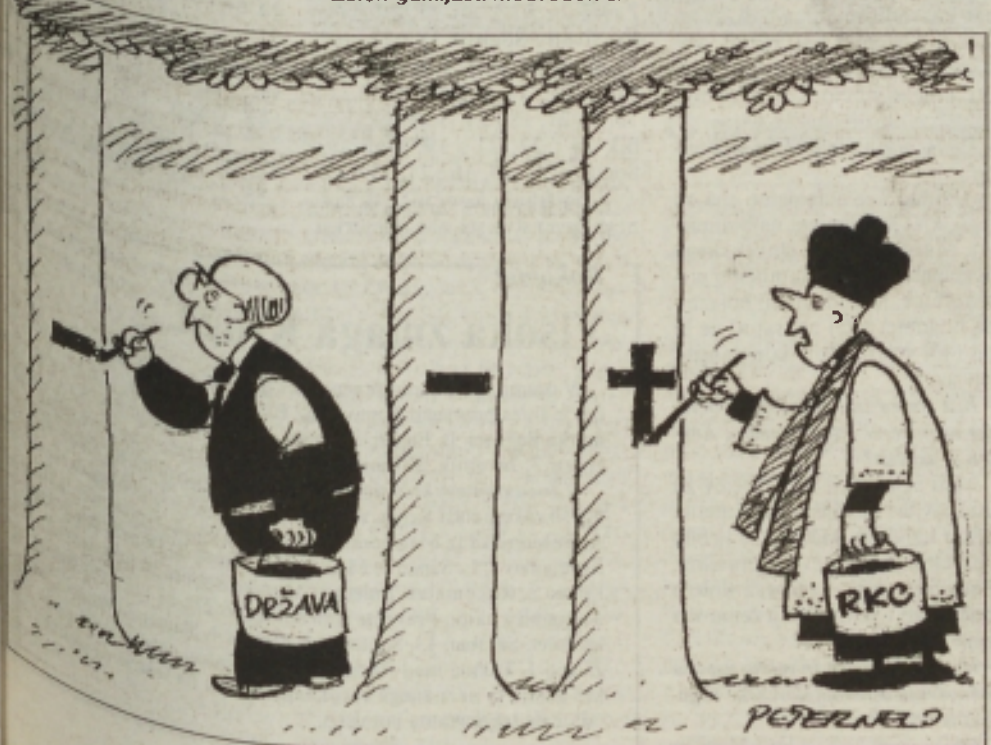
KESEDA NI KONJ

Sladki ferrero-poljubčki

Nekateri imajo najraje sladke star, pa naj bodo to bonboni, čokolada, sladoleđ ali pa kakšen sladki poljubček. Nekoč so si sla po sladkem, danes pa si to lahko prireditelj že z drezanjem vrsti pred blagajno. Včasih pa imajo nekateri še prav posebno slado, saj dobijo kar brez prošnje ali truda v roko kaj sladkega. Razen tega so tete, strici, dedki in mame ne dajajo majhnih poklonov samo otrokom.

Neka starejša ženska je na prijetni vrnitvi iz avtomobila ponudila šoferju vrečko karkoli. Seveda je vsakdo vesel, ko nekaj zastoj dobi, toda po petih dneh je šoferja vendarle žalostno gledala hvala za to zelo okusno lešniko. Vedno jih rad vzamem, ker imajo prav posebno okusno. Tudi sam bi rad imel celo vrečko takih.

»Ah, veste, mladi mož, jaz vam dam z veseljem tole mojo vrečko. Jaz namreč zelo rada jem ferrero-poljubčke, le teh lešnikov v sredi-

Judo

Šesti mednarodni turnir v Soboti

Judo klub Murska Sobota organizira v soboto, 22. marca, v športni dvorani soboške tretje osnovne šole 6. tradicionalni mednarodni turnir v judu za mlajše in starejše dečke ter mladince. Na turnirju bodo sodelovali okrog 170 judoistov iz Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Slovenije, ki bodo tekmovali v 19 kategorijah. Tekmovanje se bo začelo ob 10. uri s slavnostno otvoritvijo in bo trajalo predvidoma do 15. ure. Za ljubitelje juda bo to gotovo zanimiva prireditev.

Peter Rančigaj prvak

V Slovenji Gradcu je bilo državno prvenstvo v judu za kadete. Med 110 tekmovalci so sodelovali tudi Sobočani. Najboljši med njimi je bil Peter Rančigaj, saj je v kategoriji do 60 kg zasedel prvo mesto in osvojil naslov državnega prvaka. Peter Skraban je bil deveti. V kategoriji do 65 kg je Laszlo Cikajlo zasedel peto mesto. (T.K.)

Karate

Največ uspeha Radgončanom

Karate klub Gornja Radgona je bil organizator polfinalnega kvalifikacijskega turnirja za DP v karateu in katah za mlajše kategorije. Med 137 tekmovalci in tekmovalkami iz 14 klubov so imeli največ uspeha Radgončani, ki so osvojili največ prvih mest. Zmagovalci v posameznih kategorijah v katah so bili: Karaka (MS), Bunderl (Kuzma), Marušek (GR), Mauko (GR), Marušek (GR), Palatin (MS). Drugi so bili: Lipič (Radenci), Vin-kovič, Fajfar, Vurcer (vsi GR). Tretja mesta pa so zasedli: B. Rožman (GR), Koren (Radenci), I. Rožman (GR). Ekipo v katah je Gornja Radgona zasedla prvi mesti pri mlajših in starejših dečkih ter tretji mesti pri malčkih in ml. mladincih. Murska Sobota pa je bila druga pri malčkih in st. dečkih. V borbah je v absolutni kategoriji pri ml. mladincih B. zmagal Vurcer (GR). Mlinarič (MS) pa je bil pri ml. mladincih A drugi. (O. B.)

Odbojka

Pomurski derbi zopet Ljutomerčankam

V predzadnjem kolu prvenstva v ženski odbojki 1. A lige sta se v Ljutomerški športni dvorani pomerili pomurski ekipi Ljutomer Zavarovalnice Maribor in Soboti. Po boljši igri so prepričljivo zmagale Ljutomerčanke z rezultatom 3 : 0 (15 : 5, 15 : 8, 15 : 3). Ljutomerčanke so zlasti dosegle v učinkovito igranje na mreži, medtem ko so Sobočanke slabo sprejemale žogo. Ljutomer Zavarovalnica Maribor: Kodila, Ljubec, Šostarič, Lukienko, Kosi, Vrbnjak, Pirher.

Odbojkarice Ljutomer Zavarovalnice Maribor - članice 1. A lige. Stojijo od leve: Kolar, Vrečko, Kosi, Pirher, Lukienko, Kolednik (trener) čepijo: Vrbnjak, Šostarič, Adamina, Ljubec in Kodila. Fotografirala: Jure Zanneker

Pajžlar in MI Pomurka zmagovalca

V Murski Soboti je bilo tekmovalno streljanje z zračno puško za pokal prijateljstva, ki ga je pripravila SD MI Pomurka. Tekmovalci SD MI Pomurke, saj so bili pri dečkih nepremagljivi. Med posamezniki je zmagal Leon (182 krogov) pred Bojanom (177 krogov) in Vito (179 krogov). V ekipni konkurenci je zmagala SD MI Pomurka (544 krogi) pred Bojanom (544 krogi) in Vito (544 krogi). (F. M.)

Športni obrazi

Sendi Lešnjak - petkratna DP

Devetletna Senda Lešnjak iz Lendave, učenka drugega letnika DOS v Lendavi, je letos prvič sodelovala na državnem plavalnem prvenstvu in dosegla pravi podvig, saj je osvojila kar pet državnih naslovov. Gre za izredno talentirano športnico, ki se je s plavanjem začela ukvarjati pred dvema letoma povsem naključno.

Z družino so šli na kopanje v sosednji Lenti na Madžarskem, kjer se je navdušila za plavanje in se vključila v skupno mladih, ki so se pri Plavalnem klubu Lenti učili osnovnih plavalnih veščin. Po nekaj mesecih vadbe se je marca 1996 prvič pojavila na občinskem tekmovalnem prvenstvu v Lentju in zmagala v svoji starostni skupini. Potem se je preizkusila na državnem prvenstvu Madžarske ter v svoji starostni skupini zasedla dvakrat drugo, tretje in četrto mesto. Temu uspehu so sledili novi, saj je na dveh močnih tekmovaljih, to je tek-

movanju za pokal Harkanya in mednarodnem tekmovalju v Sopronu, že bila na najvišji stopnici. V Sloveniji je prvič nastopila lani na mednarodnem tekmovalju v Krškem ter v disciplini 50 m hrbtno zasedla prvo mesto, na 50 m delfin je bila četrta, na 50 m kravla peti in na 50 m prsno sedma. Ker v Lendavi nimajo plavalnega kluba, se je vključila v Plavalni klub Olimpija iz Ljubljane in letos prvič nastopila na državnem prvenstvu v Mariboru in Kranju ter prijetno presenetila. Na tekmovalju v Mariboru je osvojila tri državne naslove in zasedla tri druga mesta. Zmagala je v disciplini 100 m delfin, 100 m hrbtno in 100 m mešano, na 200 m hrbtno pa je bila druga. Na tekmovalju v Kranju je osvojila dva državna naslova, dvakrat pa je bila druga. Zmagala je v disciplini 50 m delfin, 50 m hrbtno, drugi mesti pa je zasedla v disciplini 100 in 200 m kravla. Ti

uspehi so dali nove spodbude njej in staršem, ki jo vozijo vsak popoldan razen sobote in nedelje, ko so tekmovalja, ter trikrat dopoldan na treninge v Lenti na Madžarskem. Volje do dela je veliko, in ker gre za zelo talentirano plavalco, novi uspehi gotovo ne bodo izostali. Lahko se tudi nadejamo, da jo bomo kmalu videli v državni plavalni reprezentanci.

Feri Maučec

Košarka

Soboška prva OŠ v polfinalu

Na četrtfinalni košarkarski tekmi starejših dečkov za državno prvenstvo, ki je bilo v Muti, je ekipa soboške prve osnovne šole premagala ekipo OŠ Muta s 45 : 42 in se uvrstila v polfinale, kar je vsekakor lep uspeh.

Strelci zmagovalne ekipe so bili: Hari 16, Skandali 14, Kerčmar 6, Slavič 5 in Zečević 4. Mentor soboške ekipe je Peter Juteršnik. (P. J.)

Kegljanje

Odločitev v zadnjem kolu

V predzadnjem kolu prvenstva v drugi državni moški kegljaški ligi je Žalec premagal Radensko s 6 : 2 (5170 : 5105).

Za Radensko sta zmagala Lešnik 864 in Hojnik 824, tekmo-

Squash

Vodita S. Horvatova in Cvetko

V Murski Soboti je bil šesti turnir v squashu za pomursko prvenstvo. Pri moških je zmagal Zrim pred Severjem in Jeričem, pri ženskah pa Ritlopova pred Flegarjevo in Flisarjevo. Po šestih kolih pri moških vodi Cvetko s 162 točkami pred Severjem 146, Štornikom 141, Kovačem 121 in Zrimom 95 točk. Med ženskami pa vodi S. Horvatova z 200 točkami pred Flegarjevo 186, Flisarjevo 168, M. Horvatovo 85 in Tratnjekovo 47 točk.

vali pa so še: Drvarič 868, Steržaj 868, Mauser 850 in Marinič 830 podrtih kegljev.

Radenska je trenutno na predzadnjem mestu. O naslovu prvaka in o izpadu iz lige bo odločalo zadnje kolo, ko bo igrala Radenska z vodečimi Slovenskimi Konjicami.

Atletski klub Pomurje Murska Sobota

Ob boljših pogojih dela tudi boljši dosežki

Po dolgem času so se na občnem zboru sestali člani AK Pomurje iz Murske Soboti. Ob dobri udeležbi so ocenili delo v preteklem obdobju in se dogovorili o nadaljnjih nalogah in usmeritvah kluba. Iz poročil članov upravnega odbora Andreja Brinarja in Tiberija Lebarja ter razprave je bilo ugotoviti, da je AK Pomurje iz Murske Soboti v preteklem obdobju kljub organizacijskim in finančnim težavam dosegel vidne

Šport od tod in tam

Strelstvo - Na območnem tekmovalju v streljanju z zračno puško za zlato puščico, ki je bilo v Ormožu, je med petimi strelci zmagala Manuela Rudolf s 589 krogi pred Rajkom Robnikom (oba Ljutomer) 587 in Brankom Bukovcem (Tišina) 584 krogov.

Košarka - Košarkarska ekipa starejših dečkov iz soboške prve osnovne šole je na območnem tekmovalju v košarki brez izgubljenih tekem zasedla prvo mesto pred osnovnimi šolami Ljutomer, Črenšovci in Gornja Radgona. (P. J.)

Kegljanje - V osmem kolu prvenstva v mariborsko-posavski kegljaški B-ligi je Mura iz Murske Soboti premagala Invalida iz Maribora s 5 : 3 (3924 : 3805). Za Muro so zmagali: Šebjanič 685, Durič 683, Iskra 622 podrtih kegljev. Tekmovali so še: Bojnec 663, Gergyek 644 in Smolkovič 627 podrtih kegljev. (S. Durič)

Nogomet - V prijateljski mednarodni nogometni tekmi so Bakovci premagali SAK iz Celovca s 3 : 0. Strelci za Bakovce: Jančar, Kokaš in Ristič. Povratno srečanje bo v Celovcu.

Kegljanje - V trinajstem kolu tekmovalja v tretji slovenski kegljaški ligi za ženske je Sremič iz Krškega premagal Nafto iz Lendave s 6 : 2 (2296 : 2238). Za Nafto sta zmagali Vargova 406 in Staničeva 387, tekmovala pa so še: Sapačeva 383, Novakova 370, Ščapova 347 in Utroševa 345 podrtih kegljev. V predzadnjem kolu tekmovalja v tretji slovenski moški kegljaški ligi se je srečanje med Nafto in MTT iz Maribora končalo 4 : 4 (4860 : 4934). Za Nafto so zmagali: Horvat 877, Žalik 870, Radaković 814 in Matko 806, tekmovala pa sta še Kerčmar 767 in Matjašič 726 podrtih kegljev. (M. Žalik)

Mali nogomet - V tekmovalju prve slovenske lige v malem nogometu je ekipa Cariok v Mariboru premagala Interior MF s 6 : 2 (3 : 2). Za Interior sta bila strelca Slana in Nemeč. (N. Š.)

Košarka - Komisar pomurske košarkarske lige Igor Prelog je razpisal pokalno tekmovalje. Vse ekipe, ki želijo sodelovati v pokalnem tekmovalju, se morajo udeležiti žrebanja, ki bo v petek, 21. marca, ob 19. uri v hotelu Radin v Radencih. (K. G.)

Karate - Karate sekcija Ljutomerskega Partizana je pripravila drugi kofukan turnir. Med okrog sto tekmovalci iz 7 klubov so Ljutomerčani osvojili šest prvih mest, sedem drugih in sedem tretjih mest. Zmagali so: Kurbusova, Preglej, Potrč, Balazic, Brezovčeva in Smolkovič. (N. Š.)

Hokej na travi

Zmagi Leka in Triglava

Začel se je spomladanski del prvenstva v državni ligi v hokeju na travi, kjer na novo nastopata moštvori Moravskih Toplic in Pinkave iz Lipovca. Rezultati: Lek : Pinkava 12 : 0 (F. Maučec 5, I. Gomboc 3, R. Mesarič 3, P. Forjan 1); Triglav : Moravske Toplice 6 : 2 (Škrlec 2, Fajš, Zrim, Puhar in Poredoš po 1 za Triglav ter Čigut in Rakar po 1 za Moravske Toplice);

Pinkava : Murska Sobota 2 : 2 (M. Mesarič in B. Tivadar po 1 za Pinkavo ter M. Horvat 2 za Mursko Soboto).

Lek	4	3	1	0	22:4	7
Triglav	4	2	1	1	15:9	5
M. Sobota	4	0	3	1	6:8	3
Svoboda	3	1	0	2	6:12	2
Pinkava	2	0	1	1	2:14	1
M. Toplice	1	0	0	1	2:6	0

Košarka

Derbi dobila Radenska

V petem kolu končnice prvenstva v moški košarkarski B-ligi je Radenska v derbi tekmi premagala vodečo Smelt Olimpijo (mladi) s 101 : 91 (48 : 40). Najboljši strelci pri Radenski so bili: Ojsteršek, Bratkovič, Novak in Ulaga. S to zmago je Radenska dohitela vodečo ekipo, tako da imajo Smelt Olimpija, Hrastnik, Prebold in Radenska enako število točk. V soboto, ob 19. uri, bo igrala Radenska v Radencih z Gorico.

Košarka

O prvoligašu odločila ena sama točka

s 505 krogi zasedel osmo mesto. Med deklicami je bila Mojca Balaslo s 177 krogi šesta, Katja Genčar (obe Škorpiljon) pa s 170 krogi dvanajsta. V ekipni konkurenci je SD Škorpiljon s 512 krogi zasedla tretje mesto. Pri ml. mladincih je Tomaž Kerčmar s 363 krogi zasedel dvanajsto, Valter Pajič (oba Pomurka) pa 361 krogi za štirinajsto mesto. Ekipno je MI Pomurka pri ml. mladincih (Gomboši, Pajič, Pajič) zasedla osmo mesto s 1049 krogi, Varstoj Lendava (Cuk, Kleiderman, Markoja) pa je bil s 1022 krogi deveti. Pri ml. mladincih je Sandra Zver s 346 krogi zasedla osmo mesto, Eva Cuk (obe Varstoj) pa bila z 295 krogi deseta. Množično tekmovalje je lepo uspelo. (F. M.)

V zadnjem kolu prvenstva v slovenski ženski košarkarski ligi (7. do 12. mesto) je Pomurje Skiny v Murski Soboti premagalo Comet iz Slovenskih Konjic s 76 : 64 (41 : 27). Po treh porazih je to letošnja prva zmaga Pomurja Skiny s Cometom. Sobočanke so tokrat zaigrale bolj sproščeno kot na nekaterih prejšnjih pomembnih srečanjih, delale so manj napak, kar jim je prineslo uspeh. Pri Sobočankah so se predvsem izkazale Svetinova, ki je dosegla kar 5 trojk, in Orijeva, ki je bila najboljša strelka, v obrambo pa je bila izvrstna Kazminova. Strelke za Pomurje Skiny: Orijeva 21, Svetinova 17, Horvatova 12, Kazminova 12, Jocičeva 10 in Huzjakova 4. Sobočanke so tako zasedle tretje oziroma de-

to mesto in jim je za las ušla prva liga. Odločila je namreč ena sama točka razlike v medsebojnem srečanju z ekipo ŠD Šentvid. Sobočanke so v Ljubljani premagale Šentvid z 68 : 61, Ljubljank pa so zmagale v Murski Soboti z 59 : 51. Za Sobočanke je bila torej odločilna tekma s Šentvidom, kar je bil tudi edini poraz na domačem igrišču. Upajmo pa, da se bodo Sobočanke, ki imajo zelo mlado in perspektivno ekipo kmalu zopet vrstile med najboljše slovenske košarkarice.

Feri Maučec

Ježica ml.	10	8	2	730:471	18
ŠD Šentvid	10	7	3	675:540	17
Pomurje	10	7	3	692:504	17
Comet	10	6	4	721:615	16
Modžale	10	1	9	442:769	11
Jesenice	10	1	9	360:721	10

tekmovalne dosežke. Soboški atlet in atletinje so namreč na državnih prvenstvih v lanskem letu osvojili 29 kolajn (10 zlatih, 9 srebrnih in 10 bronastih), kar je vsekakor lep uspeh.

Največje uspehe je vsekakor dosegla tekačica na srednje proge Sonja Roman, ki je tudi sodelovala na svetovnem mladinskem prvenstvu v Avstraliji in v teku na 800 m zasedla 22. mesto, v teku na 1500 m pa z novim državnim rekordom (4:26,14) 15. mesto. Z državno mladinsko reprezentanco je sodelovala tudi na poletnih igrah Alpe - Jadran na Madžarskem in v teku na 800 m zasedla prvo mesto. Na državnem prvenstvu pa je osvojila štiri državne naslove (600, 800, 1500 m in kros). Sicer pa je Sonja Roman državna rekorderka v teku na 800 m (2:07,14), v teku na 1000 m (2:49,22) in v teku na 1500 m (4:26,14). Poleg Romanove se je izkazala tudi metalka krogle in diska Mateja Dražnik, ki je osvojila štiri državne naslove v konkurenci mlajših in starejših mladink. Uveljavila pa se je tudi med članicami, kar ji je zagotovilo nastop v državni reprezentanci, ki je sodelovala na evropskem pokalu na Portugalskem.

Uspešna je bila tudi Marija Števanec, ki je na državnem prvenstvu članic v teku na 400 m

izboljšala osebni rekord in zasedla drugo mesto, v teku na 800 m pa je bila tretja. Od ostalih tekmovalk AK Pomurje iz Murske Soboti velja omeniti mlade in perspektivne atletinje, ki se vedno bolj uveljavljajo. To so: sprinterka Maja Šogorič, skakalka v višino Danijela Žalik, srednjeprogašica Polonica Horvat in Anita Krancič ter dolgoprogašica Mojca Meglič.

Pri moških velja posebej omeniti izenačen pomurski rekord v teku na 100 m (10,73) Damjana Špura in neumornega Gezo Grabarja, ki ima še vedno primat med dolgoprogaši v Pomurju.

Med mladinci pa največ obetajo sprinterja Tomaž Horvat in Denis Šeruga, srednjeprogaš Samo Pelcl in skakalec Davorin Čeleš.

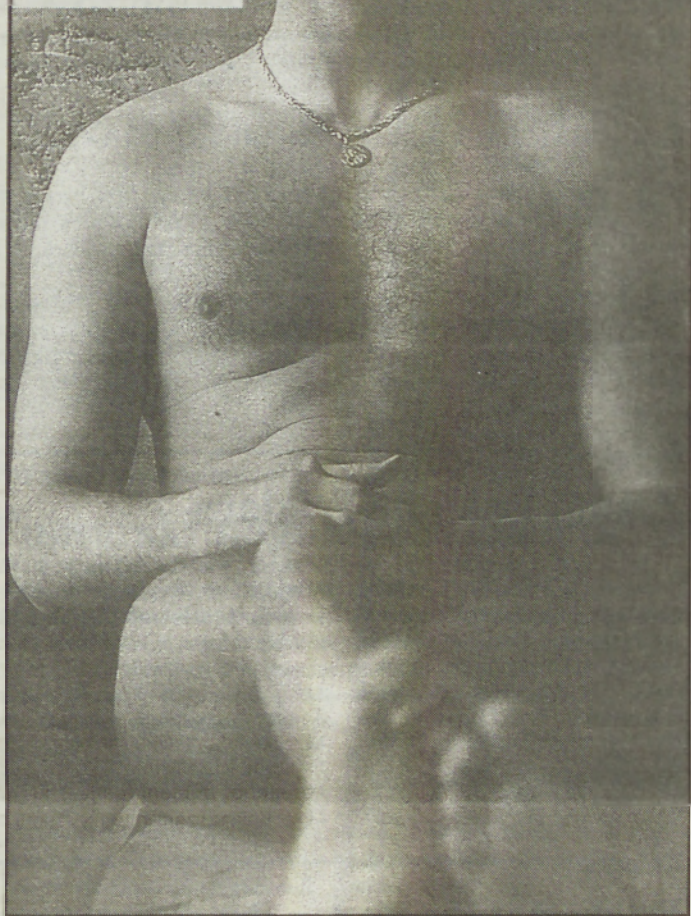
Ne smemo pa pozabiti tudi na Darja Gombošija, Damirja Časka in Jureta Remsa. Z zgraditvijo atletskega stadiona v Murski Soboti so se pogoji dela AK Pomurje zelo izboljšali, kar se bo gotovo v prihodnje poznalo tudi na rezultatih. Zlasti še, če bo novemu vodstvu kluba, ki ga vodi predsednik Jože Pelcl, uspelo urediti osnovno usmeritev z občnega zbora, to je v klub pritegniti več atletiki naklonjenih ljudi, ki bodo lahko zagotovili tudi boljše finančne razmere za delo.

Feri Maučec

Formula 1

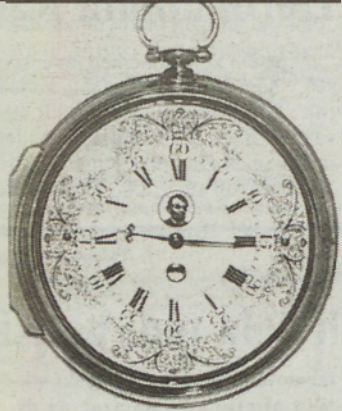
Tekmovanja za formulo ena so se začela. Koliko šans ima Williamsov dirkač Hainz Harlad Frentzen? Devetin-dvajsetletnega lepota je fotografinja ujela v savni. Ga želite videti v živo? Ja, ne preostane vam drugo, kot da se odpravite na eno izmed letošnjih dirk: 30. marca v São Paulo (Brazilija), 13. aprila v Buenos Aires (Argentina), 27. aprila v Imola (San Marino), 11. maja v Monte Carlo (Monaco), 25. maja v Barcelono, 15. junija v Montreal, 29. junija na Magny Cours, 13. julija v Silverstone, 27. julija v Hockenheim, 10. avgusta v Budimpešti, 24. avgusta v Spa (Belgija), 7. septembra v Monzo (Italija), 21. septembra v Zeltweg (Avstrija), 28. septembra v Nürburgring (Luksemburg), 12. oktobra v Suzuko (Japonska) ali 26. oktobra v Estoril (Evropa-GP). Ne zamudite užitka - biti v centru moči in hitrosti.

Kje lahko srečate lepota?

Geni genijev tiktakajo

Kary Mullis, dvainpetdesetletni ameriški nobelov nagrajenec za kemijo, se je spustil v biznis z geni umrlih državnih in duhovnih velikarov. Mullisjevo podjetje Star Gene je na tržišče poslalo uro v spomin na suženjskega osvoboditelja Abrahama Lincolna. V uri, ki stane 195 ameriških dolarjev, se nahaja portret 16. ameriškega predsednika. Nad šestico se nahaja dedni dvojni pravega Lincolna - čisto majhen deček njegove DNK-substance. DNK-sčepec je Mullis proizvedel s pomočjo njegovega postopka genetskega kopiranja - iz las, ki so jih Lincolnu odrezali na smrtni postelji. Kljub negodovanju javnosti si je Mullis že zagotovil dedni material Einsteina, Presleya, Marilyn Monroe in apaškega borca Geronima.

Pavarotti in denar

Jah, tudi bogati radi obidejo davke, bi lahko dejali ob nešteti zvezdnških primerih. Tudi Luciano Pavarotti se je znašel v sporu z nemškimi davčnimi oblastmi. Pa ne, da ga nova žena preveč stane?

Pavarotti bi namreč tudi v Nemčiji moral plačevati t. i. »delno davčno obveznost«. Vendar pa gospod tenorist pravi, da je pavšal, ki se je 1996. zvišal s 15 na 25 odstotkov, previsok. Zvezni urad za finance pevoča sumi, da se njegovi honorarji prenašajo na območja z nižjimi davki.

Po raziskavah davčnih uradnikov je preplet podjetij in nakazil zelo zapleten. Nemški prireditelji Pavarottija najamejo pri ameriški družbi RTONI. Ta za vsak koncert nakaže 100.000 dolarjev newyorški družbi WWCC.

Ti dve pa za vsak koncertni večer nakažeta po 300.000 dolarjev družbi Resorts Productions LTD, ki posluje na Bahamih.

Kot je znano dacarjem, omenjena družba nima niti lastnih prostorov, kaj šele zaposlenih.

B. B. je rekel: »Dovolj mi je!«

Boris Becker (29), teniški zvezda, se je s svojo ženo Barbara (30) in sinom Noahom odpravil v novo domovino - ribiški otok v bližini Miami milijonarski geto. V njegovi movini je završalo, v Miami se sprašujejo, ali jih je zaradi nevoščljive nemške zbe ali preiskave v njegovem stanovanju ali zaradi preiskave ali zaradi razširjenosti.

Devetnajstega decembra dacarji preiskali njegovo chensko viho, seveda v vi odsotnosti. Preiskava Barbarino perilo, razmah arove igrače in za raznesli še Borisove dr In tako uničili zvezdino mo. Boris je bil vedno zgori Nemec. Leta 1994 se je iz Monaca, da bi njegova odrasčal v Nemčiji in očka pridno plačeval. Že zato, ker je za podval davčne racije, sploh takšne, pri kateri niti niso ostali nedotaknjeni. tovo ima Boris problem zaradi barve kože. Pa ženine in sinove. Vendar mu pošiljajo grožnja. No, upamo, da bo imel deželi zvezdnik več sreče. Na fotografiji družica ker ob prihodu v Miami

Oh, ti kilogrami!

Alicia Machado, dvajsetletna Miss Universe 1996, se je zredila. To pomeni, da njena domača venezuelska kuhinja kot dobra. Ampak, kot razvidno iz fotografije, Alicia zelo trudi, da odvečne kilograme spravila s sebe. To ji uspeva s pomočjo bogatega moža Donalda Trump (newyorški trgovec z nepremičninami in kasinorejvski mogul) skupaj s TV-mrežo CBS »lastnik« tekmovanja Miss Universe je 75 kilogramov težko Machadovo postavo v fitness studio. Funkcionarji tekmovanja so damo hoteli kar izločiti iz igre in ji odvzeti prestižni naslov. Toda Trump je bil genot in je dejal, da to ne bi bilo pošteno, če bi Alicije ne do vsega, ki imajo težave s kilogami. Stokajča Machado, ki so jo fotoreporterji ujeli v newyorški fitnessu, pa je samo zastokala: »Debeli, suha in vedno sem Miss Universe«.

Izraelski in palestinski voditelj v objemu

Benjamin »Bibi« Netanjahu, 47, izraelski ministrski predsednik in Jaser Arafat, 67, palestinski predsednik, kot gumijasti lutki razveseljujejo izraelsko televizijsko občestvo. Do 1,4 milijona gledalcev ob petkih ponoči gleda »Hartzufim«, šov, v katerem bolj ali manj sprta liderja zbijata mastne vice. Komentar, ki spremlja stokajoči lutki: »Tukaj imamo parček, ki že deset mesecev ni doživel orgazma - čeprav si je zanj temeljito prizadeval«. Ko sta se liderja dogovorila za umik izraelskih enot iz Hebrona, se je na TV pojavila ženska Arafatova lutka in v solzah sporočila svojemu moškemu nasprotniku: »Oh, Bibi, nadvse ljubim tvoje umike.« Medtem ko Netanjahu

Netanjahu in Arafat, gumijasti lutki.

ob gledanju šova najbrž ne skače od veselja do stropa, pa njegov nasprotnik Arafat pri gledalcih dobiva novo popularnost, kajti gumijasta lutka dela podobo bivšega terorista bolj človeško.

Zaradi lepote na svobodo

Nom Saroeun je devetnajstletna kamboška prodajalka deklic, ki so jo pred nedavnim izpustili iz kandalskega zapora, ki leži v deželi z dvomljivim spoštovanjem kakršnih koli pravic, v deželi, zaznamovani z državljansko vojno. V Kambožji je tudi po koncu teroristične vladavine Rdečih kmerov »jadrnanje« v zapor še vedno vsakdanja praksa.

Ubožni so v deželi še vedno brezpravni, bogati si svojo svobodo lahko namreč kupijo. Nom Saroeun, ki je bila zaprta zaradi trgovanja z deklicami, so izpustili. Vendar ne na zakonski podlagi, kot so poudarili kamboški uradniki, temveč zaradi njene nadnaravne lepote. Okusi, tradicija ... so pač različni.

Saroeun na svobodo zaradi lepote

KAJ MORAMO VEDETI O ZDRAVILNIH ČAJIH

Sledno splošno uveljavljenem razloku »nazaj k naravi« in tudi fitoterapiji, zdravjenje z rastlinami, ponovno dobiva svoj pomen. Čaji in čajne mešanice so še vedno najpogostejša oblika zdravilnih pripravkov iz rastlin. To so enostavne zmesi razdrobljenih ali nerazdrobljenih rastlinskih drog. Stopnja njihove razdrobljenosti je predpisana glede na vrsto droge, različno za pod, cvet, list, zel, skorjo in korenino, ima pa znatni vpliv na zdravilnost pripravljene napitke. Z besedo droga pa označujemo posušeno rastlino ali del rastline, ki vsebuje zdravilne snovi.

Čaje delimo na osvežilne, ki so navadno čajne mešanice (npr. sadni čaji) in namenske oz. zdravilne čaje z zdravilnim učinkom. Raziskave o sestavi in učinkovitosti zdravilnih rastlin so zelo napredovale, tako da so za mnoge rastline že dokazane vsebujoče učinkovine ter zdravilno delovanje letih.

1. Infuz (POPAREK)

Predpisano količino droge prelijemo z vrelo vodo, pomešamo, pokrito pustimo stati določen čas, kar je odvisno od vrste droge, in precedimo.

To je praviloma napitek iz drog nežnejše strukture (cvetov, listov), ki bi jim dolgo segrevanje uničilo zdravilne snovi.

2. Dekokt (PREVRETEK)

Predpisano količino droge prelijemo s hladno vodo, počakamo, da zavre, pustimo, da rahlo vre še predpisan čas in nato precedimo.

To je napitek iz trdnih drog (skorje, korenin), v katere voda

težje prodira ali iz drog, ki vsebujejo pri visoki temperaturi obstojne zdravilne snovi.

3. Macerat (PRELIVEK)

Predpisano količino droge prelijemo z vodo sobne temperature in pustimo stati določen čas, odvisno od vrste droge, ter občasno premešamo. Praviloma ga izdelujemo iz drog, ki so občutljive na temperaturo.

Pri pripravi čaja ali čajne mešanice je potrebno dosledno upoštevati navodila, ker le na ta način lahko dosežemo optimalen učinek pripravka.

Kot pri sintetskih zdravilih pa je tudi pri zdravilnih rastlinah pomembno doziranje (odmerjanje), ki je odvisno od kemijske sestave droge, terapevtske uporabe ter od starosti in teže bolnika. Droge običajno odmerjamo s čajno žličko ali jedilno žlico, ki vsebuje trikratni odmerek čajne žličke. Ena čajna žlička vsebuje od 1 do 3 grame droge, različno od dela in vrste rastline.

Pri uporabi zdravilnih rastlin moramo opozoriti na rizične skupine, med katere spadajo dojenčki, nosečnice in doječe matere, ki naj jih uporabljajo le po strokovnem posvetu, ko je pričakovana korist večja od morebitnega tveganja.

Tudi starejši otroci naj prejmejo manjše odmerke kot odrasli.

Če ni drugače predpisano, upoštevamo naslednje orientacijske doze glede na starost otroka:

- za 2-3 leta starega otroka četrtino odmerka za odrasle,
- za 3-4 leta starega otroka tretjino odmerka za odrasle,
- za 4-8 let starega otroka po-

lovico odmerka za odrasle, za 8-12 let starega otroka tri četrtine odmerka za odrasle, od 12 let naprej pa odmerek za odrasle.

Uporaba zdravilnih čajev in čajnih mešanic je lahko zelo učinkovita, če uporabljamo kakovostne zdravilne rastline, upoštevamo strokovna navodila za uporabo in pripravo, lahko pa je tudi nevarna, če tega ne upoštevamo in če v težjih primerih obolenj zavlačujemo z ustrezno terapijo pod zdravniškim nadzorom.

V Pomurskih lekarnah vam bomo radi volje odgovorili na vsa vprašanja, ki se pojavljajo pri odločitvi za lajšanje težav z zdravilnimi čaji.

METKA MODLIČ, mag. farm.

Lazanja (srednje velik pekač)

Rezančno testo pripravimo iz dveh debelejših jajc, žlice vode in potrebne ostre moke.

Nadev: 40 dag mletega mešanega mesa, bešamelj (dietno prežganje z mlekom), 3 žlice goste paradižnikove mezge, 10 dag naribanega sira, začimbe: ščep majarona, malo popra, sol.

Rezančno testo osušimo in narežemo v rezančne krpe približno 10 x 20 cm. Po 5-6 kosov naenkrat vržemo v slan krop in jih skuhamo do polovice (2 min!). Z lopatico jih pobiramo ven, splaknemo v mrzli vodi in polagamo na prtičke (platnene).

Mleto meso rahlo popražimo na žlici masla, ki smo ji dodali žličko sesekljane čebule, dodamo začimbe in 2 žlici vode. Dobro pokrito dušimo 20 minut na šibkem ognju. Naredimo še bešamelj; pripravimo paradižnikovo mezgo.

Srednje velik globok pekač pomastimo ali naoljimo. Vanj naložimo 1 plast rezančnega testa. Namažemo z bešameljem, pokrijemo s testom, ki ga namažemo še s paradižnikovo mezgo, in potresemo z dušenim mesom.

Naslednja vrsta je bešamelj in zgoraj paradižnikova mezga z mesom. Pokrijemo s testom. Pokapljamo z oljem ali margarinom in zapečemo pri 200 stopinjah celzijah.

Režemo na večje kocke, ponudimo vroče. Vsak si sam potrese z naribanim sirom.

Čas presajanja lončnic

Sajenje rastlin v steklene posode se je precej razširilo. Zaradi majhnega izhlapevanja ne potrebujejo veliko vode, pri zalivanju moramo biti precej previdni. Najbolje je, da rastline samo rosimo in zelo malo zalivamo. Če je steklo oroseno, pomeni, da je prst mokra. Kakšno zemljo bomo izbrali pri presajanju za določene lončnice, je zelo velikega pomena. Zato se posvetujemo s strokovnjakom, da nam pri izbiri pomaga, kajti vrsti in raznih mešanic je na tržišču zelo veliko.

Lončnice nam krasijo stanovanja, blažijo hrup in ustvarjajo manj stresno okolje.

OLGA VARGA

med zvezdami

OVEN
Ona: Nikar ne obkuj tistega, ki te je pustil na cedilu, raje se raje posveti tistemu, ki si te želi. Tiha voda moli kobilico. Sicer pa je že zadnji čas, da vsaj malo pokrbiš tudi za svoje denarne zadeve.

BIK
Ona: Poročanje s prijateljicami se bo sprevrglo v prav zabavo in kaj hitro se boš zavedla, da si šla nekoliko predaleč. Zjutraj pa bo prostor ob tebi bel in čist. Pot je bil že nekoč z nekom povsem drugim. Navdušenje te bo zaneslo na povsem negotova tla, se bo vse skupaj izteklo na najboljši možgani. Poslovni uspehi se bodo pokazali malo kasneje, vendar pa se ti tudi sedaj ni potrebno prav nič bati.

DVOJČEK
Ona: Uči se predvsem v tem, kar imaš, ne pa v tem, kar pogrešaš. Ljubezen je vse preveč relativna stvar, da bi ti uspelo karkoli pospeševati. Pa tudi tvoji partner nima neskončnega potrpljenja. Najprej ti oči oči, da stvar ne bo preveč dišala, vendar se boš kaj kmalu privadil in postalo ti bo celo všeč. Če vedno pa se ti ne bo uspelo sprizniti se z izgubljenimi prijateljicami, kar se ti lahko še maščuje.

RAK
Ona: V neki zadevi se nikar ne izmikaj, ampak poskušaj zmagati do konca. Prijatelj ti bo očital nečimrnost, vendar pa bo v tem mnenju ostal popolnoma osamljen. Kar se ti bo predlagal pomintev. Če se ti ne bo nikar nerodno priznati narejeno navdušenje, saj je to veliko bolje, kot pa trmasto vztrajati do dna. Če se ti ne bo uspelo, ne boš se s takim ravnanjem preveč oddaljil od prijateljev, ki te že rahlo pogreša.

DEVICA
Ona: Zauzeta si bo pravcata histerija, ki bo v najbližji prihodnosti tvojim prijateljem. Pomiri se in trezno razmisli o vseh morebitnih posledicah ter se šele nato odloči. Vsekakor ti ne bo lahko. Če se ti ne bo uspelo, kar ni ravno tvoja prirojena navada. Pazi, da se ne boš s takim ravnanjem preveč oddaljil od prijateljev, ki te že rahlo pogreša.

LEV
Ona: Dolekela te bo pravcata histerija, ki bo v najbližji prihodnosti tvojim prijateljem. Pomiri se in trezno razmisli o vseh morebitnih posledicah ter se šele nato odloči. Vsekakor ti ne bo lahko. Če se ti ne bo uspelo, kar ni ravno tvoja prirojena navada. Pazi, da se ne boš s takim ravnanjem preveč oddaljil od prijateljev, ki te že rahlo pogreša.

TEHTNICA

Ona: Nikar ne pričakuj spremembo preko noči, ampak se še bolj zagrizi v realizacijo svoji želji. Preko vikenda se ti bo ne nadejano nasmehnila sreča in ti omogočila velik met, vsaj kar se tiče ljubezenskih reči.

On: Sodelavec ti bo predlagal zanimivo preusmeritev, ki ti lahko zagotovi trdnjšo finančno prihodnost. Seveda pa bodo za to potrebna določena odrekanja, ki bodo posegla tudi na tvoje intimno področje.

ŠKORPIJON

Ona: Imela boš velike težave, ki pa bodo le posledica tvoje neutemeljene ljubosumnosti. Raje malo bolj zupaj svojemu partnerju, saj ti je le ta še vedno zvest. Toda pazi, da ga po nepotrebnem ne izgubiš.

On: Povsem po sreči se boš izmazel iz zelo neprijetne situacije, vendar bi ne bilo slabo, če bi se takšnim situacijam v bodoče izognil. Je že res, da je tveganje privlačno, vendar pa je to, kar počeneš, pretiravanje.

STRELEC

Ona: Vse preveč si zaskrbljena s tem, kako ustreči drugim. Zakaj ne bi enkrat najprej pomislila tudi nase. Svoja zanimanja boš razširila na povsem nova področja, kjer te čaka še marsikatero neprijetno presenečenje.

On: Ko boš blizu zmagi, se je boš skoraj ustrašil. Nikar ne omahuj - vse to si si zaslužil in to več kot pošteno. tako boš imel sedaj več časa zase in za svoje privatne načrte, ki so vse prej kot pa skromni.

KOZOROG

Ona: Zgodilo se bo tisto, za kar si še nedavno tega goreče zatrdjevala, da se tebi enostavno ne more zgoditi. toda še je čas, da poskusiš rešiti, kar se rešiti da. Obetajo se ti dokajšnje težave z denarjem.

On: Nekdo ti bo ponudil zanimiv predlog, ki ga boš z veseljem sprejel. Seveda pa je predlog eno, realizacija le tega pa nekaj povsem drugega. Sprejmi pomoč, saj ti bo dodaten denar lahko samo koristil.

VODNAR

Ona: Nepričakovana ponudba ti bo prinesla željeno samozavest, še vedno pa bo ostalo odprto vprašanje, ali se ti vse skupaj sploh splača. Glede obveznosti ti ne bi škodilo malo več resnega pristopa pri reševanju le-teh.

On: Grozi ti »nevarnost«, da s ti bodo ponovno odprle stare srčne rane. Kdo ve, mogoče pa bo tokrat bolje, kot pa se je pripetilo zadnjič. Vsekakor je vredno poskusiti, saj je »dobitek« več kot mamljiv.

RIBI

Ona: Ko se boš ponovno srečala z osebo, ki ti veliko pomeni, premisli o tem. Ne delaj preveč daljnosežnih načrtov, saj še za ta trenutek ne veš, kaj te lahko doleti. Še vedno je aktualna ideja, ki si jo dobila od prijateljice.

On: Tvoje poslovne sanje lahko postanejo resničnost, potrebno bo le hitro in pametno ukrepati in uspeh ti enostavno ne more pobegniti. Partner bo prišel na dan z zanimivo idejo, ki jo boš z veseljem realiziral.

SESTAVIL MARKO NAPAST	DELO KOMBINA- TORIJEV	NASPROTJE ZADOLJE- NOSTI	GORSKI SVET, NARAVEN ZA PASO	UREJE- NOST	MIRNO ZVILJENJE V NARAVI	HRVAŠKI PEVEC (VICE)	DOMOVINA AHAUJEV
RASTLINA, KI OB DOTIKU SPEČE							
ŠPIJON							
ENOLETNI POGANJEK LESNATE RASTLINE							
SL. GLED IN FILMSKI KRALEC (IVO)				GOVEJA MASCORA JEKLENA VRV			
JAPONSKI REVOLU- CIJONAR (SEIT)							
GLASBENI INTERVAL					LATINSKI VEZNIK (AV)	ANTIČNO IME ZA MESTO NIN	SILEN VHAR, HURKAN
FRANCOSKA KRALJICA (1371-1438)							
OZEK KONEC POLOTOKA			SNOV ZA NARKOZO STISNENA OLAN				
AMPER	POLJSKA ORGANIZA- CIJA QASOVCEV				NATRIJ GOROVJE V MAROKU		
BELUSK OČAK					LOVSKO TROBILLO NEON		
NEBESNA SINJINA							
ODLIČNA AMERISKA PEVKA (GLORIA)							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE: vodoravno: pratika, renonsa ovinkar, Pia, INA, Ezra, TU, Diablo, eo, alfa, vnuk, IM, tip, ML, Izola, E, keratin, Amintas.

Zgodilo se je ...

Murska Sobota: Avto je zagorel

Predzadnjo sredo ob 13.45 je v osebnem avtu, ki je bil v Gregorčičevi ulici, njegov lastnik pa je V. G., nenadoma izbruhnil požar. Pogasili so ga sicer z ročnim gasilnim aparatom, a je škoda kljub temu kar precejšnja: 450.000 tolarjev.

Hrastje - Mota: Motorka je izginila

Med 5. in 13. marcem je doslej neznan storilec splezal skozi odprto okno v prostore nenaseljene hiše Mirka P. v Hrastju - Moti in iz notranjosti ukradel motorno žago Hasquarna ter fotoaparata. Lastnika je oškodoval za dobrih 50.000 tolarjev.

Murska Sobota: Izrabil je gnečo

13. marca med 7.30 in 8.15 je nekdo izrabil gnečo na stopnicah vhoda v blagovno-transportni center v Murski Soboti, kjer so poceni prodajali čevlje, in iz zadnjega desnega hlačnega žepa Emila K. sunil denarnico, v kateri je bilo 6.000 tolarjev.

Lendava: Vzel mu je denar

Prejšnji četrtek okrog 20. ure je mladoletni O. D. izvalil iz gostišča Amadeus v Lendavi prav tako mladoletnega D. S. in mu pred lokalom potegnil iz hlačnega žepa denarnico in iz nje vzel, ne da bi mu D. S. to dovolil, 5.290 tolarjev.

Dolenci in Mostje: Gorelo je

V četrtek, 13. marca, okrog 19. ure je izbruhnil travniški požar zunaj Dolencev na Goričkem. Istega dne ob 19.50 pa je zagorelo pri Mostju. V obeh krajih so nastala požara hitro pogasili gasilci, tako da ni nastala večja škoda oziroma začetna požara nista ogrozila stanovanjsko-gospodarskih zgradb oziroma gozdnih površin. Možen vzrok požarov: kurjenje v naravi.

Žiberci: Zasegli pištolo

V petek so policisti Policijske postaje Gornja Radgona izvedli na domačiji Mateja Š. v Žibercih hišno preiskavo in našli plinsko pištolo in osem nabojev. Najdbo so zasegli, lastnika pa prijavili sodniku za prekrške, saj za orožje ni imel dovoljenja.

Murska Sobota: Ilegalci v avtu

V Murski Soboti so policisti ustavili 15. marca ob dveh ponoči osebni avto, ki ga je vozil N. N. iz Maribora. V vozilu so odkrili štiri Romune in med postopkom ugotovili, da so ilegalno prešli madžarsko-slovensko mejo. Kje in ali jim je pri tem pomagal voznik, ki jih je peljal, bodo ugotovili v nadaljnjem postopku.

Ljutomer: Ob desno roko

V žagarskem obratu podjetja Ljutomerčan v Ljutomeru se je v soboto, 15. marca, ob 12. uri zgodila huda delovna nesreča: 28-letnemu Andreju B. iz Globoke je tračna žaga, s katero je obrezoval krajnike, odrezala desno roko nad komolcem.

Dolga vas: Lovski naboji

16. marca se je z Madžarskega pripeljal na mejni prehod Dolga vas državljani Italije in na običajno vprašanje carinika (Ali imate kaj za prijavit?) odgovoril, da nič. No, carniku pa se je zdel sumljiv, zato je vozilo temeljito pregledal in v zadnjem levem blatniku našel 176 šibernih nabojev. Tihotapec je moral k sodniku za prekrške.

Lendava: Deset ilegalcev

Policisti Policijske postaje Lendava so prišli v ponedeljek, 17. marca, kar deset Romunov, ki so skrivaje prišli čez madžarsko-slovensko mejo. Po zaslišanju so jih predali madžarskim oblastem.

Z Okrožnega sodišča v Murski Soboti

Zapor štiri leta in šest mesecev

Sodba še ni pravomočna - Obsojenemu podaljšali pripor

Na Okrožnem sodišču v Murski Soboti se je v ponedeljek pred petlanskim senatom, ki mu je predsedoval sodnik Roman Petek, nadaljeval sodni proces zoper obtoženega 20-letnega Ivana Gergarja iz Kušanovec na Goričkem. Le-ta je bil, kot smo sicer že poročali, obtožen, da je 24. novembra lanskega leta okrog tretje ure ponoči poskušal s kuhinjskim nožem umoriti 26-letnega Vlada Langa s Trdkove, nato se je odpeljal z njegovim golfom in vozilo zažgal.

Tokrat je sodišče najprej zaslišalo zdravnico dr. Bredo Breznik Farkaš iz soboške splošne bolnišnice, kjer se je zdravil hudo poškodovani Lang. Opisala je hude vbodne rane na zatilju in povedala, da so glavne poškodbe nastale neposredno, manjše pa, ko se je Lang poskušal umakniti napadalcu. Policist Boris Muhič, ki se je 24. novembra vračal iz službe in je naletel na hudo ranjenega Langa, je povedal, da je najprej pomislil, da gre za nekoga, ki se je ponesrečil v prometu, saj je bil ves krvav, potem pa je opazil poškodbe na zatilju, pa tudi poškodovani je nekako izjecljal, da ga je zabodel »Rom Ivan«. Pritrdilno je tudi odgovoril na vpra-

šanje obtoženčevega odvetnika, ali je zaznal pri njem (poškodovancu) vonj po alkoholu. K temu naj dodamo, da je Lang na prvi obravnavi povedal, da »ko vozi, ne pije.«

Ob pravem času na pravem kraju

Velika sreča je (tako za obtoženega in zdaj obsojenega Ivana Gergarja, kakor tudi za oškodovanega Vlada Langa), da se je policist Muhič našel »ob pravem času na pravem kraju« in tako poskrbel, da so poškodovanega Langa prepeljali v bolnico, kjer so mu rešili življenje. Ko bi ne prišel v tistem času, bi morda

poškodovanec izkervavel in umrl. Tedaj bi obtožnica Gergarju prav gotovo očitala kaznivo dejanje umora. Zdaj pa je ostalo »le« pri poskusu umora, za kar je zagrožena kazen najmanj pet let, a je sodni senat upošteval nekatere olajševalne okoliščine in obtoženemu Gergarju odmeril štiri leta zopora. Za protipraven odvzem motornega vozila je kazen po kazenskem zakoniku do dveh let zopora, vendar je sodišče odmerilo le dva meseca. Tudi za uničenje tuje stvari, v tem primeru avta, je zagrožena kazen do dveh let, a mu je sodišče izreklo za to kaznivo dejanje pet mesecev zopora. Skupaj bi torej »moral« biti kazen štiri leta in sedem mesecev, dejansko pa je dobil štiri leta in šest mesecev »zdrženec« kazni. Senat je tudi odločil, da Gergar ostane v priporu do pravomočnosti sodbe.

Obtoženi in zdaj obsojeni 20-letni Ivan Gergar je imel po od-

redbi sodišča uradnega zagovornika odvetnika Janeza ... je zatrdil, da je bil obtožen ... stveno manj prišteven, saj je ... in jemal zdravila, zaradi katere ... naj bi se čutil še bolj ogrožen. Dejanja tudi naj ne bi naklep ... kajti nož je nosil ves dan, ko ... so ga že večkrat napadli. Pred ... gal je umirjeno kazen. Senat ... je bil drugačnega mnenja. O ... toženec je dejanja storil v ... prištevnosti. Je pa upošteval ... katere olajševalne okoliščine ... primer dosedanj nekaznov ... nost, težko mladost ...

Obsojeni Gergar je v svojem končnem zagovoru ... za vse to, kar se je bilo zgodilo ... sokriv Vlado Lang, ki da je ... med vožnjo napadel. Ni pa ... nikal, da bi ga ne zabodel, s ... svojil njegovega avta in ga za ... s čemer je - tako izhaja iz ... tožnice - hotel prikriti sled ... svojega dejanja. Misli je ... je z Langom konec. K sreči ... ni zgodilo, kajti še živega ... našel rešitelj - policist.

Rop v Abanki v Murski Soboti

Obtoženca spoznana za kriva

Priči, na kateri se je skliceval obtoženec, nista zagotovili alibija

V torkovem nadaljevanju sojenja Štefanu Sukiču s Hodoša in Marjanu Glavaču iz Murske Sobotice, ki sta obtožena roba Abanke v Murski Soboti (nekaj čez 3.800.000 tolarjev), je senat okrožnega sodišča v Murski Soboti pod predsedstvom sodnika Deziderja Novaka najprej zaslišal Olgo B., zaposleno v hotelu Diana, nato pa še nogometaša Nebojšo V. Onadva naj bi »zagotovila« obtoženemu Štefanu Sukiču alibi, torej odsotnost s kraja, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje (Abanka), kajti zatrjeval je, da je bil v tistem času, ko je bil rop (23. decembra okrog 17. ure), v savni hotela Diana.

Olga B. je povedala, da je svoj čas živela v Adrijancih, torej nedaleč od Hodoša, zato je Štefana Sukiča poznala že »od preja«. Pozna pa ga tudi kot stranko v savni hotela. Ni se pa mogla spomniti, ali je bil v savni tudi tisti dan, ko je bila oropana banka.

Tistega dne je bilo pač veliko gostov. Tudi nogometaš Neboj-

ša V. ni mogel zagotoviti alibija Sukiču in povedal, da ne pozna nobenega od obtoženih. No, ja, morda je katerega videl na tekmi NK Mura. To pa je tudi vse.

Na sojenju so prebrali zapisnik o zaslišanju Regine G., ki je na daljšem zdravljenju v soboški bolnišnici. Iz izjave izhaja, da je bil Štefan Sukič tistega dne, ko je bila oropana banka, skupaj z njenim možem Marjanom Glavačem pri njih na domu in da sta nedvomo banko oropala oba. Marjan ji je to celo kmalu po storitvi priznal in obžaloval, a verjela ni vse dotlej, dokler ni na televiziji slišala o ropu. Ni pa videla nobenih mask.

Obtoženi Štefan Sukič je med torkovim sojenjem ves čas zatrjeval, da ni bil zraven pri ropu Abanke. Tudi njegov zagovornik je poskušal sodišče prepričati,

da ni imel razlogov za rop, kajti bil je zaposlen, pri njem, torej Sukiču, preiskovalci niso našli materialnih dokazov ... Državni tožilec pa je v sklepnem nagovoru poudaril, da sta obtoženca rop skupaj načrtovala in ga skupaj izvedla.

Senat okrožnega sodišča je ugotovil, da je bila Abanka oropana v sotorilstvu obtoženih, zato je naložil primerni kazni: Štefan Sukič je dobil sedem let zopora, Marjan Glavač pa šest let zopora. Za dejanje, kot sta ga

izvršila, je sicer najnižja kazen pet let zopora. Sodišče je odmerilo tudi to kazen. Ta naj bi delovala preventivno na obtoženca in na druge, da se podobne kaznivode dejanje ne bi ponovila. V vojeješem času je namreč našel nas v Sloveniji veliko ropov, sti menjalnic.

Sodišče pa je pri izreku seveda upoštevalo tudi te olajševalne okoliščine. Sodišču vabuču skrb za troje otrok, ženo in priznanje, da je bil do obema pa je podaljšalo do pravomočnosti sodbe.

Beltinci: Vlomilec pri Tončku

Neznani storilec je v noči s 16. na 17. marec vlomil v okrepčevalnico Tonček v Beltincih in ukradel deset kilogramov pečenic in osem kilogramov svežega mesa. Škode je za 34.000 tolarjev.

Maribor: Nižja kazen

Lani novembra je mariborsko okrožno sodišče obsodilo 20-letnega Slavka Toplaka iz Gornje Radgone na dve leti zopora, saj je bil spoznan za krivega storitve kaznivode dejanja kar 12 ropov v počitniške hišice, zabojnike, priklolece za kampa-

rtne lope. Drugostopenjsko sodišče je kazen znižalo za pol leta, del bo torej leto dni in šest mesecev.

Spor med soboškimi avtobusarji in taksisti

Zaenkrat salamonska rešitev

Taksisti v mestu Murska Sobota so že pred časom na Mestni svet Mestne občine Murska Sobota naslovili vlogo, v kateri so izpostavili probleme glede parkirnih prostorov v Slomškovi ulici v Murski Soboti, in sicer v neposredni bližini avtobusne postaje. Tu je že 25 let parkirni prostor, namenjen taksistom. Že prej je upravni odbor sklada stavbnih zemljišč naslovil dopis podjetju Avtobusni promet. To je odgovorilo, da taksisti nikoli niso onemogočali uporabe omenjenega parkirišča. Pripomnili pa so, da taksisti niso upoštevali dejstva, da je ta parkirni prostor v lasti Avtobusnega prometa. Po njihovih navedbah taksisti prav tako niso podpisali pogodbe o uporabi parkirnega prostora ob avtobusni postaji. S to pogodbo je Avtobusni promet hotel doseči, da mu taksisti ne bi nelegalno konkurirali ter da bi za čiščenje in vzdrževanje parkirnih prostorov plačevali pavšalno »simbolično« odškodnino. Kot navajajo, je Avtobusni promet rezerviral za svoje potrebe 2 parkirni mesti, medtem ko 3 parkirna mesta še vedno uporabljajo taksisti.

Da bi razvozlati gordijski voz, je murskosoboški mestni svet sprejel konkretno stališče. Po njem naj se »do sprejetja zazidalnega načrta za središče mesta Murska Sobota na parkirišču ob Slomškovi ulici ohrani obstoječe

stanje, kar pomeni, da naj taksisti ta parkirni prostor še naprej uporabljajo. Parkirni prostori ob avtobusnem postajališču so res v lasti Avtobusnega prometa, po drugi strani pa Avtobusni promet uporablja velik del občinskih jav-

nih površin. V kolikor pride do spora med Avtobusnim prometom in taksisti zgolj zaradi zadrževanja teh prostorov, je priporočljivo, da se dohodki od dogovor, po katerem bi taksisti mesta taksistov čistili, dodeljevali Komunalni.

Sicer pa je v širnem mestu običajno, da so parkirni prostori za taksiste tik ob avtobusni postaji, zato tudi v Murski Soboti ne bi kazalo postopati drugače. Pričakovati je, da se bo ob postavitvi zazidalnega načrta za središče mesta Murska Sobota va umirila. Dotlej pa taksisti ne bodo uporabljali ta prostor za svoje potrebe, kar pomeni, da brez kakršnekolik odškodnine

In memoriam

Prve dni marca je preminil Stanko Juršič, dipl. inž. kemijske tehnologije, ki je nazadnje stanoval v Murski Soboti. Rodil se je 5. maja 1933 v delavski družini v Radenci. Po osnovni in srednji izobrazbi je nadaljeval študij na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Leta 1958 se je zaposlil v lendavski Nafti. V 18 letih službovanja v tem kolektivu je opravljal številne odgovorne naloge kot tehnolog, direktor sektorja Petrokemije in kot tehnični direktor podjetja. Pod njegovim vodstvom so v 60-tih in 70-tih letih v petišovskem gozdu nastali kemični obrati in tovarne kot gobe po dežju. Tako so nastali prvi petrokemični obrati v takratni Jugoslaviji.

Inž. Juršič je leta 1977 prevzel vodstvo obrata črnuške Elme v Lendavi, kjer je stekla proizvodnja elektroinstalacijskega materiala. Zahvaljujoč njegovim vizionarskim sposobnostim je ta obrat uspel v poldrugem letu spremeniti v sodobno tovarno. Z naložbo, vredno okrog 2 milijona DEM, so podvojili proizvodnjo in znatno povečali prostore. Po zaslugi inž. Juršiča so prodali tudi na tržišče bližnjega vzhoda. Število zaposlenih so v tem času povečali od 420 na 650.

Leto kasneje je inž. Juršič prevzel razvojne posle v koprskem Iplasu. Prav z njegovo pomočjo je to tovarna naredila prve korake na prehodu iz obratniške proizvodnje v sodobno kemično podjetje. V štirih letih so proizvodnjo ftalanhidrida posodobili in njene zmogljivosti povečali s 14 na 32 tisoč ton letno. Nato je inž. Juršič prevzel tehnično vodstvo v poslovni skupnosti za razvoj Luke Koper. V dveh letih tamkajšnjega delovanja je prek ustreznih projektov postavil temelje za razvoj pretovora tekočih in sipkih materialov, ki so danes osnova za napredek Luke Koper kot slovenskega okna v svet.

Leta 1984 je inž. Juršiča domotožje pripeljalo

nazaj v Pomurje. Takrat se je zaposlil kot vodja oddelka za razvoj v Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti. Tam je delal vse do invalidske upokojitve leta 1990. V tem času je izdelal številne študije za razvoj energetike, turizma, varovanja okolja itd. Kot plod njegovih idej in prizadevanj sta dve geotermalni vrtini v Murski Soboti, s katerima je nadomeščeno že nekaj milijonov litrov kurilnega olja pri ogrevanju stanovanjskih in poslovnih prostorov. Kot izvrsten poznavalec analitike in tehnologije voda ter hidrogeologije je inž. Juršič določil lokacijo številnih vaških vodovodov v Pomurju. On je edini »krivec«, da so v 70-tih letih odkrili blagodejnost in kakovost termomineralne vode, ki je takrat pritekla iz raziskovanih naftnih vrtin v Moravskih Toplicah. Podobne so njegove zasluge pri aktiviranju termalne kopališča v Banovcih na opuščenih naftnih vrtinah.

Če hočemo ali ne, moramo priznati, da bi težko našli v svojem okolju človeka, ki se lahko pohvali s tolikimi uspehi in rezultati, kot jih je zapustil inž. Juršič. Resnično je bil veliki um svojega časa. Kjerkoli je deloval, je želel uspehe. Ni bil le izvrsten strokovnjak na svojem področju, ampak je bil tudi izredno pronicljiv in iznajdljiv tudi na drugih področjih. Resnično je bil človek poln idej in z neverjetnim spominom. Poučeval je številne generacije na Tehnični srednji šoli v Lendavi. Bil je dolgoletni član in predsednik odbora za razvoj kemične industrije Slovenije pri Gospodarski zbornici Slovenije. V 70-tih letih je bil tudi delegat v republiški skupščini in predsednik odbora za finance. Kot človek je bil izredno komunikativen in dostopen do vsakogar. Kot se pogosto dogaja velikim umom in genijem, kar je inž. Juršič nesporno bil, je tudi on odšel od nas izredno skromno in tiho. Hvala mu za vse, kar je naredil za ožjo in širšo skupnost. Slava mu!

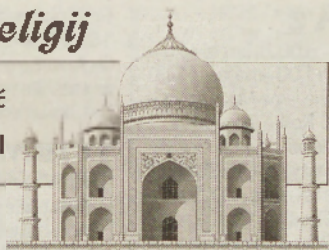
Stole Bugar, dipl. inž.

Južna Indija - Dežela templjev in religij

Pot na vzhod

Piše: Janez Jaklič

9. del

Kol da vožnja po levi strani ceste v nepojemljivi anarhiji indijskega prometa ni bila sama po sebi dovolj težka preizkušnja! Vlado ga je prijel za krmilo in se z obema kolesoma odpeljal nazaj k izposojevalnici. Že prej sem se z dobršno mero strahu lotil kolesarjenja, sedaj pa me je za povrh sredi ogromne indijske množice zgrabil občutek osamljenosti in skrbi. Bo

Vlado prebrel vse pasti indijskega prometa, me bo zopet našel? Nisem se mogel odločiti. Me je bolj strah zase ali zanj. Vse se je srečno izteklo.

Muslimani so v mesto Bhubaneswar prišli šele v 16. stoletju, vendar so bili v uničevalnem pohodu toliko učinkovitejši. Od 500 hindujskih templjev jih je ostalo ogle

drugo pa je le še v razvalinah ali pa še pogostejše zravnano z zemljo. Narejeni so bili med 8. in 13. stoletjem. Barva peščenca me je zopet spominjala na Khajuraho. Vendar pa ti templji nimajo izrazitih erotičnih skulptur, le tu pa tam mladenič z roko diskretno raziskuje vsebino dekletovih hlačk. Posebnost so tempeljski stolpi, ki po obliki in razčlenjenosti spominjajo na oličkane, pokonci stoječe koruzne storže. Še verjetneje pa so umetniki sledili obliki lingama, ki je pogosto v prostoru za najsvetejše.

Zahajajoče sonce je z nežno rdečo svetlobo barvalo hiše ob ulici. Korakala sva proti templju Lingaraj, kjer je v nasprotju z drugimi, ki so danes živi muzeji, živahno mistično versko življenje. Tempelj je za nevernike zaprt, vendar sva kljub bližajočemu se mraku želela videti vsaj njegovo zunanost. Svetišče je bivalisče Gospodarja treh svetov, ki pa ima tudi drugo ime Bhubaneswar in je na neki način zavetnik mesta. Granitni blok, simbol boga, vsak dan temeljito umijejo z vodo in kravjim mlekom, ki mu je dodan hašiš.

V bližini ogromnega rezervoarja z vodo se je začel promet na ulici gostiti. Ljudje so hiteli proti stolpom, ki so kraljevali nad strehami hiš. Bliže svetišču sva bila, težje sva se prebijala skozi človeško goščo. Še ovinek in znašla sva se na glavni ulici, ki je vodila proti templju. Sredi tisočglave množice je na ulici stal stolp, visok kot bližnje hiše. Počasi sva rinila naprej in se na koncu uspela prebiti do dvignjene kamnite ograje. Stisnjen med človeško meso sem ostrmel.

(nadaljevanje prihodnjič)

Konarak - kolo kamnite kočije

Neaberirani Tom in prečiščen planet (1)

Valentina M. Smej

Zakaj se mnogi ljudje tako radi predajajo čaru tako imenovane znanstvene ideologije? Komaj je propadel komunizem kot »znanstveno utemeljen svetovni nauk«, že je tukaj scientologija, prav tako znanstveno utemeljen svetovni nauk. Če je prvi prihajal z vzhoda in se loteval družbe, prihaja drugi z zahoda in se loteva posameznika. Prvega so zagovarjali avantgardistični intelektuali, drugega holivudske zvezde. In prav tako kot so se v 50. letih spraševali o seznanjenosti Brechta in Sartra s stalinističnimi zločini, zdaj vprašljivo zremo v široke holivoodske nasmehe Cruisa, Travolte in Kidmanove.

Scientološka cerkev se je ustanovila leta 1954 v Los Angelesu. Danes naj bi imela več milijonov članov, ki na njej izgubljajo znanske količine denarja. Svoje nepokorne člane naj bi izsiljevala s podatki iz njihovih življenj, do katerih se prikoplje skozi zasliševalno terapijo. Po protestih, ki so spremljali najnovejši Cruisov film le zato, ker je Tom scientolog, so v Nemčiji prepovedali scientologom delovanje v javnih službah, oblasti pa najbolj skrbijo, da bi scientološka cerkev prevzela trgovino z nepremičninami. Uglajeni gospodje pa se smehljajo in sprašujejo, kako da noben član ne odkriva takih napak scientologije ... da ne gre morda za iz zgodovine dobro znano nemško nestrpnost do manjšin?

Internetovske strani pa medtem polnijo poročila o učiteljih, ki so izgubile službo zato, ker so bile članice cerkve, o očetih, ki so spoznali prek scientologije nov smisel življenja, in o scientološki zaroti ter projektu Sneguljčica, katerega cilj bi naj

bilo diskreditiranje Nemčije v očeh mednarodne javnosti in razrast scientologije v Nemčiji, saj naj bi bil na stara leta Ron Hubbard, iznajditelj scientologije, prepričan, da ga hočejo nemški psihiatri in nevrokirurgi izmaščevanja nad omajovaževanjem, ki jim ga je namenil v svojih delih, umoriti.

Ron Hubbard in dianetika

Vse se je začelo z dianetikom. Umetno skonstruirana beseda je zlepljenka grških *dia* in *nous*, ki pomenita »skozi« in »razum«. Njen avtor L. Ron Hubbard je z njo označil nov sistem kontrole, analize in razvoja človeškega razuma. Ta nova veda naj človeškega razuma ne bi več zgolj razlagala, temveč bi ga začela izboljševati.

V več kot 500 strani debeli knjigi Dianetika - moderna znanost o duševnem zdravju je 35-krat poudarjeno, da je dianetika znanstveno dejstvo. Morda je ravno to ponavljajoče se zatrdjevanje navedlo nobelovca Isidora Isaaca Rabija k izjavi, da je v tej knjigi na vsaki strani več obljub in manj dokazov kot v katerikoli publikaciji od iznajdbe knjigotiska dalje.

Dianetika je izšla v marcu leta 1950, ko je bil njen avtor L. Ron Hubbard star točno 39 let in je imel pred sabo še dovolj energije in življenja, da je lahko svojo znanost in pozneje iz nje izhajajočo religijo scientologijo razširjal in propagiral. Knjiga je v nekaj tednih prišla na listo bestsellerjev pri New York Timesu.

Leta 1949, se pravi leto dni pred izidom omenjene knjige,

naj bi dal Hubbard na nekem pisateljskem srečanju izjavo, da »je slaboumno napisati za peni sploh še kakšno besedo. Če hoče človek res zaslužiti milijon dolarjev, je najboljša pot, osnovati lastno religijo«.

Ron Hubbard in znanstvena fantastika

Hubbard je bil do izida Diane-tike produktiven in uspešen pisec znanstvenofantastičnih romanov, spadajočih v zvrst »Sword and Sorcery« (v dobesednem prevodu to pomeni meč in coprnjaštvo, v njih pa inteligentni lepote, obdarjeni z nadnaravnimi silami, rešujejo nedolžne deklice), ki so nosili bleščeče naslove v stilu Murder at Pirate Castle, The Mysterious Pilot, Secret of Treasure Island. S sto štiridesetimi romani in kratkimi zgodbami v šestih letih, objavljenim rokopi som vsaka dva tedna, 100.000 besedami na mesec in sposobnostjo na svojem remingtonu dvoprstno natipkati 90 besed v minuti, si je prislužil zavidanje pisateljskih kolegov.

Scientologi trdijo, da Diane-tike ni napisal na tak način, saj naj bi bila sad dolgoletnega proučevanja in raziskovanja človeškega uma. Nasprotniki Hubbarda pa domnevajo, da je tudi svoje najbolj znano, najbolj prodajano in najbolj vplivno delo napisal pač tako, kot je pisal - v skladu z zgoraj opisanimi sposobnostmi.

Seveda so si scientologi in ne-scientologi še manj edini o tem, kaj je Ron Hubbard v Dianetiki napisal. Ali gre za univerzalno defo, ki ponuja prve in edine rešitve uganke človeškega duha, ali gre zgolj za eklektično in gostobesedno pisarijo.

(nadaljevanje prihodnjič)

Sadovi ranih cvetov

Karelina Holmanič

24. del

Noben vtis se ni ohranil v njej, da bi ga lahko s tako potezo označila. Zanj je bil samo mlad ruski vojak, ki ga je ugrabila in izdala Mura, ki je že pred njim pogoltnila nešteto njegovih rojakov. V njenih mrzlih vtisih je več ali manj utonila tudi cela vrsta imen.

Prodirajoča topla noč je pomirjala. Blaga apatija je delovala naravnost uspavalno. In pri tem bi bilo tudi čisto, če bi ga ne bil iztrgal oče z besedami: »Kdaj pomisliš, kako pozabljivi smo? Ne! Ob življenjskem dogodku, kot je matura, si si zaslužil že kak spominček.«

»A res? Ne da bi mislil na kak avto ali drugo brnečo reč. Saj sem odlični voznik, to sem ti gotovo dokazal.« »Rekel bi, res! Televizor je nekaj, kar bi razveselilo vsa doma.«

Borisove oči so zažarele: »Včasih sem premišljeval o tej koristni in zabavni izumski. To je res novost za vsa hiša, in če pride ob vsaki prazniku, še toliko bolj.«

»Aha, si je obrisala mokre roke v predpasnik in pri-sebica iz kuhinje je prodiralo ostro Silvino upiranje. »Se spet dajeta. Dekle noče, da bi ji mama umila glavo. Ona pa, nepopustljiva kot je, tudi ne odneha.«

»Babica, odloči se! Postovil se bom od svojega primara.« je burnilo iz njega. »Polnoleten si. Kakor hočeš,« mu je pristavila. »Smo la, da ne vem, kaj hočem: Benkič ali Pinta-«

Babica se je zastrmela vanj. V medli svetlobi je mrnjena je vprašala: »Torej oklevaš? Meni je povsem jasno, da boš Pinta-«

»Ali babica ...!« »Zakaj kot Boris sam je bil presenečen zet. Nekje v ves čas vendarle se je tudi v njem odtajalo, kajti potihno je ota na ovenj. Taščino odločnost je bilo treba kljub njenim letom ali celo zaradi njih upoštevati.

Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano. Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano. Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano.

»Torej oklevaš? Meni je povsem jasno, da boš Pinta-« »Ali babica ...!« »Zakaj kot Boris sam je bil presenečen zet. Nekje v ves čas vendarle se je tudi v njem odtajalo, kajti potihno je ota na ovenj. Taščino odločnost je bilo treba kljub njenim letom ali celo zaradi njih upoštevati.

Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano. Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano.

»Torej oklevaš? Meni je povsem jasno, da boš Pinta-« »Ali babica ...!« »Zakaj kot Boris sam je bil presenečen zet. Nekje v ves čas vendarle se je tudi v njem odtajalo, kajti potihno je ota na ovenj. Taščino odločnost je bilo treba kljub njenim letom ali celo zaradi njih upoštevati.

Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano. Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano.

»Torej oklevaš? Meni je povsem jasno, da boš Pinta-« »Ali babica ...!« »Zakaj kot Boris sam je bil presenečen zet. Nekje v ves čas vendarle se je tudi v njem odtajalo, kajti potihno je ota na ovenj. Taščino odločnost je bilo treba kljub njenim letom ali celo zaradi njih upoštevati.

Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano. Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano.

»Torej oklevaš? Meni je povsem jasno, da boš Pinta-« »Ali babica ...!« »Zakaj kot Boris sam je bil presenečen zet. Nekje v ves čas vendarle se je tudi v njem odtajalo, kajti potihno je ota na ovenj. Taščino odločnost je bilo treba kljub njenim letom ali celo zaradi njih upoštevati.

Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano. Zjutraj sta kolesarila v mesto: oče in sin. Sin, posiljen, bo od teh dni dalje Boris Pintarič, zvenelo je za njima, kadar bo na vseh papirjih tako zapisano.

vino. Veke so zastrle oči, čisto nehoti so se spustile. Zavest pa ni obmirovala. Veličasten piramidasti spomenik junakom druge svetovne vojne: partizanom in sovjetskim, se je v možganih vzpenjal in razraščal do neba. Zakaj prav danes in ta hip? Pač! Vest je grizla utemeljeno in upravičeno.

Trgovina, ki je ponujala različne tehnične izdelke, je nekako razbila neme očitke. Z očetom sta zrla vanje, oče celo bolj kot on, animal se je zanje in iskal nasvete pri prodajalcih.

»Tega RR Niš mi priporočajo,« je kazoč s prstom in že odločno govoril, ko se je Boris zopet približal.

»Dobro, vzemiva ga!« je odvrnil ohlapno.

»Tebi ga kupujeva, veš!« ga je opozoril.

»Ah, to se samo tako lepše sliši, sam veš, da ga ne bom niti ga ne bi maral gledati sam. Menim, kjer so navdušeni nogometasi, se že absolutistično vedejo do drugih v hiši. Jaz to še nisem, torej bo televizor in program v celoti naš, jeseni pa, ko odidem, najbrž Silvina.«

»Plačal sem, pripelje nam Tonek zvečer, ker se vozi ravno mimo nas,« je pojasnil oče mirno in Borisu ni dal čutiti, da je nejevoljen zaradi avtomobila.

Pred trgovino, ko sta že segla po kolesih, je Boris le spregovoril o svojem načrtu, ki ga je bolj kot opravke na občini, nakup televizorja, pritril z očetom v mesto.

»V študijsko knjižnico bom pogledal in še nekaj stvari bi rad opravil,« se je začel izgovarjati. Besede niso zvenele prepričljivo; oče ga kljub temu ni nagovarjal, naj se mu pridruži.

»Dosti čez poldan ne zamujaj, kosilo ne čaka!«

»Že dobro, srečno!« je bežno odvrnil in sedel na kolo.

Negotovost je spodbujala fizično moč. Krepke noge so se upirale jugozahodnemu vetru, ki je pihal kakor za stavo. V mestu, v zavetju hiš, te ovire ni bilo tako čutiti, na čistini se je zaganjal toliko močnejše. Vmes so mu oči nestrpnost pogledovale na uro. Telo se je bolj zleknilo, noge krčeviteje potiskale. Kazalci so se nevarno bližali odhodu njenega avtobusa. Lahko se zgodi, da bo pripeljal ravno na postajo in bo morala vstopiti.

Uganka o zgubljenem srečanju bo ostala nerešena in pekoča.

»Še petnajst minut,« si je oddahnil in že namenil korak proti njeni šoli. Nekaj ga je le zadržalo. Kakšen izgovor se mu bo porodil v glavi, ko bo stopil v zbornico? Katere besede, nabite z ustreznimi vsebino, mu bodo privrele na um v zgosenih minutah? Z oklevajočim korakom je zavil proti šolski zgradbi. Priznaneseno mu je bilo. Prihajala je. Prilegajoča se modra

obleka jo je naredila še bolj vitko. Le njen nasmešek, ko ga je uzrla, je bil pristen in samo njen. Sam ji je šel naproti, malce sklonjen ob kolesu. Že so se nabrale besede, ki so pomenile več kot samo dober dan, kaj več, vse, kar je premogla prekipelajoča mladeniška moč. Že je odprl usta, ko sta oba hkrati uzrla, da izza vogala prihajajo še tri kolegice; na avtobus. Kaj jima bo prisotnost teh žensk pobraba še teh nekaj minut? Upanje na zamudo avtobusa je sicer bilo, čeprav krhko.

»Sem stopiva, na drugo stran!« je namesto vzhite-nih besed nad srečanjem morala suhoparno spregovoriti Milena.

»Čakal sem te, Milena,« je spravil na dan z bridkim podtonom.

»Vem, vem. Andrej je doma, veš! Prišel je čisto nepričakovano.«

»In kako naprej? Rad bi te še srečal. Teško mi je brez tebe. Želel bi, da se vse lepo ponavlja,« je ihtavo rekel.

»Ne vem. Ostal bo doma, vse do jeseni,« je poudarila.

»Torej nič?«

»V počitnicah bo težko. Samo še jutri in konec pouka.«

»Gotovo, ali vseeno, saj nisi privezana doma. Samo domeniti se morava,« je nestrpnost priganjal in izsiljeval odrešujočo besedo.

»Pisati ne moreš. Oglasi se in prinesi kak prevod. Andrej bo študiral in hodil s Tinko v kopališče. Sama pa lahko smuknem od doma.«

»Jeseni boš že v Ljubljani!« je udarilo naglo iz njega, kajti težišče vseh misli je tičalo na prihodnosti.

»Tako je načrtovano. Zopet bom študirala. Tinka bo začasno ostala pri babici.«

Zadnje besede so zletele mimo njegovih ušes, čeprav je bila v njih nakazana ugodna napoved.

»Kaj pa jutri, Milena?«

»Jutri ne gre. Mož je obljubil Tinki, da mi prideta naproti s kolesom,« se je izmotala.

Kolegici sta se postavili na desno stran cestišča. Izza ovinka se je prikazal avtobus. Milena se je še zadnjič zazrla vanj, in ko je stopala že proti postajališču, je med brnenjem ustavljajočega se vozila zavpila:

(nadaljevanje prihodnjič)

PETEK 21. MARCA

TV SLOVENIJA 1

8.00 Vremenska panorama
8.55 Včeraj, danes, jutri
9.00 Videoring
9.30 Aerobika
9.45 Otroški program
10.25 Teden izbor
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
14.05 Omizje
15.35 Koncert mladih talentov: Anja German, klavir
16.00 Gore in ljudje, ponovitev
17.00 Obzornik
18.00 Po Sloveniji
18.30 Aerobika
18.50 Podarim, dobim
19.30 Dnevnik
20.05 Planet IN
21.35 Raziskovalec, ameriška dokumentarna serija
22.25 Odmevi, vreme, šport
23.00 Murphy Brown, ameriška nanižanka
23.25 Baffled, ameriški film
1.00 Resnična resničnost, ponovitev oddaje o računalništvu
1.30 Videoring

TV SLOVENIJA 2

10.10 Teden izbor
10.10 Karaoke, razvedrilna oddaja
11.10 domače obrti na Slovenskem: Petarji
11.35 Ave v Atenah
12.40 Letni koncert komornega zbora AVE
13.25 Posadka, ameriška nanižanka
13.50 SP v umetniškem drsanju, pari
14.50 Evrolog, posnetek
15.50 Teden izbor
17.15 Podozrivski utrip
18.50 Resnična resničnost, oddaja o računalništvu
19.25 Echo Point, avstralska nanižanka
20.00 Pretirani mol, švicarski film
21.55 Pisave
22.25 Molierova smrt, francoska oddaja
23.15 Alica, evropski kulturni magazin
23.45 SP v umetniškem drsanju, posnetek

POP TV

7.00 Dobro jutro, Slovenija - 10.00 Santa Barbara - 11.00 Reševalci - 12.00 Pop kviz - 12.30 M.A. S.H. - 13.00 Pokol na hribu - 15.00 POP 30 - 15.30 Matlock - 16.30 Santa Barbara - 17.00 Družina za umreti - 18.00 Pop kviz - 18.30 Ugled na četr - 19.30 24 ur - 20.00 Na prvi strani - 21.00 Dosej X - 22.00 Pošasti iz globin - 23.30 Lovca na glave - 0.30 24 ur - 1.00 POP 30

TV HRVASKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro, Hrvaska - 10.00 Izobraževalni program - 11.30 Programa za otroke in mladino - 12.00 Dnevnik - 12.25 Marisol, serija - 13.10 Santa Barbara, serija - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 14.45 TV leksikon - 15.15 Zlati duhovi - 16.15 Virus, oddaja o računalniških - 16.45 Hugo, tv-igrice - 18.05 Kolo sreče - 18.40 Govorimo o zdravju - 19.30 Dnevnik - 20.15 Lepa naša, show proram - 21.40 Pol ure kulture - 22.45 Potovanja: Dunaj, dokumentarna serija - 23.45 Koraki, glasbena oddaja

TV HRVASKA 2

13.35 Seinfeld, humoristična serija - 14.00 Nove prikožnosti, serija - 14.5 Tiler - 15.40 Skrivnosti vrt, angleški film - 17.25 Divje srce, serija - 17.50 Zvezdne steze - 18.35 Svet zabave - 19.00 Zupaniška panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Zakon v LA, serija - 21.05 Kdo je šef, humoristična serija - 21.35 Filmi Alaina Delona: Borec - 23.15 Oh, dr. Beeching, humoristična serija - 23.40 Človek iz teme, ameriški film - 1.30 Košarka NBA

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaska TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, vmes ob 9.05 Športna akademija - 11.05 Dallas - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Narodnostne oddaje - 15.00 Madžarska danes - 16.00 Posel - 16.25 Skrivnosti peska - 17.00 Za upokojece - 17.30 Teka - 17.45 15 minut - 18.00 Okno - 19.00 Pravljica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Dallas, pon - 21.10 Nemogoče? - 22.00 Ekskluzivno - 22.25 Smrtonosni privid, 1. del amer. tv-filma - 23.55 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

12.00 Sesta - 14.50 Robin Hood - 15.15 Spored Andreje Szenes - 15.55 Pravniški, 2. del - 16.45 Potovanje 97 - 17.30 Regionalni dnevniki - 17.55 Vreme - 18.00 Nekje in nekod - 18.30 Vesoljske igre - 19.05 Astrasti, ital. serija - 22.00 Očigledno - 20.20 Greenaway v usnju - 21.00 Policijska poročila - 21.05 Telesport - 22.00 Dnevnik - 22.10 Vreme - 22.15 Aktualno - 22.40 Keno - 22.45 SP v umetniškem drsanju - 23.25 MC

TV AVSTRIJA 1

6.20 Otroški program - 7.15 Tom in Jerry - 8.55 Vsi pod eno streho - 9.40 Ekipa A - 12.55 Otroški program - 13.45 Želke - 14.20 Dinozavri - 15.40 Sea Quest - 16.25 Ekipa A - 17.10 Vsi pod eno streho - 17.40 Hanyjevo gnezdo - 18.05 Poslušaj, kdo razbija - 18.30 Grozno prijazna družina - 19.00 Prijatelji - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Sport - 20.15 Nagi kanoni, komedija - 21.40 Smrtonosna invazija, triler - 22.55 Čas v sliki - 23.30 Zaljubljen

v nevarnost, film - 1.15 Sinovi in ljubimci, film - 2.55 Smrtonosna invazija, film - 4.10 Hamsin, film

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.05 Ženski vrag, film - 10.35 Bogati in lepi - 11.20 Zvezna država danes - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Vera - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Ljuba družina - 13.55 O, striček - 14.45 Lipova ulica - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Nepristranski pogledi - 20.15 Alki XY - 21.15 Naš svet - 22.30 Moderni časi - 23.00 Nitebox - 5.00 Čas v sliki

RTL

6.00 Poročila - 6.05 Paradise Beach - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 8.05 Dobri časi, slabi časi - 8.35 Poročila - 9.35 Kalifornijski klan - 10.30 Bogati in lepi - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Glej, kako razbija! - 13.00 Magnum - 14.00 Barbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.45 Poročila - 19.10 Ekskluzivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Felix - prijatelj za življenje - 21.15 Urad - 22.15 Sedem dni, sedem glav - 23.15 Happiness - 0.00 Poročila - 0.30 Iz učnih aktov - 1.30 Glej, kako razbija

SOBOTA 22. MARCA

TV SLOVENIJA 1

8.05 Otroški program
9.35 Evromuzika
10.05 Teden izbor
13.00 Poročila
13.05 Karaoke
14.05 Policijski s srcem, avstralska nanižanka
15.10 Otroški program: Sprehodi po naravi, ponovitev 2. oddaje
15.25 Les Faux Freres, francoski film
17.00 Obzornik
17.10 Kronika afriških živali, francoska poljudnoznanstvena serija
18.05 Na vrtu
18.40 Hugo
19.30 Dnevnik
20.00 Utrip
20.10 Maska, ameriški film
22.10 Poročila
22.40 Mali Oglasi - Očka
23.20 Trd oreh, angleška nadaljevanka

TV SLOVENIJA 2

8.35 Teden izbor
10.45 Šport: Finale SP v smučarskih poletih - SP v umetniškem drsanju - Košarka NBA Action - SP v nordijski kombinaciji - Polfinale evropskih prvakov v rokometu
19.30 Echo Point, avstralska nanižanka
20.00 Veliki hlad, angleška humoristična oddaja
20.50 Življenje na zemlji, japonska dokumentarna serija
21.40 Zlata šestdeseta slovenske popevke: Nostalgija z avtorji
22.40 V vrtincu
23.10 Sobotna noč

POP TV

8.00 Mrčesi - 8.30 Reboot - 9.00 Klop - 9.30 Parker Lewis - 10.00 Dogodivščine brenteče čebulice - 10.15 Flipper - 11.00 Vesoljski bojevniki - 12.00 Lois & Clark - 13.00 Atentatorka - 14.30 Na prvi strani - 15.30 Obraz tedna - 16.00 NHL hokej - 16.30 La Bamba - 18.30 Prijatelji - 19.00 Varuska - 19.30 24 ur - 20.00 Filmski hiti: Glej, kdo se zdaj oglaš - 21.30 Odpadnik - 22.30 Pregon - 0.30 24 ur

TV HRVASKA 1

8.15 Poročila - 8.20 Srečni Luka, risana serija - 8.45 Klub d.d. - 9.00 Dobro jutro, Hrvaska - 11.00 Potovanje dr. Dolittle, risana serija - 12.00 Dnevnik - 12.25 Sami v muzeju, ameriški film - 14.05 Prometni znaki - 14.35 Briljanteen - 15.20 Filipovi otroci - 15.50 S tiste strani morja, dokumentarna oddaja - 17.10 Poročila - 18.15 Polujemo po Hrvaski - 19.03 V začetku je bila beseda - 19.30 Dnevnik - 20.25 Ameriški film - 22.20 Opazovalnica - 22.55 Svet zabave - 23.25 Polnočna premiera: Dangerous Lady

TV HRVASKA 2

10.35 TV kolektor - 10.45 Obalna straža, serija - 14.05 S knjigo v glavo - 14.50 Divje srce, serija - 16.40 Zakon v LA, serija - 17.30 Skrita kamera - 17.55 Alpe-Donava-Jadran - 18.25 Satelitske vojne - 19.30 Dnevnik - 20.15 Tiler - 21.15 Vesoljsko obdobje, popularno-znanstvena serija - 22.20 Nove prilikožnosti, serija - 23.05 Zlati gong, glasbena oddaja

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaska TV - 6.00 Sončni vzhod - 8.00 Otroški program - 11.05 Nepridakovano potovanje, pon. - 12.00 Poročila - 12.10 Plesna igra - 13.50 Ponovitve - 13.50 Automobili - 14.15 Odgovarjamo na telefone - 14.25 Značilščje dom - 14.55 Skrivnostni pomorščak, tv-film - 16.45 Storie - 17.00 Magazin za srčne zadeve - 17.45 Za boljši jezik - 17.55 Tele video - 18.00 Panorama - 18.35 Kolo sreče - 19.00 pravljica - 19.15 Deklamacija - 19.30 Dnevnik - šport - 20.05 MC - 22.15 Star, tv-film - 21.55 Satelit - 22.40 Smrtonosni privid, 2. del tv-filma

TV MADŽARSKA 2

7.30 Welcome to Hungary - 8.00 Za kmetovalce - 8.30 narodnostne oddaje - 11.00 Ameba - 11.20 Zelena žaba - 11.30 Kraske jame Madžarske - 12.05 Tisa, serija - 12.45 Koliko je vreden ... - 13.10 Kraljica ledu Sonja Heine - 14.05 Gozdarska hiša Falenau - 15.05 Melodije - 15.30 Kratki filmi - 16.55 Spomin na Bela Hamasa - 17.30 Vreme - 17.35 Sport - 19.05 Familija - 19.40 Zgodovina madžarskih železnic - 20.15 Srednjeevropski kulturni magazin - 21.05 Hitler, dokum. serija - 22.00 SP v umetniškem drsanju - 22.30 Koktel bar, nočni show program - 0.30 MC

TV AVSTRIJA 1

6.00 Otroški program - 7.55 Conketti - 10.45 Planica, skoki - 14.25 Kirk - 14.50 Superman - 15.40 Beverly Hills - 17.15 Savannah - 18.00 Nogomet - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Sport - 20.15 Sreča na obroke, film - 21.45 Perfektna kamuflaža, kriminalna - 23.10 Čas v sliki - 23.15 Codename Vengeance, akcijski film - 0.50 Pihajace dvije gosi - 2.55 Savannah - 3.40 Melrose place

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.15 Velikonočna miza - 9.40 Buona sera, mrs. Campbell - 11.35 Nagi kanoni, komedija - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Zadnja postaja, ljubezen - 14.30 Robert in Bertram, komedija - 16.00 Izdelano v Avstriji - 16.30 Dežela in ljudje - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Pogled v deželo - 17.35 Kdo me hoče - 17.53 Religije sveta - 18.25 Konflikti - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Stavite da ... - 22.15 Čas v sliki - 22.35 Eina sama komedija - 0.35 Sport - 1.05 Po Nici - 2.50 Nogomet

RTL

5.30 Otroški program - 8.30 Disneyev team - 10.50 Gargoyls - 11.15 Power Rangers - 12.25 Sally, morski levček - 12.55 Polna hiša - 13.25 Krepka družina - 13.50 Princ iz Bel-Aira - 14.15 Nanny - 15.15 Grozno prijazna družina - 15.50 Beverly Hills - 16.50 Melrose Place - 17.45 Models Inc. - 18.45 Poročila - 19.10 Eksploziv - 20.15 Bonanca, vestem - 22.10 Boks - 0.00 RTL v soboto poročila - 0.00 Dragon Force, akcijski film - 2.20 Melrose place - 3.05 Poročila - 3.55 Beverly Hills - 4.40 Models Inc.

NEDELJA 23. MAREC

TV SLOVENIJA 1

7.30 Vremenska panorama
8.10 Včeraj, danes, jutri
8.15 Ozare, ponovitev
8.20 Željko, avstralska nanižanka
8.45 Živ žav
9.35 Dodojeve dogodivščine
9.40 Na vrtu, ponovitev
10.05 Koncerti za mlade, ponovitev 12. oddaje
11.00 Svet divjih živali, angleška poljudnoznanstvena serija
11.30 Obzorja duha
12.00 Pomagajmo si, oddaja tv-Koper - Capodistria
12.30 Nedeljska reportaža
13.00 Poročila
13.05 Ljudje in zemlja
13.55 Planet In, ponovitev
15.15 David, ameriški film
17.00 Obzornik
17.35 Po domače
18.45 Spoznavanje narave in družbe, 3. oddaja
19.20 Zrebanje Iota
19.30 Dnevnik
19.50 Zrcalo tedna
20.10 Zoom
21.20 Rondo kviz
21.40 Očetje in sinovi
22.30 Poročila, vreme
22.40 Hemingway, koprodukcijška nadaljevanka

TV SLOVENIJA 2

8.00 Euronews
8.40 Mali oglasi
9.20 Zlata šestdeseta slovenske popevke
12.20 Echo Point, avstralska nanižanka
10.45 Šport
19.30 Echo Point, avstralska nanižanka
20.00 Starinarnica, angleška nadaljevanka
20.50 Napovedniki
20.55 Alpe Jadran
21.25 Zlati Petelin
21.55 Šport v nedeljo
22.40 Speak Low
0.10 Alpe Jadran, ponovitev

POP TV

8.00 Pink Panther, risanka - 8.30 Dogodivščine medvedka Ruxpina - 9.00 Kapetan Zed - 9.30 Casper in prijatelji - 10.00 Maček Felix - 10.30 Dogodivščine Ani in Nejkica Kipice - 11.00 Srečni Luka - 12.00 Argument - 13.30 Poslednja meja - 13.00 Varuska - 13.30 Kralj David - 15.00 Glavni kuhar - 15.30 Gorski zdravnik - 16.30 Odpadnik - 17.45 Kjer cveto lilije - 19.30 24 ur - 20.00 Športni krog - 20.30 Beverly Hills 90210 - 21.30 Melrose Place - 22.30 Faust - 23.30 Pot domov - 1.30 24 ur

TV HRVASKA 1

9.00 Poročila - 9.05 Briljanteen - 9.50 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.25 Sadovi zemlje - 13.15 Jezus je vstal od mrtvih - 13.45 Mir in dobro - 14.15 Duhovni klic - 14.20 Opera Box - 14.55 Oprah Show - 15.45 Vrnitev

Green Acres, ameriški film - 17.30 Beverly Hills - 18.20 Melrose Place - 19.30 Dnevnik - 20.15 Skrita kamera - 20.55 Prečkajoč ulico Delancey, ameriški film - 22.35 Opazovalnica - 23.05 Waldo Salt, dokumentarni film - 00.00 Poročila

TV HRVASKA 2

9.40 TV spored - 9.45 TV kolektor - 9.55 Rim: Prenos božje službe na svetno nedeljo - 12.00 Polnočna premjera: Nevama ženska - 15.20 Dosej X - 16.05 Zlati gong, glasbena oddaja - 17.05 Koncert klasične glasbe - 18.05 Ljudje ki so izpostavljeni nevarnostim, dokumentarna oddaja - 19.05 Popaj, risanka - 19.30 Dnevnik - 20.15 Aplavz, prosim - 22.30 Zakonske vode, humoristična serija - 22.55 Glasbena oddaja - 23.40 Dve zlati krogli, angleški film

TV MADŽARSKA 1

7.30 Otroški program - 9.00 Obleganje grada Besterce - 10.30 Puder - 11.00 Glasbeni butik - 12.00 Poročila - 12.05 Minute za srečo - 12.30 Skrivnosti peska, pon. - 15.00 Znanstveni poročevalci - 15.30 Verski program - 16.00 Disneyjeve risanke - 17.00 Štriko tisoč dni - 17.25 Odločaje vi! - 18.30 Kolo sreče - 19.00 Teden, vmes Dnevnik - 20.05 MC - 20.15 Potovanja s teto, amer. film - 22.05 Laonski omnibus - 22.50 Wiener Sangerknaben, koncert

TV MADŽARSKA 2

7.35 Kje, kaj? - 8.00 Julija in nedeljsko kuhanje - 8.30 Brez dima - 9.00 Vesoljske igre - 9.30 Družinski magazin - 10.00 TV-magister - 11.00 Alan in Naomi, kanad. film - 12.30 Argentina - 13.00 Pesmi Gyorgy Fenyesa - 13.30 Angleško podežele - 13.55 Moj dojenček - 14.25 Za mladino - 14.55 Sport - 17.05 Gimnazija starih src, serija - 18.00 Vojaško-politični magazin - 18.30 Tranzit - 19.00 Pravljica - 19.15 Jelenji kralj, gledališka igra - 21.15 Varstvo mest - 21.40 E. Gieg, dokum. film - 22.05 Sport - 23.05 V imenu pravice, angl. dokum. film - 23.55 MC

TV AVSTRIJA 1

6.00 Conketti TVI - 7.15 Kasperl in Tintifax - 9.30 Sport - 13.20 Disney predstavlja - 15.00 Roke stran od moje hčere, komedija - 16.25 Vnetou in njegov prijatelj Goreča roka, vestem - 18.00 Sreček - 18.30 Sport v nedeljo - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Modre zgodbe - 21.00 Columbo - 22.35 Tatort - 1.55 Spoved rdečih agentov, film - 5.50 Conketti

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.15 Maša - 10.30 Teden v kulturi - 11.00 Tiskovna konferenca - 12.00 Visoka hiša, iz parlamenta - 12.30 Orientacija - 13.00 Čas v sliki - 13.30 Domovina, tuja mati - 14.00 Pogledi s strani - 15.30 Čudne zgodbe gospoda Trencka - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Klub za seniore - 17.55 Lipova ulica - 18.25 Kristus skozi čas - 18.30 Avstrija v sliki - 18.55 Kuharske mojstrovine - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogled s strani - 20.15 Blues - 21.00 Selman - 21.10 K stvari - 23.25 Vizije - 23.30 Anglija, moja Anglija

RTL

5.30 Otroški spored - 10.15 Masked Rider - 11.00 Voja zvezd, Galaktika - 12.10 Moj prijatelj, film - 14.00 Ekipa A - 15.00 Fortune Hunter - 15.55 Herkules - 16.50 Xena - 17.40 Odaja o živalih - 18.45 Poročila - 19.10 Klic v sili - 20.15 Policijska akademija, sedem, komedija - 21.50 Spiegel TV - 23.10 Grozno prijazna družina - 23.50 Grozno prijazna družina - 0.00 Prime Time - 0.50 Aljaska - 2.15 Horror bolnišnica - 3.10 Hans Meiser - 4.00 Ilona Christen - 4.55 Barbel Schäfer

PONEDELJEK 24. MAREC

TV SLOVENIJA 1

7.30 Vremenska panorama
9.20 Včeraj, danes, jutri
9.25 Videoring
9.55 Popolna lučja
10.20 Hemingway, koprodukcijška nadaljevanka
12.00 Za tv-kamero
12.10 Utrip
12.25 Zrcalo tedna
12.40 Rondo kviz
13.05 Hum, ponovitev TV-igrice
14.05 Zoom
15.05 Ljudje in zemlja
16.35 Očetje in sinovi
16.20 Dober dan, Koroška
17.00 Obzornik
17.10 Radovedni Taček: Dom
17.25 Skrb za zemljo, angleški dokumentarni magazin
18.00 Po Sloveniji
18.30 O naravi in okolju tokrat nekoliko drugače
18.40 Lingo
19.23 Zrebanje 3 x 3
19.30 Dnevnik, šport
20.10 Mednarodna obzorja
21.05 Homo Turisticus, oddaja o turizmu
21.25 Osmi dan
22.00 Odmevi, vreme, šport
22.30 Visoka družba, ameriška nanižanka
22.55 Človek kladivo, japonski film
0.15 Osmi dan, ponovitev
0.45 Videoring
1.15 TV-jutri

TV SLOVENIJA 2

9.00 Euronews

10.20 Na potep po spominu...
11.25 Tedenski izbor
16.50 Echo Point, avstralska nanižanka
17.20 Viper, ameriška nanižanka
18.05 Sedma steza
18.50 Recept za zdravo življenje
19.25 Simpsonovi, ameriška nanižanka
20.00 Komisar Rex, nemška nanižanka
20.45 Napovedniki
21.55 Včeraj, danes, jutri
22.00 Rocka Rocka
23.00 Brane Rončel izza odra
0.30 Recept za zdravo življenje, ponovitev

POP TV

7.00 Dobro jutro, Slovenija - 10.00 Santa Barbara - 11.00 Gorski zdravnik - 12.00 Pop kviz - 12.30 Na sever - 13.30 Športni krog - 14.00 Poročila - 15.00 POP 30 - 15.30 Matlock - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Družina za umreti - 18.30 Pop kviz - 18.30 Vrnitev v paradiz - 19.30 24 ur - 20.00 Poslastica tedna: Top Gun - 22.00 Poslednja scena - 23.00 Reševalci - 0.00 Na jug - 1.00 POP 30

TV HRVASKA 1

8.00 Dobro jutro, Hrvaska - 10.05 Izobraževalni program - 10.20 Z nami je... - 11.00 Iskrice - 11.15 Angleški jezik - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Dnevnik - 12.25 Marisol, serija - 14.15 Santa Barbara, serija - 14.15 Sončnica - 14.45 Poletna sanjarenja - 14.45 Pravljica - 15.00 Angleščina - 15.45 Naši likovi - 16.15 Glas domovine - 17.15 Hrvaska - 18.05 Kolo sreče - 19.30 Dnevnik - 20.15 Počastitev obitelji smrti Tita Strojca - 21.00 na pred vrati - 21.35 Hrvaska in svet - 22.00 zovalnica - 22.50 Življenje na severnem polu - 23.25 Filmska noč z Meryl Streep - 0.00 Poročila

TV HRVASKA 2

12.00 TV kolektor - 12.10 Aplavz, prosim - 12.30 Sanjarenje, ameriški film - 14.40 Meseček - 15.00 Pol ure kulture - 16.00 Pol ure kulture - 19.30 Dnevnik - 20.15 Prijatelji - 22.50 Louisa Malles, dokumentarni film

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaska TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 dne, vmes ob 9.05 Športna akademija - 11.05 snejeve risanke - 12.00 Poročila - 12.05 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Narodnostne oddaje - 15.00 Repeta, matematica - 15.30 Skrivnosti peska - 17.05 Varstvo otroke - 18.00 Vklpiti - 18.00 O ven - 18.10 Biografija - 19.00 Posel - 18.30 Kolo sreče - 19.30 Dnevnik, šport - 20.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.15 Halo, doktor, serija - 21.00 Poročila - 21.35 Deklamacija - 21.45 Igrake - 22.30 Klip mix - 22.45 Črna mawica, 0.25 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

14.00 Skupščinski dnevnik - 15.00 Poročila - 15.05 danja Parlamenta - 17.05 Seoslovni Evropski film - 17.45 Musica Historica - 18.00 Dnevnik - 18.15 Znanstveni poročevalci - 18.30 Moški pripovedujejo, čb tv-film -

TOREK

25. MAREC

TV SLOVENIJA 1

7.30 Vremenska panorama
8.30 Euronews
9.55 Včeraj, danes, jutri
10.30 Viper
11.15 Smrt belega puščavnikarja, nemški film
12.45 Spoznavanje narave in družbe
13.00 Poročila
13.05 Lingo
13.35 Videostrani
14.20 Tedenski izbor
16.20 Mostovi
17.00 Obzornik
17.10 Otroški program
18.00 Po Sloveniji
18.30 TV-prodaja
18.40 Kolo sreče, tv-igrice
19.30 Dnevnik
20.10 Povečava: Spomeniki - mejniki ideologij
21.00 Napovedniki
21.05 Studio City
21.50 Napovedniki
22.00 Odmevi, vreme, šport
22.30 Umor 1. stopnje, zadnji del ameriške nadaljevanke
23.15 Svet poroča
23.50 Studio City, ponovitev
0.35 Videoring
1.05 TV-jutri

TV SLOVENIJA 2

9.00 Euronews
10.10 Tedenski
17.20 Vesoljska policija, ameriška nani-zanka
18.05 Tamiški magazin
18.35 DP v alpskem smučanju
18.50 Priljubljeno tišini
19.25 Echo Point, avstralska nanizanka
19.55 Včeraj, danes, jutri
20.00 Ciklus filmov Louisa Bunuela: Smrt v vrtu, francosko-mehiški film
21.45 Opus
22.15 Luciano Pavarotti, portret
23.45 Zlati petelin '97, ponovitev

POP TV

7.00 Dobro jutro, Slovenija - 10.00 Santa Barbara
11.00 Resealci - 12.00 Pop kviz - 12.30 Srečanja - 14.00 Zamislite si - 15.00 POP
16.30 Matlock - 16.30 Santa Barbara - 18.30 Družina za umret - 18.00 Pop kviz - 18.30 Vrnitev v paradiz - 19.30 24 ur - 20.00 Resnične zgodbe: Hči ceste - 21.40 Bolnišnica upanja - 22.30 M.A.S.H. - 23.00 Resealci - 0.00 Na jug - 1.00 24 ur - 1.30 POP 30

TV HRVASKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro, Hrvaška - 10.05 Izobraževalni program - 11.10 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.25 Marisol - 13.10 Program za otroke in mladino - 15.55 Prit-za - 17.15 Hrvatski danes - 18.05 Kolo sreče - 20.45 Prolazna izdaja - 20.15 Po bojišču gradbišče - 22.15 Družina - 22.45 Moč denarja - 23.05 Poročila - 23.10 Meryll Streep: Kramer proti Kramerju

TV HRVASKA 2

14.10 TV koledar - 14.25 Pustolovščina pred vrati - 16.35 Otok, to si ti, dokumentarna serija - 17.05 Volja 97 - 19.30 Dnevnik - 20.05 Cicago - 21.10 Film Meryll Monroe

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaska TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, vmes ob 9.05 Marienhof - 11.10 Happy Hol-lywood - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Gimnazija - 15.00 Repeta, zgodovina - 16.30 Viki - 17.30 Viki - 17.55 Katoliška kronika - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravljica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 22.00 24 ur, poljsko-francoski film - 23.50 Tek jazz - 24.00 Dnevnik - 0.40 Automobilisti in motoristi - 1.00 Dnevnik na Hungaringu

TV MADŽARSKA 2

6.30 Poročila - 6.45 Besa vzklik, poljska serija - 7.55 Vreme - 18.00 Regionalni dnevnik in - 19.05 Magnum, kriminalna - 20.00 Mestne - 20.10 Ponujam - 21.00 Kriminali - 21.15 Vse ali nič, kviz - 22.10 Aktualno - 22.40 Keno - 22.45 Film: Smrt v senci smrti, 1. del amer. tv-filma - 0.15 MC

TV AVSTRIJA 1

8.20 Otroški program - 10.20 Kolumbo - 11.50 Dnevni program - 14.20 Dinozavri - 15.40 Se- - 16.25 Eliza A - 17.15 Vsi pod eno stre- - 18.30 Harryjevo gnezdo - 18.05 Glej, kdo razbija - 19.30 Grozno prijazna družina - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Sport - 20.15 Boj za življenje - 23.00 Čas v sliki - 5.50 Otroški program

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.05 Otok z imenom Jezus - 10.40 Mesija, film - 13.10 V Trutzbergu, film - 14.45 Biblija - 16.15 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 18.50 Kuharske mojstrovine - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Zveneča Avstrija - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Šiling - 23.40 Tehno logika

Bogati in lepi - 16.00 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Univerzum - 21.10 Reportaža - 22.30 Na kraju dogodka - 23.05 Šampanjski safari

RTL

6.00 Poročila - 6.05 Sanjska plaža - 6.30 Poročila - 7.00 Točno ob sedmih - 8.05 Dobri časi, slabi časi - 8.45 Springfieldska zgodba - 9.35 Kalifornijski klan - 10.30 Bogati in lepi - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno ob dvanajstih - 12.30 Ma-gnum - 14.00 Barbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.30 Ekskluzivno - 18.45 Poročila - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Alarm za Cobo 11 - 21.15 Straža - 22.15 Quincy - 23.10 Miami Vice - 0.00 Poročila - 0.30 Cheers - 1.00 Zlata dekleta - 2.00 Magnum

SREDA

26. MAREC

TV SLOVENIJA 1

7.30 Vremenska panorama
8.30 Euronews
9.10 Včeraj, danes, jutri
9.45 Otroški program - Oglejmo si, angleška dokumentarna serija
10.10 Vesoljska policija
12.35 Žive legende iz daljnih dežel, francoska dokumentarna serija
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
14.40 Veliki hlad, angleška humoristična oddaja
15.30 Kronika afriških živali, francoska poljudnoznanstvena serija
16.20 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV

16.50 Videostrani
17.00 Obzornik
17.10 Otroški program
18.00 Po Sloveniji
18.40 Kolo sreče, tv-igrice
19.15 Risanka
19.30 Dnevnik
20.05 Matjaž Fristavec: steber, tv-igra
21.20 Parlamentarna križpotja
22.00 Odmevi, vreme
22.25 Sport
22.35 Posadka, ameriška nanizanka
23.00 Izgubljeni vikend, ameriški film
0.40 Videoring

TV SLOVENIJA 2

9.00 Euronews
11.20 Svet poroča
11.50 Priljubljeno tišini
12.20 Luciano Pavarotti, portret
13.50 Opus
14.20 Visoka družba
14.45 Življenje na zemlji, serija
17.35 Caroline v vele mestu
17.55 Koncerti za mlade, 24. oddaja
18.50 Domače obrti na Slovenskem
19.25 Echo Point, avstralska nanizanka
20.00 DP v košarki
21.30 Zavrtimo stare kolote
22.05 Koncert simfonikov RTV
22.45 Domače obrti na Slovenskem: Medičarji in svečarji, ponovitev

POP TV

7.00 Dobro jutro, Slovenija - 10.00 Santa Barbara - 11.00 Resealci - 12.00 Pop kviz - 12.30 M.A.S.H. - 13.00 Bolnišnica upanja - 14.00 Na jug - 15.00 Pop 30 - 15.30 Matlock - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Družina za umret - 18.00 Pop kviz - 18.30 Vrnitev v paradiz - 19.30 24 ur - 20.00 Parada zvezd - 22.00 Oscarji 97 - 23.30 Na jug - 0.30 24 ur - 1.00 POP 30

TV HRVASKA 1

7.45 TV koledar - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro, Hrvaška - 10.00 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Dnevnik - 12.25 Marisol, serija - 13.10 Santa Barbara - 14.00 Poročila - 14.05 Hrvatska književnost - 15.05 Program za otroke in mladino - 16.00 Trenutno spoznanje - 16.30 Moč denarja - 17.15 Hrvatska danes - 18.35 Gaudemus, oddaja o solstvu - 19.30 Dnevnik - 20.15 Živa resnica - 20.50 Družinski glasbeni film - 22.00 Opazovalnica - 23.05 Univerza v Dubrovniku - 00.00 Serija

TV HRVASKA 2

12.25 Čmo belo v barvah - Filmi Meryll Monroe - 15.25 Chicago Hope - 16.10 Živalski planet - 16.10 Volite 97 - 19.30 Dnevnik - 20.10 Nocoj ... - 20.15 Kdo te ljubi, Babel, španski film - 21.55 Sestre, serija - 22.40 Kontakt, glasbena oddaja

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaska TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, vmes ob 9.05 Športna akademija - 11.10 Trije doktorji, serija - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Narodne oddaje - 15.00 Repeta, fizika - 16.30 Skrivnosti peska - 17.05 Vera in kultura - 17.35 Viki - 18.00 Njena pomoč - 18.10 Isčemo izg-nule odrasle - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravljica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Trije mušketirji v Afriki, madž. film - 21.50 Aplavz - 22.40 Deklamacija - 22.50 Filmski program - 0.35 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

14.55 Malo juga, Somerley - 15.20 Parke, tv-igra - 16.55 Ruralska Hugnarica - 17.00 Bakton, o jez-e - 17.25 Mentalna higiena - 17.55 Vreme - 18.00 Regionalni dnevnik - 18.15 Madžarska s-

kamero - 19.05 Charlie Grace, serija - 19.55 Klip mix - 20.10 Stiki brez meja - 20.35 Glasba ... - 21.20 Policijska poročila - 21.30 Vse ali nič, kviz - 22.00 Dnevnik - 22.10 Vreme - 22.15 Aktualno - 22.40 Keno - 22.45 Ljubezen v senci smrti, 1. del amer. tv-filma - 0.15 MC

TV AVSTRIJA 1

6.00 Otroški program - 11.50 Otroški program - 12.15 Calmero - 12.40 Smrki - 12.55 Am, dam, des - 15.40 SeaQuest - 16.25 Eliza A - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Harryjevo gnezdo - 18.05 Glej, kdo razbija - 18.30 Grozno prijazna družina - 19.00 Roseanne - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Sport - 20.15 Boj za življenje - 23.00 Čas v sliki - 5.50 Otroški program

TV AVSTRIJA 2

9.05 Otok z imenom Jezus - 10.40 Bogati in lepi - 11.25 Avstrija danes - 11.50 Otroški program - 11.50 Otroški program - 12.10 Reportaža - 13.10 Ljuba družina - 13.55 Gozdni inšpektor Buchholz - 14.45 Lipova cesta - 16.00 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Noč noči - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Mejne izkušnje

RTL

6.00 Poročila - 6.05 Sanjska plaža - 6.30 Poročila - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 7.35 Med nami - 8.00 Poročila - 8.05 Dobri časi, slabi časi - 8.45 Springfieldska zgodba - 9.35 Kalifornijski klan - 10.30 Bogati in lepi - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno ob dvanajstih - 12.30 Poslušaj, kdo razbija - 13.00 Magnum - 14.00 Barbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.30 Ekskluzivno - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplzivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Hudičev dotik, triler - 21.05 TV-tip - 22.10 Stemov TV - 0.00 Poročila

ČETRTEK

27. MAREC

TV SLOVENIJA 1

7.30 Vremenska panorama
8.30 Euronews
10.00 Videoring
10.35 Caroline v vele mestu, ameriška nanizanka
10.55 Izgubljeni vikend, ameriški film
12.35 Svet divjih živali, angleška poljudnoznanstvena serija
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče, ponovitev tv-igrice
14.00 Novice iz sveta razvedrila
17.00 Obzornik
18.00 Po Sloveniji
18.30 TV-prodaja
18.40 Kolo sreče
19.20 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov
19.30 Dnevnik
20.05 Tednik
21.05 Forum
21.25 Frasier, ameriška nanizanka
22.00 Odmevi, vreme, šport
22.30 Odstiranje
1.00 Videoring

TV SLOVENIJA 2

9.00 Euronews
13.40 Tedenski izbor
14.40 Domače obrti na slovenskem
18.00 Podočeljski utrip, angleška nanizanka
18.50 Resnična resničnost, oddaja o računalništvu
19.25 Echo Point, avstralska nanizanka
20.00 Nedeljski angeli, norveški film
21.50 Gibljive slike
22.20 Roza kino, ameriški film
0.00 Gibljive slike, ponovitev

POP TV

7.00 Dobro jutro, Slovenija - 10.00 Santa Barbara - 11.00 Na jug - 12.00 Pop kviz - 12.30 Klop - 13.00 Mladost norost - 15.00 Pop 30 - 15.30 Matlock - 16.30 Santa Barbara - 17.30 Družina za umret - 18.00 Pop kviz - 18.30 Vrnitev v paradiz - 19.30 24 ur - 20.00 Mož z rdečim čevljem - 22.00 M. A. S. H. - 22.30 Argument - 23.00 Resealci - 0.00 Inšpektor Derrick - 1.00 24 ur - 1.30 POP 30

TV HRVASKA 1

8.00 Dobro jutro, Hrvaška - 10.05 Izobraževalni program - 10.35 Gost - 10.45 Veliki Četrek - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.25 Marisol - 13.10 Santa Barbara - 14.10 Poročila - 14.15 Hrvatska cerkev v Rimu - 15.15 Arabela - 16.15 Romance in balade - 18.40 V obnovi Hrvatske - 19.30 Dnevnik - 20.15 Kulturni koledar - 21.15 Tudi to sem jaz, zabavni program - 22.15 Opazovalnica - 22.45 Klub d. d. - 23.05 Filmska noč z Meryl Streep: V obrambi življenja

TV HRVASKA 2

13.40 Potovanje: Praga, dokumentarna oddaja - 14.30 Velikonočna svečanost, ameriški film - 16.10 Kontakt, glasbena oddaja - 16.40 Volitve 97 - 19.30 Dnevnik - 20.15 Dosjeji X, serija - 21.10 Biblija, ameriški film - 22.50 Filmska gibanja - 23.30 Seinfeld, humoristična se-

rija tv madžarska 1
5.40 Vaska TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Dopoldne, vmes ob 9.05 Marienhof - 11.10 Dvorec Frankenberg - 12.00 Poročila - 12.00 Posel - 12.25 Telepakk - 12.25 Welcome to Hungary - 12.55 Telepakk - 14.00 Poročila - 14.10 Gimnazija strh src - 15.00 Repeta, književnost - 16.30 Skrivnosti peska - 17.05 Čakajoč na vlado - 17.30 Vkiopli! - 17.55 Program madžarskih Židov - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravljica - 19.15 Kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.05 MC - 20.15 Sosedje, 259. del - 20.50 Friderikus - 22.55 Svetovni dan gledališča - 23.55 Musica Historica - 0.15 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

15.00 Zamejski Madžari - 15.30 Robin Hood - 15.55 Ljudje v naravi - 16.15 Mentalna higiena - 16.225 Repeta plus - 17.00 Tajno poslanstvo, serija - 17.30 TOP 40 - 18.00 Regionalni dnevnik in magazini - 19.05 Lep, svetel dan, zgodovinska igra - 21.30 Vse ali nič, kviz - 22.00 Dnevnik - 22.10 Vreme - 22.15 Aktualno - 22.40 Keno - 22.45 Izrael-ska panorama - 0.15 MC

TV AVSTRIJA 1

6.20 Otroški program - 8.50 Vsi pod eno streho - 11.50 Otroški program - 14.50 Naša mala farma - 16.00 SeaQuest -

RADIO MURSKI VAL

UKV 94.6 MHz (DOPOLDAN TUDI SV 648 KHz)

PETEK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Mariborsko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaj bank - 09.15 Zamurjenci - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaj bank - 10.30 Kinoventilator - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.30 Rmskih 60 - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 17.30 Kultura in šport ob koncu tedna - 18.00 MV-dur - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Mladi val - 21.00 Poročila - 21.10 Sipli mi - 24.00 Želimo vam lahko noč.

SOBOTA: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.15 Predstavljamo vam - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaj bank - 10.30 Potepajte se z nami - 11.10 Sobotni gost - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.45 Evropa v enem tednu - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 17.30 Kulturni koledar - 17.35 Radijski knjižni sejem - 18.15 Mali oglasi - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 21.00 Poročila - 21.10 Ugasni TV! - 24.00 Želimo vam lahko noč.

NEDELJA: 08.00 Začenjamo nov dan - 08.05 Horoskop - 08.15 Panski odmevi - 08.50 Zamurjenci - 09.15 Misel in čas - 09.30 Srečanje na Murskem valu - 10.25 Obvestila - 10.30 Nedeljska kuhinja - 12.00 Poročila - 12.05 Obvestila - 12.30 Minute za kmetovalce - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (vmes javljanja s športnih igrišč) - 19.00 Dnevnik RaSlo.

PONEDELJEK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Šport - 06.50 Dnevni časopisi - 7.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Porabsko/nemško zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaj bank - 09.05 - Občine - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaj bank - 11.15 Oaj, kak san zlufo - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvesti-

16.45 Ekipa A - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Harryjevo gnezdo - 18.00 Glej, kdo razbija - 18.30 Grozno prijazna družina - 19.00 Hope & Gloria - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Komisar Rex - 21.00 Texas Ranger - 21.50 Tajna misija Crossbow, film - 0.00 Čas v sliki

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.05 Otok z imenom Jezus - 10.40 Mesija, film - 13.10 V Trutzbergu, film - 14.45 Biblija - 16.15 Schiejk vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 18.50 Kuharske mojstrovine - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Zveneča Avstrija - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Šiling - 23.40 Tehno logika

RTL

6.00 Poročila - 6.05 Sanjska plaža - 6.30 Poročila - 6.35 Eksplziv - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 7.35 Med nami - 8.00 Poročila - 8.45 Springfieldska zgodba - 10.30 Bogati in lepi - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno ob dvanajstih - 13.00 Magnum - 14.00 Barbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplzivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Post mortem, triler - 22.15 Advokati preminulih - 0.00 Poročila - 0.30 Grozno prijazna družina - 2.40 Poročila

la - 14.00 Za zdravje - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 18.00 Sport - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Večernice - 21.00 Poročila - 21.10 Moja mala nočna glasba - 24.00 Želimo vam lahko noč.

TOREK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Ljubljansko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 8.30 3 X Country - 09.00 Menjalniški tečaj bank - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaj bank - 10.30 Kratki stik - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Vonj po bencinu - oddaja o avtomobilizmu - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 17.45 Mali oglasi - 18.15 Poslušamo vas - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Na narodni farmi - 21.00 Poročila - 21.10 DA in NE - 24.00 Želimo vam lahko noč.

SREDA: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Džouzi na obisku - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Zagrebško zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaj bank - 09.30 Isčemo za vas - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaj bank - 10.15 Nstnmv - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 18.00 Srebrne niti

LIPA - Čeprav je Občina Beltinci naročila izdelavo idejnih projektov za reševanje problemov odpadnih voda na celotnem območju občine, so se zbrali v Lipi predstavniki tega kraja, beltinske občinske uprave in KS Gomilica, ki sicer spada v Občino Turnišče. V Lipi namreč razmišljajo o lastni čistilni napravi, omenjajo pa tudi možnost, da bi se nanjo priključila Gomilica. Na srečanju so se seznanili z delovanjem odprte čistilne naprave, po sistemu lagune, ki bi bila obdana s folijo in zasajena s trstiko. Glede na število prebivalcev Lipe bi zadoščala 1.400 kubičnih metrov velika čistilna naprava. Zazdaj še ni jasno, kako se bodo odločili. Za take čistilne naprave je menda mogoče dobiti denar iz mednarodnega programa Phare. (J. Ž.)

Občina Beltinci objavlja na podlagi določil zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 18/84) in sklepa Občinskega sveta Občine Beltinci z dne 27. februarja 1997

DODATEK K JAVNEMU RAZPISU za zbiranje ponudb in izbiro najugodnejših ponudnikov za oddajo stavbnih zemljišč občanom za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš v Beltincih - Jugovo naselje

I. Oddajamo naslednje parcele:

parc. št. 1257/1,	969 m ²	parc. št. 1247/14,	905 m ²
parc. št. 1250/2,	247 m ²	parc. št. 1247/15,	919 m ²
in 2362/5,	509 m ²	parc. št. 2362/3,	576 m ²
parc. št. 2361/4,	727 m ²	in 2361/13,	173 m ²
parc. št. 2361/3,	754 m ²	in 1247/16,	246 m ²
parc. št. 2361/7,	701 m ²	parc. št. 2369/1,	653 m ²
parc. št. 2366/7,	719 m ²	parc. št. 2372,	672 m ²
parc. št. 2368/4,	920 m ²	parc. št. 2408/32,	868 m ²
parc. št. 2369/9,	918 m ²	parc. št. 1247/17,	696 m ²
parc. št. 2408/45,	724 m ²	parc. št. 2408/42,	759 m ²
parc. št. 2408/46,	723 m ²	parc. št. 2408/41,	759 m ²
parc. št. 1247/11,	909 m ²	parc. št. 2408/40,	947 m ²
parc. št. 1247/12,	965 m ²	parc. št. 2408/1,	864 m ²
parc. št. 2408/39,	534 m ²		

V javnem razpisu objavljenem v prejšnji številki so pomotoma izpadle parcele in parcelne številke, ki jih objavljamo tokrat.

Na podlagi 3. čl. pravilnika o poslovanju s sredstvi Sklada za razvoj občine Ljutomer, ki je bil sprejet dne 29. 04. 1994 in sklepa upravnega odbora, sprejetega na seji dne 11. 03. 1997, Sklad za razvoj Občine Ljutomer in SKB banka, d. d., PE Murska Sobota, razpisujeta

NATEČAJ

za dodelitev posojil za pospeševanje razvoja Občine Ljutomer

Višina razpisanih sredstev SKB banke, d. d., PE Murska Sobota znaša 50.000.000,00 SIT. Prosilci lahko dobijo kredit do 50 % predračunske vrednosti. Najvišji znesek kredita je praviloma 3.000.000,00 SIT. Sklad za razvoj bo posojilojemalcem finančno razliko od 5 % realne obrestne mere do višine bančne realne obrestne mere, po kateri bo sklenjena posojilna pogodba med banko in posojilojemalcem. Kreditotojemalci imajo možnost uveljaviti do največ polletni moratorij na odplačevanje glavnice, ki je vključen v 5-letno dobo vračanja.

Za posojilo lahko zaprosijo naslednji prosilci:

- podjetja, samostojni podjetniki in obrtniki,
- kmetijska podjetja in kmetovalci
- druge pravne in fizične osebe

Sedež prosilca mora biti na območju Občine Ljutomer. Odobrena kreditna sredstva se morajo uporabiti za širitev in razvoj dejavnosti na območju Občine Ljutomer.

Prednost pri dodelitvi sredstev imajo razvojni programi prosilcev, ki posojila Sklada za razvoj še niso prejeli in ki zagotavljajo:

- kvalitetne proizvodne dejavnosti,
- nova delovna mesta oz. samozaposlitve,
- kmetijski in dopolnilni kmetijski programi (pridelava, predelava),
- družinski stacionarni turizem in drugi programi v turizmu, s poudarkom na prenočitvenih zmogljivostih in turistično ponudbo na vinskih cestah,
- deficitarne storitvene dejavnosti,
- energetske varčne in okolju prijazne ter druge kvalitetne dejavnosti.

Prosilci vložijo prošnjo s potrebno dokumentacijo v 20 dneh od dneva natečaja na Sklad za razvoj Občine Ljutomer, Vrazova 1.

Vloge bomo sprejemali v obliki izpolnjenega vprašalnika, zainteresirani lahko dvignejo obrazec v sprejemni pisarni na Vrazovi 1.

Poleg tega je treba priložiti še naslednje dokumente:

- kratek opis razvojnega programa (največ dve tipkani strani),
- potrdilo o vpisu v register obratovalnic oz. sklep o vpisu podjetja v sodni register ali potrdilo o vpisu v vpisnik podjetnikov posameznikov oz. dokazilo o vložnem zahtevku za izdajo odločbe o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dejavnosti,
- potrdilo o plačanih davkih in prispevkih,
- obrtniki in samostojni podjetniki priložijo davčno napoved za leto 1996 in poročilo o poslovanju za jan. in febr. 1997, podjetja pa bilanco stanja in bilanco uspeha za 1996 ter obrazec BON II.,
- potrdilo o katastrskem dohodku,
- zemljiškoknjižni izpisek za potrebe zavarovanja kredita (star največ 1 mesec),
- dokazila glede na namen posojila:
- * pri gradnji ali adaptaciji poslovnih prostorov gradbeno dovoljenje oz. priklasitev del,
- * predračune za opremo.

Upravni odbor sklada bo sprejel sklep o dodelitvi posojila najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju vlog in o tem obvestil vse sodelujoče na natečaju. Po končanem sklepu o dodelitvi sredstev se sklene kreditna pogodba med natečajnim udeležencem in SKB banko, d. d., ter ustrezno dovoljenje.

Dodatne informacije lahko dobijo prosilci na Občini Ljutomer, pri go. Lilijani Koser, tel. 81 712.

Delimo vstopnice za kino

Brad Pitt je tisti igralec, ki je zaigral v filmih Jesenska pripoved, Sedem, Sleepers in številnih drugih filmih. Brad Pitt je bil pravi odgovor, in čeprav je to v večji meri idol ženskega spola, smo iz bobna izžrebali Daniela Kerndla, Norički vrh 8, 9250 Gornja Radgona. Novo vprašanje pa se glasi:

Kdo je režiser filma Outsider?

Odgovor: _____

Kupon št. 5

Odgovore pošljite do 25. marca na naš naslov: Vestnik, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota.

FENIKS Murska Sobota, d. o. o.
Štefana Kovača 12
9000 Murska Sobota

objavlja

javno zbiranje ponudb

Prodajamo stanovanja vključno z imetniki stanovanjske pravice v Gornji Radgoni, in sicer:

- Mladinska 14, enosobno stanovanje s kletnimi prostori v izmeri 58,70 m², cena 1.916.898,97 SIT,
- Ljutomerska 6, enosobno stanovanje z dvornico v izmeri 42,70 m², cena 496.637,47 SIT,
- Ob progi 1, enosobno stanovanje z dvornico v izmeri 42,18 m², cena: 386.810,90 SIT.

Ponudbe pošljite podjetju FENIKS, Murska Sobota, d. o. o., Štefana Kovača 12, z oznako »Zbiranje ponudb« do 17. 4. 1997. Ponudniki so lahko pravne osebe s sedežem v Sloveniji, fizične osebe in državljani R Slovenije. Davek na promet nepremičnin in druge dajatve ter stroške v zvezi s prenosom nepremičnine plača kupec. Pogodba bo sklenjena po načelu videno-kupljeno. Podrobnejše informacije so na voljo po telefonu 27 811 pri g. Bojan Žuniču ali ga. Slavici Gerenčer.

Prodajalec si pridružuje pravico, da ne sklene pogodbe z najboljšim ponudnikom.

Nadzorni svet RPC-ja, Regionalnega pospeševalnega centra Murska Sobota, d. o. o., Trg Zmage 4, 9000 Murska Sobota, razpisuje delovno mesto

DIREKTORJA DRUŽBE (za 4-letno mandatno obdobje)

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev (določenih z Zakonom o gospodarskih družbah) izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da imajo visoko izobrazbo tehnične, ekonomske ali pravne smeri,
- da imajo vsaj pet let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih v gospodarstvu,
- da imajo reference s področja projektnega vodenja in strokovnega svetovanja gospodarskim subjektom,
- da obvladajo dva tuja jezika, od tega aktivno en svetovni jezik (angleščina ali nemščina),
- da so usposobljeni za samostojno delo na osebem računalniku (programska orodja: Word for Windows, Quattro pro for Windows ter Internet).

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati, kateri imajo tudi reference s področja pospeševanja malega gospodarstva.

Rok za prijavo je 8 dni od dneva objave razpisa. Kandidati pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev na naslov: »RPC« - Regionalni pospeševalni center, d. o. o., Murska Sobota, Trg Zmage 4, p. p. 241, 9000 Murska Sobota - z oznako »Prijava na razpis«.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh od sprejema sklepa o imenovanju direktorja na nadzornem svetu družbe.

»RPC« Murska Sobota, d. o. o.

KINO

MURSKA SOBOTA

V četrtek, 20., petek, 21., soboto 22. in nedeljo, 23. marca, si lahko ob 17. uri v kinu Park ogledate ameriško komedijo **Space Jam**, ob istih dnevih pa bodo ob 19. uri vrteli ameriško dramo **Lov na čarovnice**.

V sredo, 26. marca, si lahko ob 17. uri ogledate ameriški akcijski triler **Svetloba**, ob 19.15 uri pa bo slovenska drama **Outsider**.

GORNJA RADGONA

Ameriški znanstveno fantastično film **Kosec 2** si lahko ogledate v petek, 21. marca, ob 19. uri, v soboto, 22., in ponedeljek, 23. marca ob 17.30 uri ter v nedeljo, 23. marca, ob 19.30 uri.

Ameriški akcijski triler **Svetloba** pa bodo vrteli v petek, 21. marca, ob 17. in 21. uri, v soboto, 22., in ponedeljek, 23. marca, ob 19.30 uri ter v nedeljo, 23. marca, ob 17.30 uri.

LENDAVA

V petek, 21. marca, bodo v kinu Video klub vrteli film **Lepe vasi lepo gorijo**.

LJUTOMER

V soboto, 22. marca, ob 19.30 uri in nedeljo, 23. marca, ob 17.15 in 19.30 uri si lahko ogledate film **Lepe vasi lepo gorijo**.

VIDEM OB ŠČAVNICI

Turistično društvo Ščavnica Jurij ob Ščavnici ima novi članski upravni odbor. Na nem obnem zboru so razveljavili Marjana Ritonjo za novega predsednika, podpredsednika pa dosedanjega dolgoletnega predsednika Jože Tišler. Za častnega člana sprejeli upokojenega župana Alojza Lasbaherja, ki živi v Tomažu, kajti zelo je zaslužil saj je prispeval večji znesek za ureditev mlina na veter na Gori. S to naložbo so uspeli ti v krajšem času si je dal do dalo že veliko ljudi. Sicer pa na Stari Gori tudi kmečki muzej s kakimi 400 eksponati, ki je tudi znamenita baročna Svetega duha. Neizbravljive žnosti za razvoj turizma je v čini Sveti Jurij ob Ščavnici, liko, zato tudi še veliko turistično društvo. (L. Kr.)

LIPOVCI - V Turnišču

društvo Lipovci je v njih kakih 40 ljudi. Letos nadaljevali z lani utečenimi, poskusili pa se bodo s čim novim. Tako se naj... domačije pridruži naj... okenskega ali balkona cvetja; radi bi oživili v V načrtu je izdaja krajevne glednice in drugega promona nega materiala, s katerim promovirali Lipovce, znan po izdelovalcih Seveda bodo tudi v ni in na folklornem Beltincih. »Tudi na ureja, postavitev klopi, ditev okrasnega grma drugo ne bomo pozabili drugim povedala dolga vistka TD Lipovci Erika (G. G.)

LJUTOMER - Društvo

upokojencev, ki imajo članov, letos praznuje Slovesnost bo 31. maja združena s tradicijsko devetim dnevom upokojen Ob jubileju bodo izdali izvodih knjižico, ki jo slali vsem starejšim merške občine. Na seji ga in nadzornega odbora tudi že dogovorili za gram. Športniki se bodo s člani iz sosednjih cer v športnih in drugih stih, ki jih goji društvo vanja bodo na Ljutomeru podromu. Podpisali pa listino o pobratenju iz Županije Cakovec, sicer že vrsto let s športnih in drugih Fe.)

Razpisna komisija PANONKA Murska Sobota razpisuje na področju določil 22. člana statuta prosto delovno mesto

direktorja HKS Panonka Murska Sobota

Pogoji:

- visoka šola EKONOMSKA ali PRAVNE TETE in najmanj 2 letni delovnih izkušenj,
- višja šola nevedenih in najmanj 4 leta delovnih izkušenj,
- srednja šola navezani smeri in najmanj 6 let delovnih izkušenj.

Delovno mesto razpisujemo za 4-letno dobo.

Vloge z ustreznimi naj kandidati vložijo 15 dni od dneva objave naslov: HRANILNO PISMA DITNA SLUŽBA PANONKA MURSKA SOBOTA, 16. ljevo naselje komisije »Za razpisno bomo o Kandidate bomo obvestili v 15 dneh teku razpisa.

APARTMAJSKO NASELJE ZELENI GAJ - BANOVCI

Napredaj je pet tipov apartmajev:

tip A	- 34,27m ²
tip AM	- 32,53m ²
tip B	- 43,94m ²
tip BM	- 43,93m ²
in tip C	- 62,38m ²

Radenska

TERME BANOVCI, VAS VABIJO!

ODLOČITE SE ZA NAKUP IN NAS POKLIČITE. MOŽNOST KREDITIRANJA.

SKB-INVESTICIJSKO PODJETJE D.O.O.

Prodaja in informacije:
SKB-Investicijsko podjetje, d.o.o., Ljubljana
Slovenske 56, 1000 Ljubljana
Tel.: 061/33 13 145, 13 14 086
faks: 061/313 170

TURNIŠČE - V Občini Turnišče bodo v tem letu namenili 4,5 odstotka denarja občinskega proračuna za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter proizvodnjo hrane. Konkretno: 6.847.000 tolarjev. Kreditirali bodo dopolnilne dejavnosti na kmetijah, regresirali zavarovanje krav in plemenskih svinj, nekaj denarja bodo dali za povzemanje stavež krav, zdravljenje kroničnega mastitisa, pa za nakup semen in sadik, potem za apnenje tal, testiranje škroplilnic in sejalic, analizo vzorcev tal in krme ter za sofinanciranje programov izobraževanja kmetov in članov društev.

GORNJA RADGONA - Gornjeradgona Kmetijsko svetovalna služba, ki je v okviru ŽVZ Murska Sobota, je izvedla predavanje in potem še prikaz škropljenja trte. Tako teoretičnega, kakor praktičnega dela izobraževanja se je udeležilo veliko vinogradnikov, članov društva vinogradnikov Radgonsko - Kapelskih goric. To daje upanje, da poslej s škropljenjem ne bodo pretiravali oziroma škropili ob pravem času. (F. Kl.)

VEDI SEX V ŽIVO
00.599.2815
JE ZGODBE
00.599.2811
SUPER VROČE
00.599.2555
VEDIŠEVANJE - TAROT
090 41 02
1mln 156 sit NON - STOP

motorna vozila
JUGO KORAL 45, letnik 12/89, re-
gistriran do 22. 1. 1998, ugodno pro-
dam. Tel.: 22 132, m11884
JUGO SKALA 55, letnik 1989,
75.000 km, ohranjen, prodam. Tel.:
57 178, po 19. uri, m12158
GOLF JI, letnik 1977, registriran do
01. 12. 2004, prodam. Tel.: 47
OSRBN AVTO ALFA ROMEO 33
KARAVAN, letnik 1988, prodam ali
tmenjam. Tel.: 46 635, m12180
ZASTAVA 101, komfort, vozno, ne-
registrirano, letnik 1980, prevoženih
52.666 km, prodam. Tel.: 45 314,
m12236
SEAD CORDOBA, letnik 1995, pro-
dam. Tel.: 46 635, m12180
126 P za rezervne dele, prodam. Tel.:
22 018, m12209
HYUNDAI PONY 1.5 GLS, letnik
1991, registriran do marca 1998, pro-
dam. Tel.: 66 137, m12210
MOPED AVTOMATIK prodam.
Tel.: 46 258, m12213
NIH 80, 1.8 S, letnik 1989, dobro
ohranjen, prodam. Tel.: 45 065,
m12115
PEUGEOT 309, Magnum 1.4, letnik
1990, prevoženih 69.000 km, za
19.500 DEM, prodam. Tel.: 26 277,
Koz. Murska ul. 104, m12222
ALFA ROMEO 33, 1.3 S, letnik
1986, lovitnik sive barve, prodam.
Tel.: 45 325, m12225
RENAULT 4 GTL, letnik 1986, pro-
dam. Tel.: 54 120, m12234
RENAULT CLIO 1.4 RE, star 1 leto,
s popolno opremo, kovinsko modre
barve, prodam. Tel.: 43 208 ali Hu-
du. Ribiška 6, Bakovci, m12240
HONDA ACORD 2.0, letnik 1991,
kromirane sive barve, športne izvedbe,
dobro ohranjeno prodam. Tel.: 46 152,
m12248
RENAULT 4 GTL, letnik 1988, za
380 DEM, Tel.: 79 550, m12253
MAZDA 929, letnik 1982, prodam.
Gorzi Lakoš 38, Lendava, m12258

VEDEŽEVANJE IN NAPOVED LOTA
090 42 62
PAR., s. p., 156 SIT/min.

VEDEŽEVANJE NUMEROLOGIJA
Magic line
090 4 123
Tudi Pismo, p. 14, Ljubljana, Gorizia, 120 SIT/min

VEDEŽEVANJE - TAROT
090 42 65
1mln 156 sit NON - STOP

RENAULT 4 GTL, letnik 1991, prevoženih 72.000 km, registriran celo leto, prodam. Tel.: 31 007, m12259

TAM 170 T14, prekucnik, letnik 1982, registriran do februarja '98, ohranjen, naprodaj. Tel.: 69 562, m12263

JUGO 45 KORAL, letnik 1989, regi- striran do februarja 1998 in moped BT 50 S, ugodno prodam. Tel.: 46 670, m12268

živali

NESNICE, mlade jarkice, rjave, novi hisex in štajerke pred nesnostjo, opravljena vsa cepljenja, prodaja Farma pri Mostu, d. o. o., po ugodnih cenah. Na vsakih deset ena zastoj. Naročila sprejemajo gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 28 190, Gostilna Čeh, Nedelica, tel.: 72 146, gostilna Benčec, Bakovci, tel.: 43 070, Franc Movrin, Petanjci 98 c, tel.: 46 505, gostilna Železen, Bežnovo, tel.: 49 025, bistro Hubert, Grad, tel.: 53 168, Zamuda, Galušak, Vi- dem ob Ščavnici, tel.: 68 044, m11691

NESNICE, mlade jarčice, rjave, HI-SEX, stare 13 tednov, cepljene, prodam. Dostava na dom. Cena je 400 SIT. Tel.: 062 792 357, m12118

PURANE od 1 do 10 kg, zelo ugod- no. Tel.: 84 238, m12183

PLEMENSKO SVINJO pred drugo prasiatvijo prodam ali menjam za pi- tance. Tel.: 26 438, m12195

KRAVO IN DVE TELICI, vse breje 9 mesecev, A-kontrola, prodam. Gomi- lica 142, tel.: 72 109, m12200

KRAVO, staro 7 let, breje 7 mesecev, A-kontrola, prodam. Borejci 24, Tiši- na, m12239

TELICO, breje 8 mesecev, A-kontro- le, prodam. Sodišinci 19, m12242

PUJSKE prodam. Skakovci 60, m12261

posesti

SPODNJI DEL STANOVANJSKE HIŠE, ki vključuje kletne prostore, vrt in garažo, na Bakovski 5 v Murski Soboti. Tel.: 31 706, zvečer, m10914

POČITNIŠKO HIŠICO, brunarica je podkletena, elektrika, vodovod, garaža, 37 arov zemljišča v križevcih v Prekmurju, prodam. Tel.: 27 202, m12156

POSLOVNE PROSTORE v strogem centru M. Sobote, vhod z ulice, v velikosti 42 m2, idealno za zdravniško ali odvetniško dejavnost, oddam v najem. Tel.: 65 835 od 19. do 22. ure, m12163

MANJŠO NEDOGRAJENO HIŠO v Križevcih, primerno za vikend, prodam. Tel.: 37 880 dopoldan, m12164

GRADBENO PARCELO z loka- cijskim dovoljenjem v Sebeborcih, gozd v Mačkovcih, 900 kosov strešne opeke Bramac, prodam. Tel.: 26 794 m12170

VIKEND v Gornjih Moravcih, s sa- dovniškom, po ceni 37.000 DEM, prodam. Tel.: 56 375, m12173

HIŠO v Kuzmi 106 z manjšim go- spodarskim poslopjem na mirni loka- ciji in asfaltom do hiše, prodam. Tel.: 55 150, m12186

OGREVANO IN OPREMLJENO SOBO s souporabo kopalnice damo v najem za 20.000 SIT. Perilo vam tudi operejo. Tel.: 23 818, m12216

VINOGRAD na njivi s približno 800 trsti v k. o. Gančani prodam. Tel.: 72 198, m12219

BREZPLAČNO odstopim v obdelavo 7 arov zemljišča, za vrt, 2 km od M. Sobote. Tel.: 21 198 in 31 678, m12223

HIŠO Z DELAVNICO v Murski So- boti prodam. Tel.: 21 651 čez vikend, m12244

GRADBENO PARCELO za zidanje zasebne zdravstvene ambulante, pi- sarniških, poslovnih, obrtnih prostora v M. Soboti, oddam. Tel.: 27 668, m12250

Po zelo ugodnih akcijskih cenah prodajamo:
- Stedilnike Gorenje s steklo-keramično ploščo, širine 50 cm, za 49.940 in širine 60 cm za 75.310,
- Dvovratne hladilnike HZ 26.3 za 43.070 in HZ 31.3 za 49.950,
- Električne boilerje, 80 l, za 14.790,
- Kuhinjske nape, 60 cm, za 8.990 SIT.
TRGOVINA IN SERVIS DONKO, Partizanska 68, Lendava (tel. 75 882).

MEDETAŽNO STANOVANJSKO HIŠO prodam ali menjam za stano- vanje z doplatilom. Tel.: 41 700, m12251

DVOSOBNO STANOVANJE na Sta- ri ulici 3 v Murski Soboti, 72 m2, prodam. Tel.: 27 338, m12255

STAREJŠO KMEČKO HIŠO, go- spodarsko poslopje, 1,5 ha zemlje in 1 ha gozda v Strukovcih prodam. Tel.: 062 810 256, po 12. uri ali 26 511 po 18. uri, m12256

V CENTRU MURSKE SOBOTE prodam dvoipolnsobno stanovanje, 67 m2, s telefonom, CTV, etažno ogrevanje. Tel.: 24 678 ali Pihlar, Zvezna ulica 1, M. Sobota, m12278

GOZD v izmeri 65 arov, k. o. Gorica pri Puconcih, prodam. Razlagova 38, M. Sobota, tel.: 27 619, m12205

kmetijska mehanizacija

DVOREDNI AVTOMATSKI SADI- LEC za krompir in 400-litrski meglil- nik Agromehnika prodam. Tel.: 062 790 722, m12174

KOMBAJN ZMAJ 142 prodam. Tel.: 76 917, m12039

ROTACIJSKO FREZO, Muta s prikolicco, ugodno prodam. Tel.: 76 643, m12161

KOMBAJN ZMAJ z obema adapte- rjema, pripravljen za žetev, ugodno prodam. Predanovci 22, m12178

KOSILNICO za traktor Steyr in obračalnik Panonija prodam. Melinci 18, m12199

KOSILNICO BCS, lepo ohranjeno, prodam. Grad 52, tel.: 53 259, m12201

MOTOKULTIVATOR IMT 504 za medvrstno obdelavo prodam. Razla- gova 38, M. Sobota, tel.: 27 619, m12205

TRAKTORJE Torpedo TX 55 A 4 x 4, Zetor 6711 in Ursus 35, prodam. Tel.: 46 514, m12224

KOSILNICO BCS, klinaste brane, 4- delne, raukombi, Hondo, multikulti- vator F 620, prodam. Tel.: 55 076, m12231

TRAKTOR URUS 335, 14 delovnih ur, s kabino in bočno koso, plug in tridelno brano, prodam. Tel.: 45 314, m12227

TRAKTOR STEYR 188, generalno obnovljen, s koso, prodam. Tel.: 22 735, m12245

TRAKTOR STEYR, 30 KM, lepo ohranjen, BT 50, lepo ohranjen, ugo- dno prodam. Nerač, Žižki 50, m12265

ENOOSNO PRIKOLICO, prekucno, prodam. Tel.: 45 293,

DVOOSNO PRIKOLICO od 4 do 5 ton, prekucno, kupim. Tel.: 45 039, m12273

KROŽNE BRANE kupim. Tel.: 71 274, m12277

ŽITNI KOMBANJ FAHR M 1300, širina kose 3,60 in 4-redni adapter za koruzo, prodam. Tel.: 0043 3153 84 18, m12280

razno

VIDEOKAMERO VHS, profesional- no - Panasonic, z dodatno opremo, prodam. Razlagova 38, M. Sobota, tel.: 27 619, m12205

KLETKE ZA NESNICE IN ZAJCE ter plastične rešetke za svinjske bok- se. Tel.: 42 096, Maučec, Bratonci 10, m12019

4 GUME za Golf, SAVA EXACT 175/70 x 13 z aluminijastimi platišči, letni profil, prodam. Tel.: 26 151, m12157

STISKALNICO za grozdje 120 l, dva soda za vino, lesen kad, trajnožarno peč na trda goriva, električni radiator 2 kw, šivalni stroj Singer, vse ra- bljeno, prodam. Tel.: 40 336, zvečer, m12159

IZPOSODJEVALNICA ROŽA BEL- TINCI izposoja poročne, svečane, birmanske in obhajilne, dekliške in fantovske obleke. Tel.: 41 542, m12165

GLASBENI STOLP UNIVERSUM po komponentah, na daljinsko upra- vljanje, prodam. Tel.: 24 021, m12166

KOTNO SEDEŽNO GARNITURO z ležiščem, lepo ohranjeno za 30.000 SIT in 200-litrski sod, prodam. Tel.: 24 063, m12177

GARAŽNA VRATA, nova, lesena, dvokrilna, 250 x 200 ugodno pro- dam. Rakičan, Št. Kovača 29, tel.: 23 975, m12188

SENO v balah prodam. Pinter, Ne- mečavci 34, m12189

Preključem veljavnost naloga za vpis mleka za januar št. HK 58994-5, Irma Flisar, M. Toplice, Vinska Gra- ba 6, m12196

MERILEC PRITISKA, uvožen, novo gorsko kolo št. 26, ugodno prodam. Tel.: 48 732, m12198

CERTIFIKATE še vpisujemo, tudi ostanke. Ne zamudite priložnosti. Pridemo na dom. Tel.: 062 631 164, po 16. uri, m12211

KUHINJSKO POHIŠTVO, Marles, dobro ohranjeno in električni stedi- lnik, prodam. Tel.: 24 966, m12212

HLEVSKI GONOJ, večjo količino, prodam. Tišina 71 a, m12226

SENO V BALAH prodam. Tel.: 57 559 po 16. uri, m12229

HRASTOVA DRVA, sadike cipres in jesen ter srebrne smreke, prodam. Tel.: 42 110, m12232

ŠTEDILNIK ZA CENTRALNO, lu- ščilec za koruzo, kombinirani in trak- tor IMT 540 s koso, prodam. Tel.: 43 520, Bakovci Zvezna 1, m12246

LADIJSKI POD, 690 SIT, z dostav- vo, Smrekov, suh, 1. kvalitete. Tel.: 063 451 082, m12247

ZVOČNIKE CARWIN, 400 W, končna stopnja 2 x 300 W, kretnico, 2 monitorja, prodam. Nedelica 42 b, m12249

BETONARNA PETELIN GORNJA RADGONA vam nudi beton in be- tonske izdelke po zelo ugodnih ce- nah. Izdelujemo škarpnike, vinograd- ne in ograje stebre, robnike, vrtno poti, mulde, ograje... Nudimo storitve prevoza in črpanja betona. Tel.: 61 755, m12254

AKACIJEVA DRVA (metrska), z do- stavo na dom, prodam. Tel.: 47 011

SEMENSKI KROMPIR, Elito, novo seme, Kondor in Agria, škropijeno, prodam. Lukač, Lipovci 54, tel.: 41 503, m12267

KMEČKA DRUŽBA - vaš certifikat je premoženje. Vpisujemo tudi razlike od že vloženih. Vpis, brez do- datnih stroškov, naredimo pri vas doma. Pokličite na naslov: Martin Duh, Melinci, Mobitel: 0609 650 913, tel.: 41 867, m12272

KROMPIR za sajenje, Primura, 1. letnik, prodam. Maučec, Bratonci 10, tel.: 42 096, Dostava na dom, m12274

delo
ČE SI ŽELITE IZBOLJŠATI ŽIV- LJENJSKI STANDARD, pokličite na tel.: 23 770, popoldan od 13. do 15. ure, m12220

DELO - strojnik TGM z večletno de- lovne prakse na rovokopač ICB išče delo. Tel.: 70 048, m12233

IŠČEM DELO NATAKARJA v gosti- lni ali restavraciji ali šoferja z B-kate- gorijo. Stanujem v Murski Soboti. Tel.: 44 188, Štefan, m12237

NOVO ODPRTO GOSTIŠČE s pre- nočišči redno zaposli natakario in kuharico. Hrana in stanovanje pre- skrbljena. 1 ura/500 SIT. Tel.: 063 861 250, m12252

RAZGIBAN POSEL - za komunikati- vne ljudi! Pokličite od sobote dalje med 8. in 12. uro 75 866, m12270

ZAPOSILIMO dekle za strežbo ali natakario. Tel.: 42 777 ali 42 066, m12279

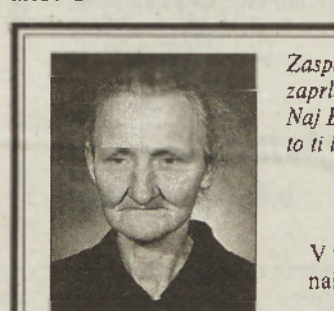
NATAKARICO ali dekle z veseljem do dela v bistroju zaposlimo. Tel.: 43 380, m12276

storitve
Po ugodnih cenah in ob ugodnih pla- čilnih možnostih naredimo izolacijske in plastične fasade, opravljamo vsa notranja slikopleskarska dela, obnavlja- mo stare fasade, in izposojamo gradbe- ni oder. Garancija in 20 let delovnih izkušenj. Alojz Toplak - obrtnik Grajsenčak 62a, Ptuj tel., fax.: 062 778 800

★ ★ ★ ■ ■ ■
GOSPODINJE!
Če vam zamrzovalna skrinja toči ali ledeni, pokličite
IZOLACIJSKI SERVIS F. HAJDINJAK;
Gornji Slaveči 6, Kuzma, tel.: 55071
Popravilo z garancijo na vašem domu.

ANTENE, z montažo, satelitske 31.900, zemeljske 16.800, dogradnja POP TV, Kana 1 A, TAF, Trnje 61, tel.: 70 021, m11683

INŠTRUIRAM matematiko za osnov- no in srednjo šolo. Tel.: 26 794, m12172

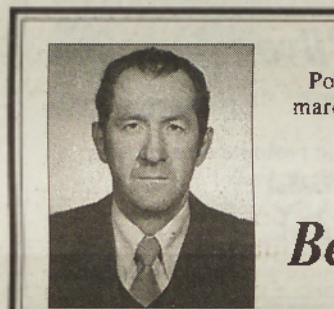

Zaspala mamica si zlata, zaprla trudne si oči. Naj Bog odpre ti rajska vrata, to ti iz srca želimo vsi.

ZAHVALA
V 96. letu je prenehalo biti srce naše drage mame, tašče, babice, prababice in praprababice
Marije Debelak
iz Petanjec 80

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, ki ste nam izrekli sožalje in kakorkoli pomagali, darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše ter jo v tako velikem številu pospremili na njeno zadnji poti. Prisrčna hvala g. kaplanu in g. župniku Giderju, pevkam za odpete žalostinke, govornici za besede slovesa ter pogrebništvu Kampuš.

Žalujoci vsi njeni najdražji

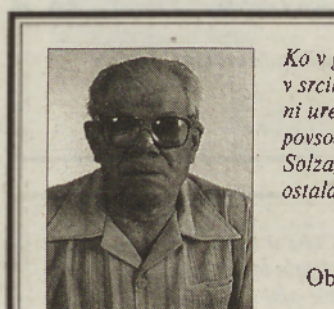
ZAHVALA
Po dolgotrajni bolezni nas je 5. marca v 67. letu zapustil naš dragi mož, oče in brat
Bela Bertalanic
iz Strukovec 49

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za podarjene vence in za izrečeno sožalje.

Hvala g. duhovniku Balazicu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in gasilskim društvom.

Posebna hvala tudi internemu oddelku bolnišnice v Rakičanu, kjer so mu večkrat lajšali trpljenje.

Žalujoci tvoji najdražji

Ko v grobu spiš, v srcih naših še živiš, ni ure, dneva in noči, povsod si v srcu z nami ti. Solza, žalost, bolečina zbudila te ni, ostala je praznina, ki hudo nas boli.

ZAHVALA
Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in tasta

Romana Horvata
iz Babinec 38 Ljutomer

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, ga zasuli s cvetjem, darovali sveče in za svete maše ter nam izrekli premnoga pisna in ustna sožalja. Posebna hvala g. Stanku Severju za ganljive besede, upokojenskemu pevskemu zboru Ljutomer za odpete žalostinke, godbeniku za odigrano Tišino, kolektivu Mura Ljutomer ter vaščanom, ki so ga nesli k počitku. Hvala g. župniku za opravljen obred in sveto mašo.

Vsem še enkrat - iskrena hvala.

Žalujoca žena Slavica, hčerka Marina z možem Zvonkom, vnuki Dejan, Sandra in Tadej

DAMIR BANFI VEŠČICA 17, TEL. & FAX: (069) 32 802, 9000 MURSKA SOBOTA
KOMPLETNE POGREBNE STORITVE, VZDRŽEVANJE POKOPALIŠČ IN ZELENIC, BREZPLAČNI PREVOZI KRST NA DOM, BREZPLAČNI PREVOZI DO 25 KM. PLAČILO TUDI NA VEČ OBROKOV BREZ OBRESTI.

*Slika je nemi lik človeka,
ki oživi, ko se spomini vračajo,
spomini pa so edino,
kar nam ostane ...*

V SPOMIN
na

Ludvika Šavla

iz Tešanovec 99

Letos mineva že 6. leto, odkar nas je zapustil. V naših srcih še živi.

Hvala vsem, ki se ga še spominjate.

Vsi njegovi

V SPOMIN
Boleč in žalosten je spomin na 19.
marec, ko mineva 20 žalostnih let,
odkar nas je zapustil naš dragi mož,
oče in stari oče

Štefan Hauko

iz Rankovec

Hvala vsem, ki ohranjate lep spomin nanj in postojite ob njegovem grobu.

Žalujoci vsi njegovi

V SPOMIN

Minilo je dvajset let, odkar nas je zapustil dragi oče,
tast in stari oče

Jože Pivvar

iz Rankovec

Hvala vsem, ki z dobro mislijo postojite ob njegovem grobu in mu prižigate svečo!

Sin Franc z družino

Sporočamo žalostno vest, da je v 37. letu umrl

Branko Holsedl

natakar v Zdravilišču Moravske Toplice

Ustavilo se je njegovo srce,

Ostalo je njegovo delo.

Sodelavke in sodelavci Zdravilišča Moravske Toplice

*Skromno, tiho si živela,
za nas si delala in skrbela.
Srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa rosijo se oči.*

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 85.
letu zapustila draga mama, tašča,
babica, prababica, sestra, teta in
botra

Ivanka Gaber

roj. Lang
iz Serdice 4

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, prijateljem, dobrim sosedom, znancem, ki ste
nam izrekli sožalje ali kakorkoli pomagali, darovali
vence, cvetje, sveče in za svete maše ter jo v tako velikem
številu pospremili na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem in
pevkam za odpete žalostinke ter pogrebništvu Majc iz
Kuzme.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci vsi, ki smo jo imeli radi

*Zaspal si, zlati oče,
zaprl trudne si oči,
tvoji večni dom naj rože ti krasijo
in sveče v spomin gorijo.*

ZAHVALA

V 98. letu nas je za vedno zapustil
dragi oče, dedek in pradedek

Rudolf Benčec

iz Moravskih Toplic

Ob izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujemo v vsem
sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih
trenutkih kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali
vence, cvetje, sveče in darovali za mrliško vežico. Hvala dr.
Murnu, g. župniku Škaliču, gasilskemu društvu, pevskemu
zboru in pogrebništvu Banfi.

Vsem še enkrat - iskrena hvala.

Žalujoci vsi, ki smo ga imeli radi

*Varuj me, o Bog,
saj se zatekam k tebi,
ti si moja luč in
moja rešitev.*

ZAHVALA

Z ljubeznijo in spoštovanjem smo
se v četrtek, 6. marca, poslovili od
naše ljube mame, žene in stare
mame

Vilme Zakoč

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
znancem in sokrajanom za darovano cvetje, sveče,
izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.
Posebej hvala g. duhovniku in pevcem za lepo opravljen
obred. Prav tako hvala socialni službi za organizirano
pomoč na njenem domu.

Vsi njeni

17. 3. 1997

Stanjevci, Ljubljana, Ankaran

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi
nas je v 75. letu zapustil naš dragi
mož, oče in stari oče

Jožef Supi

iz Pečarovec 28

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v
tako velikem številu pospremili na njegovi poslednji poti,
darovali cvetje, sveče, za svete maše, nam pa ustno izrazili
sožalje.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke, govornici g. Heleni Hajdinjak za
ganljive besede slovesa.

Hvala za odigrano tišino in hvala pogrebništvu Banfi.
Zahvala velja tudi kolektivu Cestnega podjetja M.Sobota,
kolektivu Kartonaže M.Sobota ter Veletrgovini Potrošnik
iz Celja.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

*Žalujoci: žena Cecilija, sinovi Marjan, Jože, Drago in
hčerka Albina z družinami ter drugo sorodstvo.*

*Ostalo grenko je spoznanje,
to je resnica, niso sanje,
da te nazaj nič več ne bo,
ker za vedno vzela si slovo.
Spočij si žuljave dlani,
za vse še enkrat hvala ti.
Dobrota tvojega srca
nikdar ne bo pozabljena.*

ZAHVALA

V 76. letu nas je za vedno zapustila draga žena, mama,
babica in prababica in sestra

Antonija Zrim

roj. Vogrincič
iz Matjaševca

Z bolečino v srcu in tihimi žalostmi se iskreno zahvaljujemo
vsem sorodnikom, sosedom, znancem, ki ste jo pospremili
na zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče in za svete
maše, nam pa izrekli sožalje.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem in
pogrebništvu Majc.

Zahvala velja tudi osebju internega oddelka bolnišnice
Rakičan in kolektivu vrtca iz Murske Sobotice.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!
Tvoji najdražji

Dom je prazen in tih,
ker tebe dragi mož, oče, dedek v
njem več ni.

ZAHVALA

V 84. letu nas je zapustil dragi oče,
mož, dedek

Vincenc Žižek

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, znancem
prijateljem, ki ste darovali cvetje, vence, sveče, vsem, ki ste
nam izrazili sožalje in ga pospremili na zadnji poti.

Posebna hvala dr. Ludviku Kulčarju, osebju internega
oddelka soboške bolnišnice, g. župniku, pevskemu zboru,
govorniku Jožetu Šemnu za izgovorjene besede.

*Žalujoci: žena Marija, sinovi Matija, Jože, Branko,
Štefan ter hčerka Slava z družinami*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega
očeta, dedka, tasta, brata in strica

Kolomana

Poredoša

iz Murske Sobotice,
Štefana Kovača 1

Pokopali smo ga 18. 3. 1997 na pokopališču v Murski
Soboti.

Hvaležni smo vsem, ki so mu v življenju kakorkoli
pomagali.

Zahvaljujemo se vsem, ki so darovali cvetje in sveče in
izkazali spoštovanje na njegovi zadnji poti.

Hčerka Kristina z družino in ostalim sorodstvom

*Ne slišimi več glasov,
ki so me begali v samotnih urah,
ne čutim v sebi več praznin ...
(Mila Kocij)*

Tako težko razumemo, da je ni več med nami

Lidija
Abakumov

15. 5. 1972 - 4. 3. 1997

Ob njeni prezgodnji smrti smo dolžni izreči zahvalo
vsem, ki ste nam na kakršen koli način pomagali.

Posebna hvala cenjenim zdravnikom, medicinskim
in drugemu osebju infekcijskega oddelka bolnišnice
v Rakičanu ter Infekcijske klinike v Ljubljani, ki so
jo s toliko človeške toplote skušali ohraniti pri
življenju.

Zahvaljujemo se vsem dragim sorodnikom osebju
in družinskimi prijateljem, Lidijinim sodelavcem
sodnika za prekrške, sošolcem in razredniku z
ekonomske šole, sodelavcem Uprave enote in
Mestne občine Murska Sobota ter vsem drugim,
ste z našo družino delili boleče pričakovanje koraj
in nam pomagali prestopiti to kruto življenjsko
izkušnjo.

S hvaležnostjo smo sprejeli vse darovano cvetje
sveče, prispevke v humanitarne namene, pisne in
ustna sožalja ter udeležbo na njenem pogrebu od
blizu in daleč.

Spoštljivo zahvalo izrekamo g. župniku za izbrane
besede slovesa, pevcem za odpete žalostinke, g.
kaplanu za sveto mašo ter g. Marušiču za odigrano
tišino.

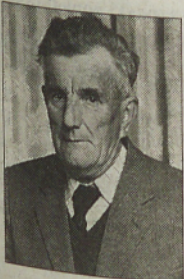
*V neizmerni žalosti: hčerkica Sanijela, mamica,
očka, sestra Tatjana z Igorjem in ostali sorodniki*

Dragemu prijatelju

Jožetu Titanu - Jocoju

v slovo

njegovi prijatelji Edo, Robert, Boštjan G., Borut T., Borut P., Tomaž, Boštjan M.

Že leto dni v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Odšel si tja, kjer ni več bolečin,
a nate večno bo ostal spomin.

V SPOMIN

17. marca mineva leto žalosti,
odkar nas je zapustil naš dragi mož,
oče, stari oče in brat

Ludvik Mörec

iz Gorice

Hvala vsem, ki se ga spominjate in z dobro mislijo
postojite ob njegovem grobu.

Njegovi najdražji

Crna zemlja truplo tvoje krije,
v grobu vene ti mladostni cvet.
Ne morem iz zemlje kot drobna semena,
da znova bi segli ti v tople dlani,
med nami je krsta bela, grob je med
nami,
tišina prsti.
Starši, brat, sestrice, prijatelji moji,
lučka spomina naj vedno gori,
cvetje belo naj dom moj poslednji krasi,
in moj nasmeh naj vedno med vami živi.

V SPOMIN

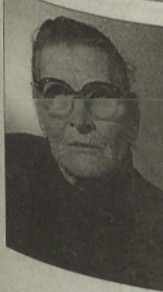
23. marca mineva žalostno leto, odkar je v naše življenje
zazijala praznina, ki se je ne da zapolniti

Tamara Markoja

iz Odranec
naselje Gredice 4

Še danes ne moremo dojeti krute resnice in nič ne mora
ublažiti naše bolečine. Za teboj je ostala velika praznina,
odnesla si radost, ostal je le grenak spomin. Vse besede so
premalo, da bi z njimi opisali nemo žalost in žgočo
bolečino minulega leta, ki smo ga preživeli brez tebe.
Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavljate ob njenem
preranim grobu, ji prinašate cvetje, prižigate sveče ter z
nami delite žalost in bolečino.

Nikoli potolaženi: mama in oče, hrat Borut, sestrice
Sandra, Katja in Martina, stari mami in drugo sorodstvo.

Kje je kdo, ki bi kot sonce posijal,
kje je kdo, ki bi znal,
ki samoto v mojem srcu bi pregnal,
v spomladansko sončno jutro me peljal -
kje je kdo?

V zgodnjem spomladanskem jutru nas je v 75. letu
nepričakovano zapustila ljuba žena, nadvse dobra mama,
sestra, babica, prababica, soseda in znanka

Barica Gorza

iz Čepinec 116

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom,
znancem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na
njeni zadnji poti, darovali cvetje, sveče in za sv. maše.
Hvala g. župniku za opravljen pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke, govornikom za besede slovesa,
godbeniku za odigrano Tišino.

Hvala tudi prijateljem iz KUD-a Ivana Kaučiča Ljutomer.

Vsem še enkrat - iskrena hvala.

Žalujemo: mož Stefan, sinovi Stefan, Janez, Stanko, Franc
ter hčerki Nada in Anica z družinami, vnuki, pravnuki,
sestra in ostalo sorodstvo

Pomlad na vrt bo tvoj prišla,
čakala, da prideš ti.
Sedla bo na rožna tla,
in zajokala, ker tebe ni.

ZAHVALA

V 94. letu nas je zapustila naša
draga mama, babica in prababica

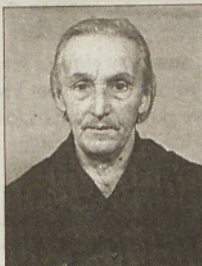
Marija Gelt

Partizanska 11, Beltinci

Z bolečino v srcu in tihi žalosti se iskreno zahvaljujemo
vsem sorodnikom, sosedom ter vsem, ki so jo pospremili
na njeni zadnji poti, darovali cvetje, sveče in za svete maše.
Hvala g. župniku za pogrebni obred, cerkvenemu zboru za
lepo petje in govorniku za besede slovesa.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Z lepimi spomini na njo hvaležne hčerke Amalka, Rozika,
Erža, Micka in sin Stefan z družinami

Skromno, tiho si živela,
za nas si delala in skrbela.
Srce ljubeče zdaj grobu spi,
za dobroto bog naj večni raj ti podeli.

ZAHVALA

V 83. letu nas je po dolgi bolezni
zapustila draga mama, babica
in prababica

Terezija Kociper

iz Odranec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, botrini, sosedom, dr. Zelkovi za lajšanje
boleznih, znancem ter vse, ki so jo pospremili na njeni
zadnji poti, darovali cvetje, sveče in za svete maše.
Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem ter govornici
za besede slovesa in pogrebništvu Ferencak.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujemo: hčerka Marija, sinovi Stefan, Martin in
Venčeslav ter vnuki in pravnuki

Rada si imela ljudi okrog sebe,
jih razveseljevala in spoštovala,
svoštva, zlobe ti poznala nisi.
Toda besed ni tvojih več, ni več stiska tvojih rok,
ostal le nate nam spomin je, a ob spominu trpek jok!
Le srce in duša ve, kako boli,
ko tebe, mama, več med nami ni.

ZAHVALA

V 89. letu nas je zapustila draga mama in stara mama

Franciška Fujs

iz Pečarovec 11

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh
težkih trenutkih kakorkoli pomagali in nam v teh težkih
trenutkih kakorkoli pomagali in nam izrekli sožalje, dragi
pokojnici poklonili toliko prelepih vencev in cvetja ter jo v
tako velikem številu pospremili k poslednjemu počitku.
Zahvaljujemo se za nesebično pomoč Majdi Vrečič, družini
Sever, kolektivu VVO Zalog, g. duhovniku za pogrebni obred,
pevcem žalostink, pogrebništvu Banfi, osebjem Doma starejših
Rakičan in ga. Heleni za ganljive besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujemo: njeni najdražji

Vsaka pot se
nekje konča ...

ZAHVALA

V 80. letu nas je za vedno zapustil
dragi mož, oče, dedek in pradedek

Jožef Knaus

iz Vaneče 12

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, dobrim sosedom in znancem, ki so nam v
težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje, vence,
sveče, nam izrekli pisno in ustno sožalje, sočustvovali z
nami ter ga v tako lepem številu pospremili na njegovi
zadnji poti.

Iskrena hvala duhovniku g. Balažicu za pogrebni obred,
pevcem za odpete žalostinke, g. Marti Bedök in g. Dušanu
Lazarju za ganljive besede slovesa, gasilcem, upokojencem,
sodelavcem hčerke Helene iz šole, sodelavcem sina Jožeta
iz mesnice, sodelavcem sina Karla iz Pomurskega tiska,
sodelavcem hčerke Albine iz Tenis centra in pogrebništvu
Banfi.

Vsem imenovanim in neimenovanim - iskrena hvala!

Vsi tvoji

21. marca mineva leto žalosti,
odkar nas je zapustila draga mama,
tašča, stara mama in babica

Irena Baler

iz Sela

Iskrena hvala vsem, ki se ustavijo ob njenem grobu,
prinašajo cvetje in prižigajo sveče.

Vsi njeni

21. marca mineva leto žalosti,
odkar nas je zapustila naša
najdražja mama, babica in
prababica

Katarina Belovič

roj. Stojko
iz Šafarskega

Neizmerno te pogrešamo vsi tvoji

Že eno leto v grobu spiš,
zapustil dom in svoje drage si.
Kako težka je bila ločitev,
kako nam bilo je lepo,
kako smo srečni bili,
ko še skupaj smo bili.

V SPOMIN

22. marca 1996 mineva leto žalosti,
odkar nas je zapustil naš dragi

Jožef Kovač

iz Trnja 93

Hvala vsem, ki se z lepim spominom nanj ustavite ob
njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujemo: vsi, ki smo te imeli radi.

Pomlad se na zemljo vrne,
petje slavcev se zhudi.
V cvetje zemlja se zakrknje,
zame pa pomladi ni.

V SPOMIN

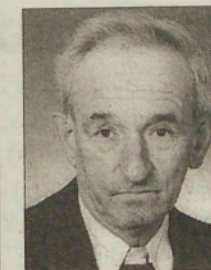
21. marca mineva 9 let, odkar nas
je zapustil naš dragi mož, oče in
stari oče

Karel Majc

iz Doliča

Hvala vsem, ki se ga z dobro mislijo spominjate.

Vsi njegovi

Že dve leti v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Tvoj večni dom naj rože ti krasijo
in svečke ti v spomin gorijo.

V SPOMIN

19. marca je minilo dve leti, odkar
nas je zapustil naš dragi mož, oče,
stari oče, pradedek, brat in tast

Franc Kikec

pekarski mojster
v pokoju
iz Rogašovec

Vsem, ki se ga spominjate z lepo mislijo, prinašate rože,
prižgete svečo ali obstojite ob njegovem grobu, lepa hvala.

Vsi tvoji najdražji

Lendava

Poskusna kmečka tržnica

Pred lendavskim hotelom Lipa v Lendavi so v soboto organizirali semanji dan ali prvo kmečko tržnico

Čeprav je v začetku kazalo, da ne bo ravno veliko obiskovalcev in kupcev, so bili udeleženci prve kmečke tržnice v soboto, 15. marca, v Lendavi po 16. uri, ko so stojnice pospravili, nadvse zadovoljni. Zadovoljni, ker so kljub slabemu odzivu domačinov prodali veliko ponujenega; zadovoljni pa tudi zato, ker so končno prebili led in se preizkusili kot neposredni prodajalci.

Kako dolga je pot pridelka ali izdelka od njive ali kmečke kuhinje do kupca? Zakaj bi moralo vmes zaslužiti veliko število posrednikov, če pa lahko kmetije svoje izdelke tudi sami prodajo? Vse je odvisno od sodelovanja inšpekcijskih služb, ki morajo predhodno pomagati s koristnimi nasveti, in učinkovitosti občin, ki morajo sprejeti ustrezne odloke. S pomočjo Kmetijske svetovalne službe za Pomurje so

se lastniki turističnih kmetij in vinotočev ter kmetovalci minulo soboto prvič poskusili tudi kot prodajalci svojih pridelkov, potic, salam in drugih dobrot. Nadvse so zadovoljni s sodelovanjem gostinsko-turističnega kolektiva iz hotela Lipa, pozdravit jih je prišel tudi lendavski župan Jožef Kocon. Gostje so z velikim zanimanjem sprejeli predstavitev in prodajo, nekoliko manj pa je bilo zanimanja do-

mačinov. Je bila kriva premajhna obveščenaost, nepravilna ali neprimerna lokacija? Vsekakor morajo takšne tržnice postati tradi-

Ponudba kmečke tržnice se lahko prilagaja sezonski ponudbi sadja, lenjave in prehrabnih izdelkov.

gačami, suhim sadjem, bučnim semenjem, domačim višnjevim likerjem, sadikami jablan in jabolki ter seveda domačim vinom. So samo buteljke domače vino.

Prvič so se kot »prevajalci« poskusili Vida Frank Ozimec, Doris Cug, Zelko Franc, Vlado Smodiš in drugi.

BBP, FOTO: JUD

Na turističnih kmetijah izdelujejo tudi lončeno posodo in sušijo sadje.

Salame, meso iz čebra in izvrstne domače pogače, predvsem krofi in ocirkove pogače lendavskih gosposinj - vse je bilo okusno in je šlo za med.

cionalne; ljudje se morajo navaditi, da bodo recimo prvo soboto lahko kupovali v Moravskih Toplicah, drugo v Lendavi, tretjo v Banovcih in četrto v Radencih (ali pa bo razvrstitev drugačna). Razmisliti bi morali tudi o načinu prodaje, ali ne bi bilo morebiti lažje, da bi pri organizaciji pomagalo domače turistično društvo, morebiti bi lahko skrbel za prodajo na določeni dan le eden izmed kmetovalcev ali lastnikov turističnih kmetij; drugič bi prodajal spet drugi. Dobra organizacija in dober dogovor sta pol uspeha. Druga polovica je odvisna od dobre obveščenaosti in kakovosti izdelkov. Samo dobri izdelki na žalost niso dovolj.

Kdor se je ustavil na kmečki tržnici v Lendavi, je lahko izbral med domačimi lončenimi izdelki, suhomesnatimi izdelki, premursko gibanico, vzhajanimi po-

MADŽARSKI NARODNI PRAZNIK - 15. marca

madžarski narodni praznik, ki je posvečen spomenu na »vse madžarske narode« leta 1848 in velikanu madžarske literature Sándora Petöfiju, so karseda slovesno proslavili tudi pripadniki madžarske narodnosti v Sloveniji. Tako je bila minulo soboto tudi tradicionalna slovesnost pri Dvojezični OŠ II Lendava, kateri visita spominski plošči Lajosa Kosutha in Istvána Szécsenya (v prvih vrstah »revolucionarjev« v vstaji narodov), h katerima so delegacije iz Slovenije in Madžarske položile vence (med njimi je tudi slovenski minister za kulturo Jožef Škofcnik, posnetku). Ob tej priložnosti je imel slavnosti govor predstavnik Pomurske madžarske samoupravne narodnosti József B. laskó, v kulturnem programu pa so nastopili člani različnih skupine iz Lendave in citrarji skupine Hetes.

NEGOVA - Kulturno-umetniška skupina iz Vidma ob Savi pred kratkim gostovala v Negovi z igro Dnevnik. Skoda, ker se v času tega nastopa kuharski tečaj v Negovi in koncert v cerkvi v Radencih, sicer bi si uprizoritev ogledalo veliko več ljudi. Tokrat je okrog 70 gledalcev in ti so se do solz nasmejali. Pa še to: V prihodnosti kazalo prireditve in izobraževanja tako načrtovati, da ne bi prihajali podvajanj. (J. J.)

Moja domača banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Menjalniški tečaj Pomurske banke dne 18.3.1997. Srednja tečajna Banka Slovenije velja od 18.3.1997 od 00. ure dalje.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.296,3156	1.267,00	1.293,00
Francija	100	2.703,2957	2.617,40	2.691,00
Nemčija	100	9.123,2009	8.920,00	9.100,00
Italija	100	9,1040	8,77	9,10
Švica	100	10.590,2116	10.178,80	10.480,00
ZDA	1	153,8354	151,70	153,00

UPOKOJENCI,

ki še prejimate pokojnino po pošti

Številni upokojenci so se že odločili za prejemanje pokojnine prek LB Pomurske banke. Pridružite se jim! Banka z najdaljšo tradicijo v Pomurju, ki ima široko razvejeno mrežo enot in bankomatov, vam lahko ponudi uspešno sodelovanje. Predstavljamo samo nekaj ugodnosti, če se odločite za prejemanje pokojnine po pošti:

- pokojnino lahko dvignete že takoj na izplačilni dan ali vaši želji kadarkoli in vam ne bo treba čakati na pismo o odločitvi
- v vašem imenu lahko dvigne pokojnino tudi oseba, ki jo pooblastite z enkratnim ali stalnim pooblastilom.
- pokojnino lahko dvignete tudi na pošti.

Če se odločite za prejemanje pokojnine prek tekočega računa, boste deležni še številnih drugih ugodnosti (poslovanje z bankomatom in s plačilnimi karticami, odobritev limita, itd.). **Povprašajte o tem v svoji enoti Pomurske banke ali po telefonu 32 710, int. 384, kjer dobili boste še podrobnejše informacije.**

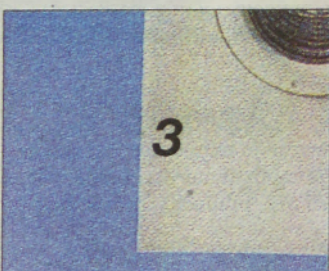
FIAT PUNTO NA VAŠEM GRUNTU!

VESTNIK in AVTOSERVIS LAJSTER

NAGRAJUJETA

ZVESTOBO IN NOVE NAROČNIKE

Danes objavljamo sličico št. 3. Zalepite jo v mrežo kvadrata, ki smo jo objavili v 9. številki Vestnika. Čez teden dni (27. marca), ko bomo objavili zadnjo sličico marčevske nagrade, pa brž pošljite dopisnico z nalepljenimi vsemi štirimi deli, kajti nagrado, ki se bo »prikazala« iz štirih sličic, bo morda žreb namenil prav vam. Seveda pa bo imel tisti, ki bo poslal več rešitev, tudi več možnosti pri žrebanju. Ne pošiljajte posameznih sličic!

V oktobru:
super nagrada

Med bralci, ki ste že dolgo zvesti Vestniku, in izmed Vas, ki ste se nanj na novo naročili, smo spet izžrebali štiri potnike, ki se bodo brezplačno popeljali z Vestnikovim vlakom na tradicionalni junijski izlet. Ste med srečneži? Če niste zdaj, boste morda prihodnjič!

Neizkoriščene možnosti pomurskega kmetijstva

Kakšne so razvojne možnosti pomurskega kmetijstva? To je vprašanje, s katerim se občasno ukvarjajo v različnih sredinah. Enkrat bolj, drugič spet manj intenzivno. Žal pa kakšnih oprijemljivejših rezultatov doslej ni bilo moč zaznati. Razvoj je področje, ki zahteva celovit in interdisciplinarni pristop, saj razvoj kmetijstva ne more in ne sme biti zgolj v domeni kmetijcev. Dolej je bilo pripravljenih že nekaj ljudi o razvoju posameznih dejavnosti pomurskega kmetijstva, vendar se je pri tem največkrat tudi končalo, saj so na koncu vedno zmanjkali tisti ključni dejavniki, ki naj bi zagotovili ta razvoj. In ti dejavniki so največkrat v ljudeh, njihovi pripravljenosti in znanju ter v denarju.

Pričujoča Kmetijska panorama ni študija, ki bi načrtovala razvoj pomurskega kmetijstva, pač pa želimo

z njo le opozoriti na nekatere razvojne možnosti. Težave, ki smo jih imeli tudi pri pripravi tokratne Vestnikove priloge, so potrditev tistega, kar sem zapisal v uvodu. Pokrajini še vedno primenjkujejo znanje in ljudi, ki bi bili pripravljeni zagnati in gnati kolo razvoja, zato bodo poznavalci pogrešali nekatera področja kmetijstva, katerih razvojne možnosti v prilogi niso nakazane.

Pomurje ima razmeroma velik delež kmetijskih zemljišč v nižinskem območju in s tem ugodne naravne razmere za poljedelsko pridelavo, ima pa tudi hribe in gorice, kjer so pogoji za druge oblike pridelave. Prisotnost kmečkega prebivalstva in delovne sile je tu še velika, dokaj dobro pa je ohranjeno tudi naravno okolje. To so naše prednosti, ki jih bomo morali izkoristiti, hkrati s tem pa bomo morali odpravljati tudi nekatere slabosti. Te se

odražajo v neugodni posestni in starostni strukturi na naših kmetijah, vse bolj neugodni setveni strukturi, ki je posledica načrtnega odnosa državne politike do tega območja ter v neustrezni organiziranosti kmetijskih proizvajalcev. V Pomurju smo že nekaj časa priče propadanju združne organiziranosti, s čemer ostaja kmet še bolj nemočen v odnosu do tržišča, pa tudi do države in politike. Ob vsem tem je prisotno še propadanje že tako skromne predelovalne industrije in če se bodo sedanje težnje nadaljevale, bo v še večji meri prisotno siromašenje pomurskega kmetijstva in s tem tudi njegovega gospodarstva.

Slovenska država je Pomurje razglasilo za svojo žitnico. Takšen naziv so tudi prenekaletni Pomurci sami sprejeli z zadovoljstvom, saj na prvi pogled kaže, da deli država s tem pokrajini komplimente. Toda

v resnici so razmere drugačne in prav v tem tiči bistvo problema, saj se v takšnem nazivu skriva najperfidnejša oblika kolonializma, ki to pokrajino potiska še bolj na obrobje in povečuje razkorak v razvitosti z drugimi slovenskimi regijami. S tem, ko Pomurje prevzema naziv »žitnica Slovenije«, je pokrajina avtomatsko potisnjena v podrejen položaj, saj postaja surovinska osnova za razvitejša območja. Dohodek se tako po dveh kanalih odteka iz pokrajine. Zaradi vedno večjih zahtev po poceni hrani kmetijci izgubljajo dohodek, saj pridelujejo poceni hrano za druga slovenska območja, na drugi strani pa razvitem regijam dobavljajo poceni surovine za predelavo in jih nato z razmeroma dragimi izdelki ponovno kupujejo.

Da se je dohodkovni položaj pomurskih kmetov poslabšal, najbolj

zgovorno potrjujejo podatki o zmanjševanju števila tistih, ki plačujejo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zaradi naraščajoče brezposelnosti v zadnjih letih brezposelni še dodatno obremenjujejo že tako majhne kmetije, zato bo nujno razmišljati o drugih in novih oblikah pridelave in o dejavnostih, ki bodo tudi malim kmetijam zagotavljale preživetje. Brez izdatnejše pomoči države pri tem seveda ne bo šlo, vendar pa doberšen del odgovornosti za razvoj kmetijstva v pokrajini vendarle ostaja na Pomurcih samih. Le če si bomo znali in hoteli sami pomagati, lahko upamo tudi na pomoč od drugod. Bodo pa za to seveda potrebni vztrajnost, odločnost in predvsem argumenti. In če bo tega dovolj, potem nas tudi vstopanja v Evropo ne bi smelo biti strah.

LUDVIK KOVAČ

*Sergeja Praper

Analiza stanja in možna scenarija razvoja kmetijske dejavnosti v Pomurju

Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Pričujoči članek je nastal na osnovi prispevka za razvojno raziskovalni predprojekt Pomen in položaj pomurske regije v širšem prostoru, analiza stanja in razvojnih možnosti v prostoru ter omejitev okolja, koncept prostorskega razvoja, ki ga je financiralo Ministrstvo za okolje in prostor, izdelali pa Urbanistični inštitut RS, Inštitut za ekonomska raziskovanja ter Mikrokozmos. V članku na osnovi podatkov in ugotovitev iz različnih primarnih ter sekundarnih virov in informacij, pridobljenih v pogovorih s predstavniki različnih krogov iz regije, podajamo pogled na položaj in možni nadaljnji razvoj kmetijstva v Pomurju, kakor ju vidimo kot opazovalci »od zunaj«.

Slovenija je v evropskem okviru kot trg in potencialni izvoznik kmetijskih proizvodov malo pomembna, vendar pa bodo na kmetijsko dejavnost, posebej glede na pospešeno vključevanje države v različne asociacije – od leta 1994 je Slovenija pristopila h GATT oziroma WTO, združenjem EFTA in CEFTA, postala je pridružena članica Evropske zveze z interesom za pridobitev polnopravnega članstva –, močno vplivala dogajanja tako v evropskem kot tudi svetovnem prostoru. Ocene učinkov dosedanjih in pričakovanih vključevanj so zaenkrat še redke, nihajo pa od zmernega optimizma do zelo črnih scenarijev. Poglavitni predvidljivi posledici sta povečanje odprtosti trga kmetijskih pridelkov in ožene možnosti za ukrepe nacionalne kmetijske politike, zaradi česar bo kmetijstvo pod močnim pritiskom. Ob tem se pojavlja vprašanje, v kakšno smer bo razvoj kmetijstva usmerjala nacionalna kmetijska politika. Strategija razvoja kmetijske dejavnosti v Sloveniji v tem pogledu ni najbolj povedna, saj vidika integracij ne obravnava. Najbolj realno je pričakovati, da bo poglavitno vodilo prilagajanje Evropski zvezi oziroma priprave na polnopravno članstvo.

Položaj zapleta dejstvo, da se tudi skupna kmetijska politika (CAP) Evropske zveze nahaja v procesu reform, napovedi glede smeri pa segajo od ohranjanja dosedanjega modela do popolne liberalizacije.

Proces reform CAP-a se je začel že v 80-ih letih s posameznimi ukrepi, v letu 1992 pa so se v Evropski skupnosti odločili za korenite spremembe, s čimer naj bi dosegli predvsem znižanje cen kmetijskih proizvodov in zmanjšanje presežkov. Najvažnejši cilji nove politike so ohranitev vodilnega položaja ES kot

kmetijska politika in uresničevanje petega programa EZ za okolje.

Kot smo navedli, je eden od ciljev skupne kmetijske politike varstvo okolja, kmetijstva in naravnih virov. Ta cilj naj bi dosegli z ekstenzifikacijo konvencionalne in industrijske pridelave, spodbujanjem uvajanja okolju prijaznejših načinov kmetijske pridelave, programi nege krajine in pogozdovanjem. Predvideni so nekateri neposredni ukrepi, kot so finančna podpora alternativnim načinom pridelave, ekstenzivni rej živine in plačilo za opravljanje ekoloških funkcij. Del učinkov naj bi bil posreden in naj bi izhajal iz ukrepov za znižanje cen pridelkov ter zmanjšanje obsega presežkov oziroma drugih programov, ki jih financirajo skladi EZ.

S problematiko vplivov na okolje in trajnostni razvoj se ukvarjajo tudi druge države. V Kanadi se je zaradi vse bolj očitne neustreznosti že leta 1989 začel proces preoblikovanja dotedanje politike na področju kmetijstva ter prehrane. Prvi korak je predstavljala pregled in oceno stanja oziroma uveljavljene politike ter ukrepov. Kot osnova za preoblikovanje politike so bila opredeljena naslednja načela: večja odzivnost na potrebe trga; višja stopnja »opiranja na lastne sile« v sektorju kmetijstva in prehrane; nacionalna politika, ki upošteva regionalno raznolikost; in povečana okoljska trajnost. Trajnostno kmetijstvo so opredelili kot kmetijsko-prehranske sisteme, ki so ekonomsko uspešni, zagotavljajo družbi zadostne količine varne in kvalitetne hrane, ob tem pa ohranjajo ali izboljšujejo naravne vire ter kvaliteto okolja za prihodnje generacije. Trajnost predstavlja integrativni koncept, ki zajema ne le naravne vire in skrb za kvaliteto okolja, temveč tudi prehransko var-

stnost, rabo kemičnih zaščitnih sredstev, varovalne mehanizme in s tem povezana ekonomska ter socialna vprašanja.

sploh prisotna zgolj posredno, na primer v zahtevi po varovanju zemljišč zaradi njihove omejenosti ter nenadomestljivosti. Da problematika okolja za kmetijsko politiko ni niti prednostno niti posebej pomembno vprašanje, dokazujejo tudi ukrepi tekoče kmetijske politike. Tako sta se v proračunu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za leti 1995 in 1996 sta se znašli le dve okoljevarstveni postavki – monitoring one-

snaževanja ter sanacija večjih onesnaževalcev v kmetijstvu, s predvidenimi sredstvi v višini 54 oziroma 30 milijonov tolarjev –, številne postavke, ki so bile natančneje razdelane v odredbah in javnih razpisih za pridobivanje proračunskih sredstev (od naprave intenzivnih sadjarskih nasadov do izvedbe namakalnih sistemov) pa so glede na dosedanje izkušnje okoljsko potencialno nadvse vprašljive. Pridobivanje sredstev nadalje

nikjer ni vezano na upoštevanje okoljskih omejitev ali okoljevarstvenih načel. Zdi se, da v strategiji posredno, ter druge t. i. alternativne oblike kmetijske pridelave prav tako se rade odvisko na seznamu prednostnih nalog, da bi bilo za njihovo pospeševanje vsaj ohranjanje – vredno oblikovanja šen instrument.

Ocene o posledicah eventualnega pristopa Slovenije k Evropski zvezi za kmetijsko dejavnost v državi so, kot že omenjeno, zaenkrat še fragmentarne. Zmerni optimizem nekaterih se nanaša predvsem na povečanje možnosti prodaje na skupnem evropskem trgu ter dostop do sredstev skladov, po drugi strani pa se pojavljajo opozorila o možnosti propada velikega dela dejavnosti. Primer Avstrije, ki je od začetka leta 1995 polnopravna članica EZ, vsaj na prvi pogled potrjuje večjo stopnjo ustreznosti slednjih, obenem pa je potrebno upoštevati tudi praviloma šibkejšo pogajalsko pozicijo Slovenije.

izvoznice kmetijskih proizvodov z jačanjem konkurenčne sposobnosti na notranjem in zunanjem trgu; prilagajanje proizvodnje povpraševanju; usmerjeno podeljevanje subvencij pridelovalcem z nizkimi prihodki; oblikovanje in uvajanje spodbud za zaježitev »bega s podeželja«; ter varstvo okolja, kmetijske dejavnosti in naravnih virov.

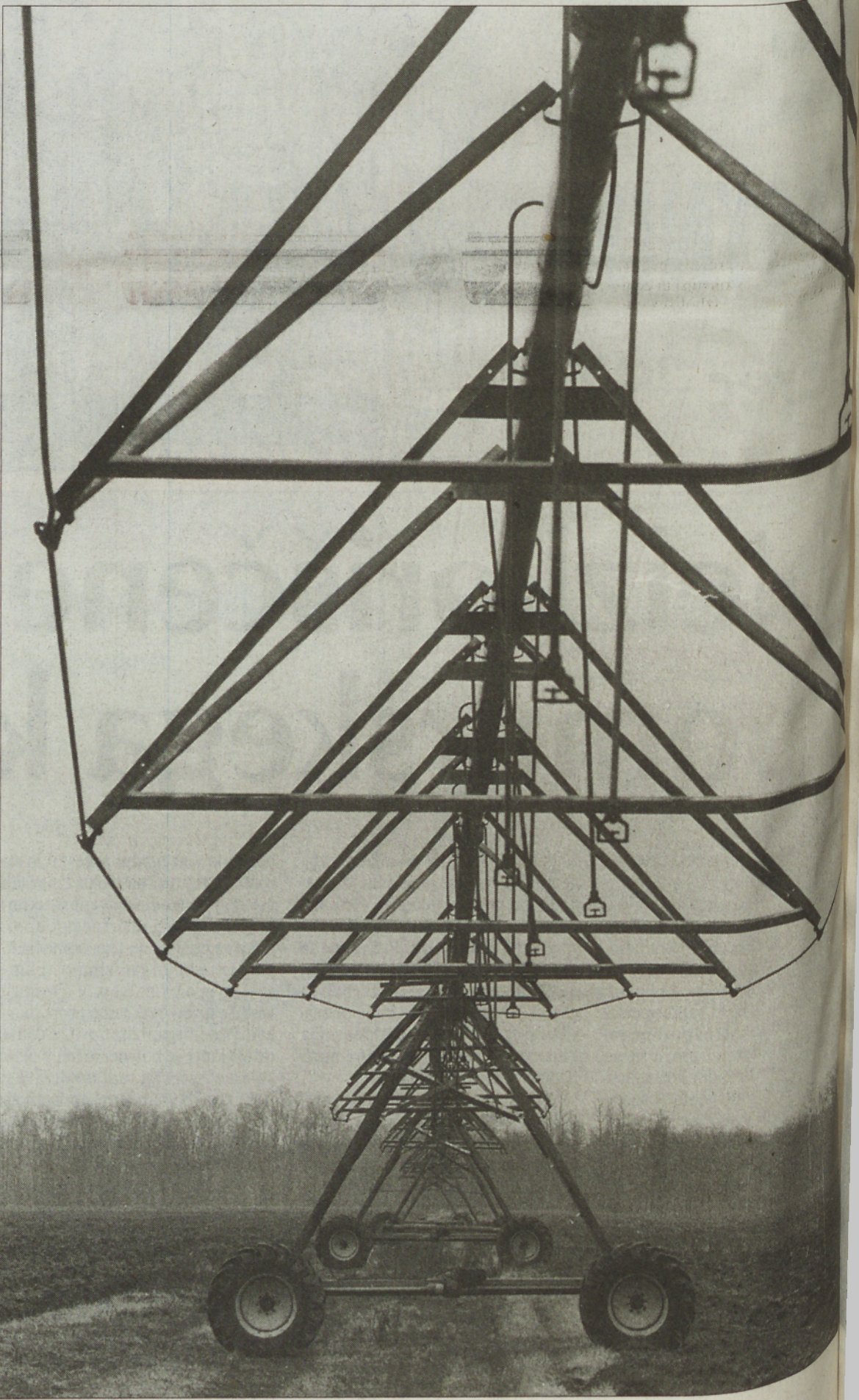
Kmetijska dejavnost in trajnostni razvoj

V okviru Evropske zveze v zadnjem obdobju namenljajo precej pozornosti vprašanju okolja in trajnostnega razvoja (sustainable development). Na področju kmetijstva naj bi k zmanjševanju negativnih okoljskih učinkov dejavnosti oziroma premikom v smeri trajnosti prispevala predvsem reformirana skupna

Kmetijska dejavnost in trajnostni razvoj – stanje v Sloveniji

Že omenjena Strategija razvoja kmetijske dejavnosti v Sloveniji pomeni na področju opredeljevanja ciljev kmetijske pridelave bistven odmak od prej veljavne paradigme »čim višje stopnje samooskrbe za vsako ceno« ter s tem povezanega načina planiranja (v) dejavnosti na osnovi tako ugotovljenih potreb.

Vidik okolja se v strategiji sicer pojavlja, vendar pa je opredeljen zelo ozko, predvsem v smislu onesnaževanja kmetijskih zemljišč in voda, trajnost pa je

Stanje na področju kmetijstva v Pomurju

Na osnovi podatkov o stanju kmetijske dejavnosti v širšem okolju, Sloveniji in Pomurju smo izvedli tako imenovano SWOT-analizo, to je analizo prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti za kmetijsko dejavnost v Pomurju.

Kot prednosti smo identificirali:

- v slovenskem merilu ugodne naravne razmere za kmetijsko pridelavo, ki se kažejo v visokem deležu kmetijskih zemljišč v nižinskem območju, velikem izboru možnih kultur v pridelavi;

- razmeroma ohranjenost naravnega okolja; prisotnost kmečkega prebivalstva oz. delovne sile, ki je pripravljena delati v kmetijstvu; že potekajoč proces prestrukturiranja v kmetijstvu, na katerega kaže npr. trend diverzifikiranja setvene strukture ter dejavnosti kmetijskih gospodarstev;

- prisotnost ekoloških načinov kmetijske pridelave; nastajanje novih oblik organiziranosti v kmetijskem sektorju; zavzetost kmetijske svetovalne službe za izboljšanje položaja (v) dejavnosti ter uvajanje novosti v pridelavo, trženje in načine organiziranosti kmečkega prebivalstva. Kot primer lahko navedemo načrtovano uvedbo t. i. kmečkih trgov v urbanih naseljih v regiji, sodelovanje pri ustanavljanju in delovanju društev, krožkov ipd.

Kot glavne slabosti se kažejo:

- zmanjšanje pestrosti in raznolikosti naravnega okolja ter ogrožanje naravnih ekosistemov in ravnotežij kot posledica racionalizacij v kmetijstvu (povzročanje, odstranitev vegetacije); ekološki problemi, predvsem onesnaževanje podtalnice in tekočih voda, ki jih povzroča način ter intenzivnost kmetijske pridelave oziroma prireje; neugodna setvena struktura, ki jo vzpodbuja kmetijska politika nacionalne ravni ter zožen kolobar; razdrobljena posevna struktura, negotovost zaradi neobstoja ustreznih pravnih osnov, npr. novega zakona o kmetijskih zemljiščih, ki bi pospešile izboljševanje informacij in znanja na posameznih področjih, še vedno skromna tržnost pridelave na kmetijah ter nizka stopnja dodane vrednosti v kmetijstvu; pomanjkanje inovativnih organizacijskih oblik kmetijskih pridelovalcev in težaven proces preoblikovanja obstoječih, npr. zadržane organiziranosti.

Kje so priložnosti?

Potencialne priložnosti kmetijske dejavnosti v Pomurju vidimo v:

- na načelih trajno zasnovani, okolju prijazni pridelavi kakovostnih kmetijskih pridelkov v okviru modificiranega konvencionalnega in predvsem ekoloških načinov pridelave ter njihovi inovativni in skrbni predelavi; odkrivanju tržnih niš za tako pridelano/ predelano živila na domačem in tujih trgih ter sodelovanju v prizadevanjih, da takšne niše postanejo izhodiščne točke za konstrukcijo kakovostne življenja; uvažanju in ustreznem prilagajanju zahtevam trga, vzgojni funkciji za potrošnike in mladino; inovativnih načinov povezovanja pridelovalcev v mreže, ki skupen zasop na tega ipd. ter z drugimi panogami, npr. predelovalno industrijo in turizmom; odpiranju novih tržnih priložnosti Slovenije k različnim integracijam.

Kot nevarnosti se kažejo:

- kot posledica pristopanja Slovenije k različnim integracijam; prepočasnemu prilagajanju novim razmeram zaradi različnih notranjih in zunanjih blokad ali nenaklonjenosti okoliščin; to je socialnih, institucionalnih, pravno-formalnih ovir; za željeni razvoj kmetijstva v Pomurju neugodna kmetijska politika na državni ravni in njeno premišljanje v regiji z različnimi ukrepi in instrumenti; pritisk t. i. »stroškovne« kmetij in slabšanje socialne varnosti na kmetijsko dejavnost vezanih skupin prebivalstva; težave pri sodelovanju s predelovalno industrijo zaradi

Za regijo bi intenzifikacija kmetijske pridelave lahko dolgoročno pomenila razvojno oviro zaradi pričakovanih družbenih skupnosti glede preskrbe z določenimi kmetijskimi pridelki in njihovih cen; zviševanja cen pridelave ob uvedbi v Zakonu o varstvu okolja predvidenih načel in ukrepov (npr. načela »onesnaževalec plača«); splošnega poslabšanja kvalitete naravnih virov in okolja ter posledičnega slabšanja pogojev za kmetijsko pridelavo oziroma zviševanja stroškov pridelave; zamujene priložnosti za pravočasen pričetek prilagajanja kmetijstva v regiji novim razmeram, ki nastajajo ob vključevanju Slovenije v različne integracije.

različnih izhodišč in interesov ter tehnološke zastarelosti, neinovativnosti živilsko-predelovalne industrije.

Možna scenarija razvoja kmetijske dejavnosti v Pomurju

Neupoštevanje načel trajnosti pri nadaljnjem razvoju kmetijske dejavnosti v regiji

Osnovna predpostavka pri tem scenariju je, da na ravni regije ne bo prišlo do oblikovanja usmeritev za razvoj kmetijstva v Pomurju ter ukrepov za njihovo udejanjanje, ampak bo kmetijsko pridelavo usmerjala zgolj kmetijska politika nacionalne ravni. Slednje kljub spre-

pospešeno intenzifikacijo kmetijske pridelave. V zvezi s tem bi opozorili na nekatere možne negativne učinke:

- odvzem vode iz podtalnice in reke Mure lahko spremeni vodni režim in razpoložljivost vode za druge sisteme (npr. gozd) in uporabnike, vezane nanj. Ob tem so ob sedanjih porabi za nove porabnike na voljo le omejene količine vode; voda, ki odteka z namakanih površin in/ali prenika v podtalnico, lahko prispeva k še močnejšemu onesnaževanju podtalnice in reke Mure z nitrati ter ostanki zaščitnih sredstev, posebej ob nadaljnjem intenziviranju kmetijske pridelave.

Natančno bi bilo potrebno proučiti tudi tržno-ekonomske učinke uvedbe namakanja ter jih primerjati z drugimi razpoložljivimi agrotehničnimi rešitvami. Obstaja možnost, da namakanje površin pridelave ne bo pocenilo, temveč jo bo podražilo. Poleg stroškov izvedbe namakalnih sistemov je potrebno upo-

rabe virov in kvalitete okolja, kvalitete pridelane hrane ter drugih socialnih in ekonomskih vidikov. V procesu izdelave strategije bi bilo potrebno izvesti presojo vseh delov kmetijskega sistema z vidika ustreznosti kriterijem trajnosti, identificirati problemska področja, zastaviti cilje za doseganje trajnosti ter oblikovati ustrezne mehanizme in ukrepe.

Nekateri problemi, ki jih je z vidika trajnosti mogoče identificirati, so: onesnaževanje tal (presežki dušika v tleh) in voda (onesnaženost podtalnice z nitrati, reke Mure zaradi spiranja z intenzivno obdelanih kmetijskih zemljišč), slabšanje stanja in »produktivnosti« kmetijskih zemljišč kot posledica neustreznih agrotehničnih ukrepov, slabšanje dohodkovnega položaja pridelovalcev.

Usmeritev v trajnostne načine kmetijske pridelave - po tujih izkušnjah naj bi tem pogojem zadostovali tako ekološki kot tudi prilagojeni konvencionalni načini kmetijske pridelave - bo najverjetneje daljši in zahteven proces. Poglavitne značilnosti teh načinov kmetijske pridelave naj bi bila uporaba integriranih tehnik pridelave, ki ohranjajo ekološko neokrnjenost kmetijskega obrata in širšega okolja; prilagojenost vsakokratnim razmeram, fleksibilnost; ohranjanje biološke raznolikosti, kvalitet krajine in drugih vrednot, ki jih sedanjí trgi ne vrednotijo ustrezno; dolgoročno dobičnostnost za pridelovalce; in ekonomska učinkovitost z vidika družbe.

Nekateri cilji uvajanja trajnostnih načinov kmetijske pridelave v Pomurju bi lahko bili: ohranjanje kmetijskih zemljišč in trajne »produktivnosti« tal, ki bo pripomogla k doseganju konkurenčnosti pomurskega kmetijstva; kmetijska dejav-

nacionalni ravni. Inertnost nacionalne ravni bi namreč utegnila biti ena od poglavitnih ovir pri udejanjanju regionalne strategije razvoja kmetijske dejavnosti: strategija razvoja kmetijstva v Sloveniji ne vsebuje eksplicitnega cilja doseganja trajnosti, posledično ni ustreznega programa, pa tudi ukrepi kmetijske politike niso naravnani v tej smeri. Pomurje bi lahko bilo v tem primeru nekakšno »testno območje«. Prepričani smo namreč, da se bo moralo celotno slovensko (predvsem tržno usmerjeno) kmetijstvo v bližnji prihodnosti začeti prilagajati novim razmeram, ki bodo nastale z odpiranjem trga ob pristopanju k različnim integracijam (bližnji primer v tem smislu predstavlja Avstrija, kjer se je proces prilagajanja v kmetijstvu začel že precej pred vstopom v Evropsko zvezo, vendar pa je v dejavnosti po dejanskem pristopu kljub temu prišlo do precejšnjih pretresov) in da so trajnostni načini kmetijske pridelave primerna usmeritev, in sicer tako zaradi pogojev za kmetijsko pridelavo v Sloveniji, problemov okolja in rabe virov, kot tudi zaradi naraščanja ekološke osveščenosti porabnikov.

Uvajanje trajnostnih načinov kmetijske pridelave bo med drugim zahtevalo ustvarjanje povezav med dejavniki v regiji ter ustvarjanje povezav navzven z upravnimi organi, strokovnimi institucijami ipd.; vključevanje v ustrezne nacionalne in mednarodne projekte; poskuse iniciranja oblikovanja politik in programov (kmetijskih, okoljskih, gospodarskih) za uveljavljanje načel trajnostnega razvoja; zgraditev informacijske, izobraževalne, svetovalne in promocijske infrastrukture v obliki informacijskih centrov, poskusnih kmetij, ra-

jemu strategije razvoja kmetijstva, ki v slovenski prostor na načelni ravni vnaša širše pojmovanje dejavnosti, v veliki meri označuje nespremenjeno, torej pretežno produkcionistično razumevanje vloge kmetijstva in temu ustreznimi ukrepi. Čeprav nam niso poznani dokumenti o tem, na osnovi predlaganih projektov sklepamo, da je Pomurju v »rajonizaciji« kmetijske dejavnosti v Sloveniji pripadla vloga območja intenzivne kmetijske pridelave konvencionalnega ali industrijskega tipa s prevlado žit, koruze in industrijskih rastlin v setveni strukturi.

Druga možna predpostavka je, da regija prevzame usmeritve nacionalne ravni in s svojo politiko zgolj podpira njihovo udejanjanje.

V primeru udejanjanja tega scenarija lahko pričakujemo izvedbo maksimalnega obsega namakanja kmetijskih zemljišč, ki predvideva zgraditev namakalnih sistemov na površinah v obsegu približno tretjine vseh njiv v Pomurju ter

šteti vsaj še stroške vzdrževanja sistemov, vode za namakanje, povečanih vložkov zaradi intenzifikacije pridelave, eksterne stroške, povzročene drugim dejavnostim ter eksterne stroške zaradi škod v okolju. Tudi če bo del vlaganj pokrili državni proračun, bo tako pridelana hrana dejansko dražja, hkrati pa uporabniki investitorji in družbena skupnost ne bodo vedeli, ali je bila izbira za zgraditev namakalnih sistemov pravilna, ali torej ni bilo nobene ustrežnejše možnosti.

Razvoj kmetijske dejavnosti ob upoštevanju načel trajnosti

Osnovo za udejanjanje scenarija predstavlja strategija razvoja kmetijstva v regiji, skladna z načeli trajnosti, ki bi bila del celovite strategije trajnostnega razvoja regije. Temeljiti bi morala na razumevanju kmetijske dejavnosti kot sistema. V njej naj bi se odražali splošni cilji in načela trajnostnega razvoja ter za kmetijstvo specifična vprašanja glede

nost naj z uvedbo trajnostnih načinov pridelave prispeva k izboljšanju kvalitete površinskih vodotokov in podtalnice ter k ohranjanju virov, ki jih uporablja; doseganje učinkovitejše rabe energije ter zmanjšanje odvisnosti od neobnovljivih virov energije; doseganje višje stopnje samostojnosti kmetijskega sektorja v regiji in povečanje odzivnosti na zahteve tržišča.

Prilagajanje novim razmeram

Izvajanje regionalne strategije razvoja kmetijske dejavnosti bi moralo voditi ustrezno sestavljeno regionalno telo, v katerem bi bili predstavniki vseh pomembnejših dejavnikov oziroma zainteresiranih javnosti. Pomemben element v izvajanju strategije pomeni doseganje konsenza na regionalni ravni glede ciljev razvoja kmetijstva v regiji ter pridobitev soglasja in podpore za uresničevanje na

ziskovalnih enot, ki bi omogočile dostop do tujih izkušenj in razvijanje lastnega znanja, za uvajanje trajnostnih načinov kmetijske pridelave; uvajanje inovativnih organizacijskih oblik povezovanja pridelovalcev, predelovalcev in trženja.

Poglavitne prednosti uvajanja trajnostnih načinov kmetijske pridelave bi bile poleg ohranitve in izboljšanja kvalitete okolja in virov doseganje dolgoročne trajnosti kmetijske pridelave ter pravočasen začetek prilagajanja na nenehne, dokaj hitre spremembe zunanjega in notranjega okolja, ki bodo posledično verjetno trajna značilnost gospodarskega in družbenega razvoja. Menimo tudi, da se bodo sedaj uveljavljeni konvencionalni načini kmetijske pridelave ob odpiranju slovenskega trga za države srednje in zahodne Evrope izkazali kot slabo konkurenčni, hkrati pa država iz različnih razlogov ne bo mogla (ali želela) izravnati višjih stroškov takšne pridelave.

*Sergeja Praper, dipl. inž. agr., Urbanistični inštitut Republike Slovenije

* Albin Kerec

Na kakšne potencje lahko pri razvoju računa pomursko kmetijstvo?

Clovek je tisti, ki bo sprejemal nove izzive

Ob nastajanju razvojnih projektov, pisanju strategij in iskanju novih razvojnih možnosti se pojavlja veliko argumentov za ali proti in diskusij o njihovi smiselnosti. V takšnih, ponavadi suhoparnih dokumentih, najdemo kopico tehnoloških podrobnosti, opise naravnih resursov, različnih primerjav in še posebej v novjšem času pogosto ki jih moramo izpolniti za vključevanje v »evropske tokove«. Vsi ti, visoko doneči projekti, ponavadi zaobidejo človeški faktor ali pa se ga lotijo zelo površno.

Ne glede iz kakšnega zornega kota se lotevamo določenega problema, kakšna je tehnološka zahtevnost in ali so in kakšni so naravni resursi, je vseeno človek tisti, ki bo strategijo, projekt ali program spravil v življenje. Tudi razvojne možnosti kmetijstva so v največji meri odvisne od prebivalstva, saj le ljudje lahko zagotovijo stabilno pridelavo kakovostne in čim cenejše hrane (kar sicer ni najbolj logično!), ohranjajo kulturno dediščino, trajno povečujejo konkurenčno sposobnost kmetijstva in še vse tisto, kar je zapisano v »Strategiji razvoja slovenskega kmetijstva«.

Velikih skrivnosti o tem, kam bo šlo pomursko kmetijstvo, ni. Pričakovati je, da bomo v skladu s slovensko strategijo in pričakovanji še vedno ostali žitnica Slovenije in tudi ostale dejavnosti - zelenjadarstvo, semenarstvo, sadjarstvo, živinoreja, dopolnilne dejavnosti na kmetijah, turizem na kmetijah in še kaj - za Pomurje že danes ne pomenijo nekaj pretirano novega. Celo na področju biološkega kmetovanja imamo, za slovenske razmere, bogate izkušnje. Res pa je, da je potrebno videti in vedeti,

kdo bo vse te programe realiziral in tisto, kar nam zagotovo povzroča že danes največ preglavic, še huje pa je to lahko v prihodnosti - kdo, kje in kako bo proizvedel, nastale iz naštetih dejavnosti, tržil?

Pomurje - slepo črevo nerazvitosti

Namen tega teksta je predvsem to, da pogledamo, s kakšnimi človeškimi potenciali lahko »računa« strategija pomurskega kmetijstva in morda na koncu poskusi z nekoliko drugačnim pogledom poiskati možne poti za preoblikovanje strategije v uporabne projekte, ki bodo imeli možnost za proizvodnjo tržno zanimivih izdelkov in ponudbo za obiskovalce »drugačnih« storitev.

Verjetno ni potrebno posebej dokazovati, da severovzhodni del Slovenije še vedno predstavlja nekakšno slepo črevo nerazvitosti, vsaj po besedah aktualnih politikov razvijajoče se mlade države. Pomurska regija (velja omeniti, da regijska politika v Sloveniji še ni zasta-

vljena, zato je tudi Pomurje geografsko politični pojem iz osemdesetih let, je pa lahko opozorilo, da bi morala regijska politika nastajati skupaj z lokalno) je bila v okviru raziskovalnega projekta

zaposlenih v gospodarstvu 4,8 %), produktivnost dela je za 17 % nižja od slovenskega povprečja in tudi izvoz v celotnem prihodku je med najnižjimi v Sloveniji.

Kljub vsem negativnim trendom pa ima Pomurje vsaj dve strateško zelo veliki prednosti: pomembne naravne resurse (kmetijska zemlja, termomineralna voda in obmejna lega) in relativno ekološko nedotaknjenost, ki lahko v povezavi z naravnimi resursi omogoča nastajanje projektov na področju biološkega kmetovanja, mehkega turizma in proizvodnje izdelkov iz kmečkega dvorišča.

»Regionalni razvoj in regionalizacija Slovenije« (A. Gulič, S. Kukar, 1991-1993) uvrščena na zadnje mesto v primerjalni analizi razvojnih prednosti in pomanjkljivosti slovenskih regij. Zagotovo pa se v zadnjih štirih letih situacija ni bistveno spremenila. Družbeni proizvod na prebivalca je najnižji, delež v ustvarjenem bruto dohodku je le 3,9 % v celi Sloveniji (delež prebivalcev je 6,9 %, delež

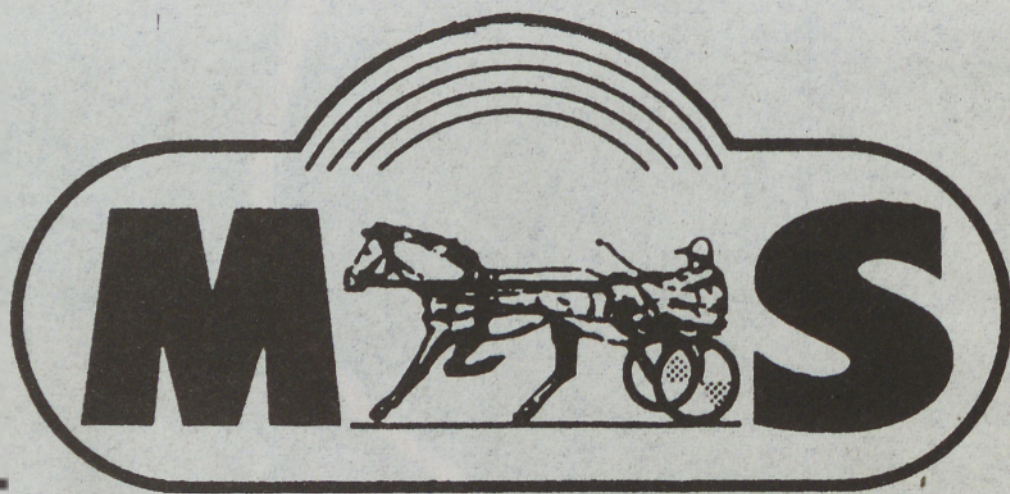
Demografska ogroženost

Najbolj pogosta asociacija, ko govorimo o prebivalstvu v Pomurju, je zagotovo pojem demografska ogroženost. Po kriteriju povprečne rasti prebivalstva v primerjavi s Slovenijo je kar 80 % Pomurja demografsko ogroženo. Po tak-

šnem kriteriju je tudi Slovenija v primerjavi z Evropo demografsko ogrožena, saj se je v zadnjih 70 letih število prebivalcev v Evropi skoraj potrojilo, v Sloveniji pa naraslo le za dobrih 70 %. V dobo zadnjih 70 let v Pomurju pa demografskem smislu pomeni stagnacija, saj število prebivalcev po zadnjem popisu su komaj doseže število iz popisa iz leta 1921.

V Pomurju so demografsko ogrožene vse »podeželske občine«, razen del občin Puconci in Moravske Toplice. Demografsko ogrožena pa sta tudi Mestna občina M. Sobota, namreč manjši del Občine Ljutomer in večji del občine G. Radgona. Vseeno je potrebno povedati, da tudi med demografsko ogroženimi območji obstajajo velike razlike. Za ponazoritev pogledajmo gibanje prebivalcev v Upravi enotne M. Sobota v zadnjih 120 letih, v primerjavi z vzhodnega in zahodnega dela občine.

Iz tabele je lepo razvidno, da prebivalcev v UE M. Sobota, kjer je le 10 % prebivalcev v zadnjih 120 letih prisel, le ravninski del tega območja. Vzhodni

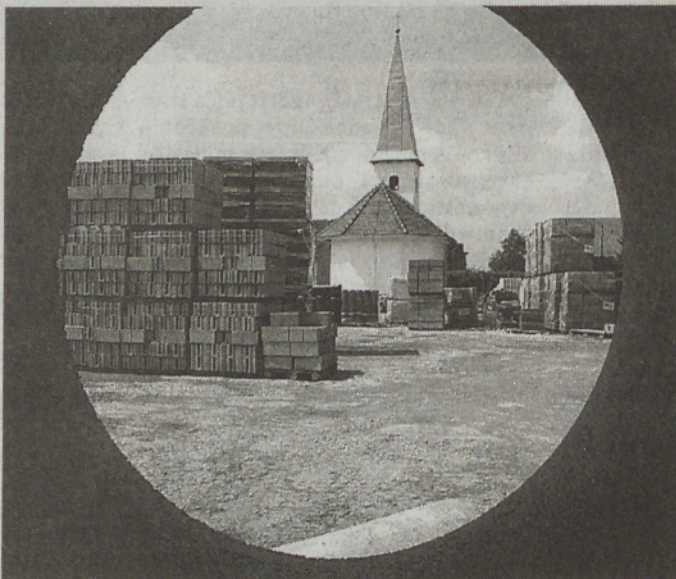
Turistično, kmetijsko in trgovsko podjetje, d. o. o.

MARKO SLAVIČ

BREZOVCI, LJUTOMER IN MURSKA SOBOTA, Pleše 1, tel. št. je 069/23 575

GRADBINCI!

- IZOLACIJSKI MATERIAL (novoterm, izotekt, termoputz ...)
- BETONSKA OPEKA, POLNILA IN NOSILCI
- OPEČNA STREŠNA KRITINA IN STREŠNIKI BRAMAK
- vseh barv
- BETONSKI IZDELKI ZA UREJANJE OKOLICE

KMETIJCI!

- VSA KMETIJSKA MEHANIZACIJA
- UMETNA GNOJILA
- ZAŠČITNA SREDSTVA
- SEMENA (koruza, krompir ...)

ŽELIMO VAM BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE IN VELIKO DRUŽINSKE SREČE!

Turistično, kmetijsko in trgovsko podjetje, d. o. o.

MARKO SLAVIČ

del Goriškega se dobesedno prazni in ta trend bo zelo težko ustaviti, medtem ko je na zahodnem delu število prebivalcev po zadnjem popisu enako kot pred 120 leti.

Čeravno so demografski obeti za celotno Slovenijo zelo slabi, ima država vsaj eno prednost pred razvitim delom Evrope, in to je relativno ugodna poselitve. Število prebivalcev na km² v Sloveniji je enako kot v Pomurju (okrog 97 ljudi na km²), s tem da moramo tudi tukaj opozoriti na velike razlike v sa-

vica kmetij manj kot 2 ha zemlje.

Ob vseh teh strukturnih problemih pomurskega prebivalstva, pa je v 90-ih letih prišlo še do naglega porasta števila brezposelnih. Teh 10.000 ljudi, ki išče delo, zagotovo pomeni tudi pritisk na kmetijstvo in kmetije, saj je marsikje to edina možnost za preživetje. V začetku 90-ih let, ko so se pojavili prvi stečaji, je veliko ljudi poskušalo reševati eksistenco na svoji kmetiji (ali na kmetiji staršev), vendar se je hitro pokazalo, da poleg pomanjkanja sredstev ljudje niso

blem je v tem, da izredno visok delež ljudi s končano osnovno šolo ali manj, ne moremo rešiti čez noč in bodo potrebni dolgoročni ukrepi.

Visoka stopnja brezposelnosti bi lahko pomenila nov izziv za ljudi, ki bi iskali rešitev tudi v kmetijstvu ali na kmetiji. Večja verjetnost pa je, da bodo brezposelni še dodatno obremenili že tako majhne kmetije.

Delež kmetov, ki si plačuje invalidsko, pokojninsko in zdravstveno zavarovanje v 90-ih letih, vztrajno pada, kar pomeni, da so obremenitve kmetov s strani države tako visoke, da jih le-ti niso zmožni plačevati.

Razvoj kmetijstva in podeželja z roko v roki

Te ovire in še marsikatero drugo je potrebno upoštevati ob razvojnih možnostih pomurskega kmetijstva. Veliko »lepih in dobrih« projektov lahko zaradi tega propade ali pa ne bodo nikoli zaživeli, tako kot bi si snovalci želeli. Pa kljub temu, prepustiti se le toku prihodnjih dogajanj je nesmiselno, zato poskusimo izluščiti vsaj nekaj napotkov za razvojne možnosti pomurskega kmetijstva:

Čeravno smo že v uvodu zapisali, da je človeški faktor premalo upoštevan pri strategijah razvoja, je vseeno le eden izmed faktorjev. Marsikateri drugi faktor (tehnologija, naravni viri ...) lahko spremeni tudi poglede ljudi.

Pomurje je res pretežno kmetijska pokrajina, vendar je potrebno razvojne možnosti kmetijstva gledati v luči razvojnih možnosti podeželja. Za katerekoli nove programe je potrebno veliko pro-

imeli ne programov in ne znanja.

Ce poskušamo te podatke strniti, potem pridemo, do zelo nasprotujočih si izsledkov, ki povzročajo le nove dileme. Zagotovo ne gre skupaj demografska ogroženost in preveč članov kmečkega gospodarstva, oziroma latentna zaposlenost na kmetiji, želja po povečanju kmetij in nezmožnost zaposlovanja v drugih sektorjih, ideja o razvoju dopolnilnih dejavnosti in zelo nizka izobrazbena struktura, razvoj kmetijstva nasploh in starost kmečkega gospodarstva ali povedano drugače »lastništvo kmetije do smrti gospodarja«.

Pri razmišljanju o razvojnih možnostih pomurskega kmetijstva pa nikakor ne moremo mimo že opisanih, v nebo vpijajočih ovir ali morda prednosti(?):

Pomurje je demografsko ogroženo območje in bo po projekcijah takšno ostalo, saj se v zadnjih 70 letih število

Za Pomurje je značilno tudi propadanje predelovalne industrije in kmetijskih zadrug. Za tako kmetijsko pokrajino kot je Pomurje, to zagotovo pomeni šok, ki je obenem povzročil, da veliko kmetijcev, kmetijskih tehnikov, inženirjev kmetijstva, celo doktorjev veterine išče zaposlitev.

prebivalstva ni povečevalo.

Starost prebivalcev, še posebej kmečkih, je slab obet za nov razvoj. Upoštevati moramo dejstvo, da se spremembe v kmetijstvu dogajajo počasneje kot v drugih sektorjih.

Največja ovira pri uvajanju novih dejavnosti v kmetijstvu ali razvoju obstoječih nasploh je zelo nizka izobrazbena struktura celotnega prebivalstva. Pro-

izvodnih in storitvenih uslug, ki niso vezana zgolj na kmetijstvo.

Strategije, programe, projekte, ideje prenesti iz strokovnih krogov, okroglih miz in forumov v vaše in gasilske domove po vaseh. Naj ljudje povedo ali hočejo, vedo in zmorejo prevzeti nove izzive.

Vključevanje v Evropsko skupnost bo do temelja spremenilo kmetijstvo in

kmetijsko politiko, in to ne glede na to, če bomo mi to želeli, če bomo demografsko ogroženi, če imamo v povprečju kmetije manjše od 4 ha in če smo za to sposobni. Zato se ne sramujmo, rajši pospešujemo že nastale dopolnilne dejavnosti, mehki turizem, biološko kmetovanje ...

Razvojne možnosti pomurskega kmetijstva ne moremo gledati ločeno od razvoja regije nasploh. Za kmetijstvo pa še posebej velja, da bo za realizacijo programov potrebno izvajalce

izobraževati, izobraževati in še enkrat izobraževati.

*Albin KEREK, dipl. sociolog, Zavod za zaposlovanje RS, območna enota Murska Sobota

Literatura:

A. Gulič, S. Kukar et. al., 1991-1993, Regionalni razvoj in regionalizacija Slovenije: Analiza stanja in predlogi za spremembe, UIRS in IER Ljubljana

Neugodna starostna sestava kmečkega prebivalstva

Neugodnim demografskim gibanjem predvsem v smislu padanja števila prebivalcev se ne bomo mogli izogniti tudi v prihodnosti. Velik problem pomurskega prebivalstva, ki bo imel posledice tudi v nadaljevanju stagnacije števila prebivalcev, predstavlja neugodna starostna struktura, ki je kritična predvsem pri kmečkem prebivalstvu. V celotnem pomurskem prebivalstvu je delež mladih do 20 let podoben (27,4 %) kot v Sloveniji (27,9 %), medtem ko je delež starejših nad 60 let za dobri 2 indeksni točki večji od deleža starejših v Sloveniji. Najbolj pa skrbi biološki indeks (razmerje med stari in mladi) do 15 let in tistimi nad 50 let, ki živi v Pomurju le 0,68, kar pomeni, da na 68 prebivalcev, ki prihajajo v »dobro reprodukcijo« (stari do 15 let) pride 100 takšnih, ki so že zunaj te dobe (stari nad 50 let). V Pomurju obstajajo območja, kjer je ta indeks manjši od 0,60, kar pomeni, da je lahko teoretično računamo, kdaj bo to področje prazno. Posledica neugodne starostne strukture je tudi zelo slaba izobrazbena struktura pomurskega prebivalstva. Za Pomurje je značilno, da se veliko kadrov, ki se šola zunaj regije, nikoli več ne vrne nazaj. V pretežno agrarnem karakterju pokrajine delovno intenzivni industriji in (predvsem Ljubljani) lahko iščemo razloge za »beg mozganov« iz neinovativne regije. Če omenim samo dva zastrajšujoca podatka, da ima v Pomurju skoraj 60 % prebivalcev starejših od 15 let in da je le 5 % prebivalcev starejših od 15 let končalo višjo ali visoko šolo, ki zagotovo vsi ne delajo v pokrajini.

Kmetijstvo vsem kmetom ne bo zagotavljalo preživetja

Statistično gledano imamo v Pomurju izredno visok delež kmečkega prebivalstva, ki predstavlja dobro petino vseh pomurcev. Vsi prej opisani strukturni problemi (starost, izobrazba) so pri kmečkem prebivalstvu še slabši in ne dajejo velikih možnosti za razvoj. Vendar je potrebno vedeti, da teh 26.000 prebivalcev ne živi izključno iz kmetije, oziroma kmetijstvo jim ne omogoča eksistence za preživetje. Le šestina kmečkega prebivalstva je socialno, zdravstveno in invalidsko zavarovano, kar je lahko opozorilo, da o kmetih in kmetijstvu naj ne bi govorili le ob žetvi pšenice. Delež čistih kmetij je še relativno visok (17,8 %) v primerjavi s slovenskim povprečjem, vendar ne pomeni posebne prednosti, če vemo, da ima skoraj polo-

*Jože Puhan

Bo govedo izgubilo domovinsko pravico v Pomurju?

Govedoreja je osnova za druge dejavnosti

Število krav molznic se iz leta v leto zmanjšuje; leta 1985 je bilo v Pomurju 31.000 krav molznic, leta 1991 se je število zmanjšalo na 27.000, lansko leto je stalež krav znašal 20.622. V kolikor bo trend padanja isti kot v prejšnjih letih, bo število krav leta 2001 samo 16.000 in leta 2006 le 11.800. Po naši prognozi se bo zmanjšalo število tistih kmetij, ki redijo 1-4 krave. Teh bi naj bilo leta 2006 le 324. Število kmetij z več kot 10 kravami bi se povečalo s sedanjih 79 na 400, ravno tako se bo povečalo število kmetij z več kot 15 kravami.

Kjub temu da nas drugi kraji imenujejo za žitnico Slovenije, je govedoreja v Pomurju potrebna. V prvi vrsti bi govedorejo imenovali »komunalce pokrajine«, to pa zato, ker je za govedo glaven vir prehrane voluminozna krma. Zaradi goveda kmetije kosijo travinje in obenem skrbijo za kulturni izgled pokrajine. Po drugi strani daje ta gospodarska panoga dohodek številnim kmetijam tega območja, po drugi strani pa je govedoreja surovinska baza za predelovalno industrijo, to so mlekarne in klavnice. Dolgoročno načrtovanje kmetijstva je, da pridelamo na hektarju maksimalne količine hranilnih snovi, to pa je takrat, če imamo rodovitno zemljo.

Rodovitnost tal pa je odvisna od številnih faktorjev, med njim so najvažnejši:

- zadostna količina humusa,
- pravilen kolobar,
- zračnost tal,
- vodni režim.

Z govedorejo do naravnega ravnovesja

Govedoreja je tista kmetijska panoga, ki nam največ prispeva k rodovitnosti tal, saj nam pri proizvodnji hrane za govedo pustijo krmne rastline ogromne količine humusa. Ravno tako zelo ugodno vplivata na zemljo gnoj in gnojevka.

Pomurje je območje, kjer imamo 133632 ha vseh površin. Njivskih površin je 54665 ha, travnatega sveta je 23366 ha, pašnikov 1706 ha in 35786 ha gozda. Travnati svet lahko izkoristimo 100 % le z govedom in tudi na njivskih površinah imamo 50 % površin, kjer so zaradi kolobarja namenjeni za prehrano govedi (silažna koruza).

Vsako četrto leto vključujemo v kolobar deteljino-travne mešanice, kar zavzema 20-25 % hektarjev površin, ki so v nji-

vskem kolobarju pod travinjem.

Razlika med trenutnim številom živali njihovo proizvodnjo ter izkoriščenost travinja je zelo velika, saj znaša ta izkoriščenost komaj 40-45 %, v kolikor bi krmili le s krmom iz travinja, vemo pa, da cca 50 % naših krav v zimskem obdobju krmimo s koruzno silažo, tako da je ta številka izkoriščenosti travinja še nižja.

Poleg lastnosti goveda (pitane živine), da najbolje izkorišča voluminozno krmno, je še zanimiva ekonomska plat, saj se kvalitetno meso, kot ga ima mlado pitano govedo svetloislaste pasme, dobro plasira na tuja tržišča.

Kot opisujejo zahodnoevropski agroekonometri, morajo biti tržna razmerja mleko - meso 1:6. Tudi razmerje med govejim, prašičjim in perutninskim mesom je bilo veskozi nerealno v primerjavi z evropskim ali svetovnim trgom in v škodo govejemu mesu. Če vzamemo za goveje meso izhodiščno ceno 100, bi morala biti cena prašičjega mesa 60-70 % in perutninskega 30-40 % te cene. Pri nas pa je najdražji puranji zrezek, pa tudi prašičji je bil navadno dražji od govejega.

Trenutni podatek o prireji govejega mesa v Sloveniji je 80 % pokrivanja lastnih potreb. Avstrija proizvede 119 %

vu samo pet krav, dobijo premalo dohodka, da bi kmetija lahko pokrila vse stroške s to nizko proizvodnjo. Predvidevamo, da bo ta trend padanja staleža krav molznic še v naslednjih letih, saj je število kmetij z malim staležem krav molznic kar precejšnje. Minimalno število krav na območju Pomurja bi moralo biti med 15.000 do 16.000.

S tem staležem krav bi se lahko zagotovili toliko mleka, kolikor ga porabita mlekarne, ki sta na tem terenu, to je cca 60 milijonov litrov mleka. V kolikor hočemo doseči zaželeni cilj, mora biti povprečna proizvodnja po kravi vsaj 4600 l, tako da bo prodanega minimalno po kravi vsaj 4000 l.

Kako doseči 4600 l mleka na kravo?

Vsekakor moramo upoštevati izkušnje modelnih kmetij ter izkušnje kmetij v sosednjih bolj razvitih deželah. Na prvem mestu je proizvodnja kvalitetne osnovne krme, to je v poletnem obdobju paša, trava ali detelja v kombinaciji z manjšim deležem kvalitetne koruzne silaže. V zimskem obdobju pa mora biti na voljo do-

Kmetije, ki so zaokrožene in imajo v svoji bližini dovolj travnih površin, ne stagnirajo, ampak povečujejo število živali, ravno tako količino mleka. Mlečnost krav na najboljši modelni kmetiji na Goriškem je bila v lanskem letu 6100 l mleka prodanega na kravo. Kar nekaj kmetij je takih, v Pomurju, ki so prodali čez 5000 l mleka na kravo. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da je genetski potencial pri naši svetloislasti pasmi prav tako visok kot ob drugod, npr. na Bavarskem in v Švici, ki dosegata s to pasmo najboljše rezultate.

S proizvodnjo kvalitetnejše osnovne krme, predvsem travne silaže, bi večina kmetovalcev dosegla višjo mlečnost. Napaka je v spravi prestare trave! Hranilna snov mlade trave je v suhi snovi enaka kot pri starterju za teleta, saj ima 1 kg suhe snovi mlade trave 17-20 % surovih beljakovin, odvisno od botaničnega sestava travne ruše. Vrednost kvalitetne travne silaže pa naj bi bila enaka vrednosti otrobov, to je 14 % surovih beljakovin v suhi snovi.

Kmetovalci delajo napake pri krmiljenju presušenih krav, kajti prebogata energijska krma v tem stadiju brejosti, ko krave ne molzejo, škoduje. Ravno tako večina kmetij dela napake pri vzreji telic. Telice lahko priraščajo dnevno v povprečju le 600-700 gramov na dan. V kolikor je dnevni prirast višji, bo imela ta privesnica manj mleka, okvir živali pa bo nižji.

Pitanje govedi

Pri tem staležu krav bo premalo telet za nadaljnje pitanje govedi. Slovenija trenutno ne pokriva lastne potrebe po govejem mesu, zato je vezana, da pokrije manko mesa z uvozom. Možen pa je tudi izvoz mlado pitane goveda na zahtevna evropska tržišča, predvsem v Italijo.

V Pomurju imamo idealne pogoje za

pitanje govedi, to pa zaradi izjemno visoke zahteva ta tehnologija prireje, prireje pasma za pitanje, tradicija te proizvodnje in kapaciteta stojišč, ki so bila spravi preteklosti.

Manko telet bi lahko nadomestili s vzrejo klavnih privesnic. Tako bomo prilejli, da se bo vsaka telica pripravila enkrat odteli in potem gre v klavnišnico. Kvaliteta tega mesa je v rangu mladinskega goveda. Naslednja možnost je vzreja telet so še krave molznic. To seveda predvsem na pašništvu, zato je potrebno kmetije povečati in zemljo združiti v velike komplekse. Kajti ti dve tehnološki postopki sta stenzivni, varujeta pa površine pravega raščanja.

Da bi dvignili to gospodarsko priložnost, bi morala za to poskrbeti država Slovenija, saj je tudi v njenem interesu, ne uvaža govejega mesa, ampak ga izvažajo, in to brez subvencij.

Kako povečati stalež

Za povečanje staleža govedi v Pomurju je potrebno (kratkoročno):

1. zagotoviti ekonomsko ceno pašnikov,
2. povečati stalež mladine govedi,
3. izboljšati tehnologijo pitanja,
4. povečati končno težo živali,
5. zmanjšati število zaklanih telet,
6. povečati težo zaklanih telet,
7. svetloislasta teleta naj ne bi upoštevali za klanje, temveč naj bi jih uporabljali z mlečnimi pasmami,
8. zmanjšanje poporodnega premo-

Dolgoročno ukrepi (nujno je povečati moč države):

1. povečanje prireje govejega mesa s pomočjo privesnic,
2. reja krav molznic,
3. gospodarsko križanje z mesnimi pasmami.

V Pomurju imamo 23.366 ha travnih površin in 1.705 ha pašnikov. S srednjim prirastom, to je trikratno koštno prirast, na teh površinah 60 q suhe snovi na hektar, kar znaša skupno 150.426 t suhe snovi; na njivskih površinah prirast je 109.328 ton SS. Skupno na površini 109.328 ton SS. Pridelamo v Pomurju 259.754 ton suhe snovi, prirast pa 109.328 ton SS. Škrobne enote je to 90.703 ton SS. Mlečnost, ki daje dnevno v povprečju 4.000 l mleka, da letno 4.200 l mleka in za 2.358 kg SE.

Po teh izračunih bi v Pomurju redili samo na travnatem svetu 161 krav molznic in namolili 161 t mleka.

*Jože Puhan, direktor Kmetijske svetovalne službe

*Ludvik Lazar

Ukrepi za doseganje zastavljenih ciljev razvoja govedoreje

Manj rejcev in večja koncentracija

Za dolgoročno stabilnost kmetijstva v pokrajini, kakor tudi za še zadovoljivo možnost resnega selekcijskega dela znotraj črede lisastega goveda v Pomurju, bi moral biti stalež krav na tem območju minimalno 20.000 (po nekaterih analizah je minimalno število 15.000 krav). Za zapiranje proizvodnega kroga s pitanjem govedi bi bilo seveda še veliko boljše, če bi lahko čredo krav ponovno ustalili pri 30.000, ob predpostavki, da upoštevamo »umik« krav s čistega ravninskega območja, kjer bodo verjetno prevladale druge usmeritve – reja goveda, predvsem pa pitancev (krmna baza) idr.

S tako čredo krav bi lahko zadovoljili tudi ostale cilje, predvsem bi ponovno zagotovili odkup najmanj 60 milijonov litrov kakovostnega mleka, napolnili domača pičaljša in na osnovi take proizvodnje dejansko spravili v življenje domačo blagovno znamko. Ta je namreč brezpredmetna, če zanj ne bo zadostne proizvodnje, tako pri mleku kot pri mesu. S pravilno razporeditvijo te črede krav pa bi lahko zaustavili propad, oziroma določenim območjem v regiji spet vrnil videz kulturne kmečke krajine, ki do sedaj zaradi zaraščanja in opuščanja ravnin (pašnih) površin vse bolj izgublja.

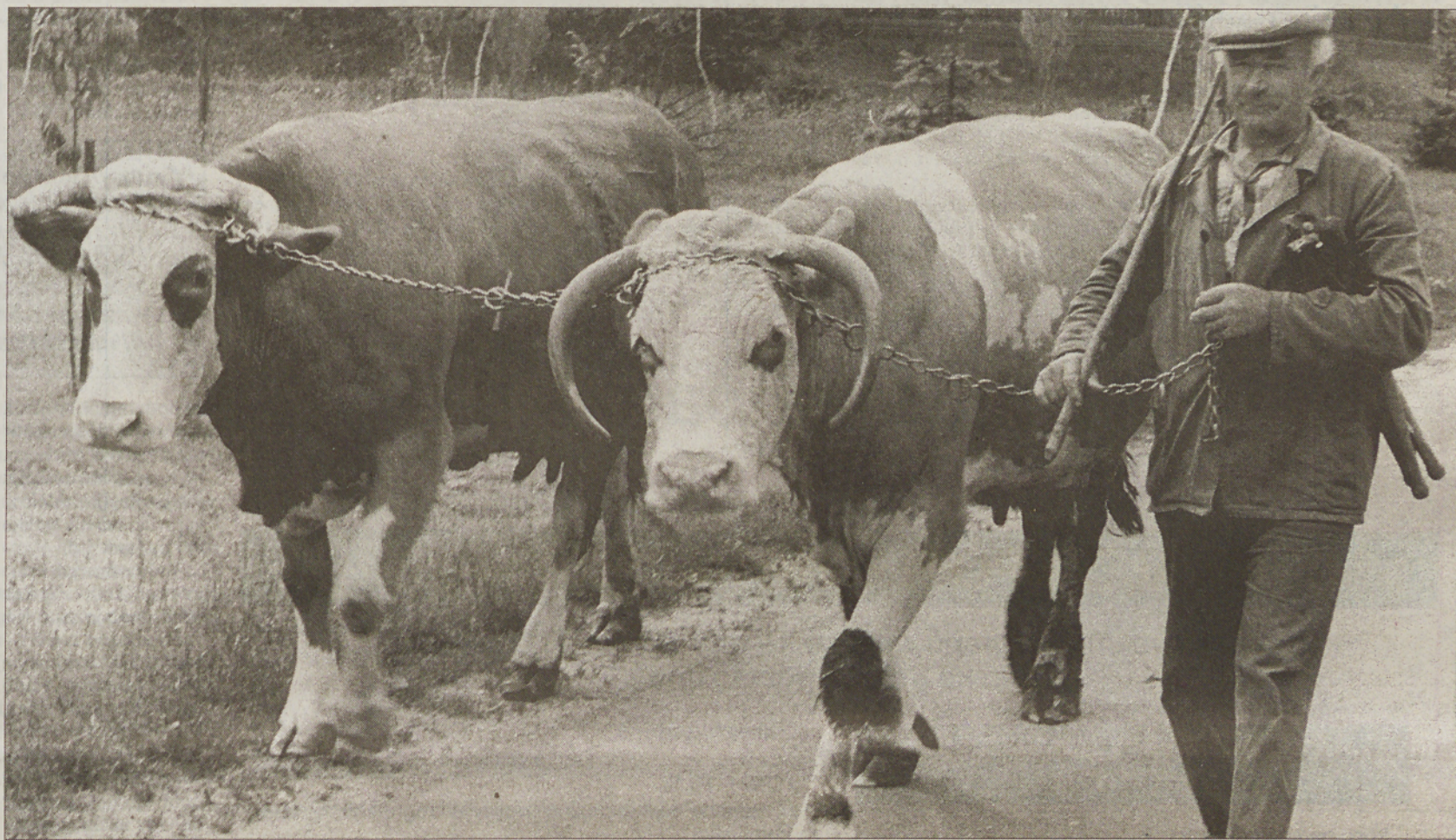
Pr. razmišljanju o potrebnih ukrepih rzhajam predvsem iz raznih analiz sedajše strukture črede ter lastnikov in trendov po letu 1995.

Propadanje malih rej bo neizbežno

Iz teh analiz po eni strani izhaja, da imamo še vedno več kot tri četrtine stalež krav v rejah z 1-4 kravami; po drugi strani pa je v teh rejah ugotovljeno tudi največje opuščanje proizvodnje mleka in pa največja pojavnost latentnega mostilitisa. Da se ti trije pokazatelji med seboj tako dobro pokrijo, je presenetljivo samo za tiste, ki ne poznajo podrobneje demografske strukture teh kmetij in so si mahnine kmetije kot takem dolgoročno zadržujejo stalež govedi.

Demno, da na teh kmetijah ni problema s starostjo krav (to, da simentalke krave zadržijo tudi osem laktacij in več), je samo še dodatni dokaz, da je bila odločitve za to pasmo pravilna; vsa napredna selekcija v govedoreji pa že več kot desetletje avrča dolgoživost krav med enega od ključnih parametrov selekcije, ampak je starost nosilcev kmetijske dejavnosti na teh kmetijah je namreč v več kot 50 % v zvezi s starostjo govedoreje (v 80-ih letih) in s širilo črede krav, nam lepo kaže, da je bila večina teh kmetij brez zagotovitve dejavnosti (odhod mladih iz kmetije). Zaradi tega so takrat ti gospodinjstvi (takrat stari okrog 50 let) ostali pri svojih sorazmerno majhnih čredah, ki pa niso bili tehnološko precej dobro obvladani (kakovostno mleko, relativno malo mesnitost, zadovoljiva reproduktivna mleka, pridanini teleti in plemenitvi).

S se kar zadovoljivo proizvajajo mleko, pridanini teleti in plemenitvi, se je s tem celo dalo zadovoljiti. Toda naravni tok stvari je v dvajsetih letih opazljivo. Ti kmetje se, kot rečejo, približujejo sedemdesetim letom in njihove življenjske moči niso več dovolj, vendar pa, namesto da bi bili seveda prenehalci svojih izkušenj, vzgajali mlade, skrbeti za drobna vendar nujno potrebna opravila okrog kmetije ter bili v hrbtu so na teh kmetijah ostali praktično celotna delovna sila. Ker zaradi zmanj-

šane fizične sposobnosti in počasnejših reakcij rabijo več časa za samo fizično delo, ne obvladajo več do popolnosti tehnologije v proizvodnji mleka (prehana, oskrba živali, mastitisi ...) in krog opuščanja te proizvodnje se sklene.

Opuščanja govedoreje na majhnih kmetijah ne bo moč preprečiti

Še vedno trdim, da tega naravnega procesa »propadanja« (opuščanja) govedoreje, velikokrat pa tudi kmetovanja sploh v tej kategoriji kmetij ne more preprečiti noben sistem in ga tudi nikjer v svetu ni. Kdor malo bolje pozna zgodovino kmetijstva v Evropi, ve, da so se ti procesi v nekaterih državah dogajali še v prejšnjem stoletju in da so bili veliko bolj kruti, kot so pri nas. Ta proces sam po sebi tudi ne bi smel biti katastrofa ne za regijo kot tudi ne za državo, če gre sočasno z njim proces povečevanja rej, oziroma kmetij, ki imajo za to pogoje. Tak sistem je v Pomurju deloval nekako do leta 1985, deloma tudi do 1990, ko smo v regiji »nadomeščali« opuščene kmetije oziroma »izgubljene« krave teh malih čred s širjenjem in formiranjem večjih čred (20-30 krav). Žal je po tem obdobju to nadomeščanje praktično prenehalo in ostal je samo pospešeni trend opuščanja govedoreje v malih rejah.

Iz navedenih spoznanj moramo zasnovati ukrepe, če želimo zadržati oziroma

doseči v uvodu navedeni minimalni stalež goveje črede v Pomurju. Verjetno bo kdo menil, da so s predlaganimi ukrepi zane-marjene majhne kmetije, toda zaradi kritičnosti trenutnega stanja s podaljševanjem agonije ne bomo dosegli zastavljenih ciljev, temveč le ponovno zameglili probleme. Noben ukrep pa vsaj v osnovi ni mišljen kot izključujoč za katerokoli kmetijo (pa čeprav ima trenutno morda le dve kravi), v kolikor se lastniki sami (ob zagotovljenem primernem nasledstvu) odločijo, da se bodo tudi v prihodnje ukvarjali z govedorejo v povečanem obsegu.

Osnovni ukrep za doseganje v uvodu navedenih ciljev je vsekakor povečevanje velikosti kmetij oziroma povečevanje črede krav na kmetijah. Glede na to, da z Zakonom o kmetijskih zemljiščih ni več omejena velikost zemljišč, ki jih ima lahko kmetija, je skrajni čas, da steče normalni promet zemljišč od tistih, ki jih ne morejo več obdelovati, k tistim, ki jih rabijo za proizvodnjo. Ker je cena zemljišč še vedno sorazmerno visoka, obstaja tudi možnost dolgoročnega zakupa zemljišč (10-25 let). Tako zakupljena zemljišča pa so že lahko osnova za širitev črede. Nenazadnje je tu Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, ki ima ravno na območju, ki je primerno za živinorejo, v lasti zemljišča, za katera išče zakupnike.

Problem je v denarju

Seveda si pri kmetih takoj pojavi vprašanje, kje dobiti potrebna sredstva. Ker je problem večjega staleža krav ob že ugotovljeni potrebi po povečevanju kmetij širši in ne zadeva samo konkretnega kmeta, bi morali na nivoju regije določiti »spremljevalca« teh procesov. To bi bil sicer lahko nekakšen sklad, ki bi združeval sredstva vseh zainteresiranih, toda glede na slabe izkušnje z različnimi skladi, ki slej ko prej postanejo sami sebi namen, osebno menim, da bi bilo primerneje pri dolgoročno najbolj zainteresiranem partnerju, to pa je verjetno predelovalna industrija (variante občina) določiti posebno službo, ki bi v skladu z dogovorom zainteresiranih vodila te procese in konkretno sodelovala s kmeti.

Smernice za delo te službe bi morali na skupnih dogovorih oblikovati vsi zainteresirani, to pa so razen same predelovalne industrije predvsem občine, ki bi v programu sodelovale s sredstvi, ki jih namenja kmetijstvu, združenja govedorejcev, zadruge, trgovina (trženje domače blagovne znamke), zavarovalnice, svetovalna služba, veterina ... Osnovna naloga te službe bi bila po eni strani pridobivanje strogo namenskih sredstev za izvedbo teh ukrepov iz najrazličnejših virov; po drugi strani pa »iskanje« perspektivnih kmetij, primernih in zainteresiranih za povečevanje kmetije in predvsem za povečevanje črede krav (preko svetovalne službe, veterine, občin, natečajev ...).

Na podlagi vnaprej izdelanih meril, v katerih mora imeti največjo težo človeški dejavnik (ljudje na kmetiji), ta služba vsako leto določi kmetije, ki gredo v širitev po tem programu. Za vsako takšno kmetijo se izdela kompleksni program razvoja (od nakupa oz. zakupa zemljišč, morebitne gradnje dodatnih kapacitet, nakupa osnovne črede, krmne bilance, ekonomski kazalci ...) ter določi vire potrebnih sredstev za izvedbo (lastna sredstva kmeta, možni državni viri, sredstva te službe v obliki ugodnih dolgoročnih posojil, pomoč pri pridobivanju bančnih sredstev ...).

V skladu s tako izdelanim programom bi se z zainteresiranim kmetom sklenila dolgoročna pogodba (20-15 let), s katero bi se kmet glede na program in dobljene ugodnosti (sredstva) zavezal, da bo vsaj toliko časa imel tak ali pa večji stalež krav in da tudi sam sodeluje v regijskem programu. Pogodba bi hkrati omogočala kmetu koriščenje strokovne službe ter od njega zahtevala upoštevanje strokovnih navodil. Služba naj bi najmanj enkrat letno pri kmetu preverila izvajanje programa oz. pogodbe in mu v skladu s tem dala oz. odvzela namenska sredstva.

Določiti velikost posameznih rej

Glede na to, da imamo v regiji že sedaj kmetije oziroma črede praktično vseh ve-

likostnih razredov, bi ta služba, skupaj s svetovalno službo morala poiskati in kompletno ovrednotiti najprimernejše modele za določeno velikost kmetije (v programu je zanimivo tako povečevanje od 4 na 10 krav, kot od 15 na 30 in vse ostale kombinacije). Tako bi lahko za vsakega interesenta izbrali najprimernejši model in pravilno dinamiko povečevanja.

Pri velikih čredah je nujna specializacija proizvodnje (samo krave z minimalnimi dopolnitvami); pri manjših čredah (do 20 krav) pa bo ostala kombinirana proizvodnja z dodatnimi dejavnostmi na kmetiji.

Pomembno vlogo mora pri teh kmetijah odigrati svetovalna služba s stalnim izobraževanjem in strokovnim spremljanjem teh rejcev (rejec v nobenem trenutku ne sme imeti občutka, da je prepuščen sam sebi).

Navedeni ukrepi so seveda le prvi korak in jih je potrebno neprestano dopolnjevati v različnih smereh, takoj pa lahko vsi zainteresirani za razvoj govedoreje, povečanje črede krav, kakor tudi za kmetijstvo v celoti naredimo velik korak s tem, da prenehamo s širjenjem krilate »to se ne splača«. Trdim, da se ne splača samo tisto, česar ne delamo; na kmetiji pa to lahko izjavimo le, če bi sicer delali kaj bolj donosnega. Po osnovni logiki »to se ne splača« se nam potem »ne splača« niti dihati, saj nam tega nihče ne plačuje oziroma ne ovrednoti. Tudi vsak zdravnik nam bo dejal in dokazal, da bomo postali bolni, če si bomo vsak dan ponavljali, da smo bolni.

Pomurci, od strokovnjakov do kmetov in vseh, ki ste kakorkoli povezani s kmetijstvom, pokažimo, da nismo neumnejši od ostale Slovenije (kjer se govedoreja, še posebno naša svetlolisasta pasma, veselo širi), zato ohranimo in razširimo to našo osnovo za dolgoročno preživetje!

*Ludvik Lazar, dipl. kmet. inž.

Ukrepi na nivoju regije morajo biti zasnovani dolgoročno in se tako tudi izvajati, ne glede na to, če se v določnem trenutku ne bodo povsem ujemali s trendi na nivoju države. Tako podleganje »dnevni« politiki, v govedoreji, ki je dolgoročna proizvodnja, ne more roditi uspeha. Zato država bi se morala ob konkretizaciji ukrepov v odnosu vanje vsega, v danem trenutku možnega (upoštevati princip država ti ne da nič, če je ničesar ne prosiš).

Še neizkoriščene možnosti pomurske govedoreje

Za slovensko kmetijstvo je značilen velik delež travinja. Republika Slovenija poseduje cca. 900000 ha kmetijskih površin, od katerih je 570000 ha ali 64 odstotkov trajnega travinja ter le 250000 ha ali 28 % njiv. Struktura kmetijskih površin na območju Pomurja je povsem drugačna kar je tudi razumljivo, saj se večji del krajine nahaja na ravnini. Ocenjujemo, da pokriva travinje na območju Pomurja okrog 25000 ha oz. 18,7 odstotka kmetijskih površin.

Pri naprednejših kmetih v Evropski uniji odstotkov zimskega obroka sloni na kakovostni travni silaži, preostalo pa nekaj mase dodajo v obroku koruzne silaže, v kobilicah imajo na razpolago, in koncentratov za »lansiranje« obroka. Poletni obrok pa v celoti sloni na kakovostni paši in zeleni krmi.

Z domačim travinjem doseči prirejo mleka

Tavno poljni kolobar nam bo moral biti osnovni način kmetijah. Prav gotovo bo ta način kmetovanja dobil največjo zlasti v ravninskih, težje pa bo izvedljiv na gričevnatih Pomurja.

Obnove travne ruše bomo izvajali s tovrstnimi obnovami, to pomeni, da bomo obstoječo travno površino gradirano rušo uničili z enim izmed travnih herbicidov. Ta način obnove ruše bo potekal tudi v poštev tam, kjer imamo velike površine mes z prekomerno namnožitvijo plevelskih in ter drugih koreninskih zeli. Dosežemo jih s selekcioniranih vrst trav in detelj pa bodo posadili v poštev tam, kjer imamo probleme s pokrovnostjo ruše na travinju in na nagajajočih območjih.

**Podrobne informacije o kreditih za tekočo kmetijsko proizvodnjo
vam bodo z veseljem posredovali strokovni referenti
Sektorja za drobno gospodarstvo v Murški Soboti, Štefana Kovača 12
in PE v Gornji Radgoni, Ljutomeru in Lendavi.**

Za ohranjanje rodovitnosti tal

Pri tem načinu gospodarjenja s kmetijskimi površinami gre zato, da vzdržujemo v tleh čim več humusa. Tla so bolj rodovitna, zadržujejo več vlage, izpiranje hranilnih snovi je manjše. S povečevanjem deleža okopavin se povečujejo potrebe po organski snovi oz. humusu v tleh.

Selekcionirane vrste trav in detelj imajo visok genetski potencial za pridelek suhe in hranilnih snovi, zato so precej zahtevne po gnojenju z osnovnimi hranilnimi snovmi. Kemična analiza zemlje bo morala biti v prihodnje osnova za določevanje potreb ruše po hranilnih snoveh. Dejstvo je, da samo na osnovi kemične analize zemlje lahko naredimo dolgoročni načrt gnojenja.

Največja napaka v pridelovanju kakovostne voluminozne krme iz travinja je v prepozni košnji, zlasti prvega in drugega odkosa. Pravočasne košnje na sejanem travinju so osnova za doseganje visokih pridelkov suhe in hranilnih snovi.

V kolikor nam je v interesu, da pospravimo iz travinja zelo kakovostno voluminozno krmo ter iz njega dosežemo prirejo, ki jo bo zahtevala v prihodnje evropska integracija od svojih kmetov, moramo rušo pokositi najkasneje konec aprila oziroma v začetku maja. Dejstvo je, da Pomurje spada v subpanonsko klimatsko območje, katerih lastnosti klime človek ne bo mogel spremeniti, ampak se bo moral prilagoditi z ustreznimi tehnologijami. To pomeni, da bo pridelek prve košnje kakovosten le tedaj, če ga bomo konzervirali v obliki travne silaže. Za območje Pomurja je značilno, da v mesecu maju pade dovolj padavin, povprečne dnevne temperature pa so tudi že nekoliko višje od aprilskih, kar ugodno vpliva na rast trav in detelj. Ob normalnem dognojevanju lahko pričakujemo konec maja ali v začetku junija že drugo košnjo, pridelek suhe in hranilnih snovi pa bo zadovoljiv. Priporočljivo je, da pridelek spravimo v obliki travne silaže ali pa ga posušimo. Namreč v tem času klimatske razmere že dovoljujejo sušenje na tleh. Tretjo košnjo nato lahko pričakujemo že konec meseca julija. Pridelek suhe snovi bo zaradi primanjkljaja padavin sicer nekoliko manjši od prejšnjih dveh košenj, bo pa kakovostnejši. Četrty odkos na travinju pa bomo izvedli v mesecu septembru. Pridelek bomo silirali ali pa presnega pokrmili.

Bez kakovostne voluminozne krme si torej ni mogoče zamisljati gospodarne prireje mleka. Tisti, ki se boste v prihodnje ukvarjali s prirejo mleka, boste morali preiti na ta sistem pridelovanja kakovostne voluminozne krme, kjer bo v zimskem obroku prevladovala travna silaža, poleti pa paša ali pa kakovostna zelena krma.

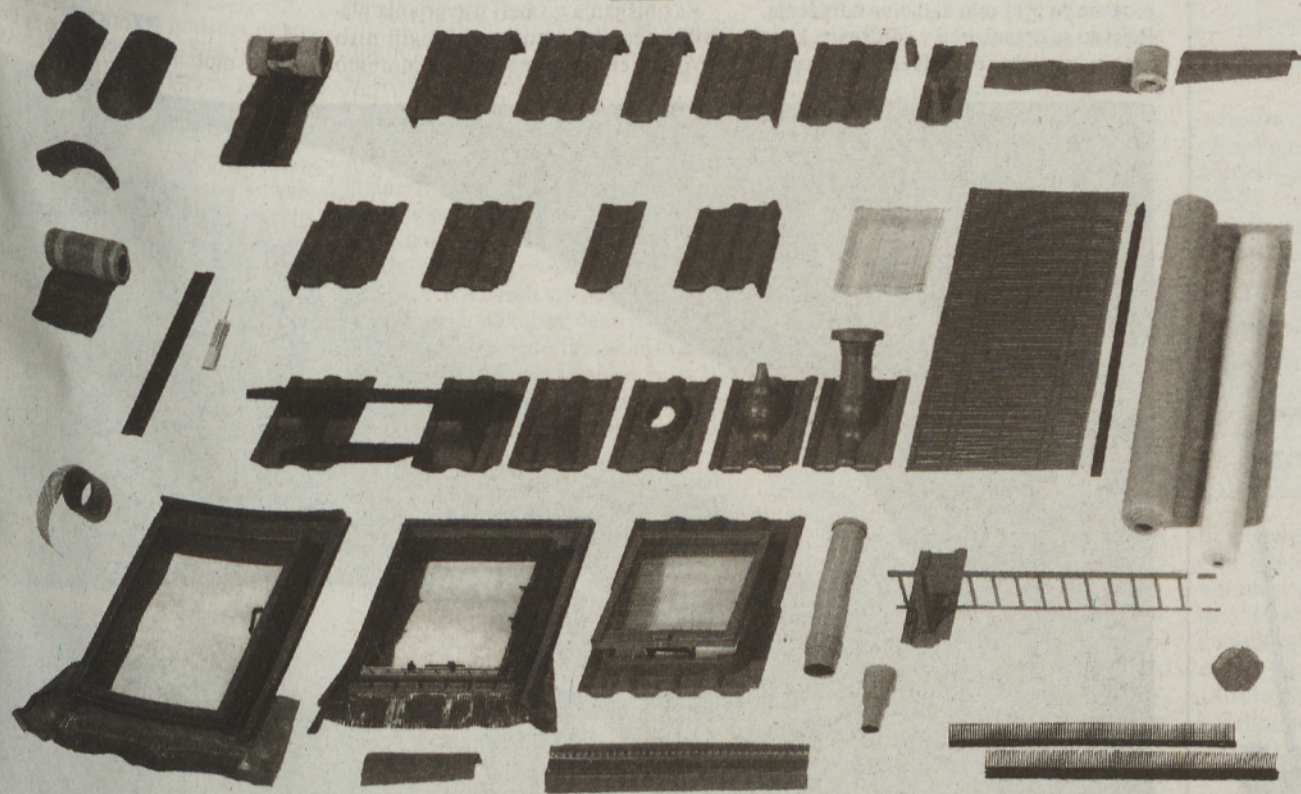
Tudi pri nas se že nekatere kmetije odločajo za travno-poljni kolo in za siliranje večine pridelane krme iz travinja.

Ne glede na to, za katero smer proizvodnje ali prireje se boste odločili, na vsak način se bomo morali v tem prehodnem obdobju poboljšati, se zlasti, kar se tiče intenzivnosti pridelave. Kasneje, po vstopu v Evropsko unijo, bodo razmišljanja o intenzivnosti pridelave prepozna.

*Mag. Stane Kapun, dipl. inž. agr.,
specialist za pridelavo krme
Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

Kdo Vam lahko ponudi več?

Bramacov program originalnih dodatnih delov

V Bramacu se zavedamo, da je vsaka streha tako dobra, kot je dober njen najmanjši del. Zato varna streha za vse življenje poleg kakovostnih in z okoljem skladnih strešnikov zahteva tudi dodatne visoko kakovostne strešne elemente.

Nastavki zračnikov, dimniške obrobe in antenski prehodi so najpogostejše točke, kjer se v skrajnih vremenskih razmerah najprej pokažejo kritična mesta. V Bramacu smo prav za vsak del strehe razvili natančno dimenzionirano rešitev - sistem originalnih dodatnih delov. Z njim boste hitro in enostavno rešili vse strešne detajle od kapa do slemena. Tako boste strehi zagotovili dodatno varnost pred poškodbami, ki jih navadno opazimo prepozno.

Celoten program Bramacovih originalnih dodatnih delov je na voljo v enakih barvnih tonih kot vsi trije modeli naših strešnikov. Njihovo nameščanje in vzdrževanje je hitro in preprosto.

Naravne sestavine, ekološka neoporečnost, trajnost, gospodarnost, estetski videz in celovitost sistema so zmagovite odlike, zaradi katerih Vam lahko Bramac za kakovost svojih strešnikov (in dodatno za poškodbe zaradi zmrzali) jamči s 30-letno pisno garancijo.

Varna streha za vse življenje

Bramac d. o. o., Dobruška vas 45, 8275 Škocjan - tel.: (068) 322 007, faks: (068) 76 290
Bramac d. o. o., Otiški vrh - Dravograd, 2373 Šentjanž - tel.: (0602) 85 074, faks: (0602) 85 206
URL: <http://www.infotehna.si/bramac> e-mail: bramac@eunet.si

Kupon
Prosim da mi brezplačno in neobvezujoče pošljete prospekte
in podatke o prodajnih pogojih za izdelke Bramac.
Ime in priimek
Naslov
M.V.

*Zorica Abraham Panič

Možnosti razvoja pomurske prašičereje

Ustrezno se bo treba organizirati

Prašičereja je po pomembnosti naša druga živinorejska panoga. Svojo upravičenost potrjuje z nekaterimi biološkimi prednostmi in značilnostmi. Prašič se zelo hitro razmnožuje, ima dobro konverzijo in rastnost, vse to pa pogojuje ceneno prirejo mesa.

Pomurje je glede na svojo geografsko lego primerno za pridelavo žit, kar pa posredno pogojuje razvoj prašičereje. Ta panoga ima v tem prostoru tudi že dolgoletno tradicijo. Od tu so bili izvoženi prvi pitani prašiči iz Slovenije (mesnica g. Benka) na evropsko tržišče. Za selekcijsko in razmnoževalno delo so bile uvožene pasme prašičev iz Avstrije in Nemčije, kar je vplivalo na kvaliteten razvoj te panoge v Pomurju že po letu 1959. V prejšnjem obdobju je bila zasebna reja prašičev nekoliko zapostavljena, saj se je razvijala le družbena prašičereja.

Pomanjkljiva organiziranost prašičerejcev

V zadnjem obdobju pa spet pridobiva na pomenu zasebna reja prašičev, ki je bolj fleksibilna in primerna za obdelovalne površine, ki jih posedujejo rejci prašičev. Večji problem teh rej je organiziranost, ki je spričo razpadanja združnega sistema najbolj nastradala. Rejci so prepuščeni sami sebi, kar pri prašičereji in njeni intenzivnosti še kako vpliva na njen kvaliteten razvoj. Ena od bistvenih nalog v prihodnosti bo, kako plasirati kvalitetnega prašiča pravočasno na trg (organiziranost in market).

Podatki iz tabele kažejo, da je število plemenskih svinj v Pomurju zadovoljivo. Podatki iz G. Radgone so verjetno trenutno pri plemenskih svinjah nedvomno boljši, saj je bilo število naložb v tej upravni enoti v zadnjih petih letih zelo veliko. Nezadovoljni v Pomurju pa smo s prodajo pujskov in pitancev. Prav tukaj se odraža neorganiziranost pomurske prašičereje. Veliko pujskov se prodaja zunaj regije, namesto da bi sklenili proizvodno verigo v okviru regije.

Dolgoročni razvoj prašičereje v Pomurju

Povečevati velikost obratov glede na razpoložljivo obdelovalno površino

Strategija razvoja kmetijstva in prašičereje do leta 2000 nam v Pomurju narekuje skokovit razvoj. Nova uredba (Ur. list 68/96) omejuje 2 gvž/ha, kar je za rejce prašičev zelo neugodno. Količina obdelovalne površine je omejena. Če hočemo imeti intenzivno rejo prašičev, kar nam narekujejo sedanja politika in tržna usmeritev v Sloveniji, bo to imelo negativne posledice na razvoj te panoge v Pomurju. Po letu 1985 smo dali prašiče-

reji na kmetijah razvojno prednost, ki pa se ni obnesla, ker jo niso spremljali ustrezni agrarnopolitični in ekonomski ukrepi. Po analizah iz leta 1990 redijo na prašičerejskih kmetijah v Pomurju v povprečju 15 plemenskih svinj ali 50 pitancev. To pa kaže na slabo produktivnost in rejcu ne prinaša zadosti dohodka.

Gradnja objektov, ki so zunaj naseljenih, strnjenih območij

V svetu se prašičereja razvija na območjih, ki so zunaj strnjenih naselij. Tudi pri nas se bo zaradi smrada in vonja prašičereja širila na območjih, ki

mnemu je lahko organizacija (naj bo to združenje ali zadruga) uspešna le, če je član te zadruga ali združenja z njo tudi ekonomsko vezan. V tem primeru lahko od rejca prašičev zahtevamo, da se prilagaja razmeram na trgu se drži selekcijskega programa in tehnologije rejce. S tako obliko dela je možno doseči napredek in tržni red ter maksimalno prirejo prašičev, ki jo v Sloveniji lahko zmoremo. Vsako drugačno razmišljanje in delo pa ne rodi sadu in vodi v vedno večji propad. Primer: Ko je v Prekmurju še delovala KZ Panonka, smo imeli prašičerejo na višjem nivoju, kot pa jo imamo danes (pasevska struktura živali na kmetiji, iz-

najti nekakše povezave in sodelovanje mesnopredelovalne industrije ter ne reje o dolgoročnem sodelovanju skupnem nastopu na tržišču. Vendar Morda neorganiziranost rejcev...

Izobraževanje prašičerejcev področja tehnologije rejce prašičev, izvajanja selekcijskega programa ...

»Kolikor znaš, toliko veljaš« slovenski pregovor. Vendar prašičereji razmišljanja v preteklosti niso bila gačna. Prašičerejci morajo biti zbrani in dovezetni. V drugačnem svetu se zgodi, da ne dohajajo nove tehnologije, kar negativno vpliva na razvoj rejce na kmetiji.

Razvoj prašičereje kot dejavnosti, je možen na kmetiji, ki ukvarjajo s turizmom. Tudi pri nas na žalost niso izkoristili rejce kot regija ima na tem področju veliko rezerv in jih bo morala izkoristiti za svoj obstoj, ohranitev kraja...

Potreben bo korak naprej

Skozi celotno moje razmišljanje tem članku se najbolj pogosto ena beseda, to je organiziranost, pojavlja, kot je Pomurje, je to vedno težak, toliko bolj, saj so kmetje združeni oz. organizirani kot nikjer drugod v Sloveniji. Če bo potrebno potruditi, se bomo delati v skladu z razvojem in dkom, kajti drugače lahko naša Slovenije v EU bo živinorejska težko, najbolj pa rejcem prašičev vna razmerja). Z intenzivno proizvodnjo - bomo na žično proizvodnjo - bomo na skem trgu nekonkurenčni. Pravi moramo torej iskati druge, posebnosti (kakovost, blaginjo, posebne ponudbe ...). Čaka nas dela - strokovnjake različnih rejce prašičev, ki morajo tesno sodelovati.

*Zorica Abraham

dipl. inž. kmet., ZVZ

Trenutno stanje v zasebni prašičereji po upravnih enotah (povzeto po statistični podatkih iz leta 1991)

	SKUPAJ	PUJSKI IN MLADI PRAŠIČI	PLEMENSKE SVINJE
LEDAVA	11575	7695	1068
G. RADGONA	10643	6871	1384
M. SOBOTA	45220	30627	4130
LJUTOMER	15484	9898	2993
SKUPAJ	82992	55091	9575

POMEX

MURSKA SOBOTA d.o.o.
Ledavsko nas. 16, 9000 MURSKA SOBOTA
SLOVENIJA, P. R. 155
FAX/TEL.: ++386 69/31620
FAX/TEL.: ++386 69/31846

TRAKTORJI

ŠE DO STARIH CENAH?

Ugodne cene
vrtnih kosilnic,
nahrbtnih škroplilnic,
motokultivatorjev,
avtomobilskih
prikolic ...

Možnost plačila
na obroke!

Želimo vam blagoslovljene
velikonočne praznike!

so na obrobju vasi. S tem se bo treba sprijazniti in naravnati investicijske programe tako, da bodo takšni pogoji upoštevani, kajti drugače se nam lahko zgodi, da nas bodo omejevali s posebnimi odredbami in sankcijami.

Celostno zaokrožena prireja

Že od leta 1985, ko je začela zasebna prašičereja pridobivati na pomenu, je bil cilj in svetovanje s strani strokovnih služb, da naj se kmetije zaokrožujejo. Zaokrožena kmetija je dohodkovno močnejša in sposobnejša preživeti tudi v kriznih situacijah. Tudi v prehodnem obdobju, v času neorganiziranosti, take kmetije lažje preživijo in se hitreje prilagajajo tržnemu redu.

Organizirati prašičerejo v okviru nekakšnih združenj ali zadrug

V Sloveniji so bila pred letom dni ali mogoče že prej zelo aktualna združenja. Rejci so se organizirali v združenja, ki pa niso ne vem kako zaživela. Po mojem

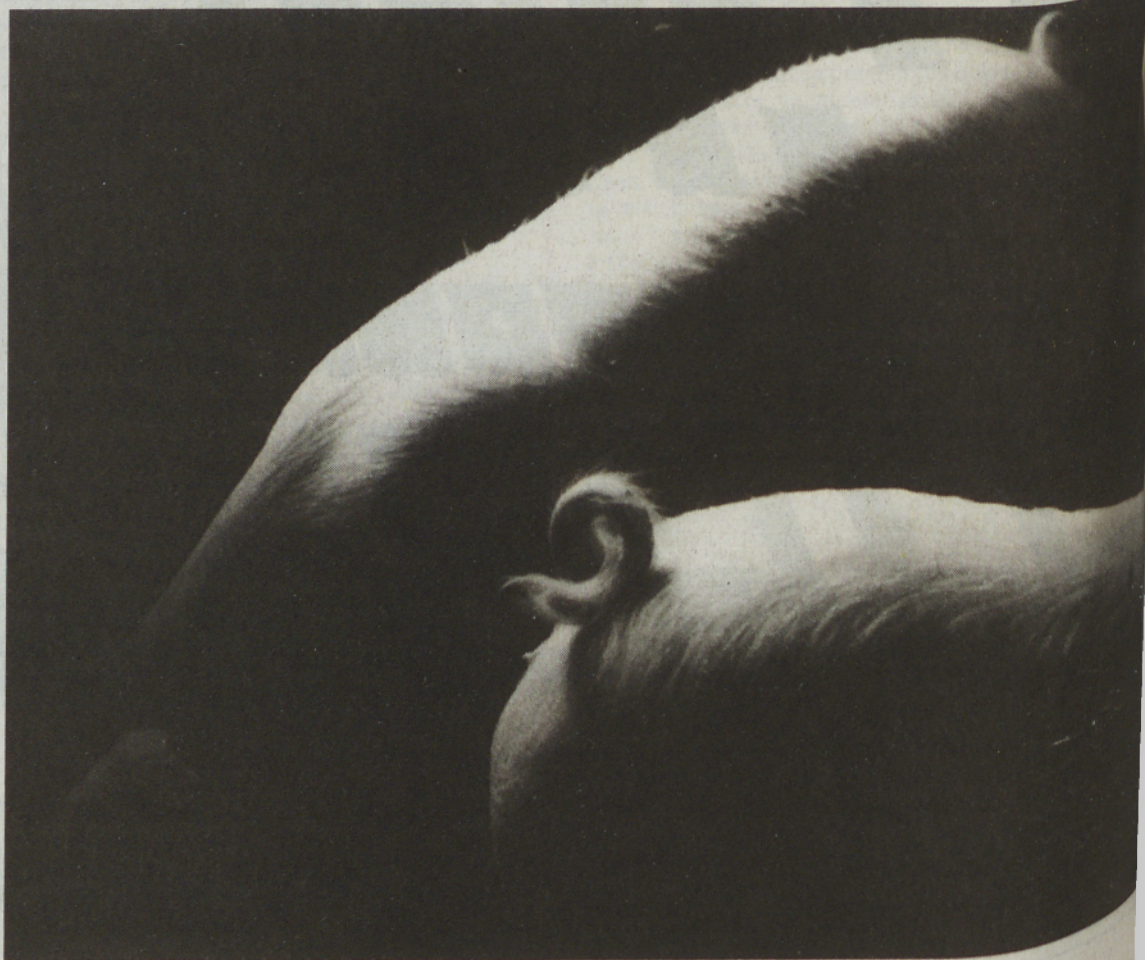
vajanje ustreznih križanj, tetoviranje ...). Seveda je to povedano za povprečje vseh rejcev v Prekmurju. Nekateri rejci prašičev so v tem obdobju napredovali, več pa je takih, ki so se nazadovale.

Povezava z mesnopredelovalno industrijo

Pomurje ima vsekakor možnost, da bi lahko svojo primarno prirejo končalo v okviru regije. Imamo dva mesnopredelovalna obrata. Povezava mesnopredelovalne industrije s primarno proizvodnjo bo nujna in neizbežna. Prej se bomo organizirali in povezali, bolje bo. Z vključitvijo naše države v EU nam bo povezanost in organiziranost samo v prid. V kolikor pa bomo neorganizirani in nepovezani, lahko pričakujemo le najhujše.

Prodaja pod lastno blagovno znamko, ki je znak naše regije

Razmišljanja v smeri ustvarjanja blagovne znamke v pomurski regiji niso novost. Vendar pa nekako ne moremo

Damjan Jerič

Gospodarnost reje goved in prašičev na pomurskih kmetijah

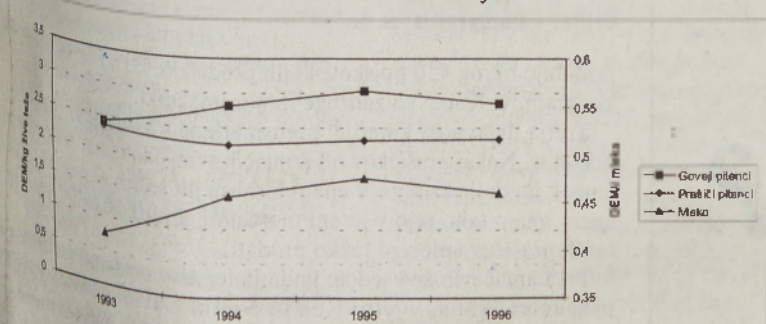
Prašičereja je dohodkovno zanimivejša

Reja goved in prašičev sta glavni kmetijski panogi v Pomurju. Tako lahko na osnovi gospodarnosti teh dveh panog sklepamo, kako se je spreminjal dohodek v zadnjih štirih letih v večjem delu pomurskega kmetijstva.

Gospodarnost posamezne proizvodnje v reji meri vpliva na njeno opuščanje oziroma povečevanje. Odziv na slab oz. dober položaj posamezne kmetijske panoge je za nekatere panoge (npr. poljedelstvo, vinarstvo) dosti hitrejši kot pri živinorejski proizvodnji. Vendar pa ima to prilaganje pri živinorejski proizvodnji dosti posledice, ker če neka kmetija opusti rejo krav, je skoraj nemogoče, da bi jo v kratkem času spet uvedla.

Gibanje cen

Analizo gospodarnosti govedoreje in prašičereje na pomurskih kmetijah pričnemo s pregledom gibanja odkupnih cen govejih pitancev in prašičev pitancev smo dobili za organiziran odkup v okviru zadrug. Ceno mleka pa smo vzeli iz uradnih podatkov. Iz zbranih cen smo nato izračunali povprečje in jih preračunali v nemške marke po srednjem tečaju Banke Slovenije. Cene smo zbrali za obdobje od leta 1993 do leta 1996.

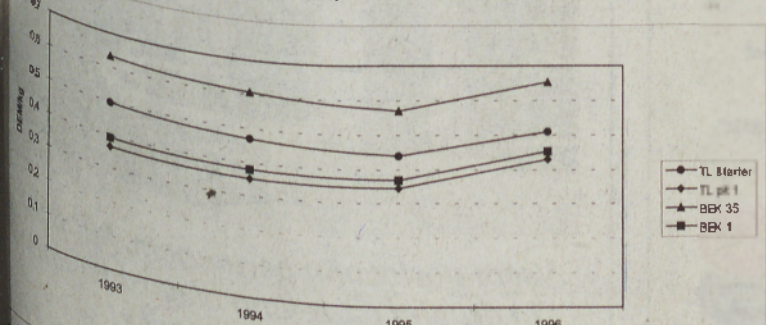
Grafikon 1: Cene mleka, govejih pitancev in prašičev pitancev v obdobju 1993-1996

Odkupne cene govejih pitancev so imele od leta 1993 do 1995 trend rasti. Najvišje so bile konec leta 1994, potem pa so nekoliko padle. V prvih mesecih letošnjega leta pa se cene govejih pitancev padle na nivo cen v letu 1993 (2,5 DEM/kg žive teže). Cene mleka je močnejše porasla v letu 1994, v letu 1995 še padla. Vendar moramo ob tem upoštevati, da je bila realna rast cen večja, kot se kaže na papirju. V mesecu decembru 1996 pa se je cena mleka izboljšala na 0,50 DEM/l, to je na nivo najvišjih cen mleka v analiziranem obdobju.

Povprečna letna cena prašičev pitancev je bila najvišja v letu 1993, v letu 1994 je nekoliko padla, potem pa se je povprečna letna cena ne kažejo prave razlike, ker je pri prašičih značilno sezonsko gibanje cen. V spomladanskih mesecih pa visoke cene prašičev. Tako po postavitvi zunanje trgovinske zaščite (prelemlenosti) pa se je to nihanje precej umirilo. V spomladanskih mesecih odkupna cena ne pade več tako močno, kar se v teh mesecih skoraj ustavi.

Cene krme vplivajo na stroške pitanja

V nadaljevanju bomo prikazali cene krme. Gibanje cen krme je pomembno,

Grafikon 2: Cene krmnih mešanic v obdobju 1993-1996

saj le-ta predstavlja največji delež stroškov v strukturi stroškov reje goveda in prašičev. Obdelali smo nabavne cene krme.

Gibanje cen doma pridelane krme pa nismo prikazali, ker je njihovo realno vrednost težko oceniti in je za to potrebna dodatna analiza. Ceno kupljenih krmnih mešanic smo zbrali v treh mešalnicah krmil na območju Pomurja. Cene kupljenih krmnih mešanic so imele do leta 1995 trend padanja, v letu 1996 pa so le-te močno porasle; najvišje cene so bile konec leta 1996. V letošnjem letu pa so začele rahlo padati. Podoben trend je bil tudi pri nabavnih cenah koruze, ječmena in sojinih tropin.

Do leta 1995 so nabavne cene padale. V letu 1996 pa so do meseca decembra naraščale, potem pa začele padati, razen sojinih tropin, katerim cena letos spet raste. Posledica ponovne rasti cen sojinih tropin je vnovična rast svetovnih cen soje.

Gospodarnost reje

V analizi smo uporabili modelno kalkulacijo reje krav na travnatem območju. Predvidena je mlečnost 4000 litrov po kravi na leto ob predpostavki, da namolimo 3000 litrov mleka (osnovna krma). Pri taki intenzivnosti smo imeli povprečno v letu 1996 2614 DEM prihodka in 1616 DEM spremenljivih stroškov na kravo. Tako ostane za kritje stalnih stroškov in dobička (pokritje) 998 DEM na eno kravo letno. Pokritje je bilo najvišje v letu 1995, skoraj za 100 % večje kot v letu 1993. Za goveje pitance smo predvideli intenzivno pitanje s koruzno silažo. Pitance spitamo od 120 kg do 550 kg v 13,6 meseca, kar pomeni, da pitanci priraščajo 1050 g dnevno. S prodajo pitanca smo v letu 1996 dosegli 1568 DEM prihodka in ob tem imamo 1330 DEM spremenljivih stroškov. Tako pokritje na enega spitanega govejega pitanca znaša 238 DEM. Leta 1993 je bilo pokritje najnižje, okrog 2,5 krat višje je bilo v letu 1995 in leta 1996 je spet nekoliko padlo. V začetku letošnjega leta pa se je situacija izredno poslabšala za kritje stroškov dela in amortizacije (pokritje) nam ostane le 119 DEM. V prašičereji smo predvideli modelne kalkulacije, v katerih je predvideno krmiljenje prašičev z doma pridelane

Preglednica 1: Primerjava gospodarnosti reje goved in prašičev na nadpovprečno velikih kmetijah, v obdobju 1993-1996 (vrednosti so v DEM)

	Leto	Pokritje (prihodek-spremenljivi stroški)	Amortizacija in splošni stroški	Strošek dela	Dobiček ali izguba
KRAVE travnato območje 4000 l mleka (15 krav)	1993	573	824	560	-811
	1994	949			-435
	1995	1177			-207
	1996	998			-386
GOVEJI PITANCI intenzivno pitanje 1050 g/dan prirastka (60 stojišč)	1993	115	313	87	-285
	1994	276			-124
	1995	312			-88
	1996	238			-162
PLEMENSKE SVINJE nakup BEK 35 18 pujskov / pl svinjo (35 plemenskih svinj)	1993	580	242	212	126
	1994	530			76
	1995	653			199
	1996	409			-45
PRAŠIČI PITANCI nakup BEK 35 2,5 turnosov na leto (140 stojišč)	1993	68	28	17	23
	1994	61			16
	1995	71			26
	1996	76			31

cena kupljene krme zelo povečala. Če primerjamo višino pokritja z modeli na kupljeni krmi, je pokritje najnižje v letu 1996.

V preglednici smo prikazali tudi stalne stroške. Zanje je značilno, da padajo

stojčih objektov in strojev, ko bo potrebno zamenjati stroje in obnoviti objekte, pa za to ne bodo imeli dovolj denarja. Še slabša je trenutna situacija pri govejih pitancih, pri katerih rejec za pitanje ne dobi plačane niti dela.

Ob tem pa moramo upoštevati, da so izračuni izdelani za nadpovprečno velike kmetije in je dejansko stanje še dosti slabše.

Ugotovitve

Na osnovi analize gospodarnosti reje goved in prašičev smo ugotovili, da je govedoreja v celotnem analiziranem obdobju v slabšem dohodkovnem položaju kot prašičereja. To ugotovitev potrjuje dogajanje na terenu, ko se v zadnjih letih povečuje trend opuščanja reje goved (prodaja krav, nepravilnost prevzema telet za nadaljnje pitanje). Prašičereja po dohodkovni plati kaže ugodnejše rezultate, vendar jo pretresajo razne krize. Problemi nastajajo v spomladanskih mesecih, ko je nizka odkupna cena in zastoj v prodaji prašičev. Dodatno pa je prašičereja močnejše prizadela visoka cena žit v lanskem letu.

Nasplošno pa lahko rečemo, da se je gospodarnosti reje goved in prašičev v letu 1996 letu poslabšala v primerjavi z letom poprej.

*Damjan Jerič, dipl. inž. kmet., Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

Nekoliko boljše stanje je pri reji prašičev. Do leta 1996 je bil pri reji plemenskih svinj in pitanju prašičev dosežen dobiček. V letu 1996 pa se je stanje poslabšalo, in to predvsem pri reji plemenskih svinj, pri pitanju prašičev pa v primeru, ko krmimo prašiče predvsem s kupljeno krmo.

nim siliranim koruznim zrnem in kupljenim beljakovinskim koncentratom. Z rejo plemenskih svinj v letu 1996 smo dosegli 1526 DEM prihodka in smo ob tem imeli 1117 DEM spremenljivih stroškov. Tako je ostalo za kritje stalnih stroškov in dobička le 409 DEM. Pokritje v letu 1996 je bilo najnižje v zadnjih štirih letih. To je posledica padca odkupnih cen pujskov in zvišanja cen krme. V letu 1995 je bilo najvišje pokritje v analiziranem obdobju in skoraj za 50 % višje kot v letu 1996. Pri prašičjih pitancih se je višina pokritja gibala med 60 in 76 DEM na enega zrejenega pitanca. V letu 1996 je bilo najvišje pokritje. To velja za model pitanja prašičev z velikim delom doma pridelane krme. V primeru, ko krmimo prašiče s kupljeno krmo, je situacija dosti slabša, ker se je v letu 1996

na enoto proizvoda, če se obseg proizvodnje povečuje. Zato je pri upoštevanju stalnih stroškov pomembna velikost obrata. V izračunih smo izbrali nadpovprečno velikost kmetij (15 krav, 60 stojišč za goveje pitance, 35 plemenskih svinj in 140 stojišč za prašičje pitance). Ko od pokritja odštejemo stalne stroške, nam ta razlika pokaže, koliko nam ostane dobička ali izgube pri posamezni proizvodnji. Ob upoštevanju stalnih stroškov v govedorejski proizvodnji vidimo, da imamo pri kravah in tudi pri pitancih izgubo. To pomeni, da govedorejske kmetije ne dobijo plačanih vseh stroškov. Plačano dobijo delo, splošne stroške, za kritje stroškov amortizacije pa jim ne ostane zadosti denarja. Na osnovi tega lahko rečemo, da govedorejske kmetije lahko živijo, znotraj ob-

Izkušnje: Pri Lančičevih v Žihlavi imajo eno od vzrejnih središč za plemenske svinje

Osemenjevanje: umetno in po naravni poti

Kmetija se je iz govedoreje preusmerila v svinjerejo

Tja do 1988. leta so Lančičevi iz Žihlave pri Vidmu ob Ščavnici redili v glavnem govedo, potem pa so se postopoma preusmerili v svinjerejo. Leta 1992 je bila kmetija registrirana kot eno izmed vzrejnih središč za plemenske svinje. Za to pa je bilo treba izpolnjevati nekatere pogoje: ustrezna strokovna izobrazba, nasledstvo, primerni prostori in seveda izkušnje.

Jožef Lančič in žena Antonija, ki sta se v življenju veliko nagrala, sta nadaljnji razvoj kmetije prepustila sinu Jožetu in snahi Emi. Z njo sem se tudi pogovarjal o njihovi reji plemenskih svinj. Delo si z možem nekako delita: on skrbi za prehranjevanje (in to je široko področje dela), ona pa za pripuste, vodi administracijo itd. Te je pa kar precej, saj je treba redno voditi dnevnik o do-gajanjih v vzrejnem središču (pripusti, kotitve, odstavitve pujskov, odbira mladice ...), o čemer sestavlja tudi mesečna poročila, ki jih je treba potem poslati na Biotehnično fakulteto v Ljubljano.

Ta čas imajo Lančičevi iz Žihlave 20 plemenskih mladice, namenjenih za prodajo. Sicer pa na tej kmetiji letno vzredijo med od 105 do 110 plemenskih mladice, starih 9 do 12 mesecev in 60 dni brejih. Take potem prodajajo.

Lančičevi pa imajo tudi 39 »presečnic«, od tega 30 švedskega landrasa, tako imenovane »enajstice«, ostalo pa - križanci švedskega landrasa in velikega jorkširja. Med njimi je tudi nekaj starih že pet let in so skotile celo do desetkrat. V enem letu tako

Lančičeva snaha Ema je našemu novinarju pripovedovala o vzreji središču na domačiji, kamor se je poročila pred desetimi leti. Vživela v delo. Seveda ni vse na enem, ampak si ga družinski člani delijo. - Fotografija: Š. S.

Kaj potrebujejo vaše rastline?

Rastline prinašajo košček neokrnjene narave v naš dom, razveseljujejo nas in nam izkazujejo **ljubezen**. Vračamo jim tako, da skrbimo zanje. Za zdravo rast nujno potrebujejo zemljo, v kateri je dovolj hranljivih snovi **in** enakomerna vlaga. V naravi je teh snovi dovolj, sobnim rastlinam pa jih dodajamo z rednim gnojenjem. Pri tem vam pomaga **Substral**.

"S Substralom bodo vaše rastline čvrste in zdrave od korenin pa do cveta!"

Substral vsebuje idealno razmerje hranljivih snovi in mikroelementov: dušik - za hitrejšo rast, fosfor - za bujne cvetove, kalij - za večjo odpornost in hitrejšo cvetenje, magnezij - za zdrave, zelene liste ter veliko vitaminov. V **Substralovi** kolekciji boste našli tekoča mineralna gnojila in gnojilne paličice za sobne, zelene ter cvetoče balkonske rastline.

Sobota je dan za Substral.

VEGA d.o.o.

Skakovci 15, 9261 Cankova, telefon: 40 300

- VSE VRSTE KMETIJSKE MEHANIZACIJE
- UMETNA GNOJILA
- KRMILA
- SEMENSKA KORUZA
- SEMENA, ŠKROPIVA
- GRADBENI MATERIAL
- BELA TEHNIKA, MALI GOSPODINJSKI APARATI
- ELEKTRO MATERIAL
- BARVE
- AVDIO VIDEO TEHNIKA
- POSODA ...

OBIŠČITE NAS TER SE PREPRIČAJTE O TAKO MALI IZBIRI IN TAKO UGODNIH CENAH.

Vsem poslovnim partnerjem, kupcem in drugim pa želimo blagoslovljen e velikonočne praznike!

zavarovalnica triglav d.d.

območna enota Murska Sobota
Lendavska 5, tel.: 069/31-650

Zavarovalnica Triglav - za vašo varnost

Kmetijstvo je največja tovarna na prostem, zato je zanj nevarnost naravnih nesreč toliko večja. Tu je pomlad, ko se za kmetiljce začne nova aktivna sezona, z njo pa prihajajo tudi nove nevarnosti. Nesreča nikoli ne počiva in v Zavarovalnici Triglav pravijo, da se kaj lahko zgodi, da toča, strela, požar ali druge nevarnosti v hipu uničijo trud, ki so ga kmetje vlagali za zadovoljitev svoje socialne varnosti. Tudi kmetijstvo potrebuje varnost, za to pa so poskrbeli v območni skupnosti Zavarovalnice Triglav v Murski Soboti. Kmetije, ki jim kmetijstvo nudi socialno varnost in so odvisni od dohodka iz kmetijstva, bi torej ravnali nespametno, če ne bi zavarovali svojega premoženja.

Zavarovanje pridelkov in živali

Zavarovalnica Triglav je kljub rojstvu novih zavarovalnic še vedno vodilna na območju Pomurja, med osnovnimi kmetijskimi zavarovanji pa nudi kmetijcem dve obliki zavarovanja:

- zavarovanje posevkov in plodov
- zavarovanje živali

Zavarovanje posevkov in plodov

Vključuje zavarovanje vseh enoletnih kultur in trajnih nasadov, ki

jih je možno zavarovati pred točo, požarom in strelo. Poleg tega osnovnega zavarovanja je moč skleniti še dodatno zavarovanje pred spomladansko pozebo, prav tako pa sadjarji lahko dodatno zavarujejo tudi izpad količine in kakovosti pridelka.

Z akcijo zavarovanja posevkov in plodov bodo v Triglavu začeli še pred koncem spomladanske setve v aprilu, zavarovanje pa bo moč skleniti vse do nastanka škode. V Zavarovalnici Triglav v Murski Soboti je zavarovanje možno skleniti skupinsko in posamično. Skupinski način zavarovanja bodo sklepali do sredine maja, potekal bo preko kmetijskih zadrug in zavarovalniške zastopniške mreže, ta način zavarovanja pa je za okoli 10 odstotkov cenejši od posamičnega. Kot vsa leta doslej nudijo zavarovancem tudi tokrat ugodne pogoje plačila zavarovalne premije, saj saj bo ob sklenitvi prispevka potrebno plačati le 20 odstotkov, preostanek pa še v dveh obrokih po 40 odstotkov po spravilu pridelka, vendar brez obresti. Pri takojšnjem gotovinskem plačilu nudijo popust.

Zavarovanje velja od sklenitve do spravila pridelka, nastalo škodo pa zavarovalnica izplača po spravilu pridelka. Zavarovanci doslej nikoli niso bili oškodovani, gotovo pa je Pomurcem najbolj ostala v slabem spominu katastrofalna toča pred desetimi leti, leta 1987, ko je bil prizadet velik del pokrajine in slab

konec so takrat potegnili tisti, ki niso imeli zavarovanih svojih pridelkov.

Zavarovanje živali

Sklepa se celo leto, razen posebnih primerov pa velja za obdobje enega leta. V Pomurju je poleg krav najbolj razširjeno zavarovanje še drugih plemenskih živali, poleg temeljnega rizika pa je možno dodatno zavarovanje za zdravljenje. Temeljni riziko vključuje pogin ali zakol, pri dodatnem zavarovanju za zdravljenje pa zavarovalnica pokrije tudi del stroškov zdravljenja. Poleg živali, ki so pridobitnega značaj, je možno zavarovati tudi hišne ljubimce, torej živali, ki jih imajo ljudje ljubiteljsko.

Prostovoljno pokojninsko zavarovanje

Zaradi neugodnega razmerja med aktivnim in upokojenim prebivalstvom se država zaveda, da sedanji aktivni populaciji ne bo mogla zagotoviti enakih socialnih pravic, kot jih uživajo sedanji upokojenci. Zato je pripravila zakonske rešitve, ki omogočajo nove oblike zavarovanja in dovoljujejo zavarovalnicam na slovenskem zavarovalnem tržišču sklepanje prostovoljnih pokojninskih zavarovanj. Zavarovalnica Triglav je sprejela

izziv in v okviru projekta Življenjski krog pripravila kakovostno ponudbo prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, ki bo prav gotovo zanimala tudi kmete. S prostovoljnim pokojninskim zavarovanjem si lahko zagotovite enak standard in kakovost življenja, kot ste ju imeli pred upokojitvijo.

V Zavarovalnici Triglav nudijo tri različne pokojninske programe, ki se razlikujejo v izbiri družinske pokojnine in zavarovalne vsote za primer smrti. V vseh primerih se sklenitvi prostovoljnega zavarovanja izplačuje mesečna pokojnina od upokojitve do njegove smrti, zavarovalna vsota in družinska pokojnina pa sta odvisni od vrste sklenjenega pokojninskega programa.

Pokojnina po vaši meri

Vse podrobne informacije zainteresenti lahko dobijo v najbližji enoti Zavarovalnice Triglav, za ponazoritev pa smo pripravili primer prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, ki je še posebej zanimiv za kmete. Po zakonu mora vsaj en član kmetije, ki ima več kot 104.000 tolarjev katastrskega dohodka, plačevati obvezni prispevek za pokojninsko zavarovanje, ostali člani gospodinjstva so lahko zavarovani na način, ki ga sami izberejo. Najnižji znesek obveznega prispevka za pokojninsko zavarovanje znaša nekaj

več kot 13.000 tolarjev mesečno, določa pa se na osnovi višine letnega katastrskega dohodka.

Ker lahko vsi člani kmečkega gospodinjstva, razen enega, sklenejo prostovoljno pokojninsko zavarovanje, predstavljamo naslednji primer:

Za plačevanje se odloči naslednik kmetije pri starosti 20 let. Odloči se za mesečni prispevek za prostovoljno pokojninsko zavarovanje v višini 13.500 tolarjev (približno takšen je prispevek za obvezno pokojninsko zavarovanje), prispevek bo plačeval 40 let, upokojil se bo pri 60 letih starosti. Odloči se za program zavarovanja, ki vključuje družinsko pokojnino. Po 40 letih se v njegovem fondu nabere 12.881.108 tolarjev, mesečna pokojnina bo znašala 84.258 tolarjev, izplačevala pa se bo do smrti zavarovanca. Družinska pokojnina se začne izplačevati upravičencu, če je zavarovanec umrl v prvih desetih letih izplačevanja starostne pokojnine, izplačuje pa se do izpolnjenega 10. leta izplačevanja.

Kot smo zapisali, so v Zavarovalnici Triglav pripravili tri različne pokojninske programe, zato naj se zainteresenti oglasijo pri njih, kjer dobijo vse podrobne informacije. S prostovoljnim pokojninskim zavarovanjem si boste tako zagotovili pokojnino po svoji meri.

DO KONCA MARCA ZIMSKI POPUST

kakovost po standardih ISO tudi v vašem domu

PLASTIČNA OKNA, IZDELANA PO NAROČILU

- plastična okna različnih oblik
- obnovitvena plastična okna
- vhodna in balkonska vrata

OKNO
S POGLEDOM
PROTI
SONCU

DIMENZIJE STREŠNIH OKEN v cm

84 x 70	78 x 98	94 x 98	114 x 118	134 x 98
84 x 98	78 x 118	94 x 160		134 x 140
	78 x 140			

KOVINOPLASTIKA LOŽ

Lož, Cesta 19. oktobra 57, SLO, 1386 Stari trg pri Ložu, telefon: (061) 795 100, telefaks: (061) 708 466

PROIZVODNJA - PE GRADBENI ELEMENTI

Nova vas 57, SLO, 1385 Nova vas, telefon: (061) 866 627, telefaks: (061) 798 069

Želimo vam da bi velikonočne praznike preživeli čim lepše!

SE VAM NE ZDI
DA PROSTORNI
PREVEČ DENARJA
ZA ONESNAŽEVANJE
OKOLJA?

Zrak, ki ga dihamo, je pogosto močno onesnažen. Tudi zato, ker v Sloveniji za ogrevanje še vse preveč upora-

bljamo okolju škodljiva trdna goriva. Toda peč na premog ali drva lahko kmalu postane vaša črna preteklost. Izkoristite ugodne kredite za okolju prijazno in udobno ogrevanje.

Ekološko razvojni sklad Republike Slovenije odslej ponuja ugodne kredite vsem prebivalcem Slovenije, ki bi radi prešli na uporabo čistih goriv ali obnovljivih virov energije. Da bi omejili onesnaževanje okolja in si hkrati zagotovili udobno ogrevanje, vam predlagamo uvedbo ogrevalnega sistema na daljinsko ogrevanje, plin, kurilno olje, toplotno črpalko ali solarno energijo. Za namestitev naštetih vrst ogrevanja so vam na voljo ugodni krediti.

Odločite se za čisto udobje.

Kredit za okolju prijazno ogrevanje in vse informacije so na voljo v naslednjih bankah:

- Nova kreditna banka Maribor,
- Banka Celje,
- Dolenjska banka,
- Gorenjska banka,
- LB Domžale,
- LB Zasavje,
- LB Koroška banka,
- LB Pomurska banka,
- LB Splošna banka Velenje,
- Splošna banka Koper.

Dodatne informacije: Ekološko razvojni sklad RS, telefon: (061) 176 33 44

zamenjajte vir energije!

Ekološko razvojni sklad Republike Slovenije, d.d.

*Metka Barbarič

Razdrobljena posest ovira razvoj poljedelstva v Pomurju

Ugodni naravni pogoji za pridelavo poljščin

Pomurje obsega 1336 km² površine, to je 6,6 % slovenskega ozemlja. Ima 22,3 % slovenskih njiv in vrtov, 12,7 % sadovnjakov, 11,7 % vinogradov ter 7,6 % travnikov in pašnikov.

V Pomurju imamo 54.665 ha njiv in vrtov, od tega 45.572 ha v zasebni in 9.093 ha v družbeni lasti. V Sloveniji je ta delež ocenjen na 27,27 %. Delež njiv in vrtov je v Pomurju precej velik, saj znaša 40,9 %, nezamenljiv pa je podatek, da je nerodovitnega zemljišča kar 8,2 %. Po upravnih enotah ima Murska Sobota 27.846 ha njiv in vrtov (5.827 ha nerodovitnega), Lendava 10.757 ha (2.258 ha nerodovitnega), Gornja Radgona 8.807 ha (1.433 ha nerodovitnega) in Ljutomer 7.255 ha (1.418 ha nerodovitnega).

Pomurje je zelo agrarno območje in ima tudi velik delež kmečkega prebivalstva – 21,8 %. Ta odstotek je v upadanju, kar je precej skrb vzbujajoče, predvsem za naše kmetijstvo. Po upravnih enotah ima največji delež Murska Sobota, najmanjšega pa Gornja Radgona. V Pomurju imamo 21.844 kmetij, kar je 14 % vseh kmetij v Sloveniji (in tudi ta številka je na žalost v upadanju).

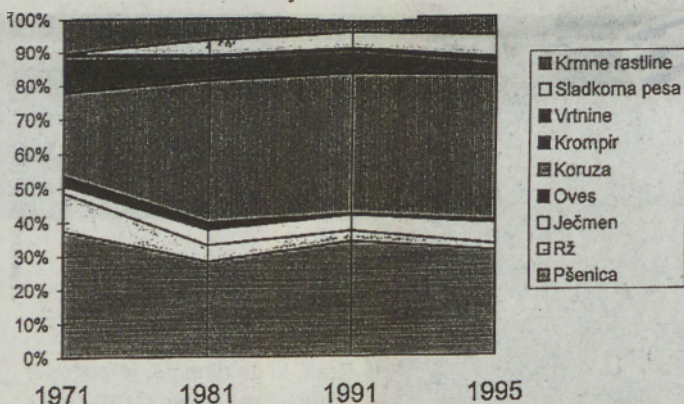
Imamo 3.609 kmetij s pridelovalno površino do 0,5 ha, 6.279 kmetij s površino od 0,51 do 2,0 ha, 6.919 kmetij s površino od 2,01 do 5,0 ha, 3.801 kmetij s površino od 5,01 do 10,0 ha, 1.129 kmetij s površino od 10,01 do 20,0 ha in 73 kmetij z obdelovalno površino nad 20,01 ha.

Prilagajanje tržišču

Za pomursko kmetijstvo je značilna razdrobljena posestna struktura, kar je posledica velikega števila kmečkega prebivalstva. Kmetije v povprečju razpolagajo s 3,96 ha kmetijske zemlje, 45,3 % jih ima manj kot 2 ha kmetijske zemlje, 5,5 % pa več kot 10 ha kmetijske zemlje.

Zanimivo je tudi spremljanje same setvene strukture, ki se je spreminjala glede na to, kar se je lažje in čim boljše prodalo.

V grafikonu je prikazano spreminjanje setvene strukture od leta 1971 do leta 1995 za Pomurje.

Grafikon: Spreminjanje setvene strukture od leta 1971 do leta 1995 za Pomurje

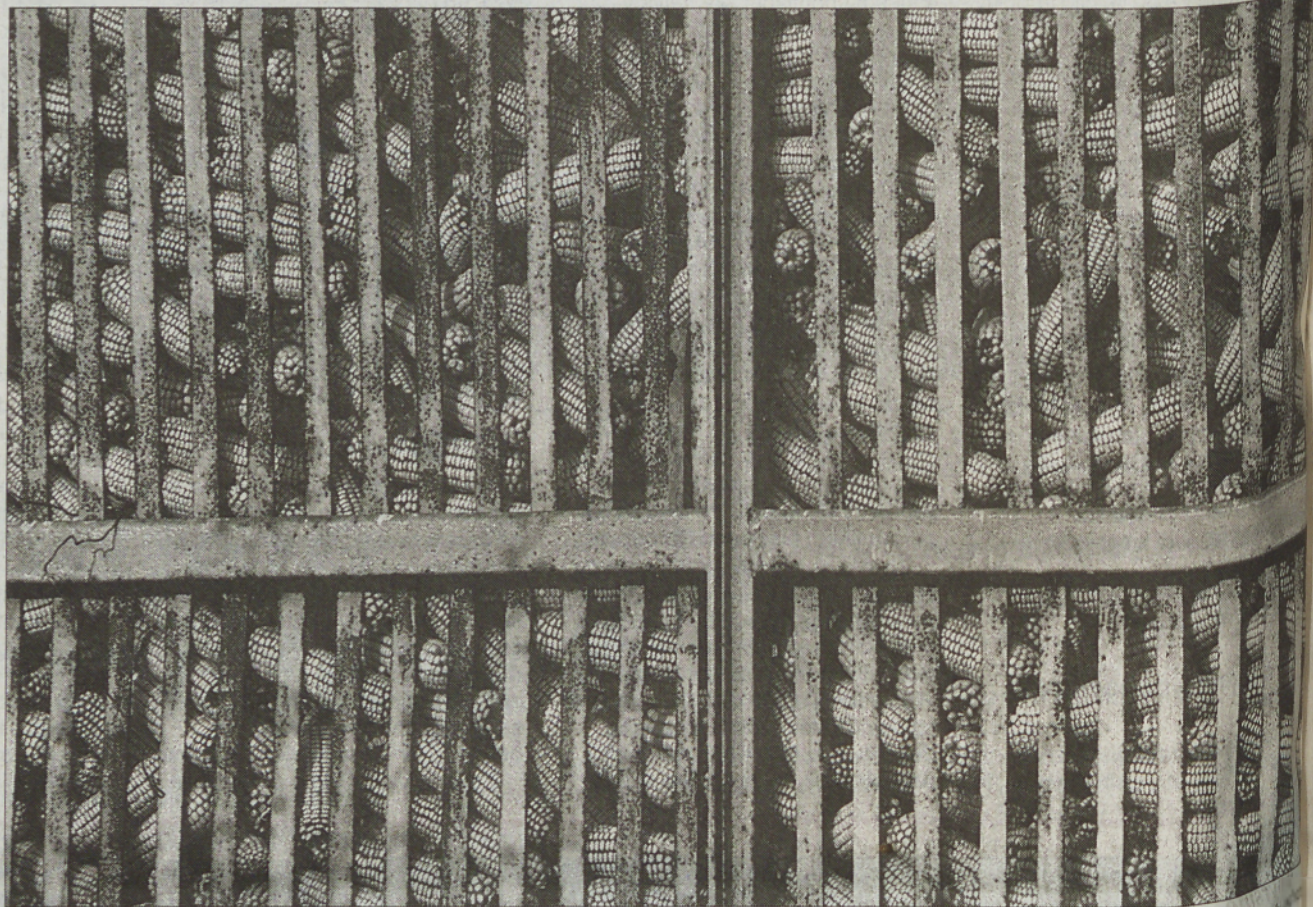
V naslednji preglednici je prikazana setvena struktura na njivskih površinah v letu 1995, ločeno na osnovi sektorja lastništva za Pomurje in za Slovenijo.

Preglednica: Setvena struktura na njivskih površinah v letu 1995 v ha

Vrsta poljščine	Slovenija	Pomurje	Delež Pomurja v Sloveniji
pšenica	41.962	15.624	37,2
rž	1.928	915	47,5
ječmen	12.182	3.137	25,7
oves	1.868	455	24,4
tritikala	368	102	27,7
koruza - zrno	61.825	15.093	24,4
koruza - silaža	36.358	6.105	16,8
krompir	29.117	2.071	7,1
sladkorna pesa	6.132	3.259	53,1
vrtnine	4.341	823	19,0
krmne rastline	32.554	2.910	8,9

Pomurje ima ugodne naravne razmere za pridelovanje poljščin. Dobra tretjina pšenice in koruze slovenske proizvodnje se pridelava v Pomurju. V kolobarju na njivskih površinah imata največji delež koruza 38,7 % (21.198 ha) in pšenica (15.624 ha). Ostala krušna žita predstavljajo v kolobarju 8,4 % delež (ječmen 3.137 ha, rž 915 ha, oves 455 ha in tritikale 102 ha).

V zadnjih 24 letih (vidno iz grafikona) se je v kolobarju najbolj povečal delež koruze, in sicer za 17,7 %. Delež rži in ovesa se je v tem obdobju precej zmanjšal, povečal pa se je delež ječmena. Delež pšenice je rahlo nihal, vendar se kaj dosti ni spremenil, saj je pšenica še vedno zanimiva, predvsem zaradi urejenega odkupa. Po letu 1975 se je v kolobar vključila sladkorna pesa, ki se je razširila na naše površine pod »pokroviteljstvom« Tovarne sladkorja Ormož. Kmetovalci so jo z navdušenjem sprejeli, saj nudi dohodek in ima organiziran odkup.

Zemljišča zasejana s sladkorno peso se širijo. Cilj tovarne je priti na 8.000 ha površin zasejanih s sladkorno peso. Delež krompirja se je zmanjšal in znaša sedaj 3,8 % ali 2.071 ha. Tudi delež krmnih rastlin se je v kolobarju zmanjšal in znaša 5,3 % ali 2.910 ha. Vrtnine pa predstavljajo le 1,5 % ali 823 ha.

Pri povprečnih pridelkih na ha pa opazimo povečanje. Od leta 1971 se povprečni pridelki povečujejo, razen v dveh letih, ko so bile glavni vzrok za zmanjšanje suša in neprimerne rastne razmere. V naslednji preglednici so prikazani povprečni pridelki pomembnejših poljščin.

Preglednica: Povprečni pridelki pomembnejših poljščin v dt/ha

Vrsta poljščine	Pomurje		Slovenija	
	lastnina občanov	družbena lastnina	lastnina občanov	družbena lastnina
pšenica	42,5	62,9	38,7	54,2
rž	32,6	40,0	30,4	28,7
ječmen	37,9	51,1	34,3	44,9
oves	29,8	32,7	23,4	31,8
koruza - zrno	68,7	76,6	61,3	76,2
krompir	201,8	-	194,3	346,3
sladkorna pesa	480,0	406,1	478,1	391,9

Največ koruze in pšenice

Proizvodnja koruze za zrno znaša 106.400 ton. Le manjši del koruze se odkupi, kajti koruza služi predvsem za krmo za živali. Popolnoma drugače bi bilo, če bi bil tudi tu vzpostavljen tak tržni red, kot je to pri pšenici. Kmetijci so znani po tem, da pridelujejo tisto, kar lahko tudi prodajo.

Glavna tržna poljščina na naših pomurskih kmetijah je pšenica. Pridelajo jo okrog 74.300 ton in celo več. Okrog dve tretjini pšenice odkupijo, ostalo pa ostane na kmetijah kot krma za živali in kot surovina za moko. Proizvodnja za ostala krušna žita se giblje za rž 2.900 t, ječmen 12.000 t in za oves 1.400 ton. Med temi nekoliko odkupujejo le ječmen in rž. Vse ostalo pa porabijo doma na kmetijah kot krmo za živali. Tudi tu bi bila slika popolnoma drugačna, če bi se vzpostavila nek organiziran tržni red in odkup.

V naslednji preglednici so prikazane odkupljene količine pšenice in sladkorne pese v letih 1990 do 1996 v tonah:

Leto	pšenica	sladkorna pesa
1990	42.262	103.968
1991	39.589	98.079
1992	35.566	50.223
1993	39.824	86.759
1994	50.467	124.132
1995	-	163.988
1996	-	184.716

Tržni poljščini sta tudi krompir (ki je začel močno upadati zaradi hiperprodukcije) in sladkorna pesa. Pridelava krompirja znaša okrog 41.800 ton in je razdeljena na samooskrbno proizvodnjo ter na tržno proizvodnjo. Povprečni pridelek na ha je nizek, zaradi velikega deleža samooskrbne pridelave krompirja, ki je zasnovana predvsem na doma pridelanem semenskem krompirju.

Pridelava sladkorne pese pa je v celoti usmerjena v tržno proizvo-

dnjo - kooperacijska proizvodnja Tovarne sladkorja Ormož. Ima me kompletne pridelane količine.

Preveč in zastarela mehanizacija

Kot glavni problem bi rekla, da je v prvi vrsti težava odhajanje mladih ljudi s podeželja v velika mesta. Doma ostajajo starejši ljudje, ki niso več sposobni obdelovati zemlje. Zbogom gre za draži, naše male kmetije pa niso sposobne prenesti proizvodnih stroškov. Vsaka kmetija je preveč obremenjena z mehanizacijskimi stroji. V večini primerov zastarela, za popravila pa ni več sredstev. Tudi so tudi neizkoriščeni, saj se je v prejšnjih letih preveč vlagalo v mehanizacijo, in to povečini nekvalitetno in preveč za eno samostojno kmetijo. Obstajajo še vedno kmetije, ki imajo 5-10 ha obdelovalne površine, po tri traktorje, da o ostalih priključkih ne govorimo. Nekateri kmetje to stanje popravijo z ustanovitvijo strojnih krožkov, vendar s premalo prevladuje pri nas skupinsko delo. Premalo imamo tudi strojnih strojev. To vse skupaj pa nam vpliva na podražitev proizvodnje.

Naslednji problem je tudi nizka izobraženost kmetijskega prebivalstva in slaba prilagodljivost kmetov, saj zaradi pomanjkanja znanja niso pripravljeni uvajati spremembe v proizvodnjo, niti vpljeni tveganja.

Kot precej velik problem lahko štejem tudi razpad zadružništva, ki se še posebej opazuje pri malih kmetijah. Nikjer ni zastopnikov, povezanih le-teh s pridelovalnimi stroji je slaba. Trga, predvsem organizirane prodaje ni in tako so problemi s presežki dobljenih poljščin vedno večji. V nekem normalnem tržnem redu je organiziran le odkup pšenice, vse ostalo pa je odvisno od samega kmetija, kako se bo pač znašel in prodal svoje poljščine. Velikokrat se to ne da in pridelki ostajo doma – primer v letošnjem letu, ko se je da prodati krompirja.

Ker je pridelava pri nas zelo razdrobljena, je tudi težko organizirati trg. Prihaja do neupoštevanja dogovorov na obeh straneh in pravilnosti kmetov, da bi se sami ukvarjali s trženjem svojih delkov.

Ker je pomanjkanje denarja, prihaja do tega, da ljudje ne morejo kupovati kvalitetnega semenskega blaga in s tem ne morejo dobiti takšnih pridelkov, kot bi jih lahko. Določene sorte pšenice in koruze imajo velik genetski potencial, vendar ob pomanjkanju denarja, ob nezadostnih vložkih nam enostavno ne morejo dati tega, kar bi lahko. In ljudje se ne zavedajo, da je doma pridelano semensko blago in neprimerno za nadaljnje razmnoževanje. Iz tega posledično slabi posevki in še slabši pridelki, potrebno je veliko več sredstev za vrtinski pripravki, da določene poljščine obvarujemo pred boleznimi in škodljivci. To nas pa vse stane in na koncu je rezultat ta, da

Zita Flisar - Novak

Kakšna je strategija razvoja zelenjadarstva?

Določene vrtnine na določena območja

V strategiji razvoja slovenskega kmetijstva je zapisano, da je z aktivno tržno in strukturno politiko potrebno nujno zagotavljati čimbolj stabilne razmere za gospodarjenje, hkrati pa zagotavljati prehransko varnost - pri vrtninah 65% pokrivanja potreb. Proizvodna politika naj bi temeljila na ukrepih, ki bi zagotavljali naravnim danostim in tržnim možnostim, prilagojeno alokacijo kmetijske pridelave, trajno ohranjanje proizvodnega potenciala zemlje in ekološko neoporečno kmetovanje.

Po strategiji razvoja naj bi bil osnovni cilj širiti pridelavo tržno zanimivih zelenjadnic in okrasnih rastlin na prostem, kakor tudi v zavarovanem prostoru. Rešitev, ki jo ponuja strategija, je možna le pri pravilni kombinaciji delovanja trga in usmerjenih interventnih, normativnih ter fiskalnih ukrepov države ter boljši izobrazbi in večji osveščenosti tako pridelovalcev kot porabnikov hrane.

Stanje ni rožnato

Michael Betts (Sodobno kmetijstvo 3/95) navaja, da so slovenske družinske kmetije vedno bolj ogrožene - vedno pogostejše vidimo uvožene nizozemske paradižnike in španske jajčevce. Zaradi intenzivnega »agrobiznisa« Evropske unije prihaja do vedno večje ogroženosti obstoja slovenskih »malih« pridelovalcev hrane. V EU obstajajo močni lobiji za posamezna področja kmetijstva. V slovenskih ministrstvih za kmetijstvo in za promet bi se morali zavedati štirih glavnih vplivov na družinske kmetije:

1. Povečana konkurenca zaradi uvoženih vrtnin iz EU bo povzročila postopen propad slovenskih družinskih kmetij in lokalnih pridelovalcev vrtnin. Preživele bodo le velike »podjetniške« kmetije.
2. Povečan bo promet s težkimi tovarnjaki zaradi uvoza sadja in zelenjave (presne in zamrznjene) iz drugih de-

lov Evrope.

3. Povečale se bodo zaloge plehkga sadja in zelenjave brez okusa v slovenskih trgovinah.

4. Propadle bodo lokalne tržnice, saj sta uvoženo sadje in zelenjava cenejša celo od pridelkov lokalnih vrtnarjev.

Možnosti so omejene

Vrtnarstvo je delovno intenzivna kmetijska panoga. Le del delovnih operacij je mogoče mehanizirati (v celoti ali deloma), in sicer osnovno pripravo tal, gnojenje, setev ali sajenje, zaščito in oskrbo posevka ter namakanje. V naših razmerah je spravilo pridelka ročno, prav tako pa tudi pomemben del oskrbe posevka (odvisno od vrste vrtnin). Glavni omejitveni faktor v pridelavi je, zaradi visoke stopnje delovne intenzivnosti, v naših razmerah običajno razpoložljiva delovna sila, bolj kot velikost obrata ali parcel. Pogosto je omejitveni faktor tudi nezmožnost namakanja.

Pridelovanje vrtnin je lahko glavna ali dopolnilna dejavnost na kmetiji. V prvem primeru govorimo o specializiranih vrtnarskih kmetijah, ki jih v grobem ločimo na primestne vrtnarske obrate in plantažno pridelavo vrtnin v območjih z optimalnimi pedoklimatskimi razmerami za določeno vrsto vrtnin. Zaradi relativno kratkih razdalj med pridelovalnimi območji in tržiščem ter majhnih kmetij se v Sloveniji v praksi najpogostejše

srečujemo s prehodnimi oblikami vrtnarskih obratov, ki so bližje enemu ali drugemu tipu. Prisotna je tudi pridelava vrtnin kot dopolnilna dejavnost na kmetiji.

Drobna pridelava - direktno trženje - primestni vrtnarski obrati

Najpogostejše te kmetije vrtnine prodajajo neposredno na tržnici ali/in oskrbujejo trgovine in gostinske obrate. Ta način prodaje zahteva stalno prisotnost na trgu in širok izbor vrtnin v manjših količinah. To se v pridelavi odraža na izredni razdrobljenosti obdelovalnih parcel (različne vrtnine, več setvenih terminov).

Uporaba večine standardne kmetijske mehanizacije je otežena, razen morda za osnovno pripravo tal, prav tako ni mogoča raba specializirane vrtnarske tehnike za plantažni način pridelave. Kmetija mora imeti zaščiten prostor za podaljšanje sezone pridelave in za vzgojo sadik, kakor tudi za namakanje.

Velikost samih parcel zaradi navedenih značilnosti pridelave ne vpliva bistveno na tehnologijo pridelave, pomembno pa je, da so parcele strnjene v bližini bivališča (prepletanje številnih delovnih postopkov v enem delavniku, vsa-

kodnevna priprava različnega blaga za trg).

Pridelava je delovno zelo intenzivna, ekonomski efekti pa v povprečju ugodni, zaradi relativno visokih maloprodajnih cen vrtnin (ki jih običajno narekuje trgovina, ne pridelovalec).

Plantažna pridelava vrtnin - množična pridelava - prodaja posrednikom

»Plantažna pridelava vrtnin« je v Sloveniji prisotna na Primorskem (za prodajo vrtnin v presnem stanju), drugod pa predvsem za potrebe živilsko-predelovalne industrije. Vrtnine pridelujejo v vrtnarsko-poljedelskem kolobarju. Od poljščin vključujejo v kolobar predvsem žita in detelje (izločina). Na posameznem obratu je izbor vrtnin bistveno ožji, prisotna je specializacija na eno do nekaj vrst vrtnin.

Pri tem tipu pridelave so pogoj večje obdelovalne parcele, ki omogočajo uporabo standardne kmetijske mehanizacije in specializirane vrtnarske mehanizacije (sejalnice, sadilci sadik, polagalci folije ...). Osnovno mehanizacijo tvori tu traktor s poljedelsko strojno linijo in nekaterimi specializiranimi vrtnarskimi priključki ter enosni traktor s priključki za

medvrstno obdelavo. Potreben je zaščiten prostor za vzgojo sadik in dajanje vrtnin. Običajno je potrebna improvizirano namakanje ali (v večjih predelih) namakalni sistem. Velikost obdelovalnih parcel v tem primeru obkrožuje vpliva na ekonomsko učinkovitost pridelave kot na primernih vrtnarskih obratih.

Trženje vrtnin poteka predvsem preko kmetijskih zadrug ali gosposkih trgovinskih organizacij, oziroma preko predelovalne industrije. Tudi v tem primeru je pridelava delovno intenzivna, ekonomski efekti pa odvisni od vsakokratnih tržnih pogojev (gosposke odkupne cene vrtnin so nižje od maloprodajnih).

Vrtnine v poljedelskem kolobarju - prodaja predelovalni industriji

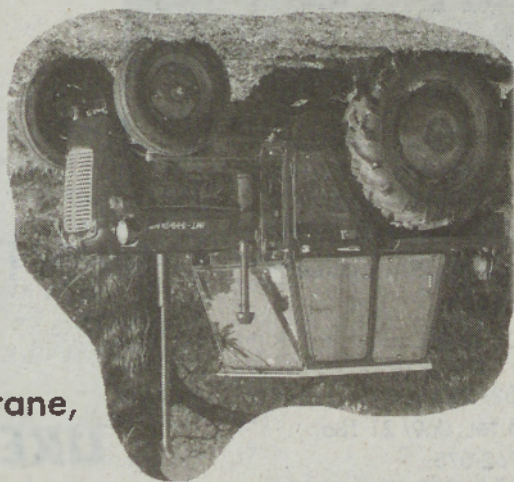
Pridelovanje vrtnin je pogosto tudi v poljedelskem kolobarju. Ta oblika pridelave omogoča na kratki poti povečanje dohodka na hektar, kar pomeni, da kolobarja tudi za poljedelce. Vendar mora taka pridelava izpolnjevati določene pogoje, da bi bila uspešna. Pridelava zahteva zaradi svoje kratke dobe rodovitna, godna tla. Pridelava

»EMAL«

Storitveno in trgovsko podjetje
Tišina d.o.o.Prodaja traktorjev in
kmetijske mehanizacije,
ter rezervnih delov.Poslovna enota
Cankarjeva 33
9000 Murska Sobota

TAKO ALI DRUGAČE
EDINSTVEN
NEPREKOSLJIV
- TO, KAR STE
SI VEDNO
ŽELELI

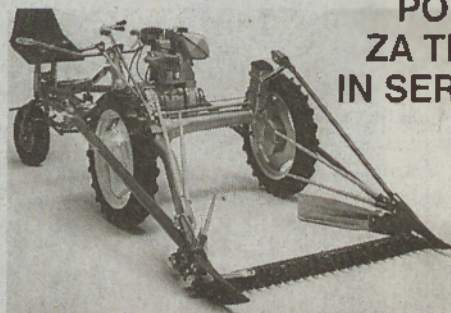
- Traktorji IMT 539 in rezervni deli za traktorje IMT,
- motorji za traktorje IMT 560, 577, 558, 538, 540, 549,
- olja in maziva, akumulatorji, gume, filtri,
- plugi IMT, sejalnice za koruzo IMT, krožne brane,
- rezervni deli za kose GRAMIP DUBRAVA,
- rezervni deli SIP in CREINA.

OBIŠČITE NAS NA CANKARJEVI 33 V MURSKI SOBOTI
ALI POKLIČITE (069) 31 100 IN 27 824!

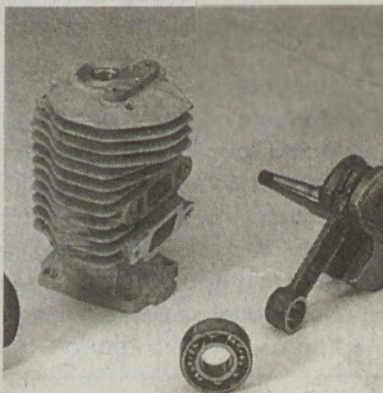
GRAD
SERVIS
IN TRGOVINA
GRAD 186 b
tel.: 53 200

kosilnica
BCS 622

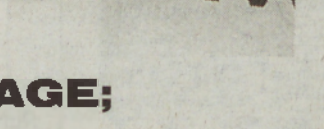
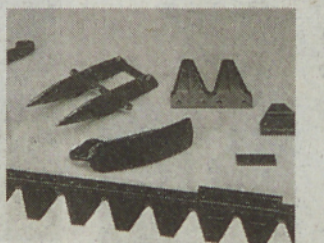
SERVIS
IN
REZERVNI
DELI

BCS
MURRAY;
MOTORNE ŽAGE;

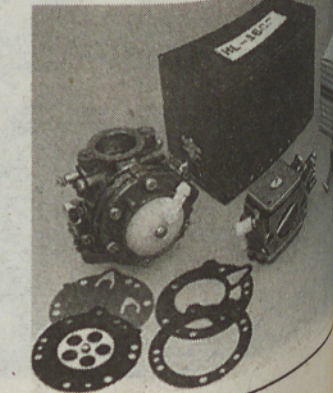
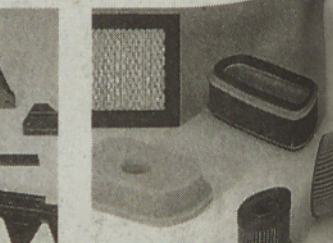

ZKG
d. o. o.
GRAD

PODJETJE
ZA TRGOVINO
IN SERVISIRANJE

Trgovina
v Slomškovi 25
Murska Sobota
nasproti hotel
Diana
tel.: 32 706

bomo z vrtninami »popravili utrujena« tla, degradirana zaradi ozkega poljedelškega kolobarja, saj imajo vrtnine (z izjemo nekaterih kapusnic) negativno humusno bilanco. Problematični so lahko tudi ostanki nekaterih obstojnejših talnih herbicidov, ki jih uporabljamo v poljedelstvu. Pridelava vrtnin pogosto zahteva tudi namakanje, če želimo doseči ustrezne pridelke. Potrebno je vsaj nekaj vrtnarske mehanizacije (sejalnica ali sadilnik, medvrstni okopalnik ali enosni traktor ...). In nazadnje, vendar nikakor ne zadnje, potrebno je strokovno znanje in izkušnje s področja pridelovanja vrtnin.

lenjave, predvsem plodovk (paprika, paradižnik, kumare) bi bilo potrebno tudi dodatno ogrevanje rastlinjakov in plastenjakov, za setve v januarju in februarju pa bi morala biti še dodatna osvetlitev. Druga možnost pa je, da se odločimo za pridelovanje toplotno manj zahtevnih vrst, kot so: solatnice, čebulnice in korenovke. Za zgodnje pridelovanje navedenih vrtnin je prav tako potrebno načrtovati pridelavo v zavarovanem prostoru – neogrevani plastenjaki, tuneli ali vsaj pokrivala.

Na lahkah peščenih tleh je možno pridelovati tudi zgodnji krompir – pod PP-prekrivali, vendar moramo računati, da

plodovke: papriko, paradižnik, kumare za vlaganje, bučke in stročji fižol ter oroševalno namakanje za solatnice (krhkolistne, mehkolistne solate, radič, endivijo) in kapusnice (zelje, cvetača, ohrovt, kitajsko zelje). Za zmanjšanje evaparacije in ohranjanje vlage v tleh v poletnih mesecih je potrebno prilagoditi tudi tehnologijo pridelave; predvsem pri plodo-

lahko ugotovimo le na podlagi kemične analize tal za vsako parcelo posebej. Zelo pomembno pa je tudi gnojenje, katerega odredimo na podlagi kemične analize tal ali tudi foliarne analize. Kemično analizo opravimo vsaka 3-4 leta. Za kvaliteto in količino načrtovane pridelave mora lastnik sam ali s pomočjo kmetijskega svetovalca (specialist za

tov, za katere imajo že nekatere države predpisne mejne vrednosti.

Pogoji za uspešno prodajo vrtnin

Če želimo vrtnine uspešno prodajati, moramo izpolnjevati naslednje pogoje:

Pedoklimatske danosti in ekološki pogoji pridelovanja vrtnin v Pomurju

Načrta izbira vrtnin za pridelovanje je v prvi vrsti odvisna od podnebnih, talnih in gospodarskih razmer. Podnebje predstavlja prvo mejo, skupno s tainimi pogoji omejuje območje (rajon) najboljše uspevanja in področje, kjer je pridelovanje še gospodarno. Za rast in gospodarno pridelavo je pomembna predvsem toplota, svetloba in vlaga.

Glede toplote je Slovenija zelo razgibana dežela, tako v pogledu »kolebanja« kot tudi po toplotnih vsotah in letnem povprečju. Na tako velike razlike vpliva bližina morja, Alp in Panonske nižine na eni strani ter velika razgibanost po drugi strani.

Toplota vpliva na rast rastlin s svojo jakostjo na eni strani in nihanjem na drugi strani. Pridelavo v glavnem omejuje skrajno nizke in skrajno visoke temperature. Pozne spomladanske in zgodnje jesenske slane omejujejo pridelovanje cele skupine vrtnin, ki ne prene- sejo mraza.

Če primerjamo klimatske danosti Pomurja z ostalimi pridelovalnimi območji v Sloveniji, vidimo, da so v sredozemskem podnebnem območju veliko ugodnejše razmere za pridelovanje vrtnin. Dalje je predvsem vegetacijsko obdobje (30 do 60 dni), kar je pomembno za načrtovanje pridelave zgodnje in tudi pozne zelenjave. Glede na toplotno vidljivost tudi v predpanonskem klimatskem območju, medtem ko so ostala za klimatskih dejavnikov nam kaže, da so v Pomurju ugodne toplotne razmere za pridelovanje zelenjave, vendar je v vegetacijsko obdobje v primerjavi s Pri- morjem precej krajše, kar pomeni, da bi morali tekmovati v pridelovanju zgodnje zelenjave.

Temperaturna nihanja otežujejo pridelavo

Ovira za pridelovanje zgodnje presne zelenjave so predvsem velika nihanja dnevnih in letnih temperature, ki so značilna za celinsko klimo, druga večja ovira pa so tudi poznospomladanske in zgodnje jesenske slane. To nam narekuje, da moramo pridelavo presne zelenjave namenovati v zavarovanem prostoru. Za pridelovanje zgodnje spomladanske ze-

bo zaradi ugodnejših toplotnih razmer na Primorskem krompir od tam vsaj 3-4 tedne prej na slovenskem trgu. Ovira za zelo zgodnje pridelovanje krompirja so predvsem nizke temperature tal.

Pridelava zgodnje solate paradižnika in solatnih kumar mora biti zasnovana v ogrevanih plastenjakih. Za pridelovanje v neogrevanih plastenjakih pridejo v poštev poleg naštetih vrst še paprika, zgodnja čebula, redkvice, kolerabica, dinje in vzgoja sadik.

Poleg toplote je pri načrtovanju pridelave vrtnin potrebno upoštevati tudi vlago. Indeks suše, ki opredeljuje razmerje med temperaturo, količino in razporedom padavin, nam kaže, da je Pomurje v Sloveniji najbolj sušna regija. Pridelovanje presnih vrtnin, kakor tudi vrtnin za pridelavo v tem klimatskem območju ne moremo načrtovati brez urejenega namakanja. Deficit vlage je največji v poletnih mesecih, ko je na razpolago največ sončne energije. Hidropedološke študije, ki jih izdelujemo za projekte namakanja, nam kažejo, da je potrebno v sušnem letu namakati 3-4 krat (300 m³ vode/ha), v ekstremno sušnem do 5-krat, na lahkah peščenih tleh tudi 7-krat, v povprečnem letu pa vsaj 2 do 3-krat, in to predvsem v juliju in avgustu ter interventno ob času setve, če ni dovolj vlage za kalitev.

Namakanje je nujno

V zavarovanem prostoru pa je namakanje – kapljično in oroševalno tako ali tako obvezno. Rastline gojene v rastlinjakih in plastenjakih rabijo zaradi intenzivnejše rasti in 2- do trikrat večjih pridelkov tudi 2- do 3-krat več vode.

Veliko vode rabijo predvsem plodovke (paradižnik, paprika, kumare, dinje) in solatnice. Bolj kot količina vode je pomembna razporeditev namakanja oziroma dežja. Največje potrebe po vodi imajo rastline v fazi intenzivne rasti in v fenološki fazi tvorbe glav, plodov in debelitve korenov.

V letih s povprečno razporeditvijo in količino padavin je v našem klimatskem območju možno zasnovati pridelavo vrtnin za pridelavo in presno rabo v nezavarovanem prostoru zgodaj spomladi: por, česen, čebula, majska čebulica, korenček petršilj, redkvice, kolerabica, motovilec, grah, brokoli, brstični ohrovt, špinata, blitva, vrtna kreša, črni koren, zgodnje zelje in zgodnji krompir. Vendar glede na verjetnost sušnega obdobja, ki se pojavlja na 3 do 7 let in prav toliko lahko tudi traja, moramo tudi pri tej pridelavi računati z interventnim namakanjem.

Za spomladanske in poletne setve oz. pridelave vrtnin v nezavarovanem prostoru je potrebno zagotoviti kapljično namakanje ali namakanje v vrste za vse

Možnost pridelave vrtnin z večjo potrebo po vlagi se nam ponuja z zgraditvijo namakalnih sistemov. V nacionalni program namakanja so vključena naslednja območja: k. o. Ivanci, k. o. Fokovci, k. o. Lendava - Petišovci - Lakoš, k. o. Bakovci in k. o. Noršinci - Ljutomer. Za navedena območja so že izdelani projekti (idejni za vsa območja in za nekatera območja že tudi izvedbeni projekti), ki so sestavni del nacionalnega programa.

vkah je zelo pomembno zastriranje tal z naravnimi materiali ali s folijo.

Za zelenjavo ni primerna vsaka zemlja

Poleg klimatskih dejavnikov moramo upoštevati tudi talne razmere. V Pomurju imamo v glavnem kislj rjava tla na nekarbonatni podlagi. Za pridelovanje vrtnin pridejo v poštev le srednjetežka ilovnata peščena do peščeno ilovnata tla, možno še glinasto peščeno ilovnata. Na težkih glinastih tleh pridelovanje vrtnin ni uspešno, prav tako ne na zelo lahkah peščenih tleh. Peščena zemljišča imajo sicer prednost pred glinastimi, vendar imajo majhno kapaciteto za vodo, vodo slabo akumulirajo in so bolj »podvržena« suši. Rastlinjake in plastenjake postavimo le na srednje težkih tleh, peščeno ilovnatih do ilovnato peščenih (20-30 % gline), težka glinasto ilovnata in glinasto meljasta tla moramo izboljšati z dodajanjem peska in zaoravanjem velike količine organskih gnojil. Izogibajmo se pridelovanju vrtnin na oglejenih in psevdoglejenih tleh.

Poleg fizikalnih lastnosti so pomembne tudi kemične lastnosti tal. Značilno za tla ob Ledavi, Ščavnici in Muri je to, da so močno do zmerno kislj, kar je posledica matične osnove – nekarbonatni prod, pesek, glina in ilovica nekarbonatnega značaja. Na podlagi podatkov o analizi zemlje, ki jo opravljamo v laboratoriju na Živilnoredsko-veterinarskem zavodu za Pomurje, vidimo, da je povprečna kisljost tal 4,96 enot pH in se giblje v mejah od pH 3,4-6,7. Pretežno je njivska zemlja izredno kislj (pH pod 5,5), kar je zelo neugodno za pridelovanje zelenjave, katera dobro uspeva le v območju pH 5,5-6,5. Pred zasnovo pridelave je potrebno zemljišče meliorativno poapniti. Količino apnenih gnojil, ki je potrebna za dvig pH na željeni nivo,

prehrano rastlin) izdelati gnojilni načrt. S kemično analizo se določi količina dostopnega fosforja, kalija, magnezija, kalcija in po potrebi še drugih elementov ter vsebnost humusa. Dobra vrtnarska tla morajo vsebovati najmanj 5% organske snovi – humusa. Gnojenje z dušikom opravljamo na podlagi N-min analize tal (pred setvijo in pred dognojevanjem) v rastlinjaku in tudi na prostem. V pomoč za dognojevanje z dušikom so lahko tudi talni in rastlinski nitratni testi, katere opravi pridelovalec sam ali po navoilih in ob pomoči kmetijskega svetovalca. Vsebnost nitratov v zelenjavi je le odločitev, ali bomo pridelovali v Pomurju količino ali kvaliteto. Tehnologija se bo morala prilagoditi predvsem zahtevam po kvaliteti, le-ta pa tržnim možnostim. Menim, da imamo ugodne ekološke pogoje tudi za t. i. sonaravno ali okolju prijazno ekološko pridelovanje zelenjave. Tudi pri konvencionalni pridelavi moramo paziti na kvaliteto in ostanke fitofarmacevtskih pripravkov ter dušikovih spojin, posebno nitra-

- pridelava zdrave, pravilno razvite, nepoškodovane vrtnine,
- očiščena mora biti zemlja, zunanjih listov in brez tujega vonja ali okusa,
- sveže vrtnine so brez vidnih kapljic vode,
- izbiramo primerno embalažo za različne vrtnine in pravilno naložene za prevoz,
- Oznaka na embalaži (kartonski, leseni, plastični, vrečah ipd.) mora vsebovati:
- vrsto in sorto vrtnine,
- kakovostni razred in velikost, če je predpisano sortiranje,
- datum pridelave (kjer je to zahteva, npr. gobe, fižol ...),
- oznaka pridelovalca.

Pred prodajo sortiramo vrtnine po kakovosti v:

- ekstra kakovostni razred: zelo lepe, izenečene po obliki in velikosti,
- prvi kakovostni razred: vrtnine po izgledu nekoliko zaostajajo za »ekstra«, vendar so po obliki in velikosti še zmeraj vse enake,
- drugi kakovostni razred: vrtnine so zdrave, značilnih oblik, vendar niso sortirane po velikosti,
- izjemoma prodajamo tudi vrtnine, ki sodijo v tretji kakovostni razred: zdrave vrtnine vendar z manjšimi poškodbami.

Pri pripravi vrtnin za trg upoštevamo predpise, ki jih navaja Pravilnik o kakovosti sadja, vrtnin in gob.

Za prodajo vrtnin v tujino se prilagajamo standardom Evropske skupnosti oziroma države uvoznice.

*Zita FLISAR NOVAK, dipl. inž. agr., Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

Glede na toplotne razmere bi bilo potrebno poiskati tržno nišo za toplotno manj zahtevne vrste presne zelenjave: por, česen, majski čebulček, čebula, korenček, petršilj, blitva, motovilec, špinata, brokoli, zgodnje pre- v Pomurju so toplotno ugodne razmere za pridelovanje vrtnin za pridelavo: zelje za kisanje in skladiščenje, korenček, rdeča pesa in kumare za vlaganje, stročji fižol in in feferoni za vlaganje idr.

Vrtnina	Nemčija	Nizozemska		Švica	Avstrija	
		nov.-mar	apr.-okt.		nov.-mar.	apr.-okt.
dietna in otroška	250					250
solata/ledenka	3 000	4 000	3 000	3 500	4 000	3 000
špinata	2 000	4 500	3 500	3 500	3 000	2 000
rdeča pesa	3 000	4 000	3 500	3 000	4 500	3 500
endivija		3 500	3 000		3 500	2 500
radič/redkvice	3 000				4 500	3 500
solata	2 500			3 500	4 500	3 500
zelje					1 500	
por/fižol					1 500	
korenček/zelena					1 500	
kitajski kapus					2 500	
koleraba					4 500	3 500
fenkelj				2 000		
petršilj/kreša					4 500	3 500

Tabela 1: Meje vrednosti vsebnost nitratov v zelenjavi – mg NO₃/kg sveže mase

Ernest Novak

Razvojne možnosti vinogradništva in vinarstva v Pomurju

Naravne možnosti za razvoj in preživetje

Na območju Pomurja imamo tri vinorodne okoliše, in sicer: Radgonsko-Kapelske gorice, Prekmurske gorice in de okoliša Ljutomersko-Ormoških goric. Zemljišč pod vinogradi je bilo leta 1995 po statističnih podatkih 2567 ha, kar predstavlja 11,8 % slovenskih vinogradov (Slovenija 21827 ha). Vinogradi zavzemajo v Pomurju le 1,9 % vseh kmetijskih površin. Največ jih je na območju Upravne enote Gornja Radgona (881 ha), UE Ljutomer (556 ha), UE Lendava (608 ha) in UE M.Sobota (522 ha). Po veljavni rajonizaciji leg iz leta 1977 je v Sloveniji evidentiranih 33356 ha absolutnih vinogradniških leg, od tega v Pomurju 2138 ha.

Leg, ki so se primerne za zasaditev, je v Sloveniji 11529 ha. Razlika v površinah, ki jih navaja statistika in rajonizacija leg, je nastala zaradi tega, ker so kriteriji rajonizacije izločili območja, kjer je bila prisotna samorodnica. To se posebej nanaša na Prekmurske gorice, podokoliš Goričko, kjer je po rajonizaciji le 206 ha absolutnih vinogradniških površin in v Lendavskih gorinah 453 ha absolutnih površin. Po oceni KSS in po reviziji rajonizacije, ki se pravkar izvaja, bi naj bilo teh površin skupaj za Prekmurske gorice 1446 ha - največ na Goriškem in Lendavskih gorinah, in sicer skupaj okrog 570 ha; v Radgonsko-Kapelskih gorinah je razlika le 58 ha, v Ljutomersko-Ormoških gorinah pa so evidentirane vse absolutne vinogradniške lege. Povprečna velikost vinograda je v Sloveniji pri zasebnikih 0,30 ha, takšno je tudi povprečje za UE G.Radgona in UE Ljutomer, za UE M.Sobota je to 0,15 ha, za UE Lendava 0,11 ha.

Z vinogradništvom se kot dopolnilno oziroma ljubiteljsko dejavnostjo ukvarja v Pomurju okrog 6000 vinogradnikov, od tega jih je uradno vpisanih v register pri upravnih enotah 2611. Ostali pridelujejo vino za lastno uporabo oziroma ga prodajajo brez obveznih analiz in drugega nadzora. Uradnih zasebnih polnic vin je v Pomurju 64, po oceni pa jih še dvakrat toliko polni za »lastne potrebe«. Družbeni sektor predstavljajo podjetja Radgonske gorice, Ljutomerčan in VG Kapela, ki trenutno posedujejo polovico skupnih površin pod vinogradi v teh dveh okoliših. KG Rakičan ima vinograde v Mačkovcih, Bodoncih, pri Gradu in v Kramarovcih, kleti za del lastnega pridelka pa v Kramarovcih in Mačkovcih. Status vinogradništva v okviru KG Lendava in Vinarske družbe, ki je v stečaju, pa nista jasna. Skupne kletne kapacitete teh podjetij so za 8 milijonov litrov vina. Po oceni KSS pa je povprečna velikost kleti in volumen posode v zasebnem sektorju za 2300 litrov vina.

Družbene kleti so združene v Poslovni skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, medtem ko se zasebni vinogradniki povezujejo v društva, ki jih je na območju Pomurja trenutno deset. Nekaj društev pa je združeno v Zvezo vinogradnikov in vinarjev Slovenije, ki pa je še v začetnih zagonskih težavah, da bi lahko v večji meri pomagala k enotnosti vinogradnikov, kakor tudi pri promociji in trženju vina. V zadnjih nekaj letih so bile količinsko slabe letine, tako da ni problemov s prodajo vina in je bilo povpraševanje večje od ponudbe. V zadnjih dveh letih pa je tudi povečan odkup tržnih presežkov vina od zasebnikov s strani podjetja Radgonske gorice za vrst vina janževca. Gostinci se za nakup nevstekleničenega vina v glavnem navezujejo na večje pridelovalce in si stem zagotovijo v povprečju enakomerno kakovost vina čez celo leto.

Smernice za razvoj vinogradništva v Pomurju

Smernice, ki jih podajam, so le okvir in orientacija, kako in kje naj bi se razvijalo vinogradništvo. Osnova je strategija razvoja kmetijstva, ki je bila v Sloveniji sprejeta že leta 1993, vendar, kar se

tiče vinogradništva, se je začela deloma izvajati v prejšnjem letu, ko so bile s strani MKGP razpisane subvencije za obnovo vinogradov. Osnova bi moral biti tudi novi Zakon o vinu z vsemi pravilniki, ki odredijo področje vinogradništva in vinarstva. Nosilci teh aktivnosti so v večini primerov znani, potrebna je le večja želja za sodelovanje med posameznimi subjekti. Kljub temu pa bi jih naštel, saj bi morali za uresničitev posameznih smernic sodelovati. Nosilci so: MKGP, MOP-sklad kmetijskih zemljišč, upravne enote, občine, kmetijska svetovalna služba, inšpekcijske službe, podjetja, zadruga, društva vinogradnikov, vinogradniki ...

Povečati vinogradniške površine

Nujno bo povečati površine pod vinogradi in zasaditi vse absolutne vinogradniške lege ter izboljšati starostno strukturo že obstoječih vinogradov. Obnova naj poteka po strokovnih smernicah. V ta namen je potrebno narediti na območju Pomurja revizijo rajonizacije, spodbuditi zainteresiranost ljudi za vinogradništvo (kot dopolnilno oz. glavno dejavnost na kmetijah) in še v večji meri dvigniti strokovni nivo vinogradnikov.

Povečati je treba število vinogradniških kompleksov večjih od enega ha, potencialne kandidate, preveriti dosedanje uspešnost, stimulirati skupinsko obnovo, obdelavo s skupno mehanizacijo, zagotoviti sredstva za nakup zemljišč, rešiti nejasen status zemljišč in vinogradov v postopku denacionalizacije.

- Omogočiti razvoj vino-

gradništva na demografsko ogroženih območjih, kjer je največ površin za zasaditev ter po starostni strukturi in ekonomski moči najmanj zmožno prebivalstvo, narediti posnetek stanja, predvideti načine in vire za oživiljanje območja.

- Evidentirati neobdelana zemljišča, ki so primerna za vinogradništvo, rešiti lastniški status, najti zainteresirane obdelovalce ter poskrbeti za odkup zemljišč in dolgoročni najem.

- Uskladiti prostorsko ureditvene plane posameznih občin in predvideti območja za vinogradništvo in omejiti pozidavo z vinskimi kletmi.

Na neprimernih legah, kjer že obstajajo vinogradi, ne dovoliti ponovne

obnove in zasaditve z vinsko trto, stimulirati zasaditev druge kulture. Na absolutnih vinogradniških legah izničiti površine pod samorodnico.

Smernice za razvoj vinarstva v Pomurju

- Urejevati večje skupne objekte ali adaptirati obstoječe za predelavo grozdja, doneganje vina in stekleničenje na ožjih vinorodnih območjih ter že obstoječe tehnološko bolje opremiti. Potrebno bo stimulirati združevanje manjših tržnih pridelovalcev v specializirane zadruga in navezavo in sprejem tržnih presežkov vina v večje klet-

ti, kjer bi lahko vina tipizirali po mezo ožje območje in prodajali enotno blagovno znamko. Učinkovito za 20-100 tisoč litrov vina bi bilo določena ožja vinorodna območja, ki bi omogočila napredek v kakovosti prodaje le-tega.

- Uslužnostne storitve, kot so stekleničenje vina, ki bi potekalo prek zadrug oziroma podjetij, ki bi tekajo na določenih območjih, bi pomenile dodaten vir dohoda za vsakega siskatega vinarja.

- Zakonsko urediti, da bo stekleničenje obvezno za turistične kmetije in vinograde.

Vinsko turistične ceste, ki bi omogočile zaživele na območju Pomurja, niso dodatno odgovornost za vinarjev.

Zaključek

Smernice, ki sem jih podal, so le okvirne, najbolj učinkovita kontrolna razvoja je pa možna le, če vinarji nam vino kot dar narave sodelovali. In tako kot pomurjski harmonijo v vinu, bomo mi dosegli monijo v delu.

Slovenski vinogradniki in vinarji nam živimo zaradi cen vina, tako nam zavajajo naši evropski prijatelji. Zavedati pa se moramo in delati kot da bo streznitev prišla iz Evrope, pa takrat, ko nas Evropa in svet ta s cenanim vinom.

Naši bregovi, obrasli z vinom, nam omogočajo razvoj in preživetje.

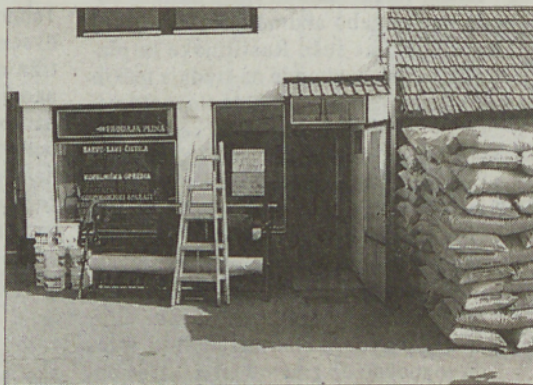
*Ernest Novak, dipl. inž. Kmetijska svetovalna služba za Pomurje

Robert Hozjan, s.p. IN

ŽIŽKI 95 a

tel/fax: 069/70-833

NA VOLJO
VAM JE
VES
GRADBENI
MATERIAL!

NOVO
V MELINCIIH 130
tel: 41 828

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

* PLUGI, PREDSETVENIKI, SEJALNICE BECKER
TRAKTORSKE ŠKROPILNICE, TROSILNKE
UMETNEGA IN HLEVSKEGA GNOJA
* TRAKTORSKE GUME, AKUMULATORJI,
MOTorna OLJA IN FILTRI
* VRTNE KOSILNICE IN KOSILNICE NA NITKO,
VRTNO ORODJE ...

ŽELIMO VAM MIRNE
IN BLAGOSLOVLJENE
VELIKONOČNE PRAZNIKE !

Ivanka Donko

Dopolnilne dejavnosti

Možnost razvoja
le za nekaj kmetij

Zaradi obstoječih gospodarskih razmer, strukture naših kmetij, imajo dopolnilne dejavnosti za razvoj podeželja poleg drugih gospodarskih dejavnosti velik pomen. Čeprav so se dopolnilne dejavnosti razvijale ves čas, je v zadnjih letih zanje interes še mnogo večji. Pozna se slabši položaj kmetijstva in tudi možnosti za zaposlitev zunaj kmetijstva so vedno manjše.

Tako ni samo pri nas, ampak povsod po svetu, predvsem v Evropi. V zahodnoevropskih državah pogojuje razvoj teh dejavnosti predvsem nezanesljiv kmetijski trg in vedno nižje cene kmetijskih pridelkov. Pri nas pa jih pogojujejo majhnost slovenskih kmetij in težavni pogoji za kmetijsko pridelavo, ki že od nekdaj silijo kmeta v iskanje možnosti za dodaten dohodek. Tako se je v preteklosti razvila domača obrt, v začetku zgolj za potrebe v kmetijstvu, nato pa tudi za prodajo in mnoge so se sčasoma prerasle v samostojne obrti (tesarstvo, kolarstvo, sodarstvo, predelava mleka, pečarstvo, lončarstvo itd.).

Tako kot nekdaj se tudi danes kmetije odločajo za dopolnilne dejavnosti predvsem iz ekonomskih razlogov. Kmetije želijo pridobiti dodaten dohodek za zagotavljanje socialne varnosti, oz. izboljšati socialni položaj kmečki družini tako, da bolje izkoristijo svoje stanovanjske in gospodarske prostore, zaposlijo proste delovne moči na kmetiji, izkoristijo znanje in spretnosti, ter bolje vnovečijo svoje kmetijske pridelke.

Dejavnosti,
povezane s
kmetijstvom

Možnosti za razvoj dopolnilnih dejavnosti so različne, ene so povezane s kmetijsko pridelavo mnoge pa zahtevajo dodatna finančna vlaganja, da zadostijo zahtevnim pogojem zakonodaje. Vrednote v različne dopolnilne dejavnosti na kmetiji za kmeta niso majhen zalog in se vračajo šele na daljši rok, zato je pogosto največji problem, kako priti do tujih kreditov. Zaradi širšega interesnosti države je v strategiji slovenskega kmetijstva med cilji kmetijske politike na drugem mestu napisan tudi cilj z naslednjo vsebino:

Za ohranjanje poseljenosti in kulturne krajine, ohranjanje kmetijskih zemljišč (ohranitev proizvodnega potenciala za čas motene oskrbe), varstvo kmetijskih zemljišč in voda pred onesnaževanjem in nesmotrno rabo le-teh bi država morala pomagati z ugodnimi dolgoročnimi krediti, regresirano obrestno mero itd., sedanje občine pa še v večji meri sofinancirati dopolnilne dejavnosti na kmetijah.

Pri nas se na kmetijah razvijajo dopolnilne dejavnosti, ki so v tesni povezavi s kmetijsko pridelavo, to so:

- Turistične dejavnosti (stacionarni turizem, izletniški turizem, vinotoči, kmetija odprtih vrat)
- Peka kruha, pogač, peciva
- Predelava mleka (sir, skuta itd.)
- Pidelava in predelava vrtnin
- Sadjarstvo (suho sadje, sadni sokovi itd.)
- Ročna dela, spominki
- Domača in umetna obrt
- Več oblik direktne prodaje kmetijskih pridelkov sama kmetija ali v različni povezavi več kmetij

Zakonodaja šele
nastaja

Na naših kmetijah bo poleg dopolnilnih dejavnosti še tržno zanimiv ekološki in integrirani način kmetovanja. Pri ekološkem sonaravnem kmetovanju morajo pridelovalci svoje pridelke zaščititi z blagovno znamko in kontrolo deklariranih pridelkov in izdelkov. Za zaščito pridelovalcev in potrošnikov si morajo določiti merila za ekološko kmetovanje in določiti organizacijo, ki jih bo kontrolirala.

Vse dopolnilne dejavnosti na kmetiji je potrebno registrirati po sedaj za njih veljavnih zakonih. V tem času šele nastaja zakonodaja, ki bo urejala status dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

Poleg domače obrti je turistična dopolnilna dejavnost v naši pokrajini med najstarejšimi in tudi številčno najmočnejše zastopana (nekaj kmetij se ukvarja s peko kruha, sušenjem sadja, predelavo sadja v kis itd.).

Turistična dopolnilna dejavnost je specifična dejavnost kmetij, ki se močno razlikuje od klasičnih oblik turizma, kajti kot takšna je pomembna za turistično gospodarstvo, saj s svojo specifično popestri turistično ponudbo pokrajine ob Muri.

Pogoji za opravljanje turistične dejavnosti in nujna registracija:

Med pogoje za registracijo dejavnosti uvrščamo zakonske zahteve oz. potrdila, s katerimi dokazujemo, da izpolnjujemo pogoje za opravljanje dejavnosti, ko prijavljamo dejavnost na upravni enoti.

Z dopolnilno
dejavnostjo
do večjega
dohodka

Kot je bilo že omenjeno, je predpogoj, da se lahko ukvarjamo s turizmom kot dopolnilno dejavnostjo, da je osnovna dejavnost kmetijstvo. Turistične dejavnosti na kmetiji ni, če ni kmetije in kmetijske pridelave. Za registracijo dejavnosti so potrebna tale dokazila:

- Dokazilo o lastništvu oz. zakupu kmetije
- Izjava, da vlagatelj opravlja kmetijsko dejavnost
- Izpolnjevanje pogojev

iz Pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih, ki se nanašajo na poslovne prostore, opremo in naprave ter pogoje glede minimalnih storitev v posameznih gostinskih obratih in na kmetijah

- Izpolnjevanje pogojev glede strokovne usposobljenosti po Pravilniku o minimalni stopnji izobrazbe oseb, ki opravljajo dela v gostinski dejavnosti

Za opravljanje dejavnosti pa le formalno izpolnjevanje teh pogojev ne zadostja. Dobro moramo biti seznanjeni z dejavnostjo, z njenimi pojavnimi oblikami in zahtevami. Vedeti moramo, od česa vsega je odvisno, ali bomo v dejavnosti uspešni.

Dopolnilna dejavnost je ena od možnosti povečanja dohodka na kmetiji le za nekaj kmetij v naši pokrajini ob Muri.

Šele z rešitvijo problemov s področja zakonodaje, davčne in kreditne politike in politične volje države in občin bo več možnosti za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

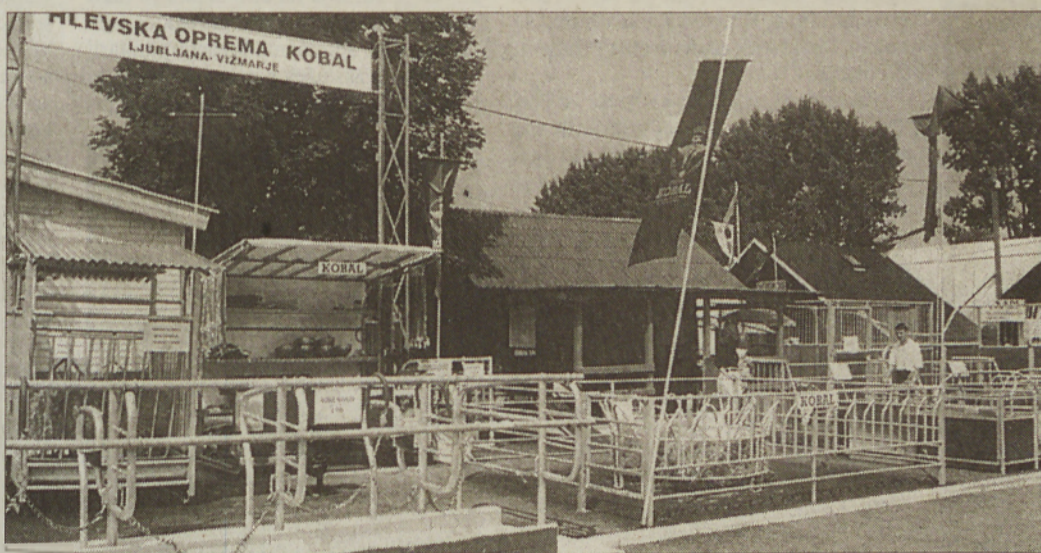
Struktura naših kmetij zahteva, nekatere naravne danosti pa omogočajo kakovostno proizvodnjo, katero bo treba prodati, tega se je pa treba naučiti. Domačo identiteto je možno boljše uveljaviti in s tem priskrbeti ustrezen dohodek za kmetijo.

Kmetijska svetovalna služba se s svojimi strokovnimi znanji vključuje v oblike izobraževalnih programov za kmetovalce in individualnih svetovanj za posamezne obrate na željo nosilcev dopolnilnih dejavnosti. Obenem za ostala strokovna znanja vabi k sodelovanju zunanje strokovne sodelavce.

*Ivanka Donko, inž. agr.,
Kmetijska svetovalna služba

HLEVSKA OPREMA ŠTEFAN IN IGOR KOBAL, d. o. o.

TACENSKA CESTA 90, 1210 LJUBLJANA ŠENTVID

Na voljo smo vam z različno dokumentacijo za gradnjo hlevov in z nasveti.
POKLIČETE NAS LAHKO VSAK DAN razen
nedelj od 6.30 do 14.30 po telefonu -
številka je 061/ 152 38 00 - ali se oglasite
PRI NAS DOMA.

Podjetje HLEVSKA OPREMA ŠTEFAN IN IGOR KOBAL, d. o. o., je že dolgo znano na slovenskem in nekaterih evropskih trgih. Za svoj 30-letni jubilej vam poleg znane opreme za hlevčere, ovčereje, prašičereje in govedoreje predstavlja:

NOVITETE IN DOPOLNILA V MOLZNI TEHNIKI,
PROSTI REJI,
PRAŠNI KRILNIK,
MOLZIŠČE IN PREVOZNO NAPRAVO ZA
DISČENJE IN NEGO PARKLJEV.

OSTANITE NAŠI PRIJATELJI. PRIPOROČAMO SE ZA OBISK

Izkušnje: Izletniška turistična kmetija Zelko

Jedi iz lonččenih posod imajo boljši okus

Turistična kmetija, kjer so z dolgoročno usmeritvijo in sodelovanjem vseh članov družine združili kmetijsvo, lončarstvo in turizem. Težko je povedati, katera je tista prava turistična kmetija ali, kakor mnogi radi rečejo, kmetijsko turizem. To vsekakor ne more biti gostilna ali dvorana za poroke, kjer imajo hleve s prašiči ali njive, ki jih obdelujejo sosed, le zaradi ljubega miru. To tudi ne more biti strogo specializirana kmetija, najsí bo v poljedelstvo, živinorejo ali prašičerejo. Če so se odločili, da bodo dohodek pridobivali iz kmetijstva, potem jim ostale le malo časa za ukvarjanje s turizmom, za sprejemanje gostov. Pravzaprav je odločitev, da se bo neka družina ukvarjala s turizmom odvisna prav od vseh članov družine, s tem se mora strinjati tako najstareši dedek kot najmlajši sin ali hčerka. Kar prav vsi so potrebni in odgovorni, da bo ta dopolnilna dejavnost uspevala, prav vsak bo moral poprijeti za delo. Še nekaj je pomembno: družina mora biti navajena sprejemanja gostov, gostoljubnost mora imeti v sebi, to ji mora biti v veselje in ne v breme.

Za predstavitve Zelkove domačije smo se odločili iz več razlogov. Prvič so zgleden primer družinskega sodelovanja in spoštovanja, ko ve žena poprijeti za moško delo in mož za tako imenovano žensko delo v kuhinji. Drugič so znali povežati delo, poklice in hobije v zanimivo ponudbo turistične kmetije: v prijetno urejeni turistični kmetiji sredi vinogradov v Pečarovcih, v zgradbi, ki stoji na mestu nekdanje Slavkine domačije, ponujajo domače jedi v lonččenih posodah, ki jih izdelujejo sami. Zelkovi so namreč tudi znani Pečarovski lončarji. In tretji razlog: Zelkovi so se za tovrstni razvoj svoje družine in kmetije odločili že zgodaj, v začetku devetdesetih let. Takrat, ko so na zadnjih počitnicah rekli morju: baj, baj, zdaj pa se nekaj let ne vidimo in sta se s tem strinjali tudi hčerkici. Da, hčerki sta se že zgodaj odločili ena za lončarstvo in druga za gostinstvo. Takšno je načrtovanje razvoja za nekaj desetletij in morebiti generacij, ne pa (kakor si mnogi napačno predstavljajo družinsko delo) od danes na jutri, ko je mnogim pomemben le hiter in lahek zaslužek. Seveda bi k tem razlogom lahko dodali tudi čudovito lokacijo zgradbe, vinsko klet, primerno in funkcionalno arhitekturo ter upoštevanje nasvetov kmetijske svetovalne službe.

Pri Zelkovih se ukvarjajo z lončarstvom že več kot sto let. Ko se je Slava primožila, sta oba zavijala rokave in poprijela za delo. Tako Franc kot Slava sta domačina iz Pečarovca in Franc v smehu pojasni, da pač ni imel časa, da

bi si hodil kam daleč iskat neveste, ko pa mu je oče zabičal, da mora hitro priti nazaj k peči. Pa sta se našla kar prava, oba sta polna optimizma, želje po ustvarjanju boljšega, in kar je najpomembnejše: probleme rešujeta mirno in z razumevanjem.

»23 let sem sem pripravljala polena za kurjenje, mela ilovico, skratka delala moško delo, se spominja Slava. Ni ji bilo težko, kajti prvo pravilo pri Zelkovih je: ko se dela lončarsko, če je potrebno, vsi pomagajo; in ko imajo goste na turistični kmetiji, tudi pomagajo vsi, vseh sedem članov. Ko pa se zabavajo, se zabavajo vsi. Zelkova družina je pravzaprav kar mlada, Franc jih ima 43, Slava 42, hčerke Milena 20, Darja 19 in Mojca 12. Ko so se konec osemdesetih odločili, da bo potrebno poleg lončarstva zaradi prihodnosti otrok in družine začeti še s kakšno dejavnostjo, so se spomnili turizma. Toda doma bi lahko naredili le okrepčevalnico, tega pa niso hoteli, zato se se odločili za novogradnjo na pobočju, kjer je bila Slavina stara domačija. Tu je danes zasajenih tudi 4 tisoč trsov. 1990 leta so začeli pripravljati projekte, nato so vsako leto naredili po eno etažo, poleg tega je bilo potrebno urediti še vodovod in potegniti 520 metrov cevi, urediti dovodne poti, priskrbiti posojila. Jaz sem bolj prestrašen, ne upam se preveč zadolževati, ona pa je vztrajala, da moramo končati in odpreti...« se spominja Franc. Ko so namreč izkoristili vsa možna sredstva, ki so bila na voljo -

Izletniška turistična kmetija Zelko je sicer novogradnja, a s primerno arhitekturo in na čudoviti lokaciji. V prihodnosti bodo tudi sobe, tako da bi se ukvarjali s pravim »stacionarnim« turizmom.

lastne prihranke, sredstva ministrstva, finančno pomoč pri zasiditvi trsov, posojilo HKS - so se odločili za posojila iz tujine. Le tako so lahko oktobra 1995 uradno registrirali Turistično kmetijo Zelko in odprli vrata gostom. Dejavnost turizma ima prijavljeno Slava, lončarstvo pa Franc. Kmetija Zelkovih ima še vedno 7 hektarjev obdelovalne zemlje in 30 prašičev.

Prepričani so, da so najhujše že prestali. Kaj pravijo: po sedmih letih vse mine, tudi slabo. Pa ni bilo nič slabega, le naporno. Franc se spominja, kako je čez teden delal zidarijo, gradil hišo, poleg tega še skrbel za peč, kjer je pekel posodje, potem se je ves utrujen v petek popoldne peljal v 320 kilometrov oddaljeni Stoober pri Eisenstadtu v Avstriji po hčerko Darjo, ki je tam obiskovala lončarsko šolo, potem sta šla z ženo v nedeljo kam na sejem, kajti lončevino je bilo potrebno prodajati, popoldne pa spet z avtom v Stoober, ker je moral hčerko peljati nazaj v šolo. In tako štiri leta. Veliko breme je bila tudi draga šolnina, saj je bilo potrebno mesečno odšteti sedem tisoč šilingov. Zdaj tega ni več, Darja je končala lončarsko šolo in komaj čaka, da bo lahko nabavila kaj nove opreme in premaze, da bo lahko v resnici pokazala, kaj se je naučila. Milena je končala Srednjo šolo za turizem in gostinstvo v Radencih, smer kuharstva in strežbe. Mama Slava je priznala, da ju je že v petem ali šestem razredu osnovne šole vprašala, katera se bo učila lončarstva in katera kuharstva. In tako se je začelo usmerjanje - v dobrem smislu.

Da so prostori turistične kmetije zares funkcionalni, so zaslužni mnogi - v prvi vrsti je to zasluga neštetihi nočnih pogovorov Slave in Franca v postelji, ko sta razglabljala, kaj in kako; veliko jima je pomagala in svetovala ga. Ivanka Donko, da je kuhinja na tem mestu in tako velika, je zasluga nasveta ga. Majde Lindič, in da so spremenili lokacijo sanitarij in šanka, je zaslužek natakara iz Diane, ki se dobro spozna na funkcionalnost pri

strežbi. Seveda so vse »spremenitve«

liko stala, toda splačalo se je, ko so v kleti, kjer so v najbolj ozkem prostoru sodi, je tudi prostor za degustacije; iz kleti se tudi naravnost v vinograd del. Kmetijsko sprejemanje prvih gostov je bilo preblemo, trdijo vsi, kajti stike s gosti so imeli že prej pri prodaji domačih izdelkov, toda tudi tega se je Franc prav v smehu: »Nisem pomislil, da bom pomagal v kuhinji, kajti le jaz pridem raje k njim sem v kuhinji in delam tako je, ona je dvajset let zato moram sedaj jaz hinjskem delu. Če sva ni bilo časa za premišljevanje dela.« Ko bodo dovolj do prav gotovo opremljeno kajočo opremo.

Specialna ponudba Zelkove kmetije so jedi, pripravljene v lonččenih posodah. Kdor je enkrat obiskoval kmetijo iz lončene posode »genjene makove ali orejone« prepričan, da kaj boljšega ni. Tudi Franc ima take »genjene

Franca, Slavo in Mileno smo »zmotili« tik pred najlepšim spomladanskim delom: rezanjem trte v vinogradu

BERNARDI
FOTO: NATASA

*Damjan Jerič

Velikost kmetije in njena konkurenčna sposobnost

Le z večjimi obrati do konkurenčnosti

Pomursko kmetijstvo je razdrobljeno in razkosano. Iz tega dejstva v marsičem izvira njegova usmerjenost v delovno intenzivne pridelovalne smeri. Tako so kmetije imele možnost pridobiti večji dohodek tudi ob mali velikosti.

Razdrobljenost in razkosanost pa pogosto dražijo proizvodnjo kmetijskih pridelkov, kot jo imajo naši sedanji in predtem bodoči konkurenti (EU). Zaradi takega stanja v Pomurju prevladuje mešana tip kmetije, ne samo v smislu kombinacij virov dohodka, ampak tudi v smislu različnih zaposlitev. Pravimo, da imamo malo poklicnih kmetij, to je takšnih, ki bi dolgoročno nudile polno zaposlitev vsaj eni delovni moči.

Velikost obrata in produktivnost

Na produktivnost dela vpliva sicer več dejavnikov, vendar lahko trdimo, da ima odločilni vpliv velikost črede oziroma parcele. Oboje je neposredno odvisno od velikosti obrata. Temeljna značilnost gibanja produktivnosti v odvisnosti od obsega proizvodnje je hitra rasti produktivnosti (zmanjšanje porabe dela) pri povečevanju velikosti črede oziroma parcele. Kasneje se pri določenem obsegu proizvodnje produktivnost umiri in nato le blago raste (nasprotno pa poraba dela počasi pada). Z vidika konkurenčnosti sposobnosti kmetij je zelo pomembno, da je obrat vsaj tako velik, da je večina možnosti povečanja produktivnosti že izkoriščena. Vpliv povečevanja produktivnosti pri reji krav je prikazan v grafikonu in se kaže v zmanjševanju stroškov dela, ko se velikost črede povečuje.

Velikost obrata in dohodek

Pri izdelavi grafikona smo na osnovi analize stroškov in literarnih podatkov uporabili različne logaritemske funkcije za stalne stroške. Spremenljivih stroškov nismo spreminjali. Upoštevali smo mlečnost 4000 litrov mleka po kravi in plačilo 400 SIT na eno uro dela. Iz grafikona je razvidno, da so stroški proizvodnje pri 2 kravah na kmetijo okrog 392 000 SIT na kravo, pri velikosti obrata 55 krav pa za polovico manjši 218 000 SIT. Stroški proizvodnje z povečevanjem

velikosti obrata najprej hitro padajo, potem pa se zniževanje stroškov umiri.

gle zadovoljivega dohodka in bodo morale dodatni dohodek iskati še drugje.

Grafikon: Vpliv velikosti obrata na stroške reje krav

Velikost obrata in možnost zagotavljanja delovnega mesta v kmetijstvu

Ocena vpliva velikosti proizvodnih enot na produktivnost in s tem na konkurenčno sposobnost kmetije le deloma osvetljuje problematiko velikostne strukture. Lahko bi rekli, da jo osvetljuje z ekonomsko - tehničnega vidika. Drugi del problematike velikostne strukture pa je potreba po primerni velikosti kmetije zaradi zagotavljanja polne zaposlitve vsaj eni delovni moči v kmetijstvu ter delovnemu mestu primeren dohodek. Zagotavljanje polne zaposlitve in primerne ravni dohodka je pomembno zlasti za obstoj živinoreje, ki praviloma zahteva stalno prisotnost delovne sile na kmetiji. Kot kažejo tendence v razviti Evropi, se živinoreja razvija in se bo razvijala predvsem na čistih kmetijah.

Velik del kmetijstva pa se bo vseeno razvijal kot mešane kmetije. Le-te bodo delale na manjših površinah in na manjših obratih. Vendar se moramo ob tem zavedati, da take kmetije ne bodo dose-

Namesto zaključka

Kot je razvidno iz odnosa med produktivnostjo in dohodkom, pomeni večanje velikosti obrata enega od temeljev konkurenčne sposobnosti kmetije. Večja konkurenčnost že sama po sebi deluje v smeri boljše obdelanosti in večje intenzivnosti proizvodnje. Na osnovi tega ugotovimo in si zastavimo cilj, da je nujno potrebno izvesti koncentracijo zemlje in povečevanje velikosti obrata.

Ob tem se nam takoj porodi vprašanje, kako doseči te cilje, saj je velikostna struktura kmetij v Pomurju zelo neugodna. Nedvomno je tu potrebno uporabiti instrumente interventne politike, pomemben vpliv pa ima tudi cenovna, socialna, regionalna in še kakšna politika. Pri reševanju teh problemov

ima največjo vlogo država s svojimi ukrepi, k sodelovanju bo treba pritegniti

tudi lokalne skupnosti, občine, predelovalno industrijo, zadrage, kmetijsko svetovno službo, pomembno vlogo pa bodo imeli kmetje sami.

Med potrebnimi ukrepi bi naštel le najpomembnejše:

- Spodbujati izvajanje prometa z zemljišči, izvajanje komasacij in trajnih zemljiških operacij - pri tem ima veliko vlogo Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS
- Omogočiti ugodna posojila za povečevanje kmetij
- Rešiti problem prevzema kmetij med generacijami
- Spodbujati razvoj poklicnih kmetij.

Na koncu je potrebno še jasno povedati, da je povečevanje velikosti kmetij dolgotrajen proces in da morajo pri tem usklajeno sodelovati vsi akterji kmetijske politike. Pomembno je tudi dejstvo, da z reševanjem konkurenčne sposobnosti kmetij ne bomo rešili vseh razvojnih problemov dežele ob Muri. Zavedamo se, da bo temeljni razvojni problem kmetijstva obdelanost krajine. Zato je treba postopno vpeljati filozofijo, da se tudi obdelava mejnih zemljišč za obdelovalca »izplača«. Tu mislimo na pospeševanje reje drobnice, reje divjadi, brezplačno dajanje zemljišč v najem, premije na površino za obdelavo absolutnega mejnega zemljišča (za pašo, ročno košnjo, za strojno košnjo). To je oziroma bo strošek vzdrževanja krajine. Tudi dolgoročno obstoja čistih poklicnih kmetij v naših razmerah ni mogoče zagotoviti le s koncentracijo. Spodbujati je treba razvoj dopolnilnih dejavnosti vseh vrst, tako da bo možno doseči primeren dohodek tudi pri manjši velikosti kmetije.

Ob razmišljanju o povečevanju konkurenčne sposobnosti kmetij in nujnem povečevanju kmetij se samo po sebi pojavlja vprašanje, kaj bo s tolikšnim številom malih kmetij, ki ne bodo sposobne ali pa ne bodo imele možnosti izboljšati svoje konkurenčne sposobnosti. Tudi odgovor na to občutljivo problematiko bo v prihodnosti potrebno poiskati.

*Damjan JERIČ, dipl.inž.kmet.,
Kmetijska svetovalna služba
za Pomurje

Literatura: Rednak, M., S. Gliha, T. Volk: Agrarnopolitični in ekonomski vidiki zemljiške politike v Sloveniji. IX. tradicionalni posvet kmetijske svetovalne službe, Bled, 21.in 22. novembra 1994.

Marko Slavič,
Damjan Jerič

Spremembe na svetovnih trgih vplivajo na pomursko kmetijstvo

Svetovne cene žit na rekordnem nivoju

Sredi lanskega leta so cene koruze in pšenice na blagovni borzi v Chichagu prekoračile vse meje in poskočile na rekordni nivo. Po ameriških statističnih podatkih je cena pšenice dosegla najvišji nivo v mesecu maju 5,7 \$ za bušelj (27,8 SIT/kg) in cena koruze v mesecu avgustu 4,3 \$ za bušelj (20,8 SIT/kg). Te cene so bile najvišje v zadnjih desetih letih. Po teh močnih dvigih cen so cene pšenice in koruze začele hitro padati. V februarju letošnjega leta cena pšenice dosegla nivo 3,9\$ za bušelj (19,0 SIT/kg) in koruza 2,7\$ za bušelj (13,0 SIT/kg), kar je nekoliko višje kot so bile cene pred dvigom cen v letu 1996.

Tako visoke cene izvirajo predvsem iz slabih setvenih pogojev pri ozimni pšenici v Ameriki v letu setve 1995/96. Vzrok temu so slabi setveni pogoji v srednjem zahodu Združenih držav Amerike, ki so bili podvrženi močnemu mrazu in suši. Računajo, da je bil primanjkljaj od 12-15 %. Vsa ta zmešnjava pri cenah žit pa je silila tudi k višanju cen soje in oljne repice. V avgustu 1996 je soja dosegla ceno 7,8 \$ za bušelj ali preračunano 37,9 SIT/kg. To je približno 50 % več kot prejšnje leto. Ta cenovni sunek navzgor pa se je kazal tudi v Sloveniji, kot izreden dvig cen žit in soje ter s tem tudi krmnih mešanice.

Preobrat na svetovnem trgu

Strokovnjaki so enotnega mnenja, da je sedanji skok cen pšenice na svetovnem trgu le kratkotrajen zdrs cen navzgor. Od poslovnega leta 1992/93 je na svetovnih trgih viden temeljit preobrat. Ponudba pšenice pada. V letu 1992/93 je bilo na svetu pridelano 1.43 milijarde ton žit (brez riža), v letu 1995/96 pa je proizvodnja žit padla za dobrih 7 % in je tako znašala 1.33 milijarde ton. V zadnjih 15 letih je padla proizvodnja žit za slabih 12 %.

Del upada proizvodnje moramo pripisati rasti industrije in stanovanjskih objektov, nadalje površin, ki se izgubijo zaradi poplavljanja ali jih prekrije pušča; druge izgube pa nastajajo zaradi neobdelanih površin (ekonomska praha), katere programsko izvajajo v ZDA in EU. Po izračunih trgovske hiše Cargill je bilo v ZDA in EU v letu 1995 zaradi programov opustitve površin (ekonomska praha) neobdelanih 28.5 milijonov ha njivskih površin.

Dodatno pa so slabe letine v večjih deželah sveta privedle do zmanjšanja proizvodnje žit:

- Poplave leta 1993 v ZDA (Mississippi) so privedle do zmanjšanja pridelka koruznega zrna za 80 milijonov ton.
- Leta 1995 ekstremno hladno leto in povečanje bolezni na koruzi v ZDA, zmanjšanje pridelka za 60 milijonov ton.
- V Avstraliji je bila leta 1994/95 suša, pri tem je bil izpad pridelka pšenice za 8 milijonov ton.
- V nekdanji Sovjetski zvezi sta bili letini 1993 in 1994 zelo slabi, pri čemer je bila izguba pridelka 30 milijonov ton pšenice na leto.
- Prav tako pa so bile zadnje tri žetve v EU pod povprečjem, še zlasti suša v Španiji v letu 1995 je pripeljala v EU do znižanja ponudbe.

V svetu narašča povpraševanje po mesu

Povpraševanje po mesu narašča vzporedno s povpraševanjem po žitih. Letno

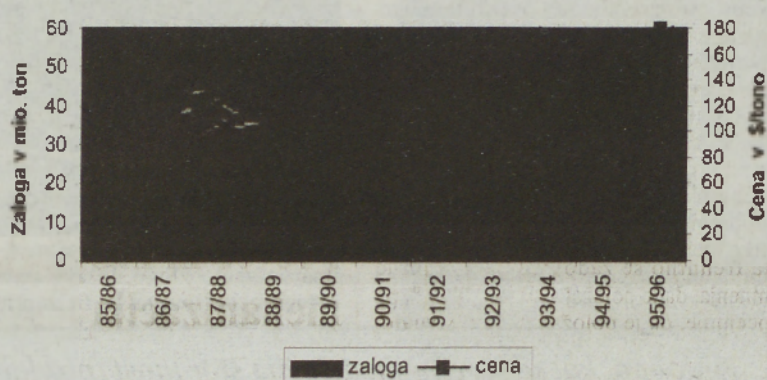
naraste za 1.2 %. V letu 1993/94 je bilo povpraševanje po mesu okrog 4 % večje od ponudbe, v letu 1995/96 pa je bilo povpraševanje večje za 3 %.

Na večje povpraševanje po mesu so vplivala naslednja dejstva:

- Letna rast svetovnega prebivalstva je 85 milijonov ljudi ali 1.5 %.
- Nagel porast gospodarstva in s tem večja blaginja ter kupna moč v Aziji in J. Ameriki vodi k večji porabi mesa.
- Padec cen žit v EU je povzročil vzpon krmiljenja z žiti od 10 na 15 milijonov ton samo v Evropi.

V zadnjih 35 letih se je svetovno prebivalstvo podvojilo in poskočilo na 5.7 milijarde ljudi. Samo na Kitajskem živi danes 1.2 milijarde ljudi. Letni prirastek pa je 16 milijonov. Kitajska izkazuje v tem času leten porast gospodarstva za

Zaloga in odkupne cene pšenice v svetu

preko 10 %. Močno stopnjujoča kupna moč na Kitajskem vodi k večji porabi mesa, saj se je na Kitajskem poraba mesa v zadnjih 15 letih skoraj potrojila. Kitajska je še pred tremi leti izvozila za 12 milijonov ton žit. Od leta 1995 pa mora uvoziti za 15 milijonov ton žit letno. Strokovnjaki ocenjujejo, da se bo izvoz žit v Kitajsko v naslednjih 10 letih povečal na 45 milijone ton oziroma se bo potrojil.

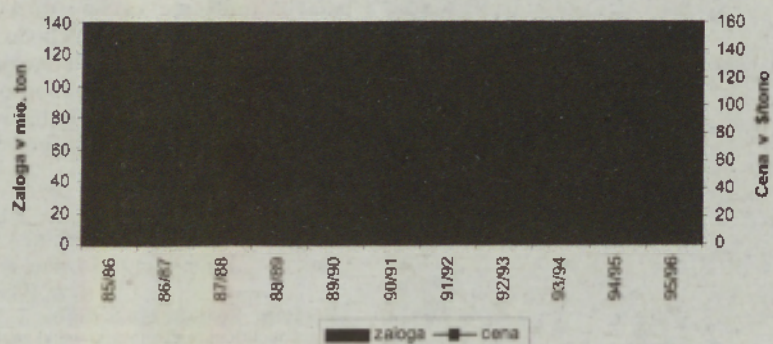
Na Tajskem in v Koreji je posebj narasla poraba perutninskega mesa. Te dežele bodo v prihodnjih letih izvozile manj tapioke in uvozili več žit.

Preglednica 1: Poraba mesa na Kitajskem

	1980	1989	1995
Dohodek na prebivalca (US \$)	280	400	602
Poraba mesa na prebivalca v kg	13.6	22.4	38.8
Govadina v kg	0.3	0.9	3.2
Perutnina v kg	1.9	2.7	6.3
Svinjina v kg	11.4	18.8	29.3

Tudi v drugih deželah v razvoju se povečuje potreba po uvozu žit. Od leta 1991 se je poraba mesa po svetu povečala za 20 %. Posebno je porast viden pri perutninskem in svinjskem mesu. Mednarodna trgovina z mesom pa se je v zadnjih 5 letih povečala za 30 %.

Zaloga in odkupna cena koruze v svetu

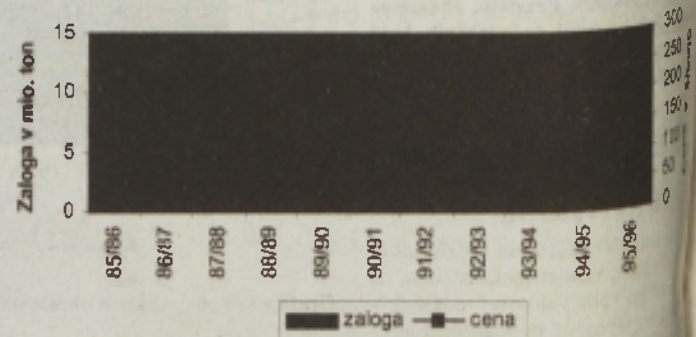

Rezerve žit na zgodovinsko nizki ravni

Svetovno slabe žetve in stopnjujoča poraba žit zaradi večanja prebivalstva ter vsopredno s tem večanje porabe mesa so svetovne rezerve spustile na zgodovinsko nizko raven. Pri svetovni porabi okrog 1.4 milijarde ton žit letno so pokrivala rezerve meseca junija 1995 komaj kaj več kot enomesečno porabo.

Največji padec rezerv je viden pri koruzi. V primerjavi s prejšnjim letom so padle svetovne rezerve koruze s 94 milijonov ton na 57 milijonov ton.

Zaloga in odkupne cene soje v svetu

	PŠENICA	KORUZA	SKUPAJ-ŽITO
PONUDBA	578	587	1460
POVPRAŠEVANJE	585	558	1430
INDEKS (V MILIJONIH TON)	+13	+9	+30

Če bo trend šel tako kot je prikazano v tabeli, bodo svetovna skladišča žit imela za 30 milijonov ton rezerv. Vendar, če se bo to zares zgodilo je še prehitro govoriti.

Ali bo do leta 2000 ostalo tako?

Predvidevanja o preskrbnem stanju do leta 2000 so še prehitra. Verjetno bomo daljnosežno prešli na bolj svobodne trge z vsemi tveganji in ugodnostmi, ki jih nudi svobodni trg.

Nekatere spremembe pa se kažejo že danes:

- Povečanje svetovnih površin z žiti, zaradi opuščanja neobdelanih površin.
- Svetovno zniževanje in uravnavanje cen, če bodo cene ostale na sedanjem nivoju.

Novi kmetijski zakon ZDA (FAIR), oznanja v kmetijski politiki Združenih držav Amerike novo obdobje. Pri tem zakonu je vidna popolna razdružitev med dohodkovno in cenovno politiko.

Namesto ciljnih cen pri koruzi in pšenici ter izenačevnje plačevanja nastopi za kmete direktno plačilo, ki je neodvisna od tega kaj kmet dejansko pridelava. Ta plačila bi naj bila do leta 2002 omejena in za določen čas padajoča. Tudi opuščanje kmetijskih površin ne vsodbujajo več. Kmetje v ZDA so popolnoma svobodni pri odločitvi o obdelavi zemlje. Samo z to ureditvijo bodo v ZDA kratkoročno gledano pridobili 4 milijone ha novih žitnih površin za produkcijo.

V bodoča bo v ZDA uvedena prostovoljna opustitev kmetijskih zemljišč na račun ekološkega kmetovanja. Pri tem se ohranja zaščita zemljišča po določenem programu v skupni vrednosti 15 milijonov ha.

Kmetje bodo lahko pri kratkoročno vzeli v obdelavo površin, ki jih do sedaj niso obdelovali. Številni kmetje bodo kratkoročno sme površine, ki so narasli za 1 do 2 milijona ha. S tem vnaki pa ocenjujejo, da bo do leta 2000 naraslo upravljanje z kmetijskimi površinami za 10 milijonov ha. Pretežno za slabše lokacije, ki bodo skupno največ 30 milijonov ha.

Tudi v EU se predvideva povečanje neobdelanih površin. Govorijo o 5 %. To pomeni, da je EU opredelila obdelavo okrog 1.8 do 3.6 milijonov ha svetovnem merilu pa povečanje obdelovalnih površin za 14 milijonov ha. Pri predvidevanju su 30 do 40 dt / ha bi se na svetu večal pridelek za 18 do 55 milijonov ton. Po drugi strani pa naraste poraba žit za 1.2 % ali predvidevanje poraba žit za 1.2 % ali predvidevanje bljenimi površinami v nadaljnjih tih pridelati 50 milijonov ton. pa bi zaradi večjih potreb po žitih tre rasti prebivalstva ta vsota žit tro porabljen.

Do leta 2000 bo poraba žit stla kot pridelava. Svetovna pridelava bodo predvidoma do srednjega nihale med 150 in 180 \$ / T (23,75 SIT/kg). Vsekakor pa obdobju možni nižji in višji izpad gor oziroma navzdol.

Kako so svetovne cene žit vplivale na cene v Sloveniji

Cene žit v Sloveniji so v veliki meri odvisne od gibanja svetovnih cen. Sem imajo svetovne cene vpliv na cene koruze in ječmena. Na cene svetovne cene ne vplivajo cene pšenice, ker je cena pšenice določena s svetovno ceno pšenice, ki je določena s svetovno ceno pšenice. V Sloveniji je cena koruze in ječmena imela v lanskem letu trend rasti kot so raste svetovne cene, vendar so imele nekaj mesecev nek. Tako je tudi trend cen pšenice v Sloveniji z nekaj mesečnimi vzponi.

Na osnovi dosedanjega vpliva cen na slovenske cene žit, da bodo tudi v bodočem obdobju predstavljene ugodnosti banju ponudbe in povpraševanja žitih v svetu posredno vplivale žit pri nas. Ob tem pa moramo ti, da višina cen žit pri nas, samo od svetovne cene pšenice, drugih dejavnikov (prevozniški, število posrednikov, davke, cene kapitala in drugo). Zato nivo cene pri nas dosti višji kot svetovne cene.

Marko SLAVIČ, inž. kmet. JERIČ, dipl. inž. kmet. svetovalna služba na Pomurju. Uporabljena literatura: Land: Getridpreise weltweit niveau, Top agrar 6/96.

*Štefan REŽONJA

Pomurski kmet in Evropa

Potrebne bodo korenite spremembe

Slovenijo in njeno gospodarstvo čaka v obdobju pred pristopom k Evropski uniji (EU) obsežen in dolgotrajen proces prilagajanja na tehnološkem, organizacijskem in zakonodajnem področju.

Kako hiter bo ta prehod, je v veliki meri odvisno od sedanjega ekonomskega položaja, razvitosti in konkurenčnosti posameznih gospodarskih panog ter njihove pripravljenosti za hitre in čim bolj boleče strukturne spremembe. Kmetijstvo kot primarna gospodarska dejavnost, kljub svojemu razmeroma majhnemu pomenu v okviru narodnega gospodarstva, pri tem prav gotovo ne bo izjema. Strateško-proizvodna funkcija kmetijstva v smislu zagotavljanja čim višje stopnje samooskrbe s hrano se vedno predstavlja enega od temeljev gospodarske suverenosti naroda in države. Ob dejstvu, da naša država kmetijstvu pripisuje tudi druge, predvsem prostore in ekološke funkcije, se njegovega obstoja, kljub morebitnemu vstopu v EU, vsekakor ne more odreči. Seveda pa to še zdaleč ne pomeni, da v našem kmetijstvu, ki se je v preteklosti razvijalo v različnih razmerah kot kmetijstvo v drugih državah, ni potrebno opraviti nekaterih korenitih razvojnih zasukov. To še posebej velja za področje agrarne strukture, kjer so spremembe v Sloveniji potekale bistveno počasneje in kjer se pojavljajo največje razlike v primerjavi s kmetijstvom v EU.

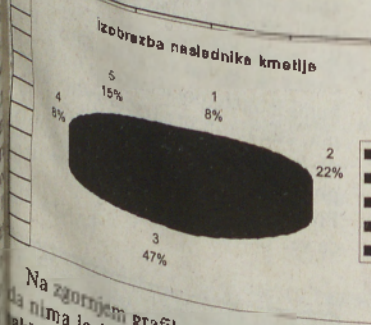
Pomurje, severovzhodni del Slovenije, kjer so kmetije že od nekdaj redili mentalno govedo, ki je zaslovelo s svojimi dobrimi proizvodnimi lastnostmi zunaj meja Slovenije, je še posebej izpostavljeno glede vstopa Slovenije v EU. Vsi vemo, v kakšni politični ureditvi smo bili toliko let in kakšne posledice je pustila ta ureditev za našega kmeta. Kmetije so majhne, v povprečju se redi malo število živali na kmetiji, stroji so izrabljeni, cene kmetijskih proizvodov se približujejo evropskim (za našega kmeta so nizke), cene reprodukcijskega materiala za kmetijstvo pa vztrajno naraščajo, medtem ko so pridelki in količine mleka po kravi pod evropskim povprečjem. S takim kmetovanjem in takšnimi kmetijami ne moremo oziroma ne bomo konkurirali povprečnemu evropskemu kmetu.

Kaj menijo pomurski kmetje?

Da bi ugotovili, koliko pomurskih kmetov je pripravljenih za vstop v EU in kako so pripravljeni, sem se odločil za raziskavo na naključno izbranih večjih kmetijah. Pri delu so mi pomagali dijaki višjih letnikov Srednje kmetijske šole Rakičan.

Najmanjša kmetija, ki smo jo zajeli v raziskavi, je imela skupaj 9,30 ha lastne zemlje in zemlje v najemu, največja pa 51 ha kmetijske zemlje. Glede izobrazbe skoraj polovica lastnikov kmetijskego izobražen, druga polovica osnovnošolsko. Ta podatek niti ne preseneča, če pogledamo povprečno starost lastnika kmetije, ki je skoraj 50 let. Povsem drugačna slika pa je pri njihovih naslednjih oziroma bodočih gospodarjih.

Grafikon 1: Izobrazbena struktura naslednika kmetije

Na zgornjem grafikonu lahko vidimo, da ima le 15 % bodočih gospodarjev kakšno ali drugačno kmetijsko izobrazbo. To je zavestno in načrtno strokovno usposabljanje vsaj naslednjika kmetije, ki bo v prihodnosti nadaljeval delo. Zavedati se moramo, da kmet brez ustreznega zna-

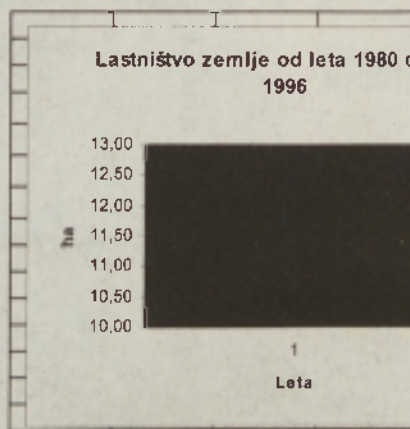
nja ne bo mogel konkurirati kmetom iz EU.

Ker smo spremljali vso kmetijsko zemljo na kmetiji, nas je zanimalo lastništvo zemlje. Anketirani kmetje imajo 64 % lastne zemlje in 36 % najema oziroma zakupa ali: povprečna kmetija ima 13,94 ha lastne zemlje in 8,00 ha najema oziroma zakupa. Tako ima povprečna anketirana kmetija skupaj 21,94 ha kmetijske zemlje, od tega je 15,12 ha njiv, 3,25 ha gozda, 3,16 ha travnikov in drugih površin.

Pri anketiranih kmetijah smo spremljali tudi večanje skupne količine obdelovalne zemlje in prišli do naslednjih rezultatov.

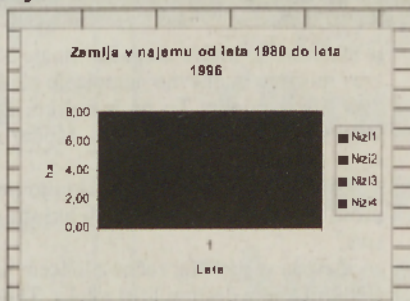
Večanje lastništva zemlje od leta 1980 do leta 1996 nam kaže naslednji grafikon.

Grafikon 2: Lastništvo zemlje od leta 1980 do leta 1996

Naraščanje zemlje v najemu in količina zemlje, ki jo kmet obdeluje od leta 1980 do leta 1996, nam pokažejo naslednji podatki.

Grafikon 3: Zemlja, ki jo je imel kmet v najemu, in koliko kmetijske zemlje obdeluje od leta 1980 do leta 1996

Kmetije povečujejo površine

Ti podatki nam lepo prikažejo, kako so se začele napredne kmetije širiti oziroma večati svoj obseg proizvodnje. Od leta 1980 pa do danes se je povečala skupna količina kmetijske zemlje od 13,50 ha pa do 20,11 ha, to je približno za 32 %. V EU je tri četrtine zemlje v obdelavi kmetij, ki so večje od 20 ha, od tega je več kot polovica v obdelavi kmetij večjih od 50 ha. Če se hočemo približati posestni strukturi evropskega kmeta, nam bo morala priskočiti na pomoč država z ugodnimi posojili za nakup oziroma zakup zemlje ali kako drugače.

Od vseh anketiranih kmetov se jih je

petih letih, je 35 % kmetov odgovorilo, da bodo povečali kmetijo, 25 % kmetov pa meni, da je potrebno kmetijo specializirati. Povedano drugače: 60 % kmetov vidi rezervo v povečanju obsega proizvodnje in v povečanju pridelka, saj bi si s tem bistveno pocenili svojo proizvodnjo.

Povprečne pridelke pomembnejših kmetijskih produktov v Sloveniji in EU v letu 1994 nam kaže naslednja tabela.

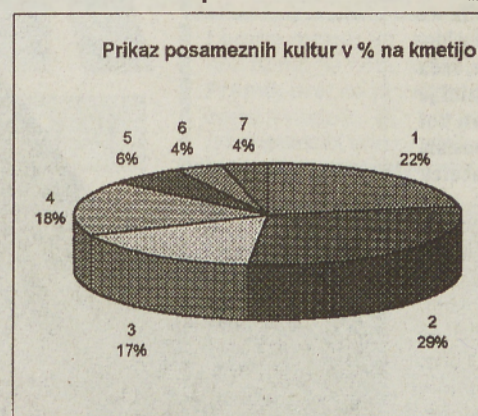
Tabela 1: Primerjava kmetijskih produktov Slovenije in EU (1994)

Produkt	SLO	EU
Pšenica (t/ha)	4,3	5,4
Koruzna silaža (t/ha)	6,3	7,7
Krompir (t/ha)	17,3	30
Sladkor (t/ha)	4,6	7,6
Vino (hl/ha)	40,6	44,4
Mlečnos (kg/kravo)	2667	5156

bližnji preteklosti lahko prodal vse svoje produkte (dosti na trg bivših republik) in bil deležen raznih finančnih intervencij.

Na njivskih površinah pridelujejo različne kulture, kar kaže naslednji grafikon.

Grafikon 4: Prikaz posameznih kultur

Iz teh podatkov lahko vidimo, da kmetije pridelujejo največ koruze (5,56 ha) iz preprostega razloga, ker jo lahko pokrmijo ali prašičem ali govedu, ker da največje pridelke, zato je najcenejša krma in imajo zagotovljen trg za prodajo. Na drugem mestu je pšenica, ki da pri nas zadovoljive pridelke in jo je enostavno prodati. Sledijo sladkorna pesa, ki kmetu še daje dober dohodek, koruzna silaža itd. Od pridelkov prodajo največ pšenice (skoraj 3/4), koruzo, ječmen in oves pa v glavnem porabijo za prehrano živali.

Preveč in zastarela mehanizacija

Pri anketiranih smo ugotavljali tudi

število traktorjev oziroma število KW za posamezno kmetijo. Rezultati kažejo, da je na kmetiji povprečno 2,8 traktorja, povprečna moč traktorja pa znaša 64,20 KW. Tako imajo naši kmetje 8,94 KW na ha. Ob povprečno 21,94 ha kmetijske zemlje je 2,8 traktorja na kmetijo za

evropske razmere dosti preveč.

Večina traktorjev, ki jih imajo naši kmetje, je zastarelih, oziroma imajo kratko dobo trajanja. Prav tako so kmetje opremljeni z mehanizacijo, ki je že skoraj dotrajana. Le peščica jih ima stroje, ki so v svetu uveljavljeni in preizkušeni. Do tako velikega števila KW na ha in pa do tega, da imajo kmetje enkrat več strojev (?), kot jih pa rabijo, je prišlo med leti 1970 in 1980, ko so bila zelo ugodna posojila za nakup mehanizacije. Danes, ko se kmetijska politika približuje politiki EU, pa kmetje ne morejo več kupiti sodobne mehanizacije, zato delajo s staro in izrabljeno, s katero pa ne morejo kvalitetno opraviti nujnega dela. Posledica tega je manjša proizvodnja.

*Štefan REŽONJA, dipl. kmet. inž. Srednja kmetijska šola Rakičan

Za vstop Slovenije v EU se bo morala potruditi cela država. Največ pozornosti bo potrebno nameniti kmetijstvu, saj nam ta panoga daje hrano, ki je najcenejša in pridelana doma. Poskrbeti bo treba za kmete, ki ne bodo mogli iti v korak s časom, to so v glavnem manjši kmetje, od katerih je večina starejših ljudi, in tem bo potrebo zagotoviti socialno varnost. Za koncentracijo števila ha, GVŽ po kmetiji in znanja pa bo potrebna določena finančna podpora države.

Izkušnje: Obisk pri Brencetovih v Poljanski dolini

Vsak ima možnost, le poiskati jo mora

Pred desetimi leti se je Žuža Brence preselila iz Lendave v Poljane na Gorenjskem na razmeroma veliko kmetijo. Z mozem se je spoznala na izletu aktiva kmečkih fantov na Madžarsko. Bila je študentka, da bi si prislužila še kakšen dinar, je delala honorarno kot turistični vodič. Bila je ljubezen na prvi pogled in nenadoma se je znašla v čisto drugem okolju.

»Študij sva oba pustila. Jaz sem študirala kemijo, mož živinorejo, in ko sva se poročila, sva se intenzivno začela ukvarjati s kmetijstvom. Na mozevi kmetiji sta gospodarila še oče in mama, vendar je bilo dela za vse dovolj. Nikoli prej nisem bila na kmetih, saj smo v Lendavi stanovali v bloku. Nekaj živali je imela moja babica, rada sem se ukvarjala z njimi, tudi v bližini je bilo veliko kmetij, vendar nikoli, niti kot otrok nisem umirala od želje, da bi postala veterinarika,« smeje pripoveduje začetek zgodbe nadvse zgovorna Žuža.

Življenje teče svoj tok. Mož se je odločil, da bo ostal doma. To si je tako ali tako vedno želel, saj je njihova kmetija dajala kruh in delo več kot 20-im rodovom. Starša sta bila razmeroma stara, začeli so zidati nov hlev, vedno bolj opazno je bilo, da kmetovanje malce peša, zato so bile mlade, delovne roke še kako dobrodošle. Žuži ni bilo nikoli žal, da z mozem nista končala študija, saj je prepričana, da izkušnje lahko marsikaj nadomestijo.

»Kmetija je bila že takrat usmerjena v prirajo mleka. Jeseni 1986 smo preselili živino v nov hlev in sezidana je bila naša nova hiša, ki pa smo jo še sproti dograjevali. Vse je šlo postopoma. Že takrat smo vsi živeli od dela na kmetiji. Ne bi mogla reči, da bi se je s kmetovanjem dalo dobro preživljati. Tašča je hodila v službo, a se je kmalu upokojila. Najina družina se je povečala, na kmetiji nas je bilo nenadoma kar osem, dela pa toliko, da si preprosto nihče ni mogel privoščiti službe. Ata si tega tudi ni želel, kajti dobro je vedel, da bo potem konec njegove kmetije. Kajti dejstvo je, da ti služba nudi neko varnost. Imaš urejene socialne razmere, plačano bolniško...«

Bili so časi inflacije in pri Brencetovih so ugotavljali, da dolgoročno tako ne bo šlo več. Najeli so kredite. Vedeli so, da se morajo lotiti česa novega, da morajo svojo kmetijo preusmeriti. »Jasno je bilo takrat in je tudi zdaj - tako pri nas kot na zahodu -, da se samo od mlečne prireje na naših kmetijah ne da preživeti. Moj mož je bil zelo navezan na to kmetijo in sploh ni bilo druge možnosti, kot da to peljemo naprej. Razmišljala sva o vsemogočem. O gobah, piščancih, vse se nam je vrtele po glavah. Doma pa smo imeli mleko in ugotovila sva, da bi bilo najbolje graditi na tem. Vedno smo se trudili za dobro kvaliteto mleka, vendar je bil to le polizdelek. Ponudila se mi je možnost šolanja v Švici,« je pripovedovala Žuža. »V tistem času smo ustanavljali kmečko zvezo in v njej je bilo veliko mladih, naprednih ljudi, ki so bili povezani s kmetijstvom. Spoznavali smo se med seboj, se srečevali. Tudi midva z mozem sva bila precej aktivna in predlagali so mi, da grem na izobraževanje v tujino. Odšla sem v kantonalno šolo v Švici in še zdaj sem hvaležna vsem, ki so mi to omogočili. V Švici sem bila en mesec. Delali smo, se učili, intenzivno spoznavali, kar mi je kasneje še kako pomagalo.«

Ta izobrazba je Žuži koristila, kajti odkrito priznava, da se brez nje nikakor

ne bi mogla lotiti dela tako strokovno, kot se ga je. Najhuje se ji zdi to, da imamo pri nas v mlekarstvu veliko dobrih strokovnjakov, z ogromno količino teoretičnega znanja, v praksi pa ne vedo kaj dosti. »Sirarstvo je obrt, kot vsaka druga, jaz iz tega ne delam nobene znanosti,« nadaljuje Žuža. »Lahko se jo učiš le od mojstra, ki ima veliko izkušenj, seveda tudi znanja pa dober pedagoški pristop do vajencev. In takih pri nas ni. Je pa res, da je bilo sirarstvo v Sloveniji dolgo zanemarjeno. V 50-ih letih je še nekaj privatnih sirarn, potem pa nič več. Mislim, da je praksa le redko kje tako grobo pretrgala s tradicijo kot ravno pri mlekarstvu. In ko se je začela intenzivna prireja mleka, so s selekcijo živali sicer postale bolj mlečne, a hkrati bolj občutljive za bolezni. Tudi predelava mleka je bila vedno bolj delikatna. Postopki so se zelo industrializirali. Starih planšarjev, kjer so delali sir po domačih receptih, skoraj ni več. Zdaj se to sicer spet malo obnavlja in jaz sem tega zelo vesela; sem prihaja tudi vedno več ljudi, ki se za to obrt zanimajo in prosijo za nasvete.«

S sirarstvom so pri Brencetovih začeli

pred desetimi leti z nekaj nepovratnimi krediti, ki jih je dala država. S tem denarjem sta si lahko kupila opeko in cement za gradnjo majhne sirarne. Ni bilo kaj veliko, a nekaj je vseeno bilo. Kar pa se strokovnih nasvetov, napotkov tiče, ne, država ni bila kaj posebno radodarna do kmetov, ki so preusmerjali svojo proizvodnjo in želeli kaj drugega, donosnejšega. Kako je zdaj?

»Ja, zdaj nas imajo pa radi,« se zasmee Žuža. »Zdaj vodijo k nam obiskovalce iz tujine in domače, da kažejo našo uspešno kmetijo.«

Vsi njihovi izdelki so na evropski ravni. Z mozem sta veliko hodila po tujini, si ogledovala, primerjala, prenašala izkušnje v domačo sirarno. Prepričani so, da za evropskim vrhom prav nič ne zaostajajo. Sama sta vse organizirala, se izpopolnjevala, se učila, iskala vedno kaj novega, boljšega. Zato Žuža pravi, da pravzaprav ne more in ne sme kriviti države in samo tarnati, da jim ni nič pomagala. Saj vsem ne more pomagati, pravi. Kmet je najprej sam tisti, ki mora zaupati vase, v svoje delo, mora se ves čas boriti, delati, izpopolnjevati. Pomembna pa je tudi moralna podpora.

Če bi se kdo želel preusmeriti in na svojo kmetijo uveljavljati nekaj novega, se lotiti druge dejavnosti, kaj bi mu svetovali Brencetovi? Je to sploh možno? Prepričani so, da je, da so vedno bili taki časi in tudi zdaj so. Lahko narediš kaj novega, se lotiš česa drugega in če si v to prepričan, če res delaš, ti mora uspeti. Dejstvo pa je, da je naložba lahko velika. Najprej je potrebno preurediti objekte, potem poiskati nekaj teoretičnega znanja, največ vredne pa so izkušnje. Pri Brencetovih imajo razmeroma malo strojev in modernih aparatov. Uporabljajo jih minimalno, kolikor jih je nujno potrebno. Ni mešal, posnemovalnikov, pastirizatorjev, vsega tega, kar imajo velike sirarne. Pri njih delajo vse ročno. Razen kotlov za gretje vode nimajo posebnih strojev. Vse je poenostavljeno in je tako, kot je bilo pred 100 leti,

le materiali so malce drugačni. Imajo 35 krav molznic in dnevno namolzejo okoli 700 litrov mleka. To pa je toliko, da večjih stroškov ne bi prenesli. Moderni stroji so namreč izredno dragi.

Kaj bi svetovala nekemu, ki bi se poprosil za nasvet, če naj se sploh loti sirarstva?

»Seveda se naj! Naj začne z loncem na štedilniku in z destimi litri mleka. Tako smo začeli mi. Zdaj pa na naši kmetiji dela že enajst ljudi. Delo in prodajo imajo dobro organizirano. Pa nikar ne mislite, da je lahko dobiti delavce, ki bi se bili pripravljeni zaposliti na usmerjenih kmetijah. Na Zavodu za zaposlovanje nimajo za to kaj dosti posluha, kajti menda ljudje na kmete nočejo zato, ker nočejo biti hlapi. Predvsem tisti ne, ki so se izšolali za drugačne poklice. No, najhuje je bilo pred nekaj leti, zdaj pa je malce drugače, čeprav tudi zdaj Brencetovi s tem nimajo lepih izkušenj.

»Naj povem, da se od sirarstva na naši kmetiji da živeti. Uspe pa ti le, če imaš urejeno maloprodajo. Narediti sir in ga imeti pripravljenega za prodajo, še ne pomeni nič. Mi največ prodamo na stojnicah na treh ljubljanskih tržnicah. Cene v maloprodaji so take, da od njih lahko živiš, trgovci pa tako navijejo marže, da ne bi zdržali. Naše cene sodijo v višji razred, vendar mi ne strmimo po nizkih cenah, ampak po tem, da so naši izdelki res kvalitetni; ponujamo vedno kaj novega, kaj posebnega. V naši sirarni delamo ročno, vse je naravno, brez kakršnihkoli kemičnih sredstev, in to je za določen sloj kupcev zagotovo zanimivo.«

Ko se pogovarjamo o kukurenci med slovenskimi sirarji, gospa Žuža ugotavlja, da konkurenca sicer je, vendar je za vse dovolj dela in možnosti. Težko je namreč doseči tako kvaliteto, kot jo imajo oni. Za to je potrebno veliko izkušenj, garanja, odrekanja. Pravi, da bo srečna, če bo še komu uspelo in vesela je vsakogar, ki pride k njim po nasvet, na ogleda, po napotke. Žal ji je za vsemi

starimi sirarnami, planšarji, ki so pred leti izumrli, kajti obujati nove stvari ni no težko. Zdaj se stvari sicer odobro na bolje in prepričana je, da bo naša kmetija, ki je usmerjena v mlekarstvo, krenila po njihovi poti.

Na začetku pogovora sva se spregovarjali tem, kako so se pred desetimi leti odločili, da morajo kmetijo preusmeriti ali najti vsaj kakšno dopolnilno dejavnost. Takrat so govorili o gozdarstvu, piščancih, pa najbrž še čem. Žuža me je, če bi bili Brencetovi pri nas, uspešni, če bi se takrat odločili za drugo dejavnost. Žuža ne odloča za trenutek.

»Seveda! Ni pomembno, česa se lotijo, pomembno je, če si pripravljen tvegati. Vsi imajo možnost, da se lotijo svojih kmetijah. Prvič, da si človek, in če se na kmetiji vidi, da vseh generacij razumejo, imajo svoje reše in cilje, potem ni hudobno, če ni uspelo. Kriviti kmetijsko dejavnost, žavo, zakonodajo, kaj vem, to je brez pomena. Včasih so se na kmetijsko podpirali veliko ljudi, mo pri nas. Takrat bi lahko trdili, da je kmetijstvo bilo na svetu. Zdaj pa je kmetijstvo to, kar je za zatonu povsod po svetu. Mislim, da sploh ni tako pomembno, kolikor kazujemo. Res težko je bilo postati ko je bilo zakonsko prepovedano, danes pa imamo veliko možnosti, da buje le malo podjetniških volj, ma, znanja in predvsem volje do konca. Vsak ima možnost, da poišče. Pa saj to ni samo v kmetijah. Povsod je tako in kmetije nimajo ce več tarnati kot drugi...«

Kmetijska panorama
Uredil: Ludvik Kovac
S prispevki so sodelovali strokovnjaki
Kmetijske svetovalne službe
za Pomurje in drugo
Lektoriranje prispevkov: Jada Gregor
Fotografije: Nataša Juhovc, Jure Juhovc
in fotoarhiv Vestnika
Grafični prelom: Robert J. Kovac